

ПРОЕКТ!

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ДИМИТРОВГРАД

**Период на действие на програмата
2021 – 2028 г.**

**Адрес: 6400, гр. Димитровград, бул. „Г. С. Раковски“ № 15,
тел. 0391/ 68 203, факс: 0391/ 66 698, e-mail: obshtina@dimitrovgrad.bg
web: www.dimitrovgrad.bg**

СЪДЪРЖАНИЕ

	Стр.
СЪДЪРЖАНИЕ	2
СПИСЪК НА ИЗПОЛЗВАНИТЕ СЪКРАЩЕНИЯ	3
ВЪВЕДЕНИЕ	5
I. АНАЛИЗ НА СРЕДАТА	7
1. Природо-географски и териториално-административни фактори	7
1.1. Географско положение	7
1.2. Съседни общини	8
1.3. Релеф	9
1.4. Климат	10
1.5. Полезни изкопаеми	15
1.6. Кметства и населени места в общината	18
II. ДАННИ И ИНФОРМАЦИЯ, ОТНАСЯЩИ СЕ ДО ОКОЛНАТА СРЕДА	19
1. Атмосферен въздух. Качество на атмосферния въздух (КАВ)	19
2. Водни ресурси	25
2.1. Повърхностни водни обекти, риск от наводнения и подземни водни тела на територията на Община Димитровград	25
2.2. Минерални води	47
2.3. Водоснабдяване. Водопроводна мрежа	50
2.4. Степен на изграденост, степен на ползваемост и състояние на канализационната система в населените места	54
2.5. Селищни пречиствателни станции за отпадъчни води	55
2.6. Източници на замърсяване	56
3. Отпадъци	57
3.1. Генерирани отпадъци по видове и източници	57
3.1.1. Битови отпадъци	58
3.1.2. Производствени неопасни отпадъци	59
3.1.3. Строителни отпадъци	60
3.1.4. Опасни отпадъци	61
3.2. Съществуващи практики за събиране и третиране на отпадъци	62
3.2.1. Събиране и транспортиране на отпадъци	62
3.2.2. Оползотворяване и обезвреждане на отпадъци	66
3.3. Стари замърсявания с битови и други отпадъци на територията на общината	68
3.4. Рискове за замърсяване от депонирането на отпадъците	68
4. Почви и нарушени терени	69
4.1. Замърсени почви с тежки метали, пестициди, нефтопродукти, нитрати, други замърсители	75
4.2. Ерозирали почви	76
4.3. Вкислени и засолени почви	76
4.4. Физически нарушени почви и терени	76
5. Ландшафт	77
6. Защитени територии и зони и биоразнообразие	79
6.1. Защитени територии	79
6.2. Защитени зони	81
6.3. Биоразнообразие	89
6.4. Лечебни растения	95
6.5. Горско стопанство	111
7. Шум	113
8. Зелени площи в Община Димитровград	121
9. Радиационна обстановка и влияние на нейонизиращи лъчения	125
10. Управленски ресурси	130
11. Икономически показатели	137
11.1. Развитие на отделните отрасли в общината	138
11.2. Състояние на инфраструктурата на Община Димитровград	143
12. Финансови показатели	151
13. Демографски показатели	152
14. Социално-икономически показатели	160
III. АНАЛИЗ НА СИЛНИТЕ И СЛАБИТЕ СТРАНИ ВЪЗМОЖНОСТИТЕ И ЗАПЛАХИТЕ (SWOT-АНАЛИЗ)	163
IV. ВИЗИЯ ЗА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ДИМИТРОВГРАД	165
V. ЦЕЛИ	165
VI. ПЛАН ЗА ДЕЙСТВИЕ	170
VII. ОРГАНИЗАЦИЯ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ПРОГРАМАТА	180

СПИСЪК НА ИЗПОЛЗВАНИТЕ СЪКРАЩЕНИЯ

ал.	- алинея
АУАН	- Акт за установяване на административно нарушение
БДИБР	- Басейнова дирекция източнобеломорски район
ВЕИ	- възобновяеми енергийни източници
ВиК	- Водоснабдяване и канализация
гр.	- град
ГПСОВ	- градска пречиствателна станция за отпадъчни води
ДБ	- държавен бюджет
ДВ	- държавен вестник
ДГС	- Държавно горско стопанство
ЕМП	- електромагнитни полета
ЕП	- електрическо поле
ЕС	- Европейски съюз
ЕСМ	- енерго-спестяващи мерки
ЗБР	- Закон за биологичното разнообразие
ЗЗ	- Защитена зона
ЗЗТ	- Закон за защитените територии
ЗЛР	- Закон за лечебните растения
ЗЗШОС	- Закон за защита от шум в околната среда
ЗМДТ	- Закон за местните данъци и такси
ЗМ	- Защитена местност
ЗОБ	- Закон за общинските бюджети
ЗМСМА	- Закон за местното самоуправление и местната администрация
ЗООС	- Закон за опазване на околната среда
ЗУТ	- Закон за устройство на територията
ЗУО	- Закон за управление на отпадъците
ИАОС	- Изпълнителна агенция по околната среда и водите
ИЕО	- индивидуални емисионни ограничения
ИУЕЕО	- излязло от употреба електрическо и електронно оборудване
КАВ	- качество на атмосферния въздух
кв.	- квартал
лв.	- лева
МВР	- Министерство на вътрешните работи
МЗ	- Министерство на здравеопазването
МОСВ	- Министерство на околната среда и водите
МП	- магнитно поле
МПС	- моторни превозни средства
н.в.	- надморска височина
НСМОС	- Национална система за мониторинг на околната среда
НСИ	- Национален статистически институт
НПУО	- Национален план за управление на отпадъците
НПО	- Неправителствена организация
НУБА	- негодни за употреба батерии и акумулатори
ОО	- Организация по оползотворяване
ОБС	- Общински съвет
ОУП	- Общ устройствен план
ОПОС	- Оперативна програма околна среда
ПВТ	- подземно водно тяло
ПУРБ	- План за управление на речните басейни
ПСОВ	- Пречиствателна станция за отпадъчни води

ПУРН	- План за управление на рика от наводнения
ПОРН	- Предварителна оценка на риска от наводнения
ПООС	- Програма за опазване на околната среда
ПДК	- пределно допустима концентрация
ПЕВП	- полиетилен висока плътност
ПМ	- пункт за мониторинг
ПМС	- Постановление на министерски съвет
ПУДООС	- Предприятие за управление на дейностите по опазване на околната среда
ПУО	- Програма за управление на отпадъците
РИОСВ	- Регионална инспекция по околната среда и водите
РОУКАВ	- Райони за оценка и управление качеството на атмосферния въздух
РПМ	- републиканска пътна мрежа
РЗИ	- Регионална здравна инспекция
р.	- река
РЗПРН	- райони със значителен потенциален риск от наводнения
РЧ	- радиочестотни
СГ	- средногодишна /концентрация/
СГН	- средногодишна норма
СД	- средноденонощна /концентрация/
СДН	- средноденонощна норма
СДК	- средноденонощна концентрация
СГК	- средногодишна концентрация
ТБО	- Твърди битови отпадъци
ТГС	- Трансгранично сътрудничество
т.	- точка
ФЕС	- фондове на Европейския съюз
ФПЧ	- фини прахови частици
ФПЧ ₁₀ -	- фини прахови частици с аеродинамичен диаметър под 10 микрона
ЦБ	- централен бюджет
l/s	- литър за секунда
m	- метър
m/s	- метър за секунда
m ²	- квадратен метър
m ³	- кубичен метър
m ³ /год	- кубичен метър годишно
m ³ /s	- кубичен метър за секунда
cm	- сантиметър
mg/m ³	- милиграм на кубичен метър
mm	- милиметър
ha	- хектар
°C	- градус целзий
dB	- децибела
NO	- азотен оксид
NO ₂	- азотен диоксид
g/s	- грам за секунда
dka	- декар
dm ³ /s	- кубичен дециметър за секунда
kV	- киловолт
kW	- киловат
kg/h	- килограм за час
t	- тон

ВЪВЕДЕНИЕ

Настоящата „Програма за опазване на околната среда на Община Димитровград за периода 2021 – 2028 г.” е разработена на основание чл. 79, ал. 1 от Закона за опазване на околната среда (ЗООС) и е основен инструмент за реализиране на националната екологична политика на местно ниво.

Програмата за опазване на околната среда прилага комплексна система от административни и икономически мерки за регулиране екологичното поведение на стопанските субекти и населението в общината. Програмата цели да формира правилно екологично поведение на гражданите и стопанските субекти, да осигури разумен баланс между административните и пазарно-ориентирани икономически регулатори, като в максимална степен използва представения интегриран подход за координация и взаимодействие на структури, ресурси и усилия.

Решаването на възникналите екологични проблеми ще се основава на принципите за устойчиво развитие, предотвратяване на замърсяванията, последващо отстраняване на възникналите вреди, прозрачност в процеса на вземане на решения, съхраняване на биоразнообразието и приоритетните местообитания за идните поколения и търсене на отговорност от замърсяващите околната среда граждани, производители и потребители.

В структурно отношение програмата е разработена в съответствие с Указанията на Министерство на околната среда и водите от месец ноември 1999 г., относно структура и съдържание на общинските програми за опазване на околната среда и Закона за местното самоуправление и местната администрация, чл.17, ал. 1, т. 8 съгласно, който *„Местното самоуправление се изразява в правото и реалната възможност на гражданите и избраните от тях органи да решават самостоятелно всички въпроси от местно значение, които законът е предоставил в тяхна компетентност в сферата на опазването на околната среда и рационалното използване на природните ресурси и чл. 21, ал.1, т.12 според, която „Общински съвет приема стратегии, прогнози, програми и планове за развитие на общината, които отразяват и европейските политики за развитие на местните общности”.*

Основните цели на програмата са:

- Да идентифицира и анализира проблемите в областта на околната среда на територията на общината, да установи причините и да предложи решения и действия за тяхното преодоляване;
- Да отвори приоритетите в разглежданата област;
- Да използва разумно природните дадености на територията на общината за развитие на икономически потенциал;
- Да аргументира проектите на общината, които тя ще предложи за финансиране;
- Подобряване качеството на живот на населението на общината;
- Опазване и поддържане на богатото биологично разнообразие на общината;
- Обединяване на усилията на общинските органи, държавни институции, населението, НПО и бизнеса на територията на общината за решаване на проблемите свързани с опазване на околната среда;
- Формулиране основните мерки, чрез които общината следва да изпълнява задълженията си и да реализира правомощията си, делегирани от нормативните актове в областта на околната среда;

- Оптимално използване на ограничените финансови и човешки ресурси и съсредоточаването им за решаване на най-приоритетните и належащи проблеми свързани с опазване на околната среда на територията на общината.

Независимо от специфичния си характер, формулираните цели са съобразени с елементите на Националната политика по опазване на околната среда и са насочени към реализирането на местно ниво.

Програмата за опазване на околната среда (ПООС) е динамичен и отворен документ. Тя ще бъде периодично допълвана съобразно настъпилите промени в приоритетите на общината, в националното законодателство и други фактори със стратегическо значение. Програмата е съобразена с националните, регионални и общински приоритети в икономическото развитие и опазването на околната среда, а именно:

- Национален план за управление на отпадъците 2021-2028 г.;
- Национална програма за подобряване качеството на атмосферния въздух (2018-2024 г.);
- Национална програма за контрол на замърсяването на въздуха, България 2020-2030 г.);
- Национална стратегия за управление и развитие във водния сектор;
- Програма за прилагане на Директива 91/271/ЕС за пречистване на отпадъчни води от населените места;
- План за управление на речните басейни в Източнобеломорски район за басейново управление за периода 2016-2021 г.;
- План за управление на риска от наводнения в Източнобеломорски район за басейново управление на водите 2016-2021 г.;
- Национална програма за опазване, устойчиво ползване и възстановяване функциите на почвите 2020-2030 г.);
- Програма на Община Димитровград за качеството на атмосферния въздух за периода 2019-2023 г.;
- План за действие за устойчива енергия и климат на Димитровград до 2030 г.;
- Краткосрочна програма за насърчаване използването на енергия от възобновяеми източници и биогорива на Община Димитровград 2020-2023 г.;
- Дългосрочна програма за насърчаване използването на енергия от възобновяеми източници и биогорива на Община Димитровград 2020-2023 г.

Чрез официалния си сайт, Община Димитровград уведоми всички граждани на общината за изготвянето на настоящата Програма за опазване на околната среда за периода 2021-2028 г. С публикуване на обявата всички граждани, които имат виждания, препоръки и предложения, имаха възможност да ги изразят писмено на посочен адрес или да се свържат с лицето за контакт, пряко ангажиран в изготвянето на програмния документ. В посочения срок в периода 29.03.-29.04.2021 г. в Община Димитровград не са постъпвали предложения от граждани.

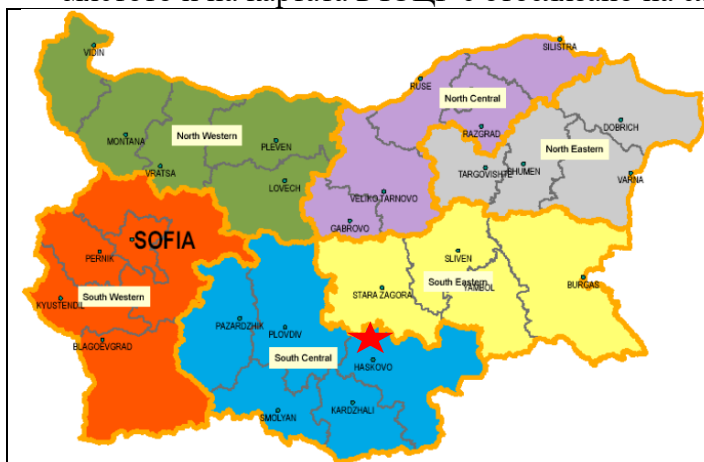

I. АНАЛИЗ НА СРЕДАТА

1. Природо-географски и териториално-административни фактори

1.1. Географско положение

Община Димитровград е разположена в централната част на Южен централен регион (ЮЦР). Административно е включена към Област Хасково и заема северозападната ѝ част. С площта си от 567.603 km² заема 6-то място сред 11-те общините на областта, което съставлява 10.27% от територията на областта, 2.5% от площта на ЮЦР и 0.51% от площта на Република България. Местоположението на Община Димитровград спрямо регионите в България и мястото ѝ на картата в ЮЦР е отбелязано на следващите Фиг. I-01 и I-02.

Фиг. I-01. Региони в България

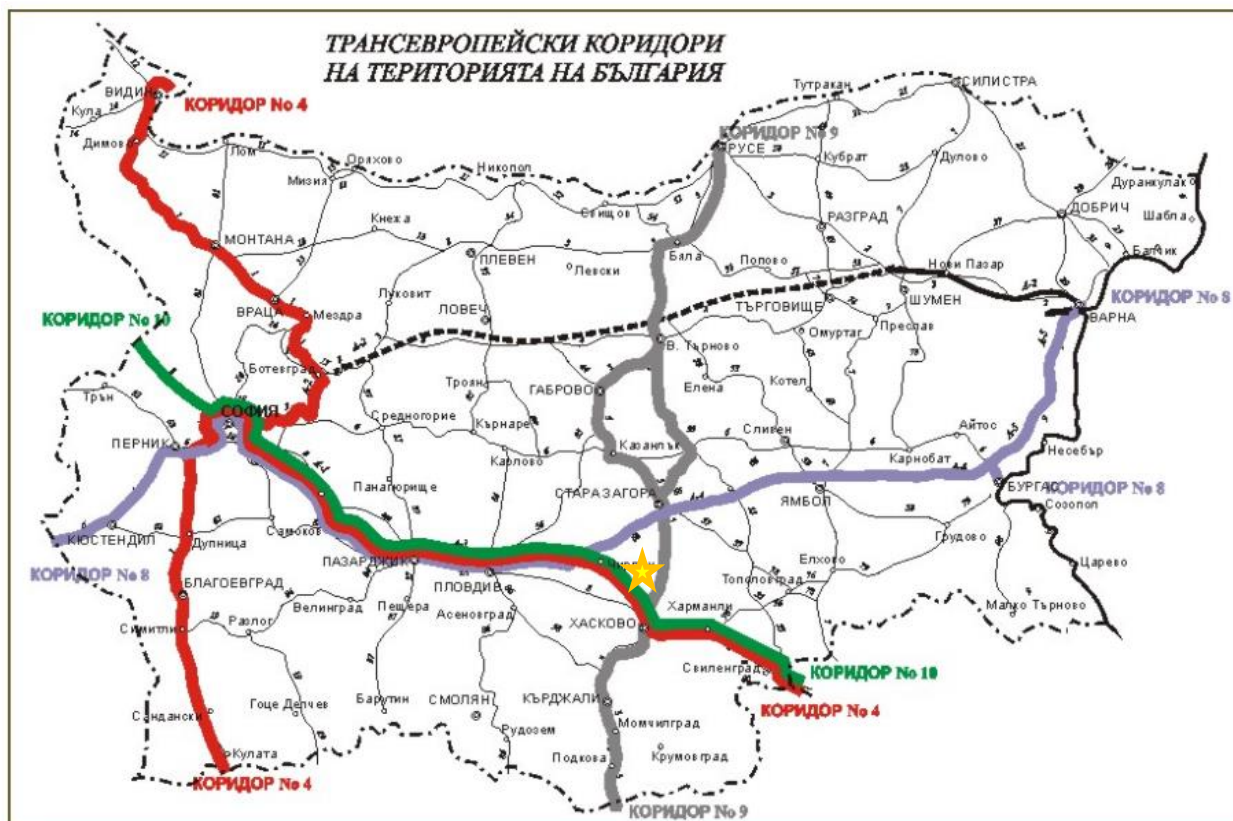
Фиг. I-02. Южен централен регион

★ - Община Димитровград

Географското местоположение на град Димитровград предопределя добрата транспортна достъпност до различни части на страната. През територията на Община Димитровград преминават важни транспортни артерии с регионално, национално и международно значение. Общината се пресича от два от общо петте Трансевропейски транспортни коридора, преминаващи през територията на България. Това са транспортен коридор № 9, осъществяващ транспортна връзка между Балтийско и Егейско море и транспортен коридор № 10, който свързва Централна Европа със Солун (Р. Гърция и Истанбул (Р. Турция). Трасето на Трансевропейски коридор № 9 преминава през територията на общинския център гр. Димитровград, а транспортен коридор № 10 пресича югозападната част на Община Димитровград. Относно транспортната достъпност на национално и международно ниво, положително значение както за града, така и за развитието на цялата община оказва Автомагистрала „Марица“ (А4) (Фиг. I-03).

Общинският център гр. Димитровград се намира на 224 km от столицата на България гр. София, на 82 km от гр. Пловдив, на 198 km от гр. Бургас, и на 18 km от областния център гр. Хасково. Географското разположение на гр. Димитровград в южната част на България предопределя неговата неголяма отдалеченост от ГКПП с Република Турция и Република Гърция, а именно:

- ✓ 119 km – Разстояние до ГКПП Лесово – Хамзабейли;
- ✓ 89 km – Разстояние до ГКПП Капитан Андреево – Капъкуле;
- ✓ 73 km – Разстояние до ГКПП Капитан Петко Войвода – Орменион;
- ✓ 125 km – Разстояние до ГКПП Ивайловград – Кипринос;
- ✓ 113 km – Разстояние до ГКПП Маказа – Нимфея.
- ✓ 127 km – Разстояние до ГКПП Златоград – Термес

Фиг. I-03. Трансевропейски транспортни коридори на България

1.2. Съседни общини

Община Димитровград граничи с шест общини от три области. Границите ѝ са посочени на Фиг. I-04 и са както следва:

- на изток с Община Симеоновград;
- на юг с Община Хасково;
- на югозапад с Община Минерални бани;
- на запад с Община Първомай, област Пловдив;
- на северозапад с Община Чирпан, област Стара Загора;
- на североизток с Община Опан, област Стара Загора.

Фиг. I-04. Административно деление на Област Хасково с посочени границите на Община Димитровград и съседните ѝ общини

1.3. Релеф

Релефът на общината е равнинен и слабо хълмист с преобладаваща надморска височина между 100 и 250 m. Територията ѝ попада в източните части на Горнотракийската низина и крайните северни части на Хасковската хълмиста област.

В крайния югозападен ъгъл на общината, на границата с община Първомай, южно от село Бодрово се намира най-високата ѝ точка от 308.7 m н.в., а най-ниската ѝ – 82 m н.в., в коритото на река Марица, източно от село Райново.

Морфохидрографските и физикогеографските особености на низината дават основание тя да бъде поделена на две подобласти- Западна (Пазарджишко- Пловдивско поле) и Източна (Старозагорско поле), като двете полета са разделени от Чирпанските възвишения.

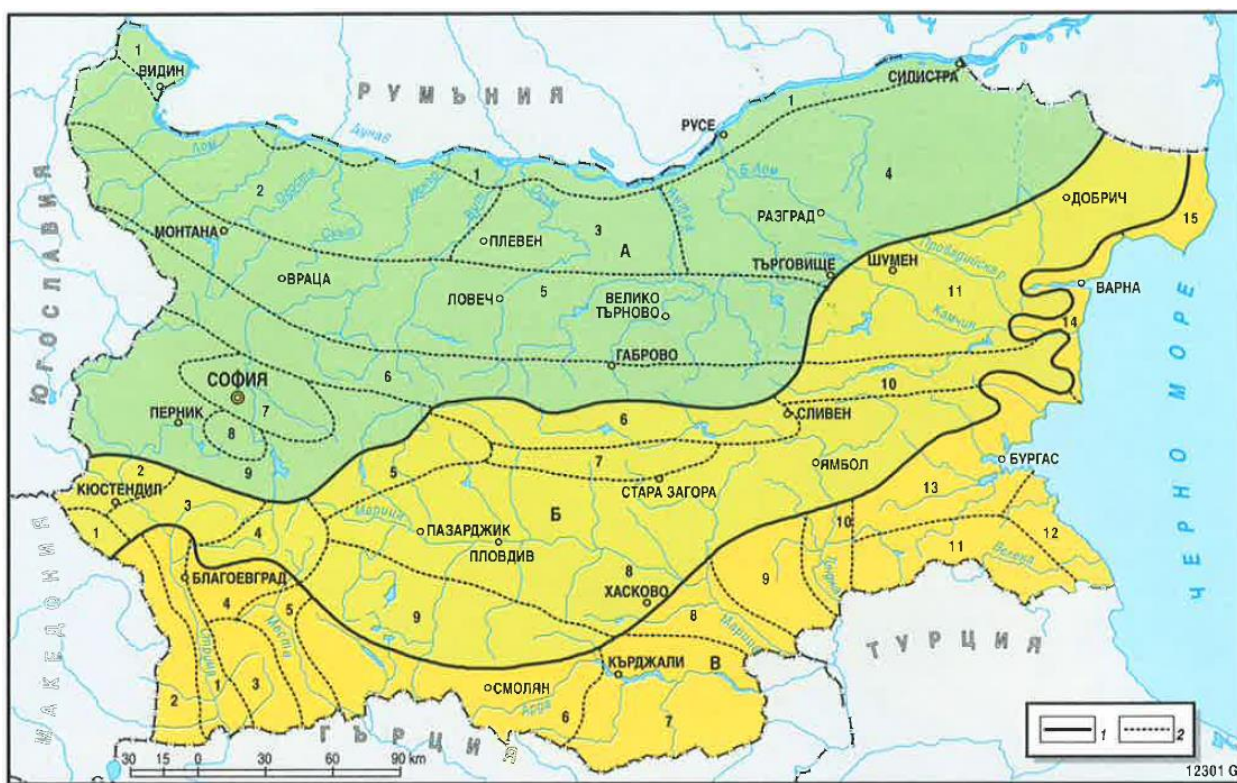
Старозагорското поле заема източната, широка половина на Горнотракийската низина, където се намира и Община Димитровград. На запад се простира до Чирпанските възвишения, на север до склоновете на Сърнена Средна гора, на изток до Светиилийските и Манастирските възвишения и Сакар планина, а на юг до северните, хълмисти склонове на Родопите. По дългата си ос има меридионално направление с дължина около 60 km и осезаем наклон на изток-югоизток. Десните притоци на Марица и левите на Сазлийка разчленяват повърхнината му на плоски вододелни гърбища с надморска височина, която варира от 170 m до 150 m. На югоизток, на допира с Харманлийския пролом на Марица височината му значително намалява и достига 80 m.

1.4. Климат

Според климатичното райониране на България (по Велев, 1997), територията на Община Димитровград попада Преходноконтинентална климатична област в района на Горнотракийска низина (Фиг. I-05). Климатът е преходно-континентален до средиземноморски. Районът се характеризира със сравнително мека зима и горещо лято. През зимата Стара планина представлява естествена защита от студените континентални маси, нахлуващи от север - североизток. Тази естествена защита прави зимата в района значително по-мека от тази в умерено-континенталната климатична подобласт на Северна България.

Зимата е по-мека в сравнение с тази в умереноконтиненталната климатична област, годишната амплитуда на въздуха е по-малка, вътрешногодишният ход на валежите е с два максимума (юли и ноември) и два минимума (август и февруари), снежната покривка в равнините е неустойчива. Западната част на Пазарджишко-Пловдивското поле попада във валежна сянка и годишните валежи са по-малки в сравнение с другите райони при еднакви надморски височини.

Фиг. I-05. Климатични области и райони (по Велев, 1997), 1-граница на област; 2-граница на район (География на България, БАН, 2002 г.)

А – Умереноконтинентална област:		Б – Преходноконтинентална област:		В – Континентално-средиземноморска област:	
1 – Крайдунавски низини;	6 – Западна и Средна Стара планина;	1 – Осоговска планина;	7 – Сърнена гора;	1 – Долна Струма;	6 – Дъбраш-Горна Арда;
2 – Западна Дунавска равнина;	7 – Софийско поле;	2 – Южно Краище;	8 – Горнотракийска низина;	2 – Западни погранични планини;	7 – Източни Родопи;
3 – Средна Дунавска равнина;	8 – Витоша;	3 – Средна Струма;	9 – Западни Родопи;	3 – Пирин;	8 – Странджа;
4 – Пудогорско-Добруджанска;	9 – Ихтиманска и Същинска Средна гора;	4 – Рила (северни склонове);	10 – Източна Стара планина;	4 – Рила (южни склонове);	12 – Странджанско Черноморие;
5 – Предбалкан;	6 – Забалкански котловини;	5 – Същинска Средна гора (южна част);	11 – Добруджанско плато;	5 – Средна Места;	13 – Бургаска низина;
					14 – Варненско Черноморие;
					15 – Добруджанско Черноморие.

Климатични елементи

➤ Температура на въздуха

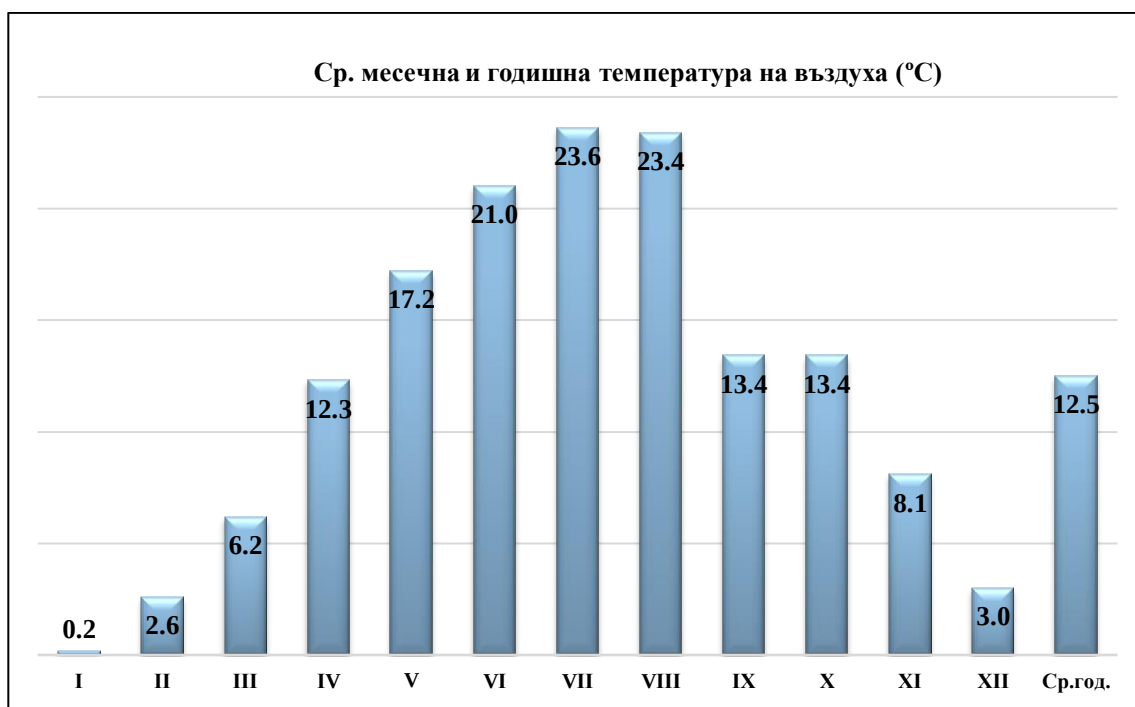
Средногодишната температура на въздуха е 12.5°C. Средната юлска температура е 23.6°C, а януарската температура е около -3.7°C. Пролетта и есента са сравнително топли, зимата е сравнително мека, а лятото горещо. Средногодишната максимална температура е 18.5°C, а средногодишната минимална температура е 6.8°C (Таблица I-01).

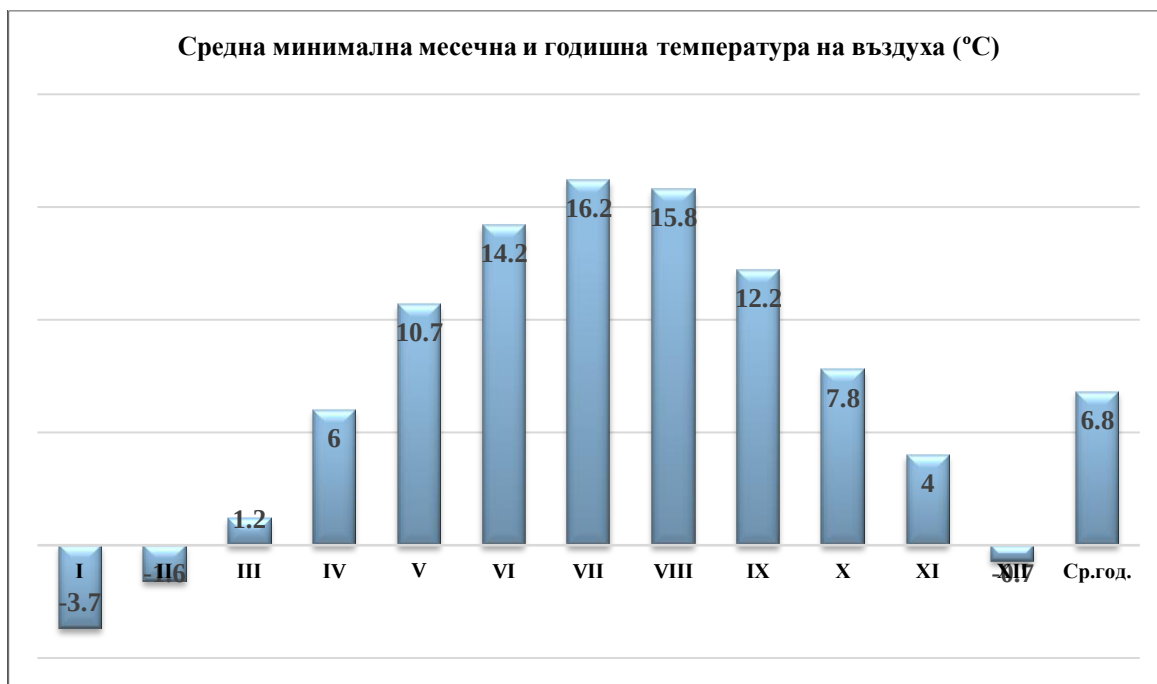
Таблица I-01. Средни месечни и средни годишни стойности на кл. показатели

Месеци/ ср. год.	Ср. месечна и год. темп. на въздуха (°C)	Ср. мин. месечна и год. темп. на въздуха (°C)	Ср. макс. месечна и год. темп. на въздуха (°C)
I	0.2	-3.7	4.6
II	2.6	-1.6	7.5
III	6.2	1.2	11.9
IV	12.3	6.0	18.7
V	17.2	10.7	23.8
VI	21.0	14.2	27.6
VII	23.6	16.2	30.5
VIII	23.4	15.8	30.8
IX	19.1	12.2	26.7
X	13.4	7.8	20.1
XI	8.1	4.0	13.0
XII	3.0	-0.7	7.0
Ср.год.	12.5	6.8	18.5

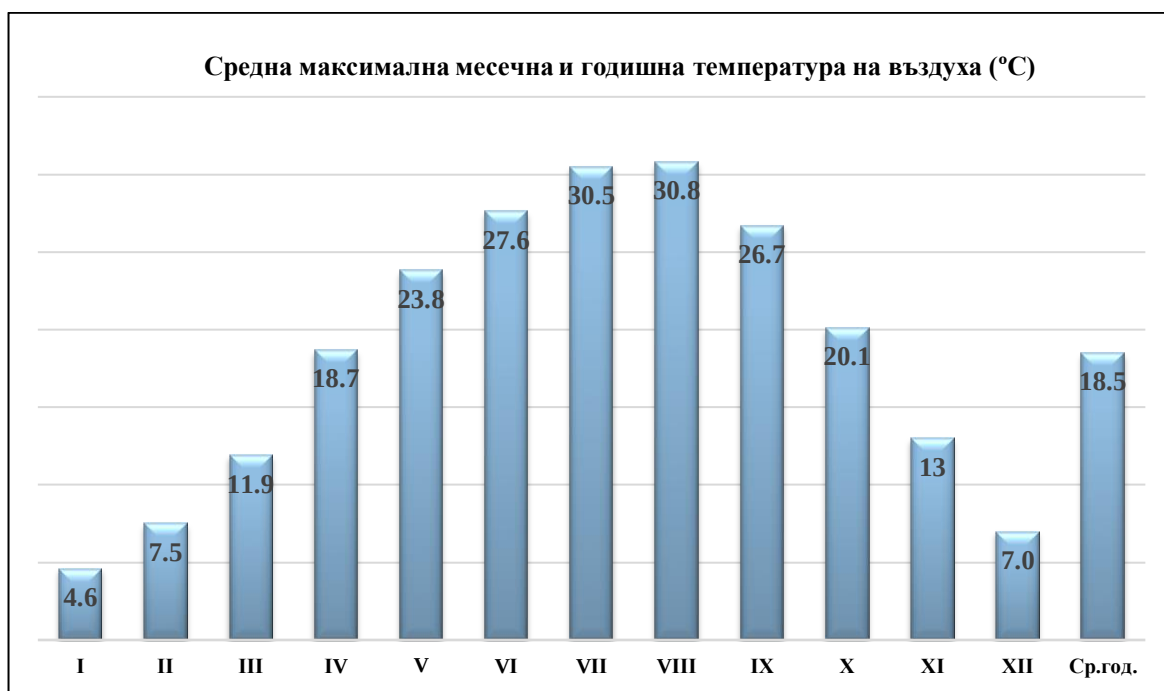
*Източник: „Климатичен справочник“ – темп. 1931-1970 г., вал. 1931-1985 г.

Фиг. I-06. Средна месечна и годишна температура на въздуха (°C)

Фиг. I-07. Средна минимална месечна и годишна температура на въздуха (°C)

Фиг. I-08. Средни максимални месечни и годишни температури на въздуха (°C)

Средните максимални и минимални температури по сезони са посочени в следващата Таблица I-02.

Таблица I-02. Средни максимални и минимални температури по сезони

Станция/н.м.в.	Елементи	Сезон			
		Зимен	Пролетен	Летен	Есенен
Хасково /192	ср. темп.	1.9	11.9	22.7	13.5
	ср. макс. т.	6.4	18.1	29.6	19.9
	ср. мин. т.	-2.0	6.0	15.4	8.0

*Източник: „Климатичен справочник“ – темп. 1931-1970 г., вал. 1931-1985 г.

➤ Влажност на въздуха

Влажността на въздуха е критерий за условията, при които протичат процесите на изпарение, транспирация, разсейване на атмосферните замърсители и др. В зависимост от изменението на температурата се наблюдават и промени в относителната влажност на въздуха. За района последната се характеризира със значителна стабилност в отделните сезони. През октомври и януари влажността е висока, а през лятото (юли-август) спада до 61%. Средногодишната относителна влажност на въздуха в общината е 73%.

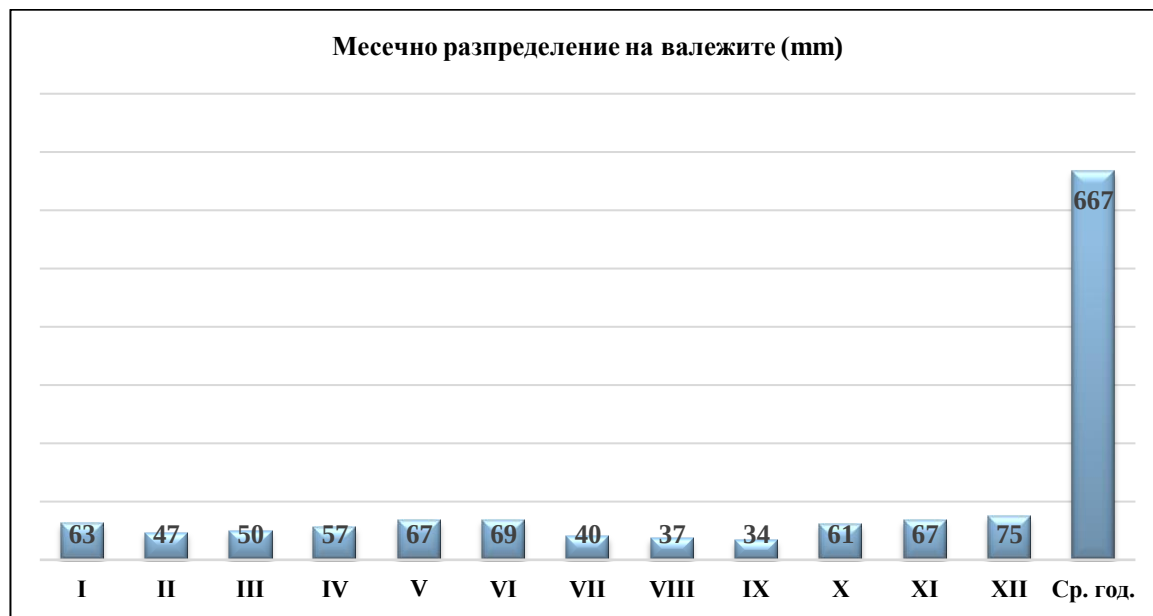
➤ Валежи

Разпределението на валежите е неравномерно през годината. Установяват се два максимума: пролетен през месеците май - юни и есенен – през октомври - декември. Основният минимум е през август-септември, а вторият - през февруари - март. За преходноконтиненталния климат свидетелстват средногодишните валежни количества, режима на валежите и не голямата продължителност на снежната покривка. Средногодишният валеж варира между 450-600 mm. Валежите имат голяма роля в процесите на замърсяването и самоочистването на атмосферата. Средногодишните валежи на територията на общината са 667 mm. Годишният ход на валежите е с минимум през лятото 146 mm, средни през пролетта - 174 mm и есента 162 mm и с максимум през зимата - 185 mm (Таблица I-03 и I-04).

Таблица I-03. Месечно и средногодишно разпределение на валежите (mm)

Станция н.м.в.	Елемент	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	Ср. год.
Хасково /192	Кол. вал.	63	47	50	57	67	69	40	37	34	61	67	75	667

*Източник: „Климатичен справочник“ – темп. 1931-1970 г., вал. 1931-1985 г.

Фиг. I-09. Месечно и средногодишно разпределение на валежите (mm)

Таблица I-04. Сезонно разпределение на валежите (mm)

Станция/н.м.в.	Елемент	Сезон			
		зимен	пролетен	летен	есенен
Хасково/192	Кол. вал.	185	174	146	162

*Източник: „Климатичен справочник“ – темп. 1931-1970г., вал. 1931-1985 г.

➤ **Мъгли**

Климатът благоприятства условията за формирането на относително голям брой мъгливи дни, които достигат до 28 в годината, предимно в периода октомври - март.

➤ **Снежна покривка**

Снежната покривка има неустойчив характер и е със сравнително малка средна дебелина (средна десетдневна височина - 6-8 cm). Годишният брой на дните със снежна покривка достига едва 15 дни.

➤ **Вятър**

Преобладаващите ветрове в общината (станция Хасково) са северните (26.5%) основно през зимните месеци от годината, а след тях по интензивност са северозападните (21.7%). Най-слабо са изразени югоизточните (5.2%) и югозападните ветрове (4.5)%.

В таблица I-05 са представени данни за средната скорост на вятъра по посока (m/s).

Таблица I-05. Средна скорост на вятъра по посока (m/s)

Посока	Месец											
	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
N	1.8	1.9	1.9	1.8	1.8	2.0	1.9	2.0	1.7	1.9	1.6	1.6
NE	1.7	1.8	2.6	2.2	2.3	2.2	2.1	2.2	2.3	2.2	21.9	1.9
E	1.4	1.6	1.6	1.8	2.0	1.7	1.6	1.7	1.9	1.5	1.4	1.6
SE	2.6	2.7	2.5	3.2	2.6	2.2	2.2	2.2	2.2	2.2	2.7	2.5
S	4.0	4.7	5.1	4.6	3.4	2.9	2.6	3.1	2.7	4.5	4.3	4.4
SW	3.8	3.9	4.7	3.5	3.0	2.5	2.2	1.5	2.2	2.9	2.9	2.8
W	1.7	2.5	2.5	2.2	2.1	2.3	2.3	2.3	2.1	1.7	2.0	1.9
NW	2.3	3.0	3.0	2.7	2.6	2.8	3.0	2.6	2.6	2.5	2.2	2.3

*Източник: Климатичен справочник за НР България, 1979

По средна скорост с най-висока стойност са ветровете от юг (3.9 m/s) и североизток (3.8 m/s). Най-слаби са източните и западните ветрове, съответно 1.7 m/s и 2.1 m/s. Средногодишната честота на случаите с тихо време е 17.0% (Таблица I-06). В таблицата са показани стойностите на честота на вятъра по посока и тихо време (безветрие) от МС Хасково.

Таблица I-06. Честота на вятъра по посока (%) и тихо (%)

Посока	Месец												Год.
	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	
N	35.0	30.2	25.8	20.1	22.1	22.0	28.0	26.1	25.5	22.9	27.1	33.6	26.5
NE	8.3	8.6	15.0	11.2	13.8	14.1	14.8	14.7	15.3	13.6	13.3	7.5	12.5
E	6.7	8.6	10.6	13.3	11.7	11.2	8.2	9.8	10.1	9.0	9.8	7.5	9.7
SE	3.2	3.6	4.8	6.9	7.6	5.9	4.5	4.7	5.0	5.2	6.2	4.7	5.2
S	4.1	6.7	9.5	11.7	9.9	7.4	3.7	3.8	5.4	8.4	6.6	6.6	7.0
SW	3.1	4.3	4.5	5.8	5.9	5.4	4.3	3.3	4.0	5.0	4.3	3.7	4.5
W	13.4	13.4	11.1	11.6	11.3	13.1	13.0	14.8	13.7	13.9	12.6	12.5	12.9
NW	26.2	24.4	18.6	19.3	17.7	20.9	23.4	22.8	21.0	21.9	20.2	23.9	21.7
Тихо	14.5	14.4	11.8	14.3	15.8	16.3	18.8	21.0	20.8	22.5	19.5	17.6	17.0

*Източник: Климатичен справочник за НР България, 1979

 - Честота на вятъра по посоки (%)

Фиг. I-10. Средногодишна роза на ветровете по посоки, %

1.5. Полезни изкопаеми

Община Димитровград е сравнително богата на полезни изкопаеми. Добиват се главно инертни материали. Добив на пясък се извършва от фирми, разположени по поречието на река Марица. Съгласно Националния концесионен регистър на територията на Община Димитровград има издадени следните решения за предоставяне на концесии за добив на подземни богатства:

- Решение № 207 от 04.04.2001 за предоставяне на концесия за добив на подземни богатства по чл. 2, т. 5 от Закона за подземните богатства - строителни материали - трахиандезити, от находище „Ябълково”, област Хасково. Концесионер на находището е „Артескос” АД. Определена е концесионна площ с размер 108.802 декара, със срок на концесията 35 години и крайна дата 02.12.2033 г.
- Решение № 446 от 02.07.2014 за предоставяне на концесия за добив на подземни богатства по чл. 2, ал. 1, т. 5 от Закона за подземните богатства - строителни материали - варовици, представляващи изключителна държавна собственост, от находище „Юрт дере”, участък „Калцит”, разположено в землището на гр. Димитровград, община Димитровград, област Хасково. Концесионер на находището е „Калцит” ООД. Определена е концесионна площ с размер 45.9 декара, със срок на концесията 35 години и крайна дата 27.10.2028 г.
- Решение № 623 от 20.07.2009 за предоставяне на концесия за добив на неметални полезни изкопаеми - индустриални минерали - варовици за флюс от находище „Караджова чешма”, гр. Димитровград, област Хасково. Концесионер на находището е „СТРОЙКО – 2000” ЕООД. Определена е концесионна площ с размер 0,064 km², със срок на концесията 15 години и крайна дата 05.02.2025 г.
- Решение № 431 от 30.05.2012 за предоставяне на концесия за добив на подземни богатства от находище „Дюзка чешма”, разположено в землището на с. Крепост, Община Димитровград, област Хасково. Концесионер на находището е „БЕТТРАН” АД. Определена е концесионна площ с размер 248 031 m², със срок на концесията 35 години и крайна дата 24.04.2048 г.
- Решение № 13 от 15 януари 2008 г. за предоставяне на концесия за добив на неметални полезни изкопаеми - индустриални минерали - варовици - подземни богатства по чл. 2, т. 2 от Закона за подземните богатства, от находище „Великан”, Община

Димитровград, област Хасково. Концесионер на находището е „Каолин” АД. Определена е концесионна площ с размер 841 227 m², със срок на концесията 35 години и крайна дата 22.02.2043 г.

- Решение № 809 от 23 ноември 2006 г. за предоставяне на концесия за добив на подземни богатства по чл. 2, т. 5 от Закона за подземните богатства - строителни материали - мрамори, от находище „Клокотница”, общини Димитровград и Хасково, област Хасково. Концесионер на находището е „АБ” АД. Определена е концесионна площ с размер 0.662 km², със срок на концесията 25 години и крайна дата 25.11.2026 г.
- Решение № 810 от 23 ноември 2006 г. за предоставяне на концесия за добив на подземни богатства по чл. 2, т. 5 от Закона за подземните богатства - строителни материали - мраморизирани варовици, представляващи изключителна държавна собственост, от находище „Крепост” - участък „Бъзка чука – югозапад” и участък „Бъзка чука – изток”, намиращо се в землището на с. Крепост, Община Димитровград, област Хасково. Концесионер на находището е „Бетран” АД. Определена е концесионна площ с размер 249 дка, със срок на концесията 25 години и крайна дата 22.01.2024 г.
- Решение № 189 от 14 март 2005 г. за предоставяне на концесия за добив на подземни богатства по чл. 2, т. 5 от закона за подземните богатства - строителни материали - мрамори, от находище „Крепост”, участък „Запад”, Община Димитровград, област Хасково. Концесионер на находището е „ПИМ-продукт” ООД. Определена е концесионна площ с размер 64.56 декара, със срок на концесията 30 години и крайна дата 25.04.2035 г.
- Решение № 799 на МС от 06.10.2004 г. за предоставяне на концесия за добив на неметални полезни изкопаеми - индустриални минерали - варовици - подземни богатства по чл. 2, т. 2 от Закона за подземните богатства, от находище „Пърженака”, разположено в землището на Димитровград, област Хасково. Концесионер на находището е „Традекс” ЕАД. Определена е концесионна площ с размер 573 084 m², със срок на концесията 25 години и крайна дата 26.10.2029 г.
- Решение № 684 на МС от 30.09.2003 г. за предоставяне на концесия за добив на неметални полезни изкопаеми - индустриални минерали - варовици - подземни богатства по чл. 2, т. 2 от Закона за подземните богатства, от находище „Кирешлика”, разположено в землището на с. Крум, Община Димитровград, област Хасково. Концесионер на находището е "Каолин"АД. Срокът на концесията е 35 години с крайна дата 05.11.2038 г.
- Решение № 49 на МС от 4.02.2000 г. за предоставяне на концесия за ползване на подземни богатства - варовици, в част от находище "Юрт-дере", област Хасково. Концесионер на находището е "Вулкан" АД, Димитровград. Срокът на концесията е 20 години, изтекъл на 03.02.2019 г.
- Решение № 17 от 18.01.2000 за предоставяне на концесия за ползване на подземни богатства - варовици, мергели и глини, от находище „Дурхана”, област Хасково. Концесионер на находището е "Вулкан" АД. Срокът на концесията е 20 години, изтекъл на 03.02.2020 г.
- Решение № 18 от 18.01.2000 за предоставяне на концесия за ползване на подземни богатства - глини, от находище "Дурхана-глини", област Хасково. Концесионер на находището е "Вулкан" АД. Срокът на концесията е 20 години, изтекъл на 03.02.2020 г.

Местоположението на находищата за добив на подземни богатства в общината е посочено на следващата Фиг. I-11.

1.6. Кметства, населени места в общината

Селищната мрежа в общината е съставена от два града – Димитровград и Мерицлери и 25 села, разположени равномерно по територията ѝ, а именно: с. Бодрово, с. Брод, с. Бряст, с. Великан, с. Воден, с. Върбица, с. Голямо Асеново, с. Горски извор, с. Длъгнево, с. Добрич, с. Долно Белево, с. Здравец, с. Златополе, с. Каснаково, с. Крепост, с. Крум, с. Малко Асеново, с. Радиено, с. Райново, с. Светлина, с. Скобелево, с. Сталево, с. Странско, с. Черногорово и с. Ябълково. Освен функционален, ядрото - Димитровград се явява и пространствен център на територията, която няма сериозни релефни бариери, освен река Марица и възвишенията между Хасково и Димитровград. На Фиг. I-12 е представена карта с отбелязано местоположението на населените места, намиращи се на територията на Община Димитровград.

Фиг. I-12. Географска карта на Община Димитровград с отбелязани границата и местоположението на населените места намиращи се на нейна територия
— — — административна граница на Община Димитровград

II. ДАННИ И ИНФОРМАЦИЯ, ОТНАСЯЩИ СЕ ДО ОКОЛНАТА СРЕДА

1. Атмосферен въздух. Качество на атмосферния въздух (КАВ)

Наблюдението върху качеството на атмосферния въздух и неговия контрол се осъществява от Национална система за мониторинг на КАВ, част от НСМОС. Тя се обслужва от Изпълнителната агенция по околна среда (ИАОС) към Министерството на околната среда и водите (МОСВ). Анализът на данните за качеството на атмосферния въздух се извършва по райони като се отчита и спецификата на всяко населено място, в което се извършва контрол.

Наблюдение и контрол върху качеството на атмосферния въздух на територията на Община Димитровград се осъществява от един постоянен пункт за мониторинг - АИС „Раковски“. Пунктът функционира като автоматична измервателна станция от 1993 г. с ЕоI код BG0041A - DmGr3, към НАСЕМ. Разположен е в централна част на града – в двора на училище ПМГ „Иван Вазов“, с географски координати: 42°03'23.32"N и 25°35'36.27"E. Съгласно Заповед №РД-489/26.06.2019 г. на МОСВ пунктът е класифициран като: градски фонов пункт (ГФП) с обхват от 100 m до 2 km. Контролираните показатели са ФПЧ_{10} , SO_2 , NO_2 , H_2S , O_3 , NH_3 , CO и метео параметри. Местоположението на пункта за мониторинг - АИС „Раковски“ е показано на следващата Фиг. II-01.

Фиг. II-01. Местоположение на пункта за мониторинг на въздуха в гр. Димитровград

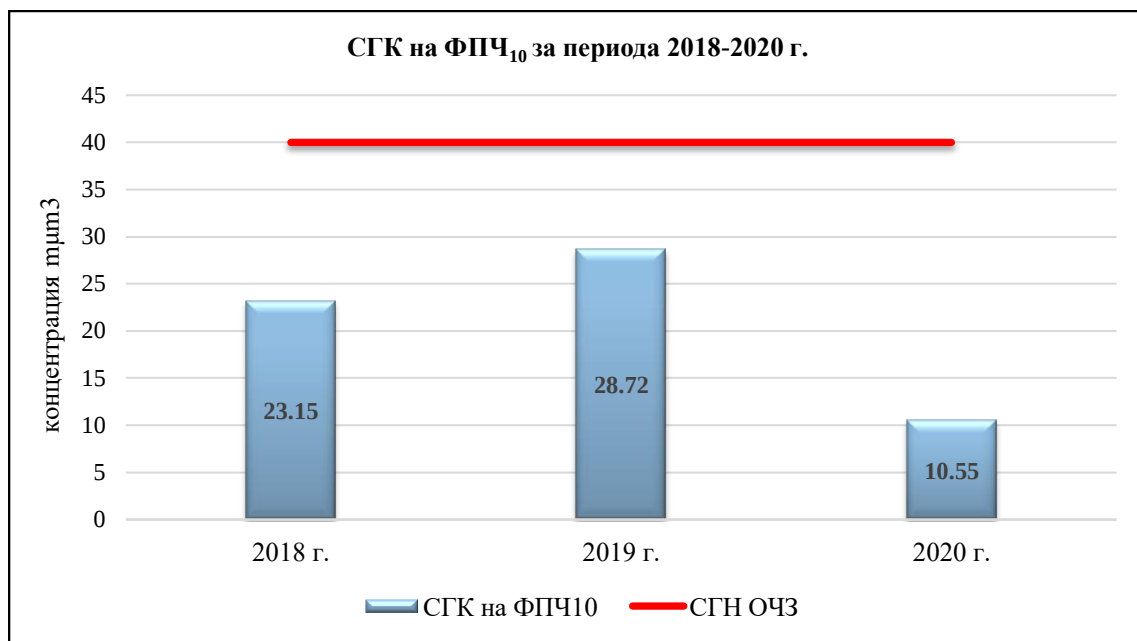
*Източник: Публичен регистър на АИС за мониторинг на КАВ към ИАОС

Общината изпълнява мерките, заложили в Плана за действие на Програмата за качеството на атмосферния въздух за периода 2019-2023 г.

На Фиг. II-02 са представени измерените средногодишни стойности на концентрацията на ФПЧ_{10} в пункт АИС „Раковски“ за периода 2018-2020 г. От нея ясно се вижда, че средногодишната концентрация за Димитровград е под определената норма за ОЧЗ от

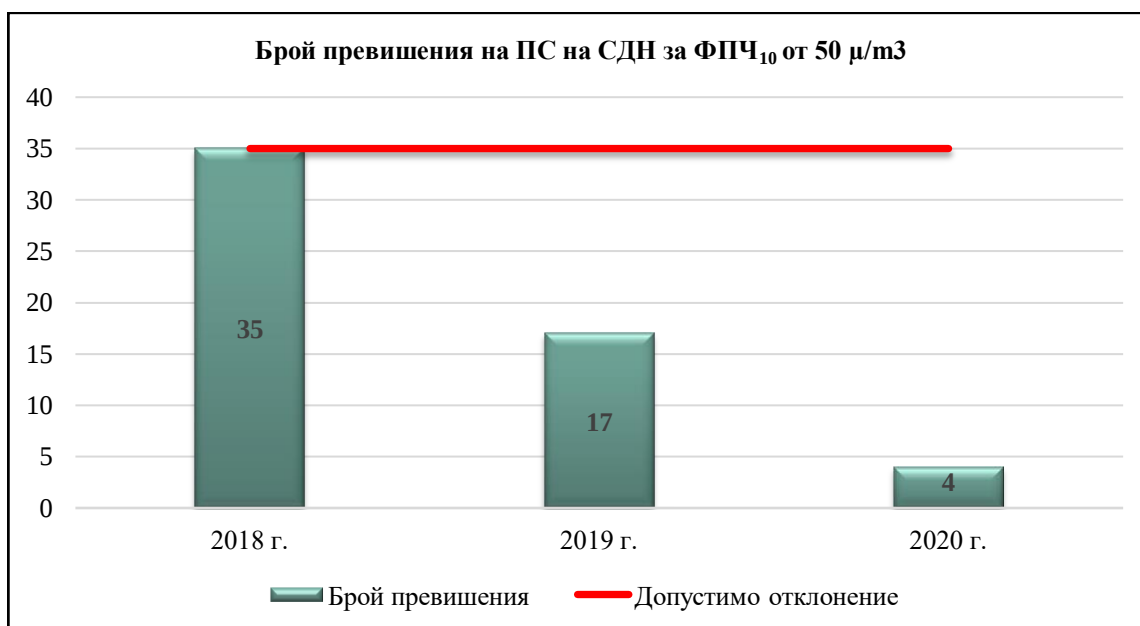

40 $\mu\text{g}/\text{m}^3$, въпреки лекото завишение с 5.57 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ през 2019 г. спрямо измерената концентрация за 2018 г. През изминалата 2020 г., регистрираната СГК е 10.55 $\mu\text{g}/\text{m}^3$, която стойност е най-благоприятна за разглеждания период и е почти три пъти под определената СГН ОЧЗ.

Фиг. II-02. Сравнителна графика на годишните концентрации на ФПЧ₁₀ в АИС „Раковски“ за периода 2018-2020 г.

Тенденция за намаляване на замърсяването на въздуха с ФПЧ₁₀ в Община Димитровград се наблюдава и по отношение на втория индикатор за оценка, а именно проследяване изменението (промяната) в броя на превишенията на СДН за година. Представената на Фиг. II-03 графика, отразява общият брой на регистрираните превишения на СДН от 50 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ в АИС „Раковски“ по години за периода 2018-2020 г. Данните показват, че само през 2018 г. праговата стойност на СДН за показател ФПЧ₁₀ е на границата за превишение от 35 пъти в рамките на една календарна година, съгласно Наредба №12 от 15 юли 2010г. Като цяло превишенията намаляват значително през годините, като през 2020 г. са регистрирани само 4 бр. денонощия с превишена СДН.

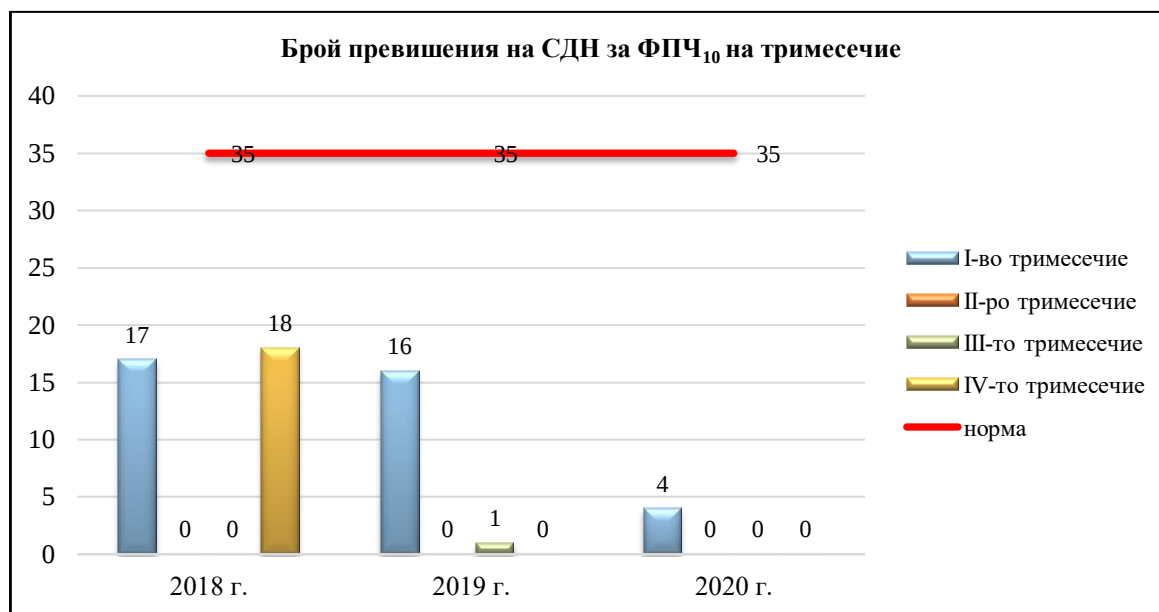
Фиг. II-03. Регистриран брой превишения на СДН за ФПЧ₁₀ в АИС „Раковски“

за периода 2018-2020 г.

В Община Димитровград, тенденцията за намаляване, както на средногодишната, така и на средноденонощните концентрации се запазва към 2020 г.

Превишенията на СДН за ФПЧ_{10} като цяло имат ясно изразен сезонен характер, който се наблюдава при проследяване изменението в броя на регистрирани превишения на СДН през четирите тримесечия в годината, представени на Фиг. II-04. Разпределението на данните по тримесечия очертава преобладаващ брой дни с превишения през I-вото тримесечие, което съвпада със зимния период от годината и по изключение и IV-то тримесечие на 2018 г. От представената графика става ясно, че през пролетно-летните месеци от годината (II-ро и III-то тримесечие), няма превишения на СДН за ФПЧ_{10} , с изключение на II-рото тримесечие на 2019 г. Данните показват, че през четвъртото тримесечие на 2019 и 2020 г., също няма регистрирани превишения на СДН.

Фиг. II-04. Регистриран брой превишения на СДН за ФПЧ_{10} в АИС „Раковски“ по тримесечия за периода 2018-2020 г.

Основната причина, обуславяща наднормените стойности на ФПЧ_{10} през студените месеци, са използваните през отоплителния сезон твърди горива (дърва и въглища) в битовия сектор, съчетано с характерните за сезона метеорологични условия (температурни инверсии, безветрие и др.), които създават условия за задържане и натрупване на атмосферните замърсители в приземния въздушен слой. Извън отоплителния сезон (през II-то и III-то тримесечие) не са регистрирани превишения на СДН, с изключение на II-рото тримесечие на 2019 г., което е индикатор за влиянието на останалите източници - автомобилен транспорт, промишленост и селско стопанство.

Съгласно данни от Регионален доклад на РИОСВ-Хасково за околна среда, през 2020 г. в АИС – „Раковски“ не са регистрирани превишения нито на ПС за СЧН от $350 \mu\text{g}/\text{m}^3$ за **серен диоксид** (допустим брой от 24 стойности за една календарна година), нито на ПС за СДН от $125 \mu\text{g}/\text{m}^3$. ТЕЦ „Марица 3“ АД – гр. Димитровград не работи.

Превишения не са регистрирани и по показател **Озон**, като не са регистрирани превишения на осемчасовите средни стойности на краткосрочната целева норма от $120 \mu\text{g}/\text{m}^3$ и няма регистрирани превишения на прага за информиране на населението от $180 \mu\text{g}/\text{m}^3$.

През 2020 г. в АИС „Раковски“, Димитровград са регистрирани 191 стойности на **сероводород**, превишаващи ПДК за един час от 0.005 mg/m^3 и 24 стойности, превишаващи средноденоношната стойност от 0.003 mg/m^3 . Най-голям брой стойности са регистрирани през зимния период, което се дължи на повишеното потребление на твърди горива в битовия сектор.

По показател **Азотен диоксид** за изминалата 2020 г. са регистрирани 9 превишения на средночасовата норма от $200 \text{ } \mu\text{g/m}^3$. Регистрираните наднормени стойности на азотен диоксид се дължат на наслагването на емисии от инсталациите, източници на азотен диоксид от производствената площадка на „Неохим“ АД, гр. Димитровград и емисии от транспорта, както и на неблагоприятните метеорологични условия (безветрие и температурна инверсия), които създават предпоставки за задържането и натрупването на замърсителите в приземния атмосферен слой. Средногодишната норма от $40 \text{ } \mu\text{g/m}^3$ е спазена, тъй като отчетената средногодишна стойност е $16.80 \text{ } \mu\text{g/m}^3$.

Съгласно Програмата за КАВ на Община Димитровград за периода 2019-2023 г. източниците на емисии на нейна територия са:

- Промислени източници;
- Битово отопление;
- Автотранспорт.

Промислени източници:

Основните промислени източници на емисии, които оказват влияние върху КАВ на територията на Община Димитровград са:

- „Вулкан Цимент“ АД;
- „Неохим“ АД;
- „ТЕЦ Марица 3“ АД.

Тези значими производствени обекти са обособени в две производствени зони: източна и западна. Горивната инсталация на ТЕЦ „Марица 3“ АД и инсталацията на „Вулкан Цимент“ АД изпускат контролирано в атмосферата следните замърсители: CO, NO₂, SO₂ и прах. Инсталацията на „Неохим“ АД подлежи на емисионен контрол за замърсителите: формалдехид, метанол, общи въглеводороди, диазотен оксид N₂O, CO, NO₂, SO₂ и прах. И трите производствени предприятия са под постоянен контрол на РИОСВ – Хасково. Те се контролират съгласно изискванията на ЗЧАВ, ЗООС и подзаконовите нормативни актове към тях, като ежегодно им се извършват комплексни проверки, съгласно утвърден график от инспекцията.

„Неохим“ АД, Димитровград и ТЕЦ „Марица 3“ АД, Димитровград изпълняват изискванията и представят в РИОСВ - Хасково докладите за извършените СНИ на емисиите от инсталациите за производство на азотна киселина /стар и нов цех/ и за производство на амониева селитра на „Неохим“ АД, както и от котела на ТЕЦ „Марица 3“ АД. През 2020 г. са представени 48 месечни и 4 годишни доклади. Оценката на докладите показва спазване на нормите за допустими емисии на контролираните замърсители.

Битово отопление:

Поради високите цени на електроенергията и сериозните инвестиции, необходими за газификация на жилищните сгради, домакинствата в Община Димитровград използват за отопление през зимата предимно твърди горива – дърва и въглища, брикети. Това води до значителни емисии вредни вещества в атмосферата на общината по време на отоплителния сезон. За отопление на сградите в общината се използват предимно локални топлоизточници, или печки на дърва и въглища. В по-голямата си част котлите за локално отопление на

обществените сгради работят с нафта или твърди горива. Намаляването на приноса на тези източници в замърсяването на въздуха зависи от темпа, с който се увеличава делът на газифицираните домакинства в града. Към април 2021 г. общият брой потребители за гр. Димитровград е 758 клиента.

За подобряване на качеството на околната среда в Община Димитровград чрез намаляване на свързаните с битовото отопление вредни емисии на ФПЧ, общината има сключен договор №BG16M1OP002-5.003-0005-C01 от 19.06.2019 г. за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Околна среда 2014-2020г.” съфинансирана от Кохезионния фонд на Европейския съюз за изпълнение на проект: „Подобряване качеството на атмосферния въздух на Община Димитровград чрез подмяна на отоплителни устройства на твърдо гориво с други алтернативни форми на отопление”. Общата цел на проекта е да се подобри качеството на атмосферния въздух в Община Димитровград чрез намаляване на емисиите на ФПЧ₁₀ от битовото отопление, който е един от основните източници на замърсяване на въздуха. Специфичната цел на проекта е да се подменят отоплителните уреди на твърдо гориво на домакинства с алтернативни видове отоплителни устройства.

Проекта се изпълнява на два етапа. През първия етап се извършат всички подготвителни действия за осъществяване на инвестицията. Провеждане на разяснителна кампания сред населението, като се разясняват допустимите алтернативни форми на отопление и условията за включване на желаещите. Ще се проведе проучване на нагласите сред жителите, които се отопляват с твърдо гориво, за подмяна на използваните от тях отоплителни устройства. Ще бъдат изготвени анализи, ще бъдат разработени критерии и механизми за приоритизация на кварталите при прилагане на различни варианти за отопление и принос към намаляване на количеството емисии на ФПЧ₁₀. Чрез посещения на място в домакинствата ще се обследват реалните технически параметри и прогнозния брой домакинства с оглед подмяна на устройствата. След това ще бъде изготвена цялостна визия за подхода, който Община Димитровград ще приложи за подмяна на отоплителните устройства на твърдо гориво.

През втория инвестиционен етап въз основа на резултатите, постигнати през първия етап, Община Димитровград ще проведе процедури за избор на изпълнители и ще извърши основните инвестиционни дейности за демонтаж на използваните отоплителни устройства и за доставка и монтаж на новите отоплителни уреди/системи съобразно приетите параметри. Срокът за изпълнение на проекта е 59 месеца, считано от датата на влизане в сила на договора, но не по-късно от 31.05.2024 г.

Автомобилен транспорт:

Транспортът има принос в замърсяването на въздуха с прах, оловни аерозоли, въглеродни оксиди, въглероден диоксид и в по-малка степен ФПЧ₁₀ и ПАВ.

Емисиите на ФПЧ₁₀ от транспорт зависят най-вече от типа на превозните средства, които се използват (съотношението леки коли/тежкотоварни и автобуси), вида на използваното гориво (бензин, дизел, газ), интензивността на трафика и състоянието на пътната мрежа.

Автомобилният транспорт е с принос малко над 3% към формирането на замърсяването с ФПЧ₁₀ (което включва както емисиите от МПС, така и уносът от пътните настилки). В случая влиянието на автомобилния транспорт върху местното качество на въздуха е несъществено, но следва да се има предвид, че в населените места автомобилният транспорт представлява сравнително непрекъснато действащ източник на ФПЧ. Неговата интензивност е пропорционална на автомобилния трафик. За Димитровград е характерен трафик от влизащи в града МПС в дните петък, събота и неделя, тъй като в общинския център в тези дни се организират големи пазари с регионално значение. Въпреки това, данните от системата за мониторинг не

показват пряка корелация между дните с наднормено замърсяване и повишения трафик през пазарните дни, т.е. дори и в пазарните дни автомобилният транспорт не оказва решаващо въздействие върху замърсяването с ФПЧ_{10} . Превишенията през пазарни дни са 71 от общо 162 през последните 3 години, което в процентно изражение дава 43.83%. Разликата между времеви обхват на пазарните дни (42.86%) и дела на превишенията (43.83%) е нищожна, така че не може да се говори за статистически значимо отклонение. Този резултат има своето логично обяснение, тъй като броят на продадените талони е незначителен спрямо регистрираните МПС в общината, а и приносът на транспорта към замърсяването е незначителен като цяло.

Изводи:

При анализа на имисионния мониторинг на СД и СГ концентрации на ФПЧ_{10} , регистрирани в АИС „Раковски“, към 2020 г., се наблюдава тенденция за понижаване на стойностите на СДК на ФПЧ_{10} . Постигнатият резултат от изпълнението на редица мерки се изразява в:

- ❖ Понижаване на средногодишните концентрации на ФПЧ_{10} към 2020 г. с $12.6 \mu\text{g}/\text{m}^3$ спрямо 2018 г., като през разгледания период 2018-2020 г. не е превишена допустимата СГН от $40 \mu\text{g}/\text{m}^3$;
- ❖ В Община Димитровград, тенденцията за намаляване, както на средногодишната, така и на средноденонощните концентрации се запазва и към 2020 г.;
- ❖ За подобряване качеството на атмосферния въздух в Община Димитровград чрез намаляване на емисиите на ФПЧ_{10} се изпълнява проект, чиято основна цел е подмяна на отоплителните уреди на твърдо гориво на домакинства с алтернативни видове отоплителни устройства;
- ❖ През 2020 г. в Димитровград не са регистрирани превишения на ПС за СЧН от $350 \mu\text{g}/\text{m}^3$ и на ПС за СДН от $125 \mu\text{g}/\text{m}^3$ за серен диоксид;
- ❖ Всички предприятия – източници на емисии във въздуха в района на Димитровград спазват НДЕ. В резултат е постигнато трайно спазване на нормите за КАВ по отношение замърсяването от промишлени източници.

Предвид преобладаващото влияние на битовото отопление, най-важните мерки за намаляване на замърсяването на атмосферния въздух, които ще се изпълняват, могат да бъдат насочени най-общо към следните дейности:

Насоки и мерки за подобряване качеството на атмосферния въздух:

- Увеличаване използването на природен газ и газификация на жилищни и обществени сгради;
- Развитие на зелената система, увеличаване на зелените площи и поддържане на съществуващи паркова и дървесна растителност;
- Ремонт на повредени тротоарни и пътни настилки;
- Поддържане на бази данни за качеството на атмосферния въздух и информиране на населението за КАВ;
- Упражняване на контрол по превозването на насипни товари;
- Системен контрол към всички строителни обекти, за недопускане емитиране на прах и замърсяване на инфраструктурата;
- Успешно приключване на проекта за: „Подобряване качеството на атмосферния въздух на Община Димитровград чрез подмяна на отоплителни устройства на твърдо гориво с други алтернативни форми на отопление“;
- Информираност на населението за вредните ефекти върху околната среда и човешкото здраве от използването на твърди горива;
- Въвеждане на стимули за използване на алтернативни средства за отопление, в

замяна на изгарянето на твърди горива;

- Изпълнение на мерките заложене в плана за действие към Програмата за качеството на атмосферния въздух на Община Димитровграда за периода 2019-2023 г.

2. Водни ресурси

2.1. Повърхностни водни обекти, риск от наводнения и подземни водни тела на територията на Община Димитровград

✓ Повърхностни водни обекти

Територията на Община Димитровград попада в обхвата на Басейнова дирекция за управление на водите – Източнобеломорски район, с център гр. Пловдив. Управлението на водите се извършва съгласно действащата в страната законодателна и нормативна уредба, като конкретните дейности в близък и дългосрочен аспект са на основата на разработен План за управление на водите в речния басейн. С Решение № 1106/29.12.2016 г. на министерски съвет е приет План за управление на речните басейни (ПУРБ) в Източнобеломорски район за басейново управление за периода 2016-2021 г. и Национална програма за изпълнението му. Планът е съгласуван с МОСВ със Становище по Екологична оценка №5-2/2016 г. В тази връзка, при характеризирането на водните обекти – повърхностни и подземни са взети предвид основно изложените в ПУРБ - информация и изисквания към управлението на водите.

Реки

В хидроложко отношение територията на общината се отнася към водосборна област на Басейн на река Марица. Басейнът на р. Марица включва южните склонове на средногорската антиклинала. Тракийската низина, части от Рило-Родопския масив и Подбалканските полета, откъдето се вижда, че земноповърхните форми са най-разнообразни, като колкото се отива по на изток, толкова теренът се понижава. В басейна на р. Марица територия имат области Пазарджишка, Пловдивска, Хасковска, Старозагорска и малка част от Софийска и Смолянска. В басейна територии имат 64 общини, 52, от които изцяло и 12 частично. В басейна на р. Марица има 793 населени места.

Фиг. II-05. Административно деление на басейна на река Марица

Река Марица е най-дългата река на Балканския полуостров. Тя има водосборна област до устието си 53 000 km², а до държавната граница между България и Гърция - 21 084 km². Марица е и най-пълноводната река в България. Водосборната ѝ област до напускане на нашата територия се определя с координатите от 41°45' до 42°45' с.ш. и от 23°35' до 26°20' и.д. Река Марица води началото си от Рила планина, от двете Маричини езера под в. Манчо. Координатите на извора са 42°09'40" с.ш. и 23°36'00" и.д. при кота 2378 метра. До границата тя е дълга 321 km, като там координатите ѝ са 41°42'30" с.ш. и 26°21'40" и.д. с кота 41 метра.

Марица има към 100 по-значителни притока, които са разположени симетрично спрямо главната река, т.е. броят на левите и десните притоци е почти еднакъв. От тях най-големите с водосборна област над 100 km² са Ракитница - водосборна област 3293 km² и дължина 145 km, Тополница - площ 1790 km² и дължина 155 km, Въча - площ 1645 km² и дължина 112 km, Стряма - площ 1395 km² и дължина 110 km, Чепеларска - площ 1010 km² и дължина 86 km. От останалите притоци 47 са с водосборни области под 100 km², 46 между 100 и 500 km² и само 6 реки с водосборни области между 500 и 1000 km². Притоци на Марица са също и реките Тунджа и Арда, но тъй като те обхващат значителни площи и до границата текат като самостоятелни реки и се вливат в Марица на турска територия, то те се разглеждат като отделни речни басейни. Река Марица със задграничните и притоци събира водите си от почти всички големи български планини – южните склонове на Централна и Източна Стара планина, всички склонове на Средна гора, източните части на Рила, всички северни и източни дялове на Родопите. Най-високите части на тези планини са едни от най-вододайните райони.

Повърхностните водни тела преминаващи през територията на Община Димитровград са с код и наименование както следва:

- BG3MA300R232 – р. Банска от вливане на Терез дере до устие;
- BG3MA350R212 – р. Марица от вливане на р.Омуровска до вливане на Сазлийка;
- BG3MA300R040 – Арпа дере (Златополска река) от язовир Бяло поле до устие;
- BG3MA300R042 - р. Мартинка;
- BG3MA300R043 - р. Мерицлерска
- BG3MA300R047 - Старата река;
- BG3MA300R048 - река Каялийка от яз. Езерово до вливането в река Марица.

Река Банска е десен приток на р. Марица и е с обща дължина от 37 km. Банска река води началото си под името Чулфанска река от 686 m н.в. в Източните Родопи, на 1.2 km югозападно от връх Соуджик (840 m). До село Воден тече на североизток в дълбока долина между ридовете Драгойна и Мечковец в Източните Родопи. След това завива на изток, а след село Гарваново отново на североизток, като пресича Хасковската хълмиста област в плитка алувиална долина. Влива се отдясно в река Марица на 98 m н.в., на 1.4 km западно от Димитровград.

Площта на водосборният басейн на реката е 337 km², което представлява 0.64% от водосборния басейн на Марица, а границите на басейна ѝ са следните: на юг и югоизток – с водосборния басейн на Харманлийска река, десен приток на Марица; на запад и северозапад – с водосборния басейн на река Каялийка, десен приток на Марица.

Реката е с дъждовно подхранване, като максимумът е в периода февруари-март, а минимумът – септември. Среден годишен отток при село Добрич 3.6 m³/s. Водите на Банска река се използват за напояване, като са включени в Хасковската напоителна система. По течението на реката са разположени 6 населени места от три общини, като за Община Димитровград това са селата Каснаково и с. Добрич.

Река Арпа дере (Златополска река) от язовир Бяло поле до устие е река в Област Стара Загора, общини Стара Загора и Опан и Област Хасково, Община Димитровград, ляв приток на река Марица. Дължината ѝ е 33 km. Река Арпадере извира на 183 m н.в. и се влива отляво в река Марица на 87 m н.в., до село Златополе, Община Димитровград (с.Долно Белево и с.Златополе.). Площта на водосборният басейн на реката е 53 km², което представлява 0,10% от водосборния басейн на Марица. Характерното за водосборния басейн на реката е, че е изключително тесен, без притоци и с коефициент от 2.47. Реката е с дъждовно подхранване, като максимумът е в периода януари-май, а минимумът - юли-октомври. Водите на реката се използват за напояване.

Река Мартинка е река в Област Стара Загора, общини Чирпан (с.Винарово, с.Малко Тръново, с.Димитриево) и Стара Загора (с.Самуилово) и Област Хасково (с.Странско), Община Димитровград, ляв приток на река Марица. Дължината ѝ е 55 km, която ѝ 77-мо място сред реките на България.

Река Мартинка извира на 403 m н.в. под името Винаровска река и се влива се отляво в река Марица на 87 m н.в., на 1.6 km югоизточно от село Брод, Община Димитровград. Площта на водосборният басейн на реката е 395 km², което представлява 0.75% от водосборния басейн на Марица. Реката е с дъждовно подхранване, като максимумът е в периода януари-май, а минимумът- юли-октомври. В миналото реката често е причинявала големи наводнения, поради което след село Странско коритото ѝ е коригирано с водозащитни диги. Водите на реката се използват за напояване.

Река Мерицлерска е река в Област Стара Загора, община Чирпан (с.Гита) и Област Хасково, Община Димитровград (гр. Мерицлери и гр. Димитровград (кв. „Изток”), ляв приток на река Марица. Дължината ѝ е 37 km. Мерицлерска река води началото си от 199 m н.в. и се влива отляво в река Марица на 93 m н.в., на 1.7 km североизточно от Димитровград.

Площта на водосборният басейн на реката е 117 km², което представлява 0.22% от водосборния басейн на Марица. Реката е с дъждовно подхранване, като максимумът е в периода януари - май, а минимумът - юли-октомври. През летните месеци често пресъхва. Водите на реката се използват за напояване.

Старата река е ляв приток на река Марица. Дължината ѝ е 44 km. Площта на водосборният басейн на реката е 156 km², което представлява 0.29% от водосборния басейн на Марица. Реката е с дъждовно подхранване, като максимумът е в периода януари-май, а минимумът – юли-октомври. В Горнотракийската низина водите на реката се използват за напояване.

Река Каялийка е река в Област Пловдив, общини Асеновград и Първомай (с. Искра, с.Брягово, с. Драгойново, с. Езерово;) и Област Хасково, Община Димитровград (с.Бодрово, с. Върбица, с. Скобелево), десен приток на река Марица. Дължината ѝ е 39 km. Отводнява северозападните склонове на рида Драгойна в Източните Родопи и западната част на Хасковската хълмиста област. По долината ѝ преминава границата между Западните и Източните Родопи.

Река Каялийка извира от 942 m н.в. под името Черешка и се влива отдясно в река Марица на 107 m н.в., на 1 km североизточно от село Скобелево, Община Димитровград. Площта на водосборният басейн на реката е 226 km², което представлява 0.43% от водосборния басейн на Марица.

В следващата таблица П-01 са посочени екологичното и химично състояние на разглежданите повърхностни водни тела:

Таблица. II-01. Състояние и характеристика на повърхностните водни тела на територията на Община Димитровград

Код на водното тяло ПУРБ 2016-2021	Код на водното тяло спрямо ПУРБ 2010-2015	Име на водно тяло	Код на речен тип	Екологично състояние/по- тенциал 2014	Цел за екологично състояние	Химично състояние 2014	Цел за химично състояние	Дължина на реките (km)
BG3MA300R040		Арпа дере (Златополска река) от язовир Бяло поле до устие	R13	неизвестно	постигане на добро екологично състояние/потенциал или опазване на доброто състояние и предотвратяване влошаването	неизвестно	Постигане на добро състояние или опазване на доброто химично състояние и предотвратяване влошаването	12.71
BG3MA300R042		Река Мартинка	R13	умерено	постигане на добро състояние по Макрозообентос	неизвестно	Постигане на добро състояние или опазване на доброто химично състояние и предотвратяване влошаването	44.90
BG3MA300R043		Река Меричлерска	R13	много лошо	постигане на добро състояние по Макрозообентос, електро проводимост, БПК, NH ₄ , NO ₂ , Нобщ, PO ₄ , Робщ	неизвестно	Постигане на добро състояние или опазване на доброто химично състояние и предотвратяване влошаването	32.57
BG3MA300R047		Старата река	R13	умерено	постигане на добро състояние по Макрозообентос, БПК, Нобщ	неизвестно	Постигане на добро състояние или опазване на доброто химично състояние и предотвратяване влошаването	42.23
BG3MA300R048		Река Каялийка от яз. Езерово до вливането в река Марица	R13	лошо	постигане на добро състояние по Макрозообентос, NO ₃ , NO ₂ , Нобщ, PO ₄ , Робщ	неизвестно	Постигане на добро състояние или опазване на доброто химично състояние и предотвратяване влошаването	16.79
BG3MA300R232	BG3MA300R044	Река Банска от вливане на Терез дере до устие и Горскоизворска река	R5	лошо	постигане на добро състояние по Макрозообентос, БПК, NO ₃ , NO ₂ , Нобщ, PO ₄ , Робщ	неизвестно	Постигане на добро състояние или опазване на доброто химично състояние и предотвратяване влошаването	28.99
BG3MA350R212	BG3MA350R039	Река Марица от вливане на р.Омуровска до вливане на р.Сазлийка	R12	умерено	постигане на добро състояние по Макрозообентос, PO ₄	добро	опазване на доброто химично състояние и предотвратяване влошаването	62.10

*Източник: ПУРБ БД ИБР 2016-2021 г. (Приложения 10 към Раздел 1, Приложение 1 и 2 към Раздел 5)

В Таблица II-02 са посочени мерките за повърхностните водни тела на територията на Община Димитровград.

Таблица II-02. Програма от мерки на повърхностните водни тела в Източнореломорски басейнов район

Код на водното тяло	Наименование на водното тяло	Екологично състояние на пов. водно тяло	Химично състояние	Цел за водното тяло	Година на стартиране на мярката	Наименование на мярката
BG3MA300R040	Арпа дере (Златополска река) от язовир Бяло поле до устие	неизвестно	неизвестно	постигане на добро екологично състояние; опазване на доброто химично състояние и предотвратяване влошаването; постигане на БПС	2017	Намаляване на замърсяването с нитрати от земеделски източници
						Подобряване на естественото задържане на водата
BG3MA300R042	Река Мартинка	умерено	неизвестно	постигане на БПС, постигане на добро състояние по Макрозообентос; опазване на доброто химично състояние и предотвратяване влошаването	2017	Запазване и подобряване на състоянието на зоните за защита на водите
						Възстановяване и защита на речните брегове и речното корито от ерозия
						Осигуряване на непрекъснатостта на водните течения и движението на рибите
						Намаляване на замърсяването с нитрати от земеделски източници
BG3MA300R043	Река Меричлерска	много лошо	неизвестно	постигане на добро състояние по Макрозообентос, електропроводимост, БПК, NH ₄ , NO ₂ , NO ₃ , PO ₄ , Робщ; опазване на доброто химично състояние и предотвратяване влошаването	2017	Осигуряване на подходящо пречистване на производствени отпадъчни води
						Осигуряване на събиране, отвеждане и пречистване на отпадъчни води на населените места
						Намаляване на замърсяването с нитрати от земеделски източници
						Запазване и подобряване на състоянието на зоните за защита на водите
						Възстановяване и защита на речните брегове и речното корито от ерозия
						Подобряване на естественото задържане на водата
BG3MA300R047	Старата река	лошо	неизвестно	постигане на добро състояние по Макрозообентос, БПК, NO ₃ , NO ₂ , Робщ; опазване на доброто химично състояние и предотвратяване влошаването	2017	Подобряване на информираността на заинтересованите страни в селското стопанство относно изискванията за постигане на добро състояние на водите
						Намаляване на замърсяването с нитрати от земеделски източници
						Изменение или прекратяване на разрешителни за заустване на отпадъчни води, в резултат от преразглеждането им
BG3MA300R048	Река Каялийка от яз. Езерово до вливането в река Марица	умерено	неизвестно	постигане на добро състояние по Макрозообентос, NO ₃ , NO ₂ , NO ₃ , PO ₄ , Робщ; опазване на доброто химично състояние и предотвратяване влошаването	2017	Подобряване на хидроморфологичното състояние на реките
						Осигуряване на непрекъснатостта на водните течения и движението на рибите
						Намаляване на водоземането чрез въвеждане на водоспестяващи технологии
						Осигуряване на екологичния отток

Програма за опазване на околната среда на Община Димитровград за периода 2021 – 2028 г.

Код на водното тяло	Наименование на водното тяло	Екологично състояние на пов. водно тяло	Химично състояние	Цел за водното тяло	Година на стартиране на мярката	Наименование на мярката
						Изменение или прекратяване на разрешителни за заустване на отпадъчни води, в резултат от преразглеждането им
						Възстановяване и защита на речните брегове и речното корито от ерозия
BG3MA300R232	Река Банска от вливане на Терез дере до устие и Горскоизворска река	лошо	неизвестно	постигане на добро състояние по Макрозообентос, БПК, NO3, NO2, Нобщ, PO4, Робщ; опазване на доброто химично състояние и предотвратяване влошаването	2017	Подобряване на хидроморфологичното състояние на реките
						Намаляване на замърсяването с нитрати от земеделски източници
						Изменение или прекратяване на разрешителни за заустване на отпадъчни води, в резултат от преразглеждането им.
						Възстановяване и защита на речните брегове и речното корито от ерозия
BG3MA350R212	Река Марица от вливане на р.Омуровска до вливане на р.Сазлийка	умерено	добро	постигане на добро състояние по Макрозообентос, PO4; опазване на доброто химично състояние и предотвратяване влошаването	2018	Осигуряване на събиране, отвеждане и пречистване на отпадъчни води на населените места
						Осигуряване на подходящо пречистване на производствени отпадъчни води
						Изменение или прекратяване на разрешителни за заустване на отпадъчни води, в резултат от преразглеждането им
						Осигуряване на непрекъснатостта на водните течения и движението на рибите
						Подобряване на естественото задържане на водата
						Възстановяване и защита на речните брегове и речното корито от ерозия
						Намаляване на водовземаването чрез въвеждане на водоспестяващи технологии

*Източник: ПУРБ БД ИБР 2016-2021 г. (Приложение 1 към Раздел 7)

Язовири

На територията на община Димитровград за регулиране на повърхностно течащи води, с оглед на осигуряване необходимите водни ресурси за напояване, има изградена мрежа от микроязовири. В общината има общо 226 броя язовири, водоеми и микроязовири, разпределени по землища на населено място както следва: землище на гр. Димитровград – 20 бр.; с.Бодрово – 16 бр.; с.Брод - 2 бр. ; с.Бряст – 15 бр.; с.Великан – 2 бр.; с.Воден – 7 бр.; с.Върбица – 9 бр.; с.Голямо Асеново – 8 бр.; с.Горски извор – 11 бр.; с.Добрич – 1 бр.; с.Долно Белево – 3 бр.; с.Здравец – 4 бр.; с.Злато поле – 2 бр.; с.Каснаково – 1 бр. с.Крепост – 19 бр.; с.Крум – 6 бр.; с.Малко Асеново– 4 бр.; с.Радиево – 13 бр.; с.Светлина – 6 бр.; с.Скобелево – 7 бр.; с.Сталево – 23 бр.; с.Странско – 15 бр.; с.Черногорово – 4 бр.; с.Ябълково – 4 бр.; с.Дългнево – 3 бр.; с.Райново – 1 бр.; гр.Меричлери – 20 бр.

Напоителни системи

На територията на Община Димитровград са изградени 87 705 dka поливни площи, от които годни са 69 401 dka, а останалите трябва да бъдат изключени от баланса на поливните площи.

Състояние на отделните напоителни системи и полета:

- *НС „Тракиец VII-ми масив“* - изградени 65 387 dka поливни площи. Това е най-голямата напоителна система на територията на Община Димитровград с водоизточници: р. Марица, чрез ПС „Ябълково“ и ПС „Караман тепе“, яз. „Гарваново“ и яз. „Прогрес“. Поради разрушено водохващане на р.Марица от високи води, не се подава вода чрез ПС „Ябълково“ и ПС „Караман тепе“ и водоподаването се извършва от яз. „Гарваново“, който е основният водоизточник за земеделски площи в Община Димитровград.

Яз. „Гарваново“ е с недостатъчен собствен водосбор, поради което се налага пълненето му чрез ПС „Гарваново-1“ от р. Банска при пролетното пълноводие. Към настоящия момент се подава вода за напояване основно към НС „Тракиец- VII-ми масив“ - ниска зона и отчасти във висока зона, в землищата на селата Добрич, Каснаково, Крум, Ябълково и Горски извор. Състоянието на техническата инфраструктура за напояване към системата в посочените землища е добро и се подава вода за напояване. Поради дългогодишна експлоатация се наблюдават признаци на амортизация - увеличаване на аварияте най-вече на стоманените тръбопроводи и съответно увеличаване загубите на вода.

- *Напоително поле „Брод“*, изградени площи - 6687 dka - водоизточник р. Марица. Поради ограбване на основните съоръжения и част от инфраструктурата на полето същото площите са негодни за напояване.
- *Напоително поле „Димитровград“* - изградени площи 1557 dka - водоизточник р.Марица; Поради ограбване на основните съоръжения на полето, площите са негодни за напояване.
- *Напоително поле „Крум“* изградени площи 2370 dka - водоизточник р.Марица чрез ГОК Ябълково; Поради, липсата на вода в ГОК Ябълково, ограбване на напорният тръбопровод, полето в момента е неизползваемо и площите са негодни за напояване.
- *Напоително поле „Езерово“* - изградени площи 2185 dka в землището на с. Бодрово - водоизточник яз. „Езерово“. Вода може да се подава на 730 dka, а за останалите 1455 dka, напоителните съоръжения се нуждаят от възстановяване.
- *Напоително поле „ Върбица“* - изградени площи 9519 dka - водоизточник яз. „Езерово“, общ. Първомай. Главният канал Р-4 е в незадоволително състояние и се нуждае от значителни капиталовложения за основен ремонт на разрушените участъци от облицовката. В това състояние вода за напояване може да се подава на 2410 dka.

✓ **Риск от наводнения**

Наводненията са природно явление, което не може да бъде предотвратено. Някои човешки дейности (като нарастването на населените места и стопанските активи в заливните равнини, както и намаляването на естествената способност на почвата да задържа вода, породено от използването на земята) и промяната на климата, обаче, допринасят за увеличаване на вероятността от наводнения и неблагоприятните последици от тях.

Обстановка, която води до наводнение, почти винаги се свързва с обилни валежи. Те могат да са от дъжд, който пада върху наситена с вода почва и се стича по повърхността. Могат също да са от сняг, който се натрупва, но впоследствие се стопява бързо в резултат на значително затопляне. При всички случаи метеорологичната обстановка е резултат от развитието на средиземноморски циклон в близост до Балканския полуостров. Наводненията през топлото полугодие са винаги свързани с условия за развитие на конвективни облаци, но също и със създаването на специални динамични условия за организация на конвективните процеси, така че в сравнително малък район да се натрупа голямо количество валеж за кратко време.

Метеорологичните ситуации, водещи до наводнения през студеното полугодие, са два вида. При първия вид те са резултат от преминаването в близост до България на средиземноморски циклон или серия от циклони. При втория вид те са резултат от бързо топене на прясно навалял сняг на сравнително голяма територия и малка надморска височина и последващо бързо затопляне след преминаването на средиземноморски циклон. Това се случва обикновено в края на зимата и началото на пролетта.

Съгласно чл.7 от Директива 2007/60/ЕС (Европейска Директива за наводненията) и на основание чл. 146и от Закона за водите е изготвен План за управление на риска от наводнения за Източнобеломорски район за басейново управление 2016 – 2021 г. Планът разглежда всички аспекти на управлението на риска, като се съсредоточава върху предотвратяването, защитата, подготвеността, включително прогнозите за наводнения, системите за ранно предупреждение и отчита характеристиките на Източнобеломорския район за басейново управление на водите за период от шест години – от 2016 до 2021 г. включително. Той включва Програма от конкретни мерки или комбинация от мерки за решаване на установените проблеми и постигане на поставените цели за всеки един от определените 31 района със значителен потенциален риск от наводнения (РЗПРН). Планът е приет с Решение №1109/29.12.2016 г. на МС, съгласно чл. 151, ал. 2, т. 1, буква „к” на ЗВ.

В изпълнение на чл. 4 от Директива 2007/60/ЕС относно оценка и управление на риска от наводнения и чл.146а, ал. 1 от Закона за водите се извършва предварителна оценка на риска от наводнения. В „Предварителна оценка на риска от наводнения в Източнобеломорски район за басейново управление”, като значими са определени 192 минали наводнения на територията на ИБР. Може да бъде обобщено, че преобладаващата част от значимите минали наводнения са разположени по средното и долно течение на река Марица (Пазарджик – Пловдив – Първомай – Димитровград - Свиленград), горното течение на р. Арда (над яз. Кърджали) и притоците ѝ, р. Върбица и р. Крумовица и в басейна на р. Тунджа около гр. Калофер и долното течение на река Тунджа след вливането на р. Мочурица и самата р. Мочурица (района Ямбол – Елхово).

Значимите минали наводнения в ИБР по основните речни басейни са:

- р. Тунджа 33 бр.
- р. Марица 116 бр.
- р. Арда 41 бр.
- р. Бяла река 2 бр.

В Източнобеломорски район за басейново управление, със Заповед №РД-03-152 /08.08.2013г. на Директора на БД ИБР са определени 31 РЗПРН с обща дължина 1078 km, разпределени по основни поречия както следва:

- Басейн на река Марица – 18 РЗПРН с дължина 806 km;
- Басейн на река Арда – 8 РЗПРН с обща дължина 66 km;
- Басейн на река Тунджа – 5 РЗПРН с обща дължина 206 km.

Направеният анализ в „Предварителна оценка на риска от наводнения за Източнобеломорски район“ показва, че основна причина за регистрираните в басейна на река Марица наводнения са разливанията на реки, причинени от изключително интензивни и продължителни валежи – 96 от общо 116 минали наводнения. Друг тип наводнения, често срещани и документирани са дъждовните наводнения (от скатови води) – резултат на краткотрайни, интензивни валежи – 14 от общо 116 значими минали наводнения. Малка част от описаните наводнения (четири) са вследствие преливане на канализационни води при интензивни валежи от дъжд. Има само 1 регистрирано случая на значими минали наводнения с посочен източник на наводнението покачване на подземни води.

Изпускането на водни обеми от водозадържащи съоръжения - язовири – поради преливане, разрушаване на стена и др., се явява основна или утежняваща причина за немалка част от наводненията - регистрирани са 15 случая, където наводненията са резултат от изпускане, преливане или разрушаване на язовири и микроязовири. В повечето от случаите причина за наводнението е комбинация от повече от един фактор. По-значимо наводнение за района се наблюдава на 13-15.03.2006 г., когато река Мерицлерска наводнява Димитровград.

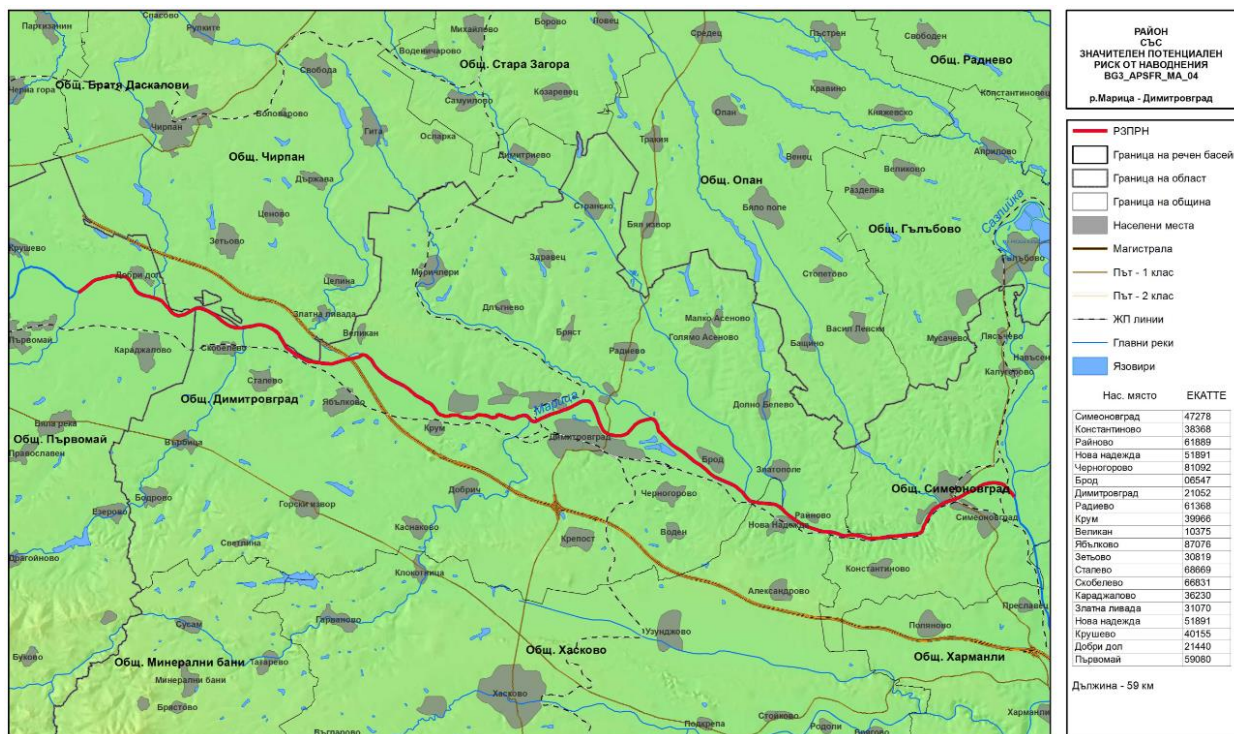
На Фиг. II-06. е представена карта на значими минали наводнения на р. Марица.

Фиг. II-06. Карта на значими минали наводнения на р. Марица

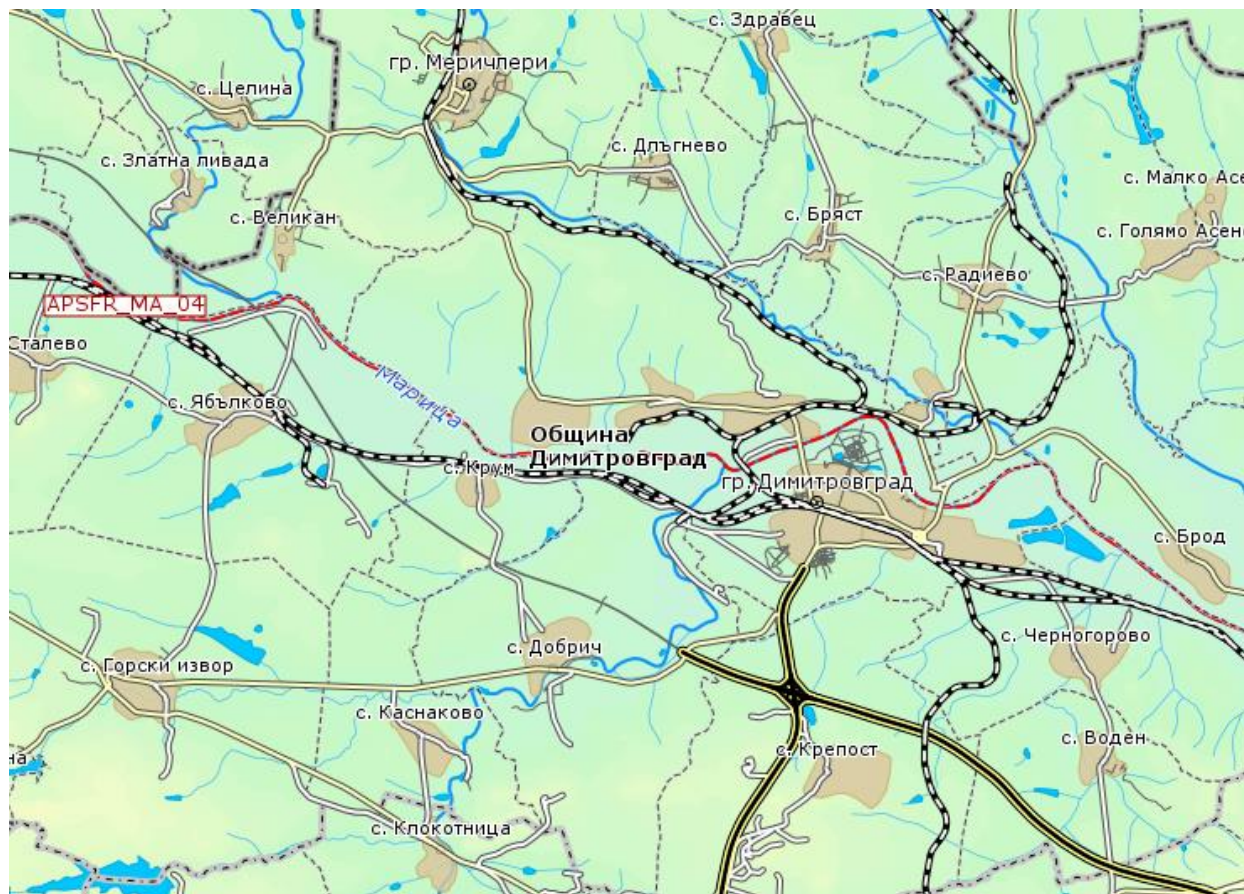

Територията на Община Димитровград попада в район със значителен потенциален риск от наводнения (РЗПРН) с код и наименование BG3_APSFR_MA_04 „р. Марица - Димитровград“ (Фиг. II-07 и II-08), съгласно извършената оценка по чл.146г от ЗВ в Източнобеломорски район за управление на водите.

Фиг. II-07. Карта РЗПРН BG3_APSFR_MA_04 „р. Марица - Димитровград“

*Източник: ПУРН 2016-2021 г. ИБР

Фиг. II-08. Извадка от ГИС на БД ИБР за РЗПРН на територията на Община Димитровград

За всеки район са изработени карти за заплахата:

- Карта на дълбочините на заливане при наводнения;
- Карта на обхвата на наводнения;
- Карта на степента на заплахата при наводнения.

Целите (действията) за управление на риска от РЗПРН BG3_APSFR_MA_04 „р. Марица - Димитровград“ са формулирани въз основа на Националните приоритети и цели и констатираните проблеми в района.

Приоритет 1: Опазване на човешкото здраве

Цел 1.1. Минимизиране броя на засегнатите и пострадали хора при наводнения в идентифицираните заливни територии в РЗПРН в обхвата на басейна на р. Марица.

Цел 1.2. Осигуряване бързо отвеждане на водите при интензивни валежи и наводнения в идентифицираните заливни територии в РЗПРН в обхвата на басейна на р. Марица.

Цел 1.3. Възстановяване на нормалните условия за живот в РЗПРН в обхвата на басейна на р. Марица.

Цел 1.4. Минимизиране на щетите при наводнение на социалната инфраструктура в населените места в РЗПРН в обхвата на басейна на р. Марица.

Приоритет 2: По-висока степен на защита на критичната инфраструктура и бизнеса

Цел 2.1. Подобряване на защитата на техническата инфраструктура в РЗПРН в обхвата на басейна на р. Марица.

Цел 2.2. Подобряване на защитата на стопанските и културно-историческите обекти в идентифицираните заливни територии в РЗПРН в обхвата на басейна на р. Марица.

Приоритет 3: Повишаване защитата на околната среда

Цел 3.1. Подобряване на защитата на канализационните системи в РЗПРН в обхвата на басейна на р. Марица.

Цел 3.2. Подобряване на защитата на ИПРС предприятията в идентифицираните заливни територии в РЗПРН в обхвата на басейна на р. Марица.

Цел 3.3. Минимизиране на засегнатите зони за защита на водите, защитени зони по НАТУРА 2000 и защитени територии по ЗЗТ в обхвата на РЗПРН в басейна на р. Марица

Цел 3.4. Подобряване на водозадържащата способност на земеделски, горски и крайречни територии в обхвата на РЗПРН в басейна на р. Марица.

Приоритет 4: Подобряване на подготвеността и реакциите на населението

Цел 4.1. Повишаване на подготвеността на населението за действия при наводнения в общините в басейна на р. Марица, на чиято територия има определени РЗПРН.

Цел 4.2. Подобряване на реакциите на населението при наводнения в общините в басейна на р. Марица, на чиято територия има определени РЗПРН.

Приоритет 5: Подобряване на административния капацитет за управление на риска от наводнения

Цел 5.1. Създаване на съвременна нормативна уредба за устройствено планиране в общините в басейна на р. Марица, на чиято територия има определени РЗПРН.

Цел 5.2. Осигуряване на оперативна информация за управление на риска от наводнения в общините в басейна на р. Марица, на чиято територия има определени РЗПРН.

Цел 5.3. Повишаване на квалификацията на персонала, ангажиран с управление на риска от наводнения в общините в басейна на р. Марица, на чиято територия има определени РЗПРН.

Цел 5.4. Минимизиране на риска от наводнения по водното течение за целия речен басейн на р. Марица.

Цел 5.5. Осигуряване адекватно реагиране при наводнения на публичните институции в общините в басейна на р. Марица, на чиято територия има определени РЗПРН.

Съгласно Регионален доклад на РИОСВ-Хасково за състоянието на околната среда за 2020 г. на територията на Община Димитровград е стартирала мярка за реконструкция и ремонт на язовири с конкретни дейности:

- ❖ Обследване, анализ и извършване на ремонтно-възстановителни дейности на язовирна стена „Мече дере“ и съоръженията към нея в поземлен имот с идентификатор № 69691.45.126, в землището на с. Странско, Община Димитровград;
- ❖ Обследване, анализ и извършване на ремонтно - възстановителни дейности на язовирна стена „000164“ и съоръженията към нея в землището на с. Бряст, Община Димитровград;
- ❖ Обследване, анализ и извършване на ремонтно - възстановителни дейности на яз. стена "Долно Белево" и съоръженията към нея в ПИ 22561.7.1, 22561.7.2, 22561.7.6, 22561.105.9, 22561.105.8, 22561.105.14 по КК на с. Д. Белево, Община Димитровград;
- ❖ Обследване, анализ и извършване на ремонтно – възстановителни дейности на язовирна стена „000017“ и съоръженията към нея в имоти с идентификатори 17141.1.53 и 17141.1.54 по КК на с. Горски извор, Община Димитровград.

✓ **Подземни водни тела**

Подземните водни тела на територията на Община Димитровград са както следва:

- BG3G00000NQ009 - Порови води в Неоген - Кватернер – Хасково;
- BG3G00000Q013 - Порови води в Кватернер - Горнотракийска низина;
- BG3G00000NQ018 - Порови води в Неоген - Кватернер - Пазарджик - Пловдивския район;
- BG3G0000PgN019 - Порови води в Палеоген - Неоген - Марица Изток;
- BG3G000PtPg049 - Пукнатинни води - Източно Родопски комплекс;
- BG3G00000Pt045 - Пукнатинни води - Шишманово – Устремски масив;
- BG3G0000PgN026 - Карстови води - Чирпан – Димитровград.

Характеристиките на подземните водни тела съгласно ПУРБ ИБР 2016-2021 г. са както следва:

BG3G00000NQ009 - Порови води в Неоген - Кватернер – Хасково

- площ на подземното водно тяло – 615.38 km²;
- тип – напорно-безнапорен;
- разкрита площ – 615.38 km²;
- характеристика на покриващите водното тяло пластове в зоната на подхранване – глинести пясъци;
- обща характеристика на потока на геоложките пластове – не е слоисто;
- естествени ресурси – 876.19 l/s;
- разполагаеми ресурси – 801.80 l/s;
- разрешени водни количества – 274.10 l/s;
- експлоатационен индекс - 34%;
- литоложки строеж на ПВТ – Пясъци, гравелити, песъкливи глини, чакъли;
- дебелина на ПВТ – 2-56 m;
- коефициент на филтрация – 118-290 m/ден;
- водопроводимост – 80-400 m²/ден;
- пористост – 35-40%;
- тип на водоносния хоризонт – поров средно водообилен.

Съгласно информацията за водите и водните тела в ПУРБ за Източнобеломорски район, разглежданото водно тяло с код BG3G00000NQ009 - Порови води в Неоген - Кватернер –

Хасково не е в риск по количествено и химично състояние. Общата оценка на риска на подземното водно тяло е „не е в риск“.

BG3G000000Q013 - Порови води в Кватернер - Горнотракийска низина

- площ на подземното водно тяло – 2818.07 km²;
- тип – безнапорен;
- разкрита площ – 2818.07 km²;
- характеристика на покриващите водното тяло пластове в зоната на подхранване – Песъкливи глини, валуни, чакъли;
- обща характеристика на потока на геоложките пластове – не е слоисто;
- естествени ресурси – 8677.77 l/s;
- разполагаеми ресурси – 7941.50 l/s;
- разрешени водни количества – 5728.91 l/s;
- експлоатационен индекс – 72%;
- литоложки строеж на ПВТ – Пясъци, глини, гравелити, валуни, чакъли;
- дебелина на ПВТ – 1-20 m;
- коефициент на филтрация – 30-400 m/ден;
- водопроводимост – 250-1200 m²/ден;
- пористост – 35-40%;
- тип на водоносния хоризонт – поров силно водообилен.

Съгласно информацията за водите и водните тела в ПУРБ за Източнореломорски район, разглежданото водно тяло с код BG3G000000Q013 - Порови води в Кватернер - Горнотракийска низина е определено в риск по количествено и химично състояние. Общата оценка на риска на подземното водно тяло е „в риск“.

BG3G000000NQ018 - Порови води в Неоген - Кватернер - Пазарджик - Пловдивския район

- площ на подземното водно тяло – 4013.81 km²;
- тип – напорен;
- разкрита площ – 1250.19 km²;
- характеристика на покриващите водното тяло пластове в зоната на подхранване – Песъкливи глини, пясъци, чакъли;
- обща характеристика на потока на геоложките пластове – не е слоисто;
- естествени ресурси – 3415.96 l/s;
- разполагаеми ресурси – 3116.79 l/s;
- разрешени водни количества – 3797.23 l/s;
- експлоатационен индекс – 122%;
- литоложки строеж на ПВТ – Глини, песъкливи глини, глинести пясъци, чакъли, конгломерати, брекчи, брекчо-конгломерати, алевролити;
- дебелина на ПВТ – 1-580 m;
- коефициент на филтрация – 0.08-80 m/ден;
- водопроводимост – 300-2200 m²/ден;
- пористост – 35-40%;
- тип на водоносния хоризонт – поров силно водообилен.

Съгласно информацията за водите и водните тела в ПУРБ за Източнореломорски район, разглежданото водно с код BG3G000000NQ018 - Порови води в Неоген - Кватернер - Пазарджик - Пловдивския район е определено в риск по количествено и химично състояние. Общата оценка на риска на подземното водно тяло е „в риск“.

BG3G0000PgN019 - Порови води в Палеоген - Неоген - Марица Изток

- площ на подземното водно тяло – 3105.05 km²;
- тип – напорно-безнапорен;
- разкрита площ – 2050.66 km²;
- характеристика на покриващите водното тяло пластове в зоната на подхранване – Чакъли, пясъци, глини;
- обща характеристика на потока на геоложките пластове – не е слоисто;
- естествени ресурси – 1619.96 l/s;
- разполагаеми ресурси – 1290.95 l/s;
- разрешени водни количества – 209.67 l/s;
- експлоатационен индекс – 16%;
- литоложки строеж на ПВТ – Глини, пясъци, въглищни шисти, въглища;
- дебелина на ПВТ – 4-43 m;
- коефициент на филтрация – 8-10 m/ден;
- водопроводимост – 40-390 m²/ден;
- пористост – 4-35-40%;
- тип на водоносния хоризонт – поров средно водообилен.

Съгласно информацията за водите и водните тела в ПУРБ за Източнобеломорски район, разглежданото водно с код BG3G0000PgN019 - Порови води в Палеоген - Неоген - Марица Изток е определено в риск по химично състояние и не е в риск по количествено състояние. Общата оценка на риска на подземното водно тяло е „в риск”.

BG3G000PtPg049 - Пукнатинни води - Източно Родопски комплекс

- площ на подземното водно тяло – 6593.09 km²;
- тип – безнапорен;
- разкрита площ – 6489.96 km²;
- характеристика на покриващите водното тяло пластове в зоната на подхранване – Различни типове кафяви и канелени горски почви. Изветрели в различна степен разнообразни вулкански, вулкано-седиментни, метаморфни и магмени скали;
- обща характеристика на потока на геоложките пластове – не е слоисто - водите са привързани към изветрителните зони на скалите и посоката на движение е от високи към ниски части на релефа;
- естествени ресурси – 9610.05 l/s;
- разполагаеми ресурси – 9132.06 l/s;
- разрешени водни количества – 144.67 l/s;
- експлоатационен индекс – 2%;
- литоложки строеж на ПВТ – Риолити, андезити, пирокластични риодацити, туфи, туфити, туфозни пясъчници и алевролити, варовици - кавернозни, варовити пясъчници, мергели, конгломерати, пясъчници, глини. Гнайсошисти, гранитизирани гнайси, гранитогнайси, гнайси, мигматити, шисти амфиболити, мрамори, калкошисти;
- дебелина на ПВТ – от няколко метра до няколко десетки метра;
- коефициент на филтрация – 0.0001-1 m/ден;
- водопроводимост – н.д.;
- пористост – 1-2%;
- тип на водоносния хоризонт – пукнатинен слабо водообилен.

Съгласно информацията за водите и водните тела в ПУРБ за Източнобеломорски район, разглежданото водно с код BG3G000PtPg049 - Пукнатинни води - Източно Родопски

комплекс е определено в риск по химично състояние и не е в риск по количествено състояние. Общата оценка на риска на подземното водно тяло е „в риск”.

BG3G00000Pt045 - Пукнатинни води - Шишманово – Устремски масив

- площ на подземното водно тяло – 1416.44 km²;
- тип – напорно-безнапорен;
- разкрита площ – 1357.28 km²;
- характеристика на покриващите водното тяло пластове в зоната на подхранване – Амфиболити, гнайсошисти, шисти;
- обща характеристика на потока на геоложките пластове – не е слоисто;
- естествени ресурси – 762.07 l/s;
- разполагаеми ресурси – 695.03 l/s;
- разрешени водни количества – 6.39 l/s;
- експлоатационен индекс – 1%;
- литоложки строеж на ПВТ – Гранити, амфиболити, мусковитови и двуслюдени гнайсошисти, шисти, лептинити;
- дебелина на ПВТ – 77 m;
- коефициент на филтрация – 10-1 m/ден;
- водопроводимост – 77-770 m²/ден;
- пористост – 1-2%;
- тип на водоносния хоризонт – пукнатинен средно водообилен.

Съгласно информацията за водите и водните тела в ПУРБ за Източнобеломорски район, разглежданото водно с код BG3G00000Pt045 - Пукнатинни води - Шишманово – Устремски масив е определено в риск по химично състояние и не е в риск по количествено състояние. Общата оценка на риска на подземното водно тяло е „в риск”.

BG3G0000PgN026 - Карстови води - Чирпан – Димитровград

- площ на подземното водно тяло – 1058.29 km²;
- тип – напорен;
- разкрита площ – 345.99 km²;
- характеристика на покриващите водното тяло пластове в зоната на подхранване – Пясъци, чакъли, глини, конгломерати, туфи, туфити, туфозни пясъчници, рифови варовици;
- обща характеристика на потока на геоложките пластове – не е слоисто;
- естествени ресурси – 828.67 l/s;
- разполагаеми ресурси – 749.84 l/s;
- разрешени водни количества – 146.26 l/s;
- експлоатационен индекс – 20%;
- литоложки строеж на ПВТ – Песъкливи, глинести и органогенни варовици, мергели, конгломерати, пясъчници;
- дебелина на ПВТ – 50-100 m;
- коефициент на филтрация – 10-1 m/ден;
- водопроводимост – 10-2500 m²/ден;
- пористост – 5-20%;
- тип на водоносния хоризонт – карстов средно водообилен.

Съгласно информацията за водите и водните тела в ПУРБ за Източнобеломорски район, разглежданото водно с код BG3G0000PgN026 - Карстови води - Чирпан – Димитровград е определено в риск по химично състояние и не е в риск по количествено състояние. Общата оценка на риска на подземното водно тяло е „в риск”.

Експлоатационните ресурси на ПВТ са представени в Таблица II-03 (ПУРБ 2016-2021г., Приложение 23 към Раздел 1).

Таблица II-03. Експлоатационни ресурси на ПВТ

Код на подземното тяло	Естествени ресурси, l/s	Разполагаеми ресурси, l/s	Разрешени водни количества, l/s	Експлоатационен индекс %	Риск оценка по количество
BG3G00000NQ009	876.19	801.80	274.10	34	в риск
BG3G00000Q013	8677.77	7941.50	5728.91	72	в риск
BG3G00000NQ018	3415.96	3116.79	3797.23	122	в риск
BG3G0000PgN019	1619.96	1290.95	209.67	16	не е в риск
BG3G000PtPg049	9610.05	9132.06	144.67	2	не е в риск
BG3G00000Pt045	762.07	695.03	6.39	1	не е в риск
BG3G0000PgN026	828.67	749.84	146.26	20	не е в риск

Качеството на подземните води се определя от антропогенното въздействие, което се изразява в различни типове замърсявания от точкови и дифузни източници. Общата оценка по химично състояние на ПВТ попадащи на територията на Община Димитровград е представена в Таблица II-04.

Таблица II-04. Обща оценка по химично състояние на ПВТ

Код на подземното тяло	Наименование	Обща оценка по химично състояние на ПВТ	Замърсители
BG3G00000NQ009	Порови води в Неоген - Кватернер – Хасково	лошо	Желязо (mg/l) Манган (mg/l) Амониеви йони (mg/l)
BG3G00000Q013	Порови води в Кватернер - Горнотракийска низина	лошо	Фосфати (mg/l) Нитрати (mg/l) Калций (mg/l)
BG3G00000NQ018	Порови води в Неоген - Кватернер - Пазарджик - Пловдивския район	лошо	Нитрати (mg/l) Фосфати (mg/l) Калций (mg/l) Твърдост (обща) (mg-eqv/l) Амониеви йони (mg/l) Сульфати (mg/l)
BG3G0000PgN019	Порови води в Палеоген - Неоген - Марица Изток	лошо	Нитрати (mg/l) Калций (mg/l) Магнезий (mg/l) Твърдост (обща) (mg-eqv/l) Сульфати (mg/l)
BG3G000PtPg049	Пукнатинни води - Източно Родопски комплекс	добро	-
BG3G00000Pt045	Пукнатинни води - Шишманово – Устремски масив	добро	-
BG3G0000PgN026	Карстови води - Чирпан – Димитровград	лошо	Нитрати (mg/l) Калций (mg/l)"

*Източник: ПУРБ ИБР 2016-2021 г. (Приложение 35 към Раздел 4)

Целите за опазване на околната среда за подземните водни тела в БДИБР са определени на база конкретните параметри с концентрации на РС и средна стойност за периода (2010-2014г.) над стандарта или праговата стойност. Същите са посочени в Приложение 9 от Раздел 5 от ПУРБ-ИБР 2016-2021 г. и са представени в Таблица II-05:

Таблица II-05. Цели за опазване на околната среда за подземни водни тела на Източнобеломорски район на басейново управление на водите

Код на водното тяло	Наименование на водното тяло	Обща оценка на химичното състояние на ПВТ	Вещества или показатели на замърсяване	Цел – химично състояние	Срок за постигане на целта (година)	Обосновка за изключения
BG3G00000NQ009	Порови води в Неоген - Кватернер – Хасково	лошо	Желязо (mg/l) Манган (mg/l) Амониеви йони (mg/l)	Постигане на добро състояние по показател манган, желязо, амониеви йони	2027	Неустановен натиск, причинител на лошото състояние на подземното водно тяло. Заложена е мярка за "Проучване и оценка на причините за лошото състояние на водите". След това мога да се заложат конкретни мерки за намаляване на замърсяването и като резултат да се очаква постигане на добро състояние. Необходимият период за това е не по-малко от 10 години.
BG3G000000Q013	Порови води в Кватернер - Горнотракийска низина	лошо	Фосфати (mg/l) Нитрати (mg/l) Калций (mg/l)	по-малко строга цел по показател фосфати, нитрати, калций	по-малко строга цел	Значителна площ (87%) от водното тяло е засегната от дифузни източници на замърсяване, като най-голям дял имат площите заети от селско стопанство. Поради това са планирани мерки за 1. Прилагане на добри фермерски практики за животновъдство; 2. Прилагане на добри земеделски практики за торене и съхранение на торове; 3. Провеждане на обучение на селскостопански производители и фермери за прилагане на добри земеделски практики. Тези мерки ще имат съответния ефект след период от 10 до 20 години, което е времето за пренос на замърсители от селското стопанство(нитрати).
BG3G00000NQ018	Порови води в Неоген - Кватернер - Пазарджик - Пловдивския район	лошо	Нитрати (mg/l) Фосфати (mg/l) Калций (mg/l) Твърдост (обща) (mg-eqv/l) Амониеви йони (mg/l) Сульфати (mg/l)	Постигане на добро състояние по показател нитрати, фосфати, калций, твърдост (обща), амониеви йони, сульфати	2027	Замърсяването се дължи на производствената дейност в района. Предприети са мерки за спирана постъпването на замърсяващите в-ва. Във връзка с времето на миграция на замърсителите в подземни води и времето необходимо за получаване на очаквания ефект се очаква постигане на добро състояние в периода от 10 до 20 години.
BG3G0000PgN019	Порови води в Палеоген - Неоген - Марица Изток	лошо	Нитрати (mg/l) Калций (mg/l) Магнезий (mg/l) Твърдост (обща) (mg-eqv/l) Сульфати (mg/l)"	по-малко строга цел по показател калций, нитрати, твърдост(обща), магнезий, сульфати	по-малко строга цел	Почти цялата площ(92%) от водното тяло е засегната от дифузни източници на замърсяване, като най-голям дял имат площите заети от селско стопанство. Поради това са планирани мерки за 1. Прилагане на добри фермерски практики за животновъдство; 2. Прилагане на добри земеделски практики за торене и съхранение на торове; 3. Провеждане на обучение на селскостопански производители и фермери за прилагане на добри земеделски практики;

Програма за опазване на околната среда на Община Димитровград за периода 2021 – 2028 г.

Код на водното тяло	Наименование на водното тяло	Обща оценка на химичното състояние на ПВТ	Вещества или показатели на замърсяване	Цел – химично състояние	Срок за постигане на целта (година)	Обосновка за изключения
						4. Закриване и рекултивация на общинско депо. Тези мерки ще имат съответния ефект след период от 10 до 20 години, което е времето за пренос на замърсители от селското стопанство(нитрати).
BG3G000PtPg049	Пукнатинни води - Източно Родопски комплекс	добро	-	опазване на доброто химично състояние и предотвратяване влошаването	2015	-
BG3G00000Pt045	Пукнатинни води - Шишманово – Устремски масив	добро	-	опазване на доброто химично състояние и предотвратяване влошаването	2015	-
BG3G0000PgN026	Карстови води - Чирпан – Димитровград	лошо	Нитрати (mg/l) Калций (mg/l)	по-малко строга цел по показател калций, нитрати	по-малко строга цел	Значителна площ(83%) от водното тяло е засегната от дифузни източници на замърсяване, като най-голям дял имат площите заети от селско стопанство. Поради това са планирани мерки за 1. Прилагане на добри фермерски практики за животновъдство; 2.Прилагане на добри земеделски практики за торене и съхранение на торове; 3.Провеждане на обучение на селскостопански производители и фермери за прилагане на добри земеделски практики. Тези мерки ще имат съответния ефект след период от 10 до 20 години, което е времето за пренос на замърсители от селското стопанство(нитрати).

В Таблица II-06 са посочени мерките за подземните водни тела в Източнореломорски басейнов район, попадащи на територията на Община Димитровград.

Таблица II-06. Програма от мерки на ПВТ в Източнореломорски басейнов район (Приложение 1 към Раздел 7)

Код на водното тяло	Наименование на водното тяло	Количествено състояние	Химично състояние	Цел за водното тяло	Година на стартиране на мярката	Наименование на мярката
BG3G00000NQ009	Порови води в Неоген - Кватернер - Хасково	добро	лошо	Опазване на доброто химично състояние и предотвратяване влошаването; запазване на доброто количествено състояние.	2017	Проучване за установяване на замърсяване на повърхностни и подземни води.
				Постигане на добро състояние по показател манган, желязо, обща алфа-активност, амониумови йони; запазване на доброто количествено състояние.		Подобряване на информираността на заинтересованите страни в селското стопанство относно изискванията за постигане на добро състояние на водите
						Подобряване на контрола на разрешителните за водовземане от подземни води
						Намаляване на замърсяването с нитрати от земеделски източници.
						Изменение или отнемане на разрешителни за водовземане от подземни води, в резултат от преразглеждането им.
BG3G00000NQ013	Порови води в Кватернер - Горнотракийска низина	добро	лошо	Постигане на добро състояние по показател манган, фосфати; запазване на доброто количествено състояние.	2017	Проучване за установяване на замърсяване на повърхностни и подземни води.
				По-малко строга цел по показател фосфати, нитрати, калций; запазване на доброто количествено състояние.		Намаляване на замърсяването с нитрати от земеделски източници.
						Подобряване на информираността на заинтересованите страни в селското стопанство относно изискванията за постигане на добро състояние на водите.
						Подобряване на информацията за натиска и въздействието върху водите от селското стопанство.
						Подобряване на контрола на разрешителните за водовземане от подземни води.
						Изпълнение на програма за собствен мониторинг на повърхностни, подземни води и отпадъчни води в района на депа за отпадъци.
						Подобряване на мониторинга на количественото състояние на подземните води.
						Опазване на количественото състояние на подземните води.
BG3G00000NQ018	Порови води в Неоген - Кватернер - Пазарджик - Пловдивския район	добро	лошо	Постигане на добро състояние по показател нитрати, фосфати, калций, твърдост (обща), амониумови йони, сулфати, Обща алфа-активност, естествен уран; постигане на по-малко строга цел от добро количествено състояние.	2017	Намаляване на замърсяването с нитрати от земеделски източници.
						Подобряване на контрола на разрешителните за водовземане от подземни води.
						Проучване за установяване на замърсяване на повърхностни и подземни води.
						Изменение или отнемане на разрешителни за водовземане от подземни води, в резултат от преразглеждането им.

Програма за опазване на околната среда на Община Димитровград за периода 2021 – 2028 г.

Код на водното тяло	Наименование на водното тяло	Количествено състояние	Химично състояние	Цел за водното тяло	Година на стартиране на мярката	Наименование на мярката
				Постигане на добро състояние на подземните води.		Намаляване на дифузното замърсяване от отпадъци от населени места.
BG3G0000PgN019	Порови води в Палеоген - Неоген - Марица Изток	добро	лошо	По-малко строга цел по показател калций, нитрати, твърдост(обща), магнезий, сулфати;запазване на доброто количествено състояние.	2017	Намаляване на замърсяването с нитрати от земеделски източници.
				Постигане на добро състояние на подземните води.		Подобряване на информираността на заинтересованите страни в селското стопанство относно изискванията за постигане на добро състояние на водите.
						Подобряване на информацията за натиска и въздействието върху водите от селското стопанство.
						Подобряване на контрола на разрешителните за водовземане от подземни води.
						Намаляване на дифузното замърсяване от отпадъци от населени места.
BG3G0000PtPg049	Пукнатинни води - Източно Родопски комплекс	добро	добро	Постигане на добро състояние на подземните води.	2017	Намаляване на дифузното замърсяване от отпадъци от населени места.
				Опазване на доброто химично състояние и предотвратяване влошаването;запазване на доброто количествено състояние.		Проучване за установяване на замърсяване на повърхностни и подземни води.
						Подобряване на информацията за натиска и въздействието върху водите от селското стопанство.
						Подобряване на контрола на разрешителните за водовземане от подземни води.
						Намаляване на замърсяването с нитрати от земеделски източници.
						Подобряване на информираността на заинтересованите страни в селското стопанство относно изискванията за постигане на добро състояние на водите.
						Наблюдение на резултати от локалната мониторингова мрежа на хвостохранилищата.
						Опазване на водите от замърсяване с препарати за растителна защита.
						Намаляване на замърсяването от минни дейности.
BG3G00000Pt045	Пукнатинни води - Шишманово – Устремски масив	добро	добро	Опазване на доброто химично състояние и предотвратяване влошаването; запазване на доброто количествено състояние.	2017	Намаляване на замърсяването с нитрати от земеделски източници.
						Подобряване на информираността на заинтересованите страни в селското стопанство относно изискванията за постигане на добро състояние на водите.
						Наблюдение на резултати от локалната мониторингова мрежа на хвостохранилищата.

Програма за опазване на околната среда на Община Димитровград за периода 2021 – 2028 г.

Код на водното тяло	Наименование на водното тяло	Количествено състояние	Химично състояние	Цел за водното тяло	Година на стартиране на мярката	Наименование на мярката
						Подобряване на контрола на разрешителните за водовземане от подземни води.
						Намаляване на замърсяването с нитрати от земеделски източници.
BG3G0000PgN026	Карстови води - Чирпан – Димитровград	добро	лошо	Постигане на добро състояние на подземните води.	2017	Намаляване на дифузното замърсяване от отпадъци от населени места.
				По-малко строга цел по показател калций, нитрати; запазване на доброто количествено състояние.		Намаляване на замърсяването с нитрати от земеделски източници.
						Опазване на водите от замърсяване с препарати за растителна защита.
						Подобряване на контрола на разрешителните за водовземане от подземни води.
						Подобряване на информираността на заинтересованите страни в селското стопанство относно изискванията за постигане на добро състояние на водите.

2.2. Минерални води

На територията на Община Димитровград има находище на минерална вода, представляващо сондаж № 3хг „Меричлери“, намиращо се 1.8 km югозападно от центъра на гр. Меричлери в имот № 633, местност „Павлетата“. Находището е разкрито през 1966 г. и е с дълбочина 371 метра. След изпълнението на сондажа, устието на същия е оборудвано с водовземна каптажна шахта.

За качеството на минералната вода от сондаж № 3хг, находище „Меричлери“ има изготвена Балнеологична оценка №179/04.08.2020 г. от Министерство на здравеопазването. Съгласно оценката, минералните води от находището със своя генезис са с дълбочинен произход, поради което са привързани към дълбокотоzáлягащите колектори с докамбрийска и триаска възраст. Допълнително тези подземни води по възходящия си път се влияят от водите от по-плиткия колектор – палеогена.

Приема се, че меричлерският тип води са едно от проявленията на общ, погребан под терциерен комплекс с дебелина около и над 1000 m, напорен минерален басейн, проявяващи се по-активно при силни земетресения. Основен колектор (резервоар) на минералната вода се предполага, че са дълбоко záлягащите протерозойски метаморфити, палеозойски гранити и отчасти среднотриаски варовици от скалната подложка на Горнотракийската депресия. Най-вероятно, това са погребани води, постъпиви в дотерциерната скална подложка води от древни еоценски и плиоценски водни басейни.

Предполага се, че водите от древните басейни първоначално са имали содово-глауберова минерализация и твърде ниско съдържание на хлориди, но впоследствие при промяна на геолого-тектонските условия и климата същите са претърпели значителна метаморфизация, както и при престоя им в основния колектор. Същевременно, присъствието на въглероден диоксид в меричлерската вода се свързва с олигоценския вулканизъм, който е допринесъл и някои съществени промени в микрокомпонентия състав. В миналото съдържанието му е било доста по-високо от сега установените в добиваната вода стойности.

Подземните води в палеогенските седименти са привързани основно към органогенните варовици от задругата на първи кисел вулканизъм (Димитровградски и Чирпански тип), органогенните варовици от Мергелно-варовиковата задруга и варовитите материали на Меричлерската варовикова свита. От хидрогеоложка гледна точка варовиците на палеогена, въпреки литостратиграфските си различия формират обща водоносна пукнатинно-кастова структура, която може да бъде обособена като палеогенски водоносен хоризонт. Палеогенският водоносен хоризонт има големи повърхностни разкрития в района на Меричлери и с. Великан, както и южно от Димитровград. В централните части на Димитровградския район той е припокрит от чакълесто-песъчливи кватернерни наслаги, а на север-североизток от мощни глинести и песъчливо-глинести седименти на неогена (Драгойновската, Долната и Горнаат Маришки свити).

Палеогенският водоносен хоризонт има хидравлична връзка с триаския и кватернерния водоносни хоризонти и неогенския водоносен хоризонт, определена от прекия контакт между водоносните структури. Подхранването на хоризонта се осъществява основно от инфилтрация на валежни води и от съседни водоносни хоризонти. Инфилтарционното подхранване се осъществява основно в района на разкриване на варовиците на земната повърхност – в близост до Чирпан, с. Свобода, с. Великан, гр. Меричлери и с. Златна ливада.

В разкритите на терена очертания на минералното находище и неговата периферия и в разрез до дълбочина 300-400 m се отделят две основни хидроложки единици. Вулканогенен разломно-пукнатинен дренажен комплекс – вторичен колектор (резервоар) на минерална

вода. Формиран е във вулканогенни тела от трахиандезити и пирокластични материали с горно олиценска възраст, определяни като Мерицлерски латити. Латитните тела са внедрени и перичат теригенно-карботатните седименти от състава на Мерицлерската карбонатна свита. Малкотърновската теригенна свита, както и седиментните и пирокластични материали на залягащите под тях еоцен-олигоценски комплекси. Мерицлерските латити са силно напукани и разломени, с много силно изразени следи от хидротермална дейност – отлагания от опал, халцедон, марказит, пирит и арсено-пирит.

Минералната вода от основния колектор се движи към повърхността и циркулира главно в много сложна система от пречистващи се разломно-разседни субмеридионални и субпаралелни структури. Тези тектонски структури и силно напуканите вулканогенни тела се разглеждат като вторичен колектор (резервоар), чийто граници маркират очертанията на Мерицлерското минерално находище. Същевременно, дълбоко заложените разломни и разседи са не само главният път за движение на идващия от дълбочина термоминерален поток, но и най-важният фактор, определящ количествените и качествените ресурси на находището.

В първоначалния си етап на експлоатация на находището добивът е осъществяван от минералния извор „Соленци“, разположен на 3 km югоизточно от с. Мерицлери, в терасата на р. Мерицлерска на кота 152 m. Дебитът на извора не превишава 1 l/s при експлоатационно ниво в каптажната шахта на 1.2 m под терена. Пресъхването на извора след земетресението се дължи на възникването на нови скрити огнища на разтоварване на минералната вода от находището по долината на р. Мерицлерска, или вероятно по разломите покрай р. Марица, която е с около 20 m по-ниско от терена около извора. Теренни проявления на мерицлерски тип вода е имало за кратко време в околностите на кв. Черноконево – Димитровград.

Прокараните сондажи в близост до пресъхналия след земетресението извор пресичат широки пукнатини и наоколо разломни зони, по-големите от които в интервалите 40-70 m и 270-300 m. Подхранването на минералната вода е с атмосферно-инфилтационен произход. Подхранването се осъществява основно от инфилтрация на валежни води и от съседни водоносни хоризонти.

Със Заповед № РД-355/29.05.2017 г. на министъра на околната среда и водите за находището са утвърдени експлоатационни ресурси на минералната вода, а именно:

Таблица II-07. Експлоатационни ресурси на минерална вода от находище „Мерицлери“

Воден обект	Експлоатационни ресурси от минерални води			Температура	Експлоатационни ресурси от хидрогеотермална енергия		
	Q _{EP1} (l/s)	Q _{EP2} (l/s)	Q _{EP3} (l/s)		Q (l/s)	ΔT (°C)	G ^л _{екс} (kJ/s)
Находище на минерална вода „Мерицлери“ – формирано в дълбоко залягащите протерозойски метаморфити, палеозойски гранити и отчасти среднетриаски варовици от скалната подложка на Горнотракийската депресия	2.0	3.0	-	43	5.00	28	586.6
	5						

Възможният технически дебит е както следва:

Таблица II-08. Технически дебит на водовземното съоръжение

Водовземно съоръжение	Технически възможен дебит на водовземното съоръжение	Кота ПВН	Допустимо понижение $S_{доп}$	Допустима дълбочина на водното ниво	Допустима кота на динамичното водно ниво	Температура
Сондаж №3хг	$Q \text{ l/s}$	m	m	m	m	$T (^{\circ}C)$
	5.00	121.95	1.85	-	Помпажно до кота 120.10	43

След направения микробиологичен контрол и анализ на минералните води, заключението на здравните власти към 04.08.2020 г., е че общата минерализация на водата от сондаж № 3хг, находище на минерална вода „Меричлери“, гр. Меричрели е 6496 mg/l. Характеризира се като хипертермална, високо минерализирана, хидрокарбонатно-сулфатно-хлоридно-натриева вода, съдържаща флуорид и свободен въглероден диоксид, без санитарно-химични признаци на замърсяване. Установени са повишена стойност на „обща алфа активност“ и „обща бета активност“, поради което са извършени допълнителни анализи за изготвяне на експертна оценка за годност на минералната вода за питейно-битови и лечебно-профилактични цели. Съгласно Експертна оценка на индикативната доза от поглъщане на радионуклиди с минералната вода на НЦРРЗ, водата се определя като годна за използване на питейно балнеолечение и балнеопрофилактика, външно балнеолечение и балнеопрофилактика и инхалационно балнеолечение.

Поради установено високо съдържание на флуор (установена стойност от 5.19 mg/l) и високите стойности на арсен и бор, както и повишеното съдържание на желязо над максимално допустимите стойности по Наредба №9 за качествата на водата, предназначена за питейно-битови цели, водата се определя като неподходяща за използване за питейно-битови и спортно-рекреационни цели. Водата има стабилен физико-химичен състав и свойства и отговаря на изискванията на Наредба № 14 за курортните ресурси, курортните местности и курортите.

Лечебно-профилактичните свойства на водата се определят от нейната висока минерализация, наличието на хидрокарбонатно-сулфатно-хлоридно-натриеви и флуорни йони. Питейното балнеолечение с този тип води оказва въздействие основно върху стомашно-чревния тракт, жлъчно-чернодробната система.

При продължително използване на водата с цел кариес профилактика (месеци, години), количеството на приемания флуор не трябва да надвишава 1.5 mg/дневно. Наличието на флуор от 5.19 mg/l лимитира продължителното питейно балнеолечение до 2 курса/годишно от 14 дни при разреждане с питейна вода.

При използване за питейно балнеолечение и балнеопрофилактика водата оказва благоприятно въздействие върху заболявания на храносмилателната система; болести на жлъчката и жлъчните пътища; чернодробни заболявания, първоначална цироза; без ацидоза; подагра, захарен диабет, затлъстяване и др.

При използване за външно балнеолечение и балнеопрофилактика оказва благоприятно въздействие при заболявания на: опорно-двигателния апарат, ставни заболявания – артрозоатрити, коксартрози, и др., на периферната нервна система (дископатии, плексити, радикулити и др.); ортопедични – за раздвижване при посттравматични и постоперативни състояния, дерматологични заболявания, функционални разстройства на нервната система.

2.3. Водоснабдяване. Водопроводна мрежа

Всички населени места в общината са водоснабдени, като в някои от тях се наблюдават отклонения в качествата на питейната вода.

Територията на общината се обслужва от поделение на „ВиК“ ООД – Димитровград, която предоставя услугите водоснабдяване, канализация и пречистване на води. Поддържа и експлоатира водопроводната и канализационна мрежа. Това включва общо 404 km водопроводна мрежа, 139 km канализационна мрежа и една пречиствателна станция за питейни води.

За гр. Димитровград водохващанията са само от подземни водоизточници. Водоснабдяването на населените места се осъществява от две вододайни зони:

✚ *ПС „Крумска тераса“* с 20 броя тръбни кладенеца. Общия дебит на всички кладенци е бил около 205 l/s до 2000 г. След 2000 г, поради лоша експлоатация, оманганяване и липсваща поддръжка много от кладенците са компрометирани и към момента действат едва 8 бр. От тях само три черпят вода от палеогенския водоносен хоризонт с дълбочина над 100 m. Останалите черпят вода от кватернерния водоносен хоризонт, която е с голямо съдържание на манган и ограничен дебит. Така водното количество, което се добива от ПС „Крумска тераса“ е 115 l/s. Добитата вода от ПС „Крумска тераса“ се пречиства от пречиствателна станция за питейни води (ПСПВ). Капацитетът на ПСПВ е до 375 l/s и се подава в градската водопроводна мрежа с дебит 115 l/s, в зависимост от потреблението.

✚ *ПС „Черногорово - Градска“* - Водата от ПС се подава във водоема за града, където се смесва с водата от ПСПВ. Дебита на тази ПС е около 40 l/s.

Тези две външни водоснабдителни системи захранват вътрешните водопроводни мрежи на града за ляв и десен бряг. Вътрешната водопроводна мрежа на града, разположена на десния бряг на р. Марица е изградена още с построяването на града и е силно амортизирана. Вътрешната водопроводна мрежа на кварталите, разположени по левия бряг на р. Марица е основно рехабилитирана през 2010 г.

През последните пет години на територията на общината са реализирани обекти отнасящи се до ремонт, рехабилитация и полагане на водопроводна мрежа представени в табличен вид както следва:

Таблица II-09.

№	Обект	Година на изпълнение	Източник на финансиране
1.	Основен ремонт на бул. „Стефан Стамболов“ от т.1802 до т.607 - водопровод	2015	собствени средства
2.	Рехабилитация и реконструкция на бул. „Димитър Благоев“ от т.1814 до т. 1806 (в т.ч и водопровод)	2015	собствени средства
3.	„Изграждане на техническа инфраструктура на бившата консервена фабрика, гр. Димитровград - етап I“ (в т.ч и водопроводна мрежа)	2015	собствени средства
4.	Външен главен водопровод от съществуваща водопроводна мрежа на кв. Черноконево до черпателен резервоар на помпена станция „Меричлери“	2015	Междуведомствена комисия за възстановяване и подпомагане към МС
5.	Изграждане на техническа инфраструктура (водопровод, асфалтиране, тротоарно пространство) на бул. „Трети март“	2016	Целева субсидия за капиталови разходи

	от ул. „Емилиян Станев“ о.т. 135 и бул. „Трети март“ до т.186, Община Димитровград		
6.	Изграждане на техническа инфраструктура (водопровод, асфалтиране) на улица „Ромен Ролан“ от о.т. 1219 до о.т. 1807 по КК на град Димитровград“, Община Димитровград	2016	Целева субсидия за капиталови разходи
7.	Рехабилитация на бул. „Г.С.Раковски“ в участък от о.т.1421 до о.т. 847 (асфалтиране, водопровод, тротоарно пространство), гр.Димитровград	2017	Целева субсидия за капиталови разходи
8.	Изграждане на техническа инфраструктура (водопровод, асфалтиране) на булевард „Христо Ботев“ от о.т. 188 до о.т. 207 по КК на град Димитровград“, Община Димитровград (от светофар до ул. „Лиляна Димитрова“ L=133m	2017	Целева субсидия за капиталови разходи
9.	Рехабилитация на бул. „Г.С.Раковски в участък от о.т. 1421 до о.т. 847 по КК на гр. Димитровград/асфалтиране, водопровод и тротоарно пространство, гр.Димитровград	2018	Целева субсидия за капиталови разходи
10.	„Изграждане на техническа инфраструктура на територията на бивша консервна фабрика в град Димитровград“ - етап II (в т.ч. водопроводна мрежа)	2018	Целева субсидия за капиталови разходи
11.	Реконструкция на ул. „Петър Парапанов“ от о.т. 1230 - 1462 - 1461 по плана на гр. Димитровград /в т.ч. водопровод, канализация,/	2018	Целева субсидия за капиталови разходи
12.	Реконструкция и модернизация на Зеленчуков пазар Димитровград (подмяна на водопровод по ул. „Елин Пелин“)	2018	Целева субсидия за капиталови разходи
13.	„Дейности по земни работи за полагане на водопровод и отклонения, с. Брод, с. Злато поле и с. Райново, Община Димитровград“	2019	Целева субсидия за капиталови разходи
14.	Полагане на ВиК материали, с. Райново и с. Злато поле, Община Димитровград	2019	Собствени средства
15.	„Рехабилитация на улици на територията на гр. Димитровград“, подобект: „ул. Патриарх Евтимий от о.т. 179 до о.т.344, Улица пред бл.15 на Патриарх Евтимий, Паркинги пред бл. Патриарх Евтимий 7,11 и 13 (водопровод, асфалтиране и тротоарно пространство)	2020	Целеви трансфер от ЦБ
16.	„Рехабилитация на улици на територията на гр. Димитровград“, подобект: „ул. Христо Г. Данов от о.т. 361 до кръстовище с ул. Патриарх Евтимий, Паркинг пред бл. 2 на ул. Христо Г. Данов“ (водопровод, асфалтиране и тротоарно пространство)	2020	Целеви трансфер от ЦБ
17.	Рехабилитация на улици на територията на гр. Димитровград, подобект: ул. „Емилиян Станев“ от о.т.134 до о.т.404 и ул. „Софроний Врачански“ №3 и подобект: Улица и паркинги пред бл.13 и 15 на ул. „Емилиян Станев“ и ул. „Химик“ и Улица и паркинги пред бл.17 и 19 на ул. „Емилиян Станев“ и ул. „Неофит Бозвели“ (в т.ч полагане на водопроводна мрежа)	2021	Целеви трансфер от ЦБ

*Източник: Общинска администрация

Източниците на водоснабдяване на населените места на територията на Община Димитровград са представени в следващата Таблица II-10.

Таблица II-10. Списък на водовземните съоръжения (водоизточници) в Община Димитровград

№				Място на водовземане		Място на водоснабдяване			
	Вододобивна система	Вид водовземно съоръжение	Максимално водно количество	Землище	Номер на имот	Населено място	Изграден пояс I-ви на СОЗ	№ на разрешително	Титуляр на разрешително по ЗВ
1.	„Върбица“	тръбен кладенец	4.25	с. Върцица, м. „Белите“	217	с. Върбица	да	300093/15.09.2003г.	„ВиК“ ООД Димитровград
2.	„Ябълково	шахтов кладенец	15	с. Ябълково	158	с. Ябълково с. Горски извор	да	300272/20.02.2004 г.	„ВиК“ ООД Димитровград
3.	„Горски извор“	шахтов кладенец	4	с. Горски извор	998	с. Горски извор	да	300268/16.02.2004 г.	„ВиК“ ООД Димитровград
4.	„Скобелево“	тръбен кладенец	ТК-6.00, ШК-11.00	с. Сталево м.„Грозювите“	ШК 000250	с. Сталево	да	300329/08.04.2004 г.	„ВиК“ ООД Димитровград
5.	„Райново“	тръбен кладенец	4	с. Райново	000128	с. Райново	да	300523/10.09.2004 г.	„ВиК“ ООД Димитровград
6.	„Меричлери“	тръбен кладенец	ТК1-11, ТК2-10, ТК3-7	гр. Меричлери	000420 000439	гр. Меричлери с. Великан	да	300614/26.11.2004 г.	„ВиК“ ООД Димитровград
7.	„Добрич“	каптиран извор	5.93 -ср.год. проектен	с. Добрич	036006	с. Добрич	да	300850/10.05.2005 г.	„ВиК“ ООД Димитровград
8.	„Радиево“	тръбен кладенец	4.5	с. Радиево	61368	с. Радиево	да	300987/05.08.2005 г.	„ВиК“ ООД Димитровград
9.	„Крепост“	тръбен кладенец	2, 11	с. Крепост	000550	с. Крепост	да	300979/01.08.2005 г.	„ВиК“ ООД Димитровград
10.	„Брод“	шахтов кладенец	11	с. Брод	имот в регулация	с. Брод	да	301262/21.02.2006 г.	„ВиК“ ООД Димитровград
11.	„Бодрово“	тръбен кладенец	1.4	с. Бодрово	302011	с. Бодрово	да	300122/06.10.2003 г.	„ВиК“ ООД Димитровград
12.	„Черногорово селска“	тръбен кладенец	11	с. Черногорово	215	с. Черногорово	да	31510056/30.01.200 г.	„ВиК“ ООД Димитровград
13.	„Черногорово градска“	тръбен кладенец	ТК1-16, ТК2-11, ТК3-16, ТК4-16, ТК5-16, ТК-6	с. Черногорово	193, 094, 192, 061	гр.Димитровград	да	31510056/30.01.2008г.	„ВиК“ ООД Димитровград
14.	„Златополска система“	тръбен кладенец	ТК1-12, ТК2-12, ТК3-12, ТК4-12	с. Злато поле	000088, 019009	с. Долно Белево, с.Голямо Асеново, с. Малко Асеново	да	31510247/19.08.2010г.	„ВиК“ ООД Димитровград
15.	„Каснаково“	каптиран извор	1.6	с. Добрич	036006	с. Каснаково	да	31510045/10.01.2008г.	„ВиК“ ООД Димитровград

Програма за опазване на околната среда на Община Димитровград за периода 2021 – 2028 г.

№				Място на водоземане		Място на водоснабдяване			
	Вододобивна система	Вид водовземно съоръжение	Максимално водно количество	Землище	Номер на имот	Населено място	Изграден пояс I-ви на СОЗ	№ на разрешително	Титуляр на разрешително по ЗВ
16.	„Светлина“	каптиран извор	2.78	с. Светлина		с. Светлина	да	0268/08.05.2001 г.	„ВиК“ ООД Димитровград
17.	„Сталево“	шахтов кладенец	12	с. Сталево	46	с. Сталево	да	0268/08.05.2001 г.	„ВиК“ ООД Димитровград
18.	„Крумска тераса“	тръбни кладенци	8, 30, 1, 5, 52, 8, 8, 1, 7, 5, 2, 6, 1, 1, 1, 2, 1, 1 1, 1, 1	гр.Димитровград	000190, 000191	гр.Димитровград	да	0268/08.05.2001 г.	„ВиК“ ООД Димитровград
19.	„Крум“	шахтов кладенец	ШК-8, Д-2	с. Крум		с. Крум	да	0268/08.05.2001 г.	„ВиК“ ООД Димитровград

*Източник: „Водоснабдяване и канализация“ ООД - Димитровград

Изводи:

Съществуващата водопроводна мрежа в голяма част от населените места е морално остаряла и има нужда от ремонт. Преобладаващите тръби са етернитови, които са ненадеждни и морално остарели, а също така са доказано канцерогенни. Те водят до чести аварии и до значителни загуби на питейна вода, както и до влошаването на нейните хигиенни характеристики.

Насоки за развитие:

По отношение на подмяна на водопроводната мрежа, общината предвижда през 2021 г. да бъдат реализирани следните обекти:

- Рехабилитация на ул. „Найден Геров“ в участъка от о.т.873 до о.т. 1417 по плана на град Димитровград;
- Рехабилитация на бул. „Г.С.Раковски“ в участък от ул. "Гоце Делчев" о.т.887 до о.т. 959 по плана на град Димитровград;
- Рехабилитация на ул. „Девети септември“ в участък от о.т.62 до о.т. 77 по плана на с. Крепост.

Възможностите пред Община Димитровград и „ВиК“ ООД – Димитровград са да кандидатстват пред финансиращи фондове и програми: национални, ПУДООС, Оперативните програми на ЕС за финансиране на бъдещи проекти в сектора.

2.4. Степен на изграденост, степен на ползваемост и състояние на канализационната система в населените места

Канализационна мрежа е изградена изцяло единствено в гр. Димитровград, където и функционира пречиствателна станция за отпадъчни води (ПСОВ). Разположението на гр. Димитровград определя две главни канализационни водосборни области „Ляв бряг“ и „Десен бряг“. По-голямата част от канализационната система на града е смесена и е изградена от 1955 г., а тази на ляв бряг е основно рехабилитирана през 2010 г. Чрез 3 бр. канализационни помпени станции за битови води, главни канализационни колектори, тласкатели и преминаване по мостове отпадъчните води от ляв бряг се пренасочват към главен колектор I на десния бряг и от там към ПСОВ.

Реализираните проекти в сектора са както следва:

- Канализационна мрежа град Димитровград „десен бряг“ – подменена канализационна мрежа – 4219 m (линейни);
- Изграждане и рехабилитация на канализационна мрежа „ляв бряг“ – гр. Димитровград – новоизградена канализация кв. Чернокофинево: битово-фекална канализация – 17300 m; дъждовна канализация – 4141 m;
- Новоизградена канализация, кв. „Изток“ – битово- фекална канализация –1610 m;
- Новоизградена канализация, кв. „Вулкан“ и кв „Марийно“ - битово-фекална канализация – 11489 m;

Общо изградена канализация „Ляв бряг“

- Битово- фекална канализация – 30399 m;
- Дъждовна канализация – 4141 m;
- Рехабилитация на съществуваща канализационна мрежа „Ляв бряг“ - кв. Чернокофинево – 1560 m; кв. Вулкан – 2100 m; кв. Марийно – 7993 m; кв. Изток – 4200 m.

С изграждането на канализационна мрежа на „Ляв бряг“ е постигнато 100% канализиране на домакинствата и производствена зона гр. Димитровград.

В останалите населени места формираните битови отпадъчни води се отвеждат в изгребни ями. Това създава неблагоприятни санитарно-хигиенни условия. Повечето изгребни ями са амортизирани, затлачени и водопрopusкливи, като с това не функционират по предназначение.

Изводи:

Като основен проблем пред Община Димитровград се явява необходимостта от изграждане и подобряване състоянието на канализационна мрежа по населените места от общината.

Насоки и мерки за подобряване качеството на водите съгласно действащото екологично законодателство:

- Изграждане на канализационни мрежи в населените места от общината;
- Изграждане на локални (модулни) ПСОВ в по-големите населени места;
- Текущи ремонти и рехабилитация на съществуващи канализационни мрежи в гр. Димитровград.

2.5. Селищни пречиствателни станции за отпадъчни води

В град Димитровград от началото на 2011 г., отпадъчните води постъпват за пречистване в градска пречиствателна станция за отпадни води (ГПСОВ), изградена по проект финансиран по програма ИСПА (75%), Европейската инвестиционна банка (15%) и държавния бюджет (10%).

ПСОВ е разположена в ПИ с идентификатор 21052.340.38 по КК на гр. Димитровград в Източната индустриална зона на града (десен бряг на река Марица Снимка 1). Имотът е общинска частна собственост с обща площ от 63.289 дка. Пречиствателната станция е оразмерена за следните параметри: население - 70 350 екв. жители; средно денонощно количество – 16500 m³; Полезен обем на задържателния резервоар – 4 500 m³.

Снимка 1. ПСОВ Димитровград

Пречиствателната станция включва административни сгради, както и сгради и съоръжения по линията на водата, включващи: дъждопреливник и решетки при преливник, сграда решетки, мазнино- и пясъкозадържател, входо-изходно измервателни устройства, входна помпена станция, разпределителна камера 1, биобасейн и селекторен резервоар, разпределителна камера при вторични утаители, вторични утаители, контактен резервоар, хлораторна сграда, сграда въздуходувки. По линия на утайката са изградени всички сгради и съоръжения, включващи помпена станция за рециркулираща и излишна активна утайка, дебитомер за рециркулираща активна утайка, сграда за уплътняване и обезводняване на утайки, газхолдер, метан танк, газов факел, резервоар за утаечни води, инсталация за контрол на миризмите, инсталация за железен хлорид, резервоар за техническа и противопожарна вода, трансформатор, котелно, дъждозадържителен резервоар и помпена станция към него, помпена станция за площадкови и канални води, инфраструктурата и озеленяване.

В ПСОВ Димитровград пречистването на отпадъчните води преминава през четири етапа. Първият етап се явява дъждопреливник, чрез който при количества на отпадъчна вода над нормално допустимите за пречиствателната станция, например в период на валежи, снеготопене и т. н., водата се отклонява към резервоарите на дъждозадържателя, от където при понижаване на входния дебит се връща на входа на станцията.

Вторият етап е механично пречистване на отпадъчните води, което включва преминаването на отпадъчните води през груби и фини решетки и мазнино- и пясъкозадържатели. На този етап грубите неразтворени и тежките утаими минерални вещества, както и плаващите вещества се отделят от отпадъчната вода.

Следващият етап е биологично пречистване на отпадъчните води. Процесите протичат в биобасейн, в който с помощта на бактерии се разграждат органичните вещества. Необходимият за протичането на процеса кислород се подава в басейна чрез аерационни устройства. Същевременно протича процес на нитрификация. В биобасейна има анаеробна зона, в която протича денитрификация. В нея се добавя ферихлорид за симулантно отстраняване на фосфора. При този метод е необходима рециркулация, за да могат да се върнат отделените във вторичния утаител бактерии обратно в биобасейна и да извършат там процеса на пречистване.

По време на четвъртия етап водата от биобасейна постъпва във вторичните радиални утаители, където активната утайка се отлага, а чистата вода прелива. Има възможност пречистената вода при евентуална нужда да бъде обеззаразена. Едната част от утайката се връща на входа на биобасейна, а другата част е излишна активна утайка, която отива за преработка. Тя се стабилизира анаеробно в метантанк и обезводнява. Като краен продукт се получава стабилизирана утайка- до голяма степен обеззаразена и със слаба миризма. След анаеробното изгниване количеството на органичните вещества в утайките намаляват с 30-40%. Получената утайка временно се съхранява на специално изградена за целта бетонна площадка на територията на ПСОВ Димитровград и периодически се транспортира за оползотворяване.

2.6. Източници на замърсяване

Основни източници на замърсяване на повърхностните води на територията на Община Димитровград са:

- промишлените предприятия от източната и западна индустриални зони на гр. Димитровград - река Марица;
- предприятията от северна индустриална зона на гр.Хасково - река Банска;
- битови отпадъчни води - река Марица и притоци.

На територията на общината, р. Марица е приемник на изпусканите непречистени битови отпадъчни води от голям брой населени места. В нея както стана ясно се заустват и производствените отпадъчни води на „Неохим“ АД, Димитровград и ТЕЦ „Марица 3“ АД, Димитровград.

Най-значителен емитер на отпадъчни води на територията на РИОСВ – Хасково е „Неохим“ АД, Димитровград. Съгласно Регионален доклад за състоянието на околна среда за 2020 г. на РИОСВ-Хасково при проверките през отчетната година е установено неспазване на определените в КР на дружеството ИЕО за амониев, нитратен и нитритен азот. За заустване на води, които превишават ИЕО на „Неохим“ АД са наложени последователно две текущи санкции.

На 27.07.2020 г. във връзка с получен сигнал за умрели крави в района на заустването на Северен колектор на „Неохим“ АД, Димитровград в р. Марица от представители на РИОСВ – Хасково и РЛ – Хасково е извършена проверка на място, при която е констатирано наличието на 28 бр. умрели крави в р. Марица и по брега ѝ. Проверено е и „Неохим“ АД. Получените протоколи от изпитване на взетите проби са показали превишение на ИЕО за Отвеждащ колектор по показатели азот амониев, азот нитратен и азот нитритен и значително превишение на ИЕО за Северен колектор по показатели азот нитритен и азот нитратен.

Постъпили са още 3 сигнала, свързани с дейността на „Неохим“ АД - за маслени петна в р. Марица след заустването на Северен колектор и два за умряла риба след заустването на Отвеждащ колектор на „Неохим“ АД, като проверките са проведени късно през нощта, но и в трите случая взетите проби от колекторите не са установили превишения на определените ИЕО в КР на дружеството и не са доказали източника на замърсяването.

3. Отпадъци

Община Димитровград е член на „Регионално сдружение за управление на отпадъците – Регион Хасково“. В сдружението участват още общините – Хасково и Минерални бани. Регионалният център за третиране на неопасни отпадъци, в землището на с. Гарваново, Община Хасково е изграден по Проект: „Изграждане на регионална система за управление на отпадъците в регион Хасково“ по приоритетна ос 2 „Подобряване и развитие на инфраструктурата за третиране на отпадъци“ на Оперативна програма „Околна среда 2007-2013г.“. Обезвреждането на битови отпадъци след сепарация се осъществява чрез депониране на РЦТНО Хасково, съгласно условията на издаденото КР №356-Н1/2012г., актуализирано с Решение №356-Н1-ИО-А1/2020г. Дейностите свързани по обезвреждане на битови отпадъци се извършват от „Еко-Титан Груп“ АД Хасково.

Едновременно с изготвянето на настоящата Програма за опазване на околната среда, Община Димитровград разработва и Програма за управление на отпадъците за периода 2021-2028г.

3.1. Генерирани отпадъци по видове и източници

Община Димитровград има действаща *Наредба №34 за управление на отпадъците на територията на Община Димитровград*. С нея се уреждат условията и реда за събирането, включително разделното, транспортирането, оползотворяването и обезвреждането на битови и строителни отпадъци, включително биоотпадъци, опасни битови отпадъци, масово разпространени отпадъци, както и обществените отношения, свързани с поддържане на чистотата и опазването компонентите на околната среда на нейна територия.

Подробно са обхванати условията, реда и начина, по които се извършва управлението на всички видове отпадъци, генерирани на територията на общината. Изпълнението на регламентираният разпоредби е задължение на всички граждани, фирми и други организации, пребиваващи или осъществяващи дейност на териториалните граници на общината, както и за всички лица, които временно пребивават на територията на Община Димитровград. Действащата в общината наредба отговаря на съществените изисквания за съдържание, произтичащи от ЗУО.

3.1.1. Битови отпадъци

На територията на Община Димитровград е организирано сметосъбиране и сметоизвозване на битовите отпадъци във всички населени места. Сметосъбирането и сметоизвозването на отпадъците на смесените битови отпадъци се извършва от „Нео-Титан“ АД, съгласно сключен договор. Събраните битови отпадъци с неопасен характер, генерирани на територията на Община Димитровград се извозват на Регионалния център за третиране на неопасни отпадъци в землището на с. Гарваново на територията на Община Хасково. На регионалното депо е изградена и е в експлоатация сепарираща инсталация. Приетите на депото смесени битови отпадъци преминават през процес на сепариране и отделяне на рециклируемите материали от общия поток битови отпадъци.

Независимо от установената тенденция в непрекъснато намаляване на населението в общината не се установява същата закономерност в стойностите на общо събраните отпадъците от територията ѝ. В следващата таблица са представени количествата приети на РЦТНО Хасково битови отпадъци, генерирани от територията на Община Димитровград през годините (2016-2020 г.).

Таблица II-11. Количествата на битови отпадъци на територията на Община Димитровград

Община Димитровград	Количества отпадъци по години, тонове				
години	2016	2017	2018	2019	2020
приети смесени битови отпадъци на вход в РЦТНО	14970.84	15534.40	15947.48	15135.12	15493.17
депонирани отпадъци в Клетка №1	10409.89	11389.83	11561.16	11340.25	12854.31
Приети за компостиране зелени отпадъци на РЦТНО	420.14	475.12	610.20	488.84	576.68

Източник: РЦТНО Хасково и ОБА

Община Димитровград има изготвен морфологичен анализ на състава и количеството битови отпадъци, образувани на нейна територия, изготвен по проект „Определяне на морфологичния състав на битови отпадъци в България“ с възложител Предприятие за управление на дейностите по опазване на околната среда (ПУДООС). Изследването е проведено съобразно изискванията на Методика за определяне на морфологичния състав на битовите отпадъци, утвърдена със Заповед № РД-744 от 29.09.2012г. на МОСВ, в рамките на четири годишни сезона генерирани от двата типа генератори в общината: градска част (Зона 1) и села (Зона 2). Определянето на морфологичния състав на битовите отпадъци на Община Димитровград е направено на база данни от 2017г. В следващата Таблица II-12 е представен среднопретеглен морфологичния състав на битовите отпадъци в общината по основни компоненти и морфологичен състав на битовите отпадъци в общината по зони в проценти.

Таблица II-12. Морфологичен състав на битовите отпадъци образувани в Община Димитровград за 2017 година

Морфологичен състав	Зона 1 %	Зона 2 %	средно за общината %
хранителни	17	14	15.50
хартия	4	5	4.50
картон	9	8	8.50
пластмаса - общо	13	13	13.00
текстил	7	4	5.50
гума	1	1	1.00
кожа	1	1	1.00
градински	9	9	9.00
дървесни	1	3	2.00
стъкло - общо	6	8	7.00
метали - общо	4	4	4.00
инертни материали	3	5	4.00
ситна фракция <4cm*	17	17	17.00
опасни отпадъци от бита	5	5	5.00
други	3	3	3.00
общо	100	100.00	100.00

* състав на ситната фракция сгурия, пепел, пясък, и други, в това число неидентифицирани

От изготвения Морфологичен анализ е видно, че с най-голям дял в общината са ситна фракция <4cm – 17.00% от общия поток битови отпадъци, следвани от хранителни (15.50%); пластмаса (13.00%) и от биоразградимите градински отпадъци (9.00%) и картон (8.50%).

Организацията на дейностите по третиране на биоотпадъците са разписани в *Наредба за разделно събиране на биоотпадъци и третиране на биоразградимите отпадъци*, приета с ПМС №20/25.01.2017 г. (обн., ДВ. бр.11/31.01.2017 г.).

3.1.2. Производствени неопасни отпадъци

„Производствени отпадъци“ са отпадъците, образувани в резултат на производствената дейност на физическите и юридическите лица. Това са количества вещества (продукти, остатъци, суровини и материали), несъдържащи вредни замърсители, създаващи риск за здравето на хората и околната среда, които не могат да се използват в производството (поради липса на технологии или пазар), не могат да бъдат продадени и от които притежателят желае или е длъжен да се освободи. За тяхното отстраняване обикновено се грижат самите предприятия. Изискванията за управление на производствените отпадъци са регламентирани в *Наредба за изискванията за третиране и транспортиране на производствени и опасни отпадъци*, приета с ПМС № 53/1999 г. (ДВ, бр. 29 от 1999 г.).

Съществен дял от производствените отпадъци представляват отпадъците от пречистването на отпадъчните води от ПСОВ. Видовете отпадъци от пречистването на отпадъчните води, подлежащи на по-нататъшно третиране или депониране са:

- 19 08 01 – отпадъци от решетки и сита.
- 19 08 02 – отпадъци от пясъкоуловители.
- 19 08 05 – утайки от пречистване на отпадъчни води от населени места.

Отговорността за експлоатация, съответно и за оползотворяване на утайките от ПСОВ Димитровград е на „Водоснабдяване и канализация“ ООД Димитровград, съгласно Решение №1334/10.01.2011 на Общински съвет –Димитровград и сключен договор за стопанисването, поддръжката и експлоатацията на ПСОВ – Димитровград между общината

и „В и К” ООД – Димитровград. Изготвена е Стратегия за управление на утайките от градската пречиствателна станция за отпадъчни води в Димитровград, съгласно която алтернативен сценарий за оползотворяване на утайките след престой на изсушителни полета е употребата им в термични процеси. Изсушената утайка има значително намалена влажност и може да се използва като гориво в разположеният в съседство ТЕЦ „Марица 3“ и/или циментовия завод „Вулкан Цимент” АД. Възможностите на тези два типа инсталации за оползотворяване на утайки изглеждат доста различни. Известно е, че циментовите заводи в страната вече са получили разрешителни за съвместно изгаряне на отпадъчни материали, докато за електроцентралите такива все още няма. За съвместното изгаряне на въглища и отпадъци в електроцентралите е необходимо предприемане на мерки за реконструкция и последващо техническо оборудване, преди започването на съвместно изгаряне на утайки, след получаването на съответното разрешително.

Обезвреждането на утайките чрез депониране се определя като резервен (авариен) вариант. До специално изградени депа може да се прибегне единствено в случаите, когато горепосоченото не е осъществимо или икономически разумно, а временното съхранение на утайките не увеличава възможностите за тяхното използване в близко бъдеще.

3.1.3. Строителни отпадъци и едрогабаритни отпадъци (ЕГО)

„Строителни отпадъци“ са отпадъците от строителство и разрушаване, съответстващи на кодовите отпадъци, посочени в глава 17 от Индекс към Решение 2000/532/ЕО на Комисията от 3 май 2000 г. за замяна на Решение 94/3/ЕО за установяване на списък на отпадъците в съответствие с член 1, буква "а)" от Директива 75/442/ЕИО на Съвета относно отпадъците и Решение 94/904/ЕО на Съвета за установяване на списък на опасните отпадъци в съответствие с член 1, параграф 4 от Директива 91/689/ЕИО на Съвета относно опасните отпадъци и следващите му изменения.

На територията на регион за управление на отпадъците Хасково няма изградени съоръжения за третиране на строителните отпадъци.

Със Заповед №РД-06-247/09.02.2018г. на Кмета на Община Димитровград е обособен терен за инертни строителни отпадъци и излишни земни маси от строителството, с което общината изпълнява задълженията си, съгласно чл.19, ал.3, т.5 от ЗУО. Площадката е част от имот с номер 21052.1010.34 по плана на гр. Димитровград, намиращ се източно от базата на ОП „Благоустрояване“, ул. „Строител“, кв. Марийно. Безвъзмездно на площадката се приемат строителни отпадъци, образувани от ремонтна дейност от домакинствата до 1 m³. Всички останали се приемат на площадката, срещу заплащане, след представяне на разрешение за направление за транспортиране и приемане на земни маси и строителни отпадъци, което се издава след получаване на разрешение за строителна дейност за обекта от кмета или упълномощено от него длъжностно лице.

За изпълнение изискванията на чл.19, ал.3, т. 5 от ЗУО, общината е предприела действия, като е организирана възможността за предоставяне на гражданите и фирмите, извършващи ремонтна дейности, да заявяват необходимост от ползване на контейнер за строителни отпадъци или други съдове, до приключване на ремонтната дейност. Специализираните контейнери на територията на общината се предоставят от „Нео – Титан“ ООД, след отправяне на заявка за наемане на контейнер за строителни отпадъци, който да бъде доставен на място. Ползването на специализираните контейнери се заплаща от лицата образувачи строителните отпадъци. Фирмата събира и транспортира от територията на общината строителни отпадъци от ремонтна дейност, въз основа на Регистрационен

документ №14-РД-86-05/17.12.2018г. за дейности по транспортиране (събиране и транспортиране), издаден от РИОСВ Хасково.

Количеството на строителните отпадъци, депонирани на определената със Заповед №РД-06-247/09.02.2018г. на Кмета на Община Димитровград площадка за инертни строителни отпадъци и излишни земни маси от строителството за периода 2018 – 2020 г. е представено в следващата таблица II-13.

Таблица II-13. Общо количество депонирани строителни отпадъци на територията на Община Димитровград, в т³ за година

Строителни отпадъци депонирани на площадката в ПИ №21052.1010.34, гр. Димитровград	2018 г.	2019 г.	2020 г.
	2591	3684	2856

Потенциалът за рециклирането и повторната употреба на строителните отпадъци е голям, тъй като компонентите имат висока себестойност. В частност има пазар за повторна употреба на такива материали в изграждането на пътища, дренажни системи и други строителни обекти. Технологията за сепариране и възстановяване на строителни отпадъци е добре утвърдена, достъпна и не е свързана с високи разходи. В случаите, когато не се прилага разделяне при източника, потокът строителни отпадъци може да съдържа опасни компоненти, комбинацията от които може да създаде рискове за околната среда и да възпрепятства рециклирането.

Основните проблеми, свързани със строителните отпадъци са неконтролираното им изхвърляне от гражданите и фирмите, което води до формирането на нерегламентирани сметища. Често населението неконтролирано изхвърля строителни отпадъци на незаконни сметища, както и замърсява зелените площи в самите населени места. Друг проблем е изхвърлянето на строителни отпадъци в контейнерите за твърди битови отпадъци, което води до тяхното повреждане, а от тежестта им се повреждат и повдигащите механизми на сметосъбиращите специализирани автомобили.

3.1.4. Опасни отпадъци

„Опасни отпадъци“ са отпадъците, които притежават едно или повече опасни свойства, посочени в Приложение № 3 към *Закона за опазване управление на отпадъците*. Този вид отпадъци се образуват най-вече в промишлените предприятия, но също така и в някои заведения от здравната сфера, а частично и в битовия сектор. Към тях спадат отработени масла и нефтопродукти, негодни за употреба батерии и акумулатори, медицински отпадъци.

Изискванията за третиране и транспортиране на опасни отпадъци са регламентирани в Наредба, приета с ПМС № 53/1999 г. (ДВ, бр. 29 от 1999 г.).

Потокът опасни отпадъци се контролира от действащата нормативна уредба, като фирмите, притежаващи разрешение/регистрационен документ по чл. 35 от ЗУО, представят ежегодно в ИАОС отчети за образуваните от дейността им опасни отпадъци. Най-голям дял в общото количество имат отработени моторни и смазочни масла и нефтопродукти, негодни за употреба батерии и акумулатори (НУБА), както и излезли от употреба флуоресцентни тръби и други отпадъци, съдържащи живак.

Отпадъци от хуманното здравеопазване:

Медицинските отпадъци имат някои по-специфични характеристики и изискват специално събиране и третиране. Болничния отпадък може да носи зарази, поради което следва да бъде отделен от другите смесени отпадъци за се избегне заплахата за общественото здраве. В

този отпадък се включват превръзки, остатъци от лекарства и опаковки, лабораторни проби, използвани инструменти и системи, хирургически отпадъци и др.

Дейностите по събиране и третиране на медицински отпадъци са записани в *Наредба №1 от 09.02.2015 г. за изискванията към дейностите по събиране и третиране на отпадъците на територията на лечебните и здравните заведения (обн., ДВ, бр. 13 от 17.02.2015 г.)*. Съгласно чл. 5 от Наредбата, лечебните заведения, притежатели на опасни отпадъци, с цел опазване на общественото здраве и околната среда са длъжни: да разделят отпадъците при източника на образуване по вид, състав и свойства; да спазват условията на съхраняване на отпадъците в съответствие с изискванията на наредбата; да опаковат и обозначават разделно събраните отпадъци; да транспортират отпадъците до мястото за предварително съхраняване на отпадъците; да третират самостоятелно и/или да предават за съхраняване, транспортиране и третиране отпадъците само въз основа на сключен договор с лица, притежаващи съответния документ по чл. 35 от ЗУО за извършване на дейности с отпадъци, класифицирани със съответния код, съгласно *Наредба №2 от 2014 г. за класификация на отпадъците*; да водят отчетност и да попълват идентификационен документ при предаването на опасните отпадъци, съгласно изискванията на *Наредба № 1 от 2014 г. за реда и образците, по които се предоставя информация за дейностите по отпадъците, както и реда за водене на публични регистри (ДВ, бр.51 от 2014г.)*; да спазват йерархията по управление на отпадъците по смисъла на чл. 6 от ЗУО.

3.2. Съществуващи практики за събиране и третиране на отпадъци

3.2.1. Събиране и транспортиране на отпадъци

Дейностите по сметосъбиране и сметоизвозване на генерираните твърди битови отпадъци до РЦТНО в с. Гарваново, Община Хасково се извършва от „Нео - Титан“ ООД, като техниката за сметосъбиране и сметоизвозване е собственост на външната фирма изпълнител. С цел ефективна организация за изпълнението на дейностите по сметосъбиране и сметоизвозване, „Нео – Титан“ ООД осигурява използването на 3 броя специализирани сметоизвозни автомобили с вариопреса или с ротопреса за обслужване на съдовете тип „Бобър“ и кофи, оборудвани с GPS предаватели за контрол на тяхното движение и местоположение в реално време. Съдовете за събиране на битовите отпадъци на територията на общината се доставят и поставят от „Нео - Титан“ ООД, съгласно сключения договор на фирмата с общината. В работните програми на фирмата изпълнител по райони на обслужване, „Нео – Титан“ ООД се задължава да осигури съдове за събиране на битови отпадъци на територията на Община Димитровград, като при необходимост биват допълвани.

В следващата таблица е представен броят на съдовете, с които разполага общината към 01.01.2021 г.

Таблица II-14. Разпределение на обслужваните съдове за битови отпадъци на територията на Община Димитровград към 01.01.2021 г.

населено място, квартал, район	брой съдове тип „Бобър“	брой обслужва ния за година	брой съдове тип „кофи“	брой обслужва ния за година	брой съдове за пепел	брой обслужва ния за година
Димитровград СЕВЕР	275	365	550	52	120	60
Димитровград СЕВЕР общ.пазари	60	156				
Димитровград ЮГ	280	365	570	52	120	60
Димитровград, индустр.зони	52	104	38	52		
Димитровград, кв.Габера	20	52				

населено място, квартал, район	брой съдове тип „Бобър“	брой обслужва ния за година	брой съдове тип „кофи“	брой обслужва ния за година	брой съдове за пепел	брой обслужва ния за година
Димитровград, кв.Марийно, кв.Вулкан	78	52	302	52		
Димитровград, кв.Черноконево	57	52	526	52		
Димитровград, кв Изток	32	52				
с.Крепост - индустриална зона	26	52	7	52		
с. Крепост - предприятие „Язак“	30	156				
град Мерицлери	82	52	28	52		
село Ябълково	79	52	3	52		
село Горски извор	93	52	2	52		
село Добрич	72	52	8	52		
село Крепост	80	52	5	52		
село Черногорово	42	52	10	52		
село Воден	31	26	4	26		
село Радицево	54	52	8	52		
село Голямо Асеново	32	26	4	26		
село Малко Асеново			83	26		
село Брод	48	52	8	52		
село Злато поле	33	52	10	52		
село Долно Белево	30	52	2	52		
село Райново	11	26	5	26		
село Каснаково	32	52	3	52		
село Крум	42	26	36	26		
село Сталево	38	26	8	26		
село Скобелево	37	26	2	26		
село Върбица и Е85	15	52	105	52		
село Бодрово	30	52	7	52		
село Светлина и вилна зона	14	26	2	26		
село Бряст			173	34		
село Здравец			168	34		
село Странско	48	34	3	34		
село Великан			116	26		
село Длъгнево	1	26	129	26		
общо	1854		2925		240	

Източник: ОБА Димитровград

Разпределението на съдовете за събиране на смесените битови отпадъци по населените места е организирано съгласно разработената от Министерство на околната среда и водите Методика за определяне на броя и вида на необходимите съдове и техника за събиране и транспортиране на отпадъци. Ежегодно се определят районите и честотата за организираното сметосъбиране и сметоизвозване, въз основа на издадена от Кмета на общината заповед, като при необходимост се поставят контейнери на нови точки в населените места за подобряване ефективността на системата. Степента на запълване на съдовете и състоянието на контейнерния парк се контролира ежедневно както от съответната фирма изпълнител, извършваща дейността, така и от общинската администрация.

Отпадъци от сгурия и пепел от домакинствата

В рамките на договора за сметосъбиране и сметоизвозване е включена и дейност по разделно събиране на пепел и сгурия от домакинствата, като за целта са осигурени

специални съдове за пепел, изработени от незапалим материал с цел да се предотврати възникването на пожари от домакинствата, използващи твърди горива през отоплителния сезон. Дейността се извършва в периода на отоплителния сезон от октомври до април, в зависимост от метеорологичните условия. Разделно събирания отпадък от пепел и сгурия се транспортира до РЦТНО, като при изпълнение на дейностите по събиране и транспортиране не се допуска смесването на разнородни видове отпадъци, инертни материали, едрогабаритни и строителни отпадъци, вода и др.

➤ **Разделно събиране на отпадъци от опаковки**

Действащата в Община Димитровград система за разделно събиране на отпадъци от опаковки съответства на изискванията на Закона за управление на отпадъците (ЗУО) и на конкретните изисквания от глава трета, Раздел II от Наредбата за опаковките и отпадъците от опаковки. На територията на Община Димитровград е изградена система за разделно събиране на отпадъци от опаковки. Съгласно сключен договор между Община Димитровград и „Екопак България“ АД за сътрудничество в областта на разделното събиране на отпадъци от опаковки и отпадъчни материали се извършва разделно събиране на хартия и картон, метали, пластмаси и стъкло, образувани от домакинствата, обществените и административните учреждения, училищата, търговските, промишлените и туристическите обекти на нейна територия и извозването им до площадка притежаваща разрешение по чл.35 от ЗУО за тяхната допълнителна обработка. Съвместната дейност на общината с „Екопак България“ АД се основава на изграждане и поддържане на ефективна система за разделно събиране на отпадъците от опаковки, прилагайки т. нар. „три-контейнерен модел“ – с жълти, сини и зелени съдове. С цел повишаване на ефективността на системата за разделно събиране на територията на гр. Димитровград през 2019г. е извършена планова подмяна на съществуващите пластмасови контейнери тип „Ракла“ 770л. и „Ракла“ 1100л. с контейнери тип „Иглу“ 1500л. Жълтите контейнери тип „Иглу“ са предназначени за отпадъци от пластмаса и метал, сините за хартиени и картонени опаковки, а зелените служат за разделно събиране на стъклени опаковки.

Населението на Община Димитровград, обхванато в системата за разделно събиране са жителите на градовете Димитровград и Мерицлери, и селата: Горски извор, Добрич, Крепост и Ябълково. Съгласно изготвената Програма за развиване на система за разделно събиране на отпадъци от опаковки в цветни контейнери на територията на Община Димитровград за периода 2019-2021г., за посочените населени места са разположени 146 точки или общо 446 контейнера.

Към 2019 г. разпределението на контейнерите е следното:

- гр. Димитровград – 117 сини, 113 жълти и 125 зелени контейнера;
- гр. Мерицлери – 8 сини, 7 жълти и 8 зелени контейнера;
- с. Горски извор – 4 сини, 4 жълти и 4 зелени контейнера;
- с. Добрич – 6 сини, 6 жълти и 6 зелени контейнера;
- с. Крепост – 6 сини, 6 жълти 6 зелени контейнера;
- с. Ябълково – 7 сини, 7 жълти и 6 зелени контейнера.

Покритието на населението от една трицветна „точка“ се променя с всяко изменение на условията за изграждане на системи за разделно събиране, съгласувани на национално ниво с МОСВ.

➤ **Разделно събиране на биоразградими отпадъци в т.ч. и биоотпадъци**

По отношение на биоразградимите битови отпадъци в Община Димитровград е организирана единствено система за разделно събиране на градински и дървесни отпадъци

от поддържането на зелените площи в общината. Осигурени са общо 296 броя кафяви съдове за зелени отпадъци, разпределени във всички населени места, както следва:

Таблица II-15. Разпределение на кафевите съдове за събиране и извозване на зелени отпадъци по населени места в Община Димитровград

населено място, квартал		брой съдове
град Димитровград	кв.Черноконево	50
	кв.Марийно, кв.Вулкан	8
	кв.Габера	4
град Меричлери		28
село Ябълково		20
село Горски извор		38
село Добрич		20
село Крепост		20
село Черногорово		16
село Радиево		12
село Брод		10
село Злато поле		6
село Крум		5
село Бодрово		4
село Върбица		4
село Каснаково		4
село Долно Белево		4
село Голямо Асеново		4
село Воден		5
село Светлина		2
село Странско		6
село Скобелево		5
село Сталево		5
село Райново		2
село Малко Асеново		3
село Великан		2
село Бряст		3
село Здравец		3
село Длъгнево		3
общо		296

Фирмата, извършваща събиране и извозване на зелените отпадъци от населените места до РЦТНО Гарваново е „ЕКО-ТИТАН ГРУП” АД Хасково, която дейност е включена в договора между Община Хасково и „Еко-Титан Груп” АД за експлоатация и поддръжка на РЦТНО Гарваново.

Съгласно морфологичния състав на отпадъците, в общината годишно се генерират 26,50% биоотпадъци отпадъци, от които 11% са „зелени отпадъци“. През 2020г. събраните зелени отпадъци, извозени за компостиране на регионалния център от територията на Община Димитровград са 576.680 тона.

До момента в общината не са осигурени съдове и техника за събиране и извозване на разделно събраните хранителни и кухненски отпадъци, както и необходимата инфраструктура за оползотворяването им. Съгласно извършения морфологичен анализ на отпадъците за 2017г. хранителните отпадъци на територията на общината представляват средно 15,5% от общото количество на генерираните битови отпадъци, което е 58.49% от биоотпадъците или 36,69% от биоразградимите отпадъци в общината. В малките населени

места могат да се приложат мерки за въвеждане на домашно компостиране. Общината може да участва в проекти, финансирани от ОПОС 2021-2027 г. за осигуряване на домакинствата с домашни компостери. За въвеждането на система за разделно събиране на хранителни и кухненски отпадъци основен проблем е липсата на подходяща инсталация и/или съоръжение за третиране им. В обхвата на регионалното сдружение за управление на отпадъците – Регион Хасково е включен в индикативния списък на регионалните сдружения, в НПУО 2021-2028г., в които е необходимо да се осигурят инсталации за третиране на биоразградими хранителни отпадъци.

3.2.2. Оползотворяване и обезвреждане на отпадъци

Регионалният център за третиране на неопасни отпадъци в землище с .Гарваново, Община Хасково за интегрирано управление на отпадъците включва:

- Клетка 1 стара (в експлоатация – преустановена на 14.09.2015 г.);
- Клетка 1 нова (в експлоатация от 15.09.2015 г.);
- Клетка 2 нова (неизградена, предстои нейното изграждане в периода 2021-2022 г.);
- Клетка 3 нова (неизградена);
- Инсталация за предварително сепариране на събраните битови отпадъци и производство на RDF-гориво от отпадъци (в експлоатация от 15.09.2015 г.);
- Инсталация за компостиране на „зелени“ отпадъци (в експлоатация от 15.09.2015 г.).

Към настоящият момент управлението на отпадъците се извършва чрез следните инсталации за третиране на неопасни отпадъци: Клетка 1 (нова) за обезвреждане на остатъците от сепарирането, както и депониране на отпадъци неподлежащи на сепариране; инсталация за сепариране на събраните битови отпадъци и инсталация за компостиране на „зелени“ отпадъци.

➤ Инсталация за сепариране на отпадъците и производство на RDF

С изменението на Директива 1999/31/ЕО е въведена цел за намаляване до 10% на депонираните битови отпадъци до 2035 г., която може да бъде отложена с 5 г., при условие, че държавата е постигнала намаление до 25 % към същата година. Същевременно от 2030г. се въвежда ограничение за депониране на битови отпадъци, годни за рециклиране или друго оползотворяване. Намаляване на количествата на депонираните отпадъци е постижимо чрез разделно събиране и сортиране на рециклируеми материали от битовите отпадъци и предаването им за рециклиране или повторна употреба. Когато отпадъците не могат да бъдат предотвратени, нито рециклирани, в повечето случаи оползотворяването на енергийното им съдържание е за предпочитане пред депонирането както от гледна точка на околната среда, така и от икономическа гледна точка. Следователно производството на енергия от отпадъци може да изиграе роля и да създаде полезни взаимодействия с енергийната политика на ЕС и с политиката му относно климата, но трябва да се ръководи от принципите на йерархията на ЕС на отпадъците.

Генерираните битови отпадъци от територията на Община Димитровград се извозват до РЦТНО в с. Гарваново, Община Хасково, където се подлагат на третиране в инсталация за предварително сепариране и производство на RDF - гориво от отпадъци. Инсталацията е с капацитет до 15 t/h смесен битов отпадък. Органичните и смесени рециклируеми фракции се сепарират механично, а впоследствие и ръчно. Органичната фракция се насочва за обезвреждане на депото, а рециклируемите фракции, сепарирани от отпадъците, се балират /хартия и картон, пластмаси/ или събират /стъкло, метали/ в мобилни контейнери и се доставят до съответните оператори за последващо оползотворяване. Остатъкът се подготвя за изгаряне като RDF.

Производство на RDF- гориво от отпадъци

След ръчното сепариране на фракцията, останалите върху транспортъора материали имат висока калорична стойност. Материалния поток преминава през лентов магнитен сепаратор за отделяне на металите, които се отвеждат чрез транспортъор до мобилен контейнер. Високо калоричните материали се събират с леката фракция отделена от въздушния сепаратор, като обединения материален поток се подава към фин шредер – гранулатор за получаване на алтернативно гориво - RDF. След шредера чрез система от транспортъори полученият материал може да се товари директно в камиона с подвижен под или да се складира.

Инсталацията за сепариране се състои от следните технологични възли:

- ◆ Приемно помещение за смесено събрани битови отпадъци;
- ◆ Подготвително хале с приемен бункер и шредер (раздробител);
- ◆ Разделяне на потока чрез вибрационно сито на три фракции;
- ◆ Линия за ръчно отделяне на рециклируеми материали и балистично сепариране на рециклируеми материали и RDF;
- ◆ Отвеждане на сепарираните материали, подлежащи на рециклиране за балиране чрез транспортни ленти;
- ◆ Склад за рециклируеми материали и за алтернативно гориво (RDF);
- ◆ Отвеждане на остатъците от сепарирането за депониране.

Сградата на инсталацията за сепариране на отпадъците и производство на RDF е изпълнена изцяло с метална конструкция. Функционално тя е разделена на следните части: Приемно хале; Подготвително хале; Навес - Склад за продукция; Товарна станция; Склад за алтернативно гориво – RDF.

➤ **Инсталации за оползотворяване на биоразградими (зелени) отпадъци**

Компостирането е форма на рециклиране, при която биоотпадъка се превръща в компост и чрез него може отново да се включи в естествения кръговрат на веществата, влизайки в изграждането на живата материя. На територията на РЦТНО е изградена инсталация за компостиране – с максимален дневен капацитет за приемане и третиране на 8 t биоразградими зелени отпадъци.

При процеса на компостиране се различават три фази, които трябва да се провеждат със следната продължителност:

- фаза на разграждане – до 2 седмици
- фаза на стабилизиране – 5-7 седмици
- фаза на зреене – 5-7 седмици

Компостът е материал, образуван от биологичното разграждане на зелени отпадъци, като към тях спадат:

- ◆ отпадъци от градини и паркове (трева, сено, листа, растителни отпадъци, цветя) в общините от регион Хасково;
- ◆ изрезки от дървета, храсти и окосена трева от частния сектор (градини на домакинствата, овощни и зеленчукови градини);
- ◆ зелени отпадъци от гробищни паркове;
- ◆ растителни остатъци от поддръжката на крайпътната зеленина. Този материал може да се използва за подобряване или мулчиране на почвата.

Биологичното третиране на разделно събраните зелени отпадъци от градини, паркове и домакинства, с цел производство на компост, става под формата на открито компостиране на купове, върху площ, покрита с навес и оградена от трите страни със стени. Инсталацията

за компостиране представлява бетонова площадка, разделена на отделни клетки с навеси и система за събиране на отделения инфилтрат.

Компостирането се извършва по технология на контролирано биологично узряване в аеробни условия на растителни отпадъци чрез разполагането им на открити купове (лехи) с оросяване и принудително размесване. Материалът се натрупва на трапецовидни купове чрез челен товарач в сектора за предварително зреене на компоста. За по-ефективно протичане на процеса на компостиране е необходимо обръщане на куповете с колесен челен товарач. Обръщачът на пластове смесва компоста веднъж седмично. Същевременно влажността се регулира чрез оросяване. Когато разграждането приключи, в компоста не остават годни за покълване семена и остатъци от растения. Целият процес на компостиране включително зреенето протича като аеробна система. След зреенето компостираният материал се разтоварва с челния товарач в склада за компост и зоната за фина сортиране.

В Община Димитровград е организирано разделното събиране и съхраняване на „зелените“ отпадъци, като са поставени 296 броя кафяви контейнери, които се обслужват от специализирани автомобили. На територията на общината, към настоящия момент, не е въведена система за разделно събиране на хранителни и кухненски отпадъци от домакинства, ресторанти, заведения за обществено хранене. Не се прилага и домашно компостиране. Организирано е разделното събиране на зелените отпадъци от паркове и градини, които се извозват за компостиране на регионалното депо в землището на с. Гарваново.

3.3. Стари замърсявания с битови и други отпадъци на територията на общината

През 2015 г. в изпълнение на Проект „Закриване и рекултивация на общинско депо за ТБО в Община Димитровград“, финансиран от Предприятието за управление на дейностите по опазване на околната среда (ПУДООС), стартират дейностите по закриване и рекултивация на общинското депо за ТБО намиращо се в непосредствена близост до пътя гр. Димитровград-с. Добрич и на около 5 km в югозападна посока от гр. Димитровград. През същата година е реализирана техническата рекултивация на депото, а през 2016 г. са изпълнени дейностите по биологична рекултивация.

Ежегодно общинска администрация извършва проверки за наличието на изхвърлени отпадъци на нерегламентирани места в Община Димитровград, както и за образувани нови такива. В следствие на което ежегодно се установяват локални нерегламентирани замърсявания, които се почистват от служители на фирма „Нео-Титан“ ООД, с която Общината има сключен договор за почистване.

3.4. Рискове за замърсяване от депонирането на отпадъците

Както бе посочено в т. 3.3 в настоящата програма, Община Димитровград е предприела необходимите действия за закриване и рекултивация на общинското депо ТБО в с.Добрич, чиято експлоатация е преустановена 2015 г.

Основната цел на проекта за закриване и рекултивация на депото е да се постигне високо ниво на опазване на човешкото здраве и околната среда и спазването на директивите на ЕС и националното законодателство в областта на управление на отпадъците, както и да се осигури изпълнението на задължителните дейности по мониторинг и последващ контрол.

Съобразно изискванията на Закона за управление на отпадъците и *Наредба №6 от 27.08.2013 г. за условията и изискванията за изграждане и експлоатация на депа и на други съоръжения и инсталации за оползотворяване и обезвреждане на отпадъци*, Община

Димитровград като собственик на общинското депо, е необходимо да осъществява поддръжка и следексплоатационни грижи, в т.ч. контрол и наблюдение на параметрите на околната среда за най-малко 30 години след закриване на депото. Поддръжката и следексплоатационните грижи се осъществяват в съответствие с одобрен план за контрол и мониторинг.

В Община Димитровград основните функции, свързани с политиката по опазване на околната среда, в т.ч. и с управление на отпадъците, се изпълняват от Дирекция „Устройство на територията, кадастър и регулация, инвестиционна дейност, околна среда и води” с функции в областта на околната среда е определен отдел „Инвестиционна дейност, околна среда и води”.

Съгласно утвърдения от Кмета на Община Димитровград, Устройствен правилник на общинската администрация, задълженията в областта на управление на отпадъците са свързани с контролиране изпълнението на договорите за дейностите по сметосъбиране и сметоизвозване; поддържане чистотата на обществените места; третиране на твърди битови отпадъци и експлоатация на депо за твърди битови отпадъци; подпомагане реализирането на система за разделно събиране на отпадъците, като определя местата за поставяне на необходимите елементи на системата за разделно събиране и сортиране на отпадъците; участва в изготвянето на графици за измиване на улици и площади, метене, сметоизвозване, снегочистване и контролира тяхното изпълнение.

Основни проблеми в управлението на отпадъци на територията на Община Димитровград:

- Необходимо е разширяване на системата за разделно събиране на отпадъците от хартия, картон, пластмаса, метал и стъкло (включително от опаковки) в административни сгради, търговски обекти и в повече населени места;
- Необходимо е внедряване на система за разделно събиране на хранителни и кухненски отпадъци от домакинствата, ресторантите и заведенията за обществено хранене на територията на общината.
- Въпреки описаните в общинската уредба, забрани относно нерегламентираното изхвърляне и третиране на строителни отпадъци, проблем в общината е изхвърлянето им в контейнерите за събиране на смесени битови отпадъци или струпането им до тях, при което се замърсяват уличните пространства.

Насоки за развитие:

- Предотвратяване и намаляване на образуването на отпадъци;
- Доразвиване на системите за разделно събиране чрез изграждане на площадка за безвъзмездно предаване на разделно събрани отпадъци от домакинствата в Община Димитровград. По този начин ще бъде изпълнено изискването на чл.19, ал.3, т.11 от ЗУО;
- Доразвиване на системите за управление на масово разпространени отпадъци (МРО) с цел осигуряване на висококачествено рециклиране;
- Достигане на целите, заложи в ЗУО, по отношение управлението на отпадъците.

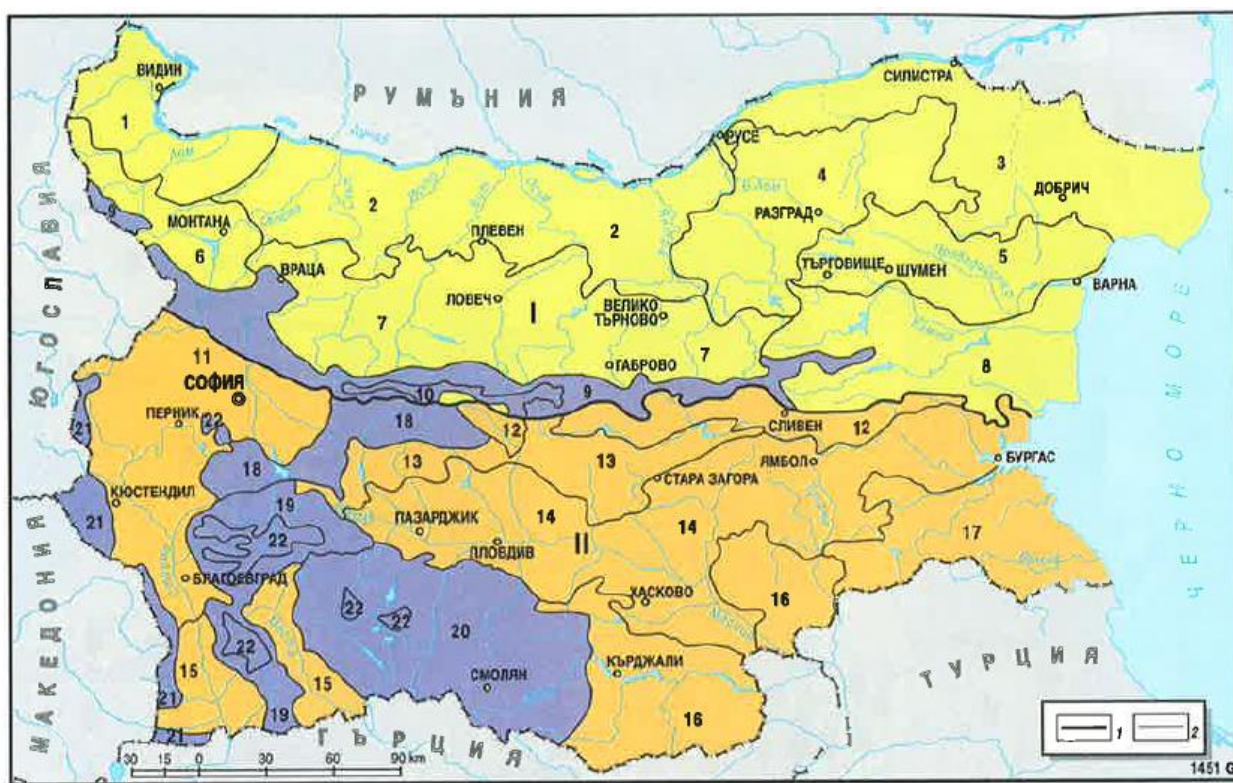
4. Почви и нарушени терени

Според почвено-географското райониране на България (Нинов, 1997), територията на общината попада в Балканско-средиземноморска почвена подобласт (Фиг. II-09) с провинции:

– *Тракийско-Среднотунджанска провинция* – западната и част (Пазарджишко-Пловдивското поле) е изградена от съвременни наслаги, богата на подпочвени води – наносни почви (богати, кисели, карбонатни, тъмни), блатни и торфено-блатни, солнци и солончази. Заравнените слабо дренирани терени често са с планосоли. В подножията на родопските склонове – множество наносни конуси с делувиялни почви, смолници (Хасковско). Разпространени са и лесивирани канеловидни почви. Източната част на провинцията (от Чирпанския праг на изток) – е изключително покрита от смолници (обикновени, карбонатни, гипсови и глееви). Има и лесивирани почви (канеловидни, светли, червени). На безотточни терени – планосоли, солончази, солонци, а в поречията наносни (богати, кисели, тъмни) и дори черноземи. По високите части има ранкери, литосоли и червеноземи. Провинциална особеност са смолниците и лесивираните почви. Наносните почви са по-глинести и на места в поречието на р. Тунджа преминават в глееви чернозими. Земите са богати – I и II бонитетна група, клас S1, S2.

– *Източнородопско-Сакарска провинция* – доминират ранкери с литосоли, ранкери с канеленовидни лесивирани почви. Характерно е развитието на ерозия. Уникални почви тук са червените канеленовидни лесивирани, андосолите във водосборана Дермендере, Стърмни рид и пр. Земите на провинцията са предимно IV бонитетна група-лоши, клас S3N1. Проблем за опазването е ерозията.

Фиг. II-09. Почвено-географско райониране на България (по Нинов, 1997)
(География на България, БАН, 2002 г.)

1 – граница на почвена подобласт; 2 – граница на почвена провинция/пояс.

I – ДОЛНОДУНАВСКА ПОЧВЕНА ПОДОБЛАСТ

(попада в Карпатско-Дунавска почвена област) с провинции:

- 1 – Западна Долнодунавска; 2 – Средна Долнодунавска;
3 – Дунавско-Добруджанска; 4 – Лудогорска; 5 – Провадийска; 6 – Западна Предбалканска; 7 – Средна Предбалканска; 8 – Източнобалканска; пояси:
9 – Старопланински средновисок; 10 – Старопланински висок;

II – БАЛКАНСКО-СРЕДИЗЕМНОМОРСКА ПОЧВЕНА ПОДОБЛАСТ

(попада в Средиземноморска почвена област) с провинции:

- 11 – Софийско-Крайщенска; 12 – Задбалканска; 13 – Средногорска;
14 – Среднотракийско-Тунджанска; 15 – Струмско-Местенска;
16 – Източнородопско-Сакарска; 17 – Странджанска; пояси – Среднопланински;
18 – Витошко-Средногорски; 19 – Рило-Пирински; 20 – Западнородопски;
21 – Осоговско-Беласишки; Високопланински – 22 (на Витоша, Рила и Пирин).

Съгласно почвената карта на България (Нинов, 1997, с корелация по FAO, 1989, 1990 – Фиг. II-10), почвите в района на Община Димитровград могат да се опишат по следния начин:

Ордер А	Почви несвързани със зонални климатични условия
Тип	Наносни почви (Fluvisols, FL, FAO, 1988) (<i>алувиално-ливадни, алувиални, алувиално-делувиални, карбонатни алувиално-ливадни</i>)
Подтип	1 – богати (eutric, FLe)
Подтип	2 – бедни (dystric, FLd)
Подтип	4 – карбонатни (calcaric, FLC)
Тип	Плитки (Leptosols, LP)
Подтип	Ранкери (umbric, LPu)
Подтип	15 – рендзини (rendzic, LPk)
Ордер В	Почви, образуването и свойствата на които са предопределени от особеностите на почвообразуващата скала
Тип	Смолници (Vertisols, VR, FAO, 1988) (<i>излужени смолници, карбонатни смолници</i>);
Подтип	18 – богати или обикновени (eutric, VRe)
Подтип	19 – карбонатни (calcic, VRk)
Ордер С	Почви с изменение на цвета, строежа и структурата от изветряне и глинообразуване на място
Тип	Метаморфни (Cambisols, CM) (<i>типични канелени</i>)
Подтип	25 – канелени (chromic, CMx)
Ордер F	Почви с акумулация на глина или сесквioxиди и органична материя в подповърхностните хоризонти
Тип	Лесивирани почви (Luvisols, LV, FAO, 1988) (<i>излужени канелени, канелени смоницоподобни, светлосиви</i>)
Подтип	42 – канеленовидни (chromic, LVx)
Подтип	44 – смолницовидни (vertic, LVv)
Подтип	45 – светли (albic, LVa)
Тип	Планосоли (Planosols, PL, FAO, 1988) (<i>псевдоподзолисти или светлосиви горски, канелено-оподзолени, подзолисти канелени</i>)
Подтип	49 – ненаситени (dystric, PLd)

Почвите от ордер А – Тип Наносни почви са се образували от младите (кватернерни) наноси на реките, обрасли повече или по-малко с растителност и обогатявани периодично с нови седиментни материали. Те се намират в начална фаза на почвообразуване, имат само хумусен А хоризонт в различна фаза на развитие (от незабележим до сравнително добре оформен), под който лежат наносни пластове от речен пясък и/или чакъли с различна дебелина и подреждане.

Наносните почви от ордера заемат терасите на река Марица и нейните притоци. Те имат следните особености: винаги са разпространени на първата заливна и надзаливна тераса на реките, имат плитки подпочвени води (1-3 m), дълбочината на които се намира в зависимост от речния режим. Подложени са на периодично заливане, наводняване и отлагане на нов алувий. При естествени условия върху тях расте ливадна и водолюбива растителност, представена от елша (*Alnus glutinosa*), върби (*Salicaceae*), тополи (*Populaceae*), бряст (*Ulmus minor*), власатка (*Festuca pratensis*) и др.

Оформянето на хумусен хоризонт е отличителният диагностичен признак, отделящ наносните почви от изходните речни седименти и служещ за поделянето им на подтипове. В Община Димитровград се срещат подтипове: богати, тъмни и карбонатни наносни почви.

✓ **Подтип богати наносни почви** Eutric Fluvisols (*алувиално-ливадни*) с добре изразен и оформен хумусен хоризонт в ливадите с кафеникаво-сив цвят и с мощност от 15 до 25 cm, съдържащ от 2 до 3-4% хумус в целините или 1-2% в нивите.

✓ **Подтип тъмни наносни почви** Mollic Fluvisols (*тъмни-алувиално ливадни*) – с добро формиране на тъмен хумусен хоризонт с мощност от 25 до 40 cm и съдържание на хумус в целините 4-5%.

✓ **Подтип карбонатни наносни почви** Calcaric Fluvisols (*карбонатни алувиално-ливадни*) – съдържат карбонати в масата си от 25 до 50 cm дълбочина. Не са засолени.

Тип Плитки почви са едни от най-разпространените в страната. Формирани са на възможно всички твърди скали, при което профилът им има винаги характерните признаци на незрелост.

▪ **Подтип ранкери** Umbric Leptosols (*плитки канелени и сиви горски, и ерозирани профили от тях*) са образувани на маломощен елувий от силикатни скали с дълбочина на профила от 10 до 30-40 cm, съставен само от А хоризонт. Ранкерите са кисели и силно кисели почви с Рн 4.5-5.9, имат нисък сорбционен капацитет и слаба наситеност с бази. Хумусното съдържание варира силно, като в планините достига 10-12%, а в по-ниските райони е около и под 2%. Този подтип почви са слабопродуктивни и в земеделските райони върху тях се отглеждат тютюн, картофи, като се извършват редица противоерозионни мероприятия.

▪ **Подтип рендзини** Rendzic Leptosols (*хумусно-карбонатни*) по произход и химични свойства са противоположни на ранкерите. Те са свързани с изветрителните продукти на варовици, мрамори и мергели. Почвената им покривка е силно нахъсана от голи варовити скали и карстови форми (понори, кари и др.). Покрити са с типична ксерофитна, тревна, тревисто-храстова и горска растителност – келяв габър, люляк, степен бадем и др. Съдържанието на хумус варира от 2-5 дори до 10-12% при надморска височина над 800 m.

Почвите от Ордер В - Тип Смолници са едни от най-богатите почви. Те са образувани при еволюцията на блатните почви. Съдържат над 55 % глина, тъмно оцветени. Съвременната им естествена растителност е бедна на разнообразие и крайно ограничена по площ. Необичайна характерна черта на смолниците е сезонното изсушаване на почвения профил и напукването му. Продължителността на сухия период варира от 6-8 до 16-20 седмици в най-сухите райони у нас. При суша образуват широки (над 1 cm) и дълбоки (поне до 50 cm) пукнатини. По FAO те са наименовани Vertisols (verto) - обръщам, - разбъркване на почвата в резултат на педотурбацията пропадане на агрегати по пукнатините.

Смолниците са слабокисели до алкални с много висок сорбционен капацитет и наситеност с бази. Съдържат 4-5%, а в нивите 2.5-3% хумус от хуматен тип. Поради специфичния глинест състав горните 3-5 cm на профила образуват дребнозърнести агрегати, които мулчират орницата. Смолниците бързо изсъхват и се напукват. Те са силно свързани, лепливи, пластични и влагоемки.

– **Подтип наситени или богати смолници** Eutric Vertisols (*излужени смолници, излужени черноземн-смолници*) са най-широко разпространени в България. Заемат равни

ВАНГ ЕООД
www.vang.bg

или слабо наклонени, широко вълнообразни терени. Образувани са от фино частични кватернерни и плиоценски наслаги. Изградени са от излужени смолници с типичните признаци и свойства.

– **Подтип карбонатни смолници** Calcic Vertisols (*карбонатни чернозем-смолници, типични чернозем-смолници, карбонатни смолници*) са с относително по-сух климат и наблюдаващи се на слабо наклонени терени. Най-характерно за тях е, че профилът им съдържа карбонати и има богато карбонато-мергелна подпочва. Пукнатините при тях са по-малко и обикновено стоят отворени по-кратко време.

Почвите от Ордер С – Тип Метаморфни (канелени). Районите на разпространение на каналените почви са свързани с разпространението на карбонатните скали. В състава на растителността доминират съобществата пърнар, космат дъб, благун, цер. Плодородието им е добро.

– **Подтип канелени почви** Chromic Cambisols – имат доказан метаморфен Вt хоризонт, с вътрешно глинясване. Най-характерни черти на профила са сравнително малката му дълбочина (до 60-70 см), слабата му диференциация (текстурен коефициент под 1.3), високо съдържание на глина (над 30%), вътрешно глинясване. Тези почви имат и висока сорбционна способност, висока наситеност с бази-над 80%, и карбонати под 40%, отложения на различна дълбочина в профила. Почвите имат добре развит хумусно-акумулативен хоризонт с мощност 25-30 до 40 см, здрава троховидно-зърнеста структура. Съдържат умерено количество хумус до 3-4% в целините и около 2-2.5% в нивите. Реакцията им е неутрална в повърхностния хоризонт и преминава в слабо алкална в дълбочина.

Според пригодността на почвите за земеделие те попадат в клас добра (S2) с водещ ограничител (е) - ерозия. Използват се за лозя, овощни градини и житни култури. Необходимост от противоерозионно опазване.

Почвите от Ордер F – Тип Лесивирани почви (*сиви горски, сиво-кафяви горски, излужени канелени горски, канеленовидни горски, лесивирани почви*) се характеризират с добре изразен и мощно развит илувиално-глинест Вt – хоризонт, диференциран профил, имащ висок сорбционен капацитет на ила и наситеност с бази (по-висока от 50%). При отсъствие на ерозия те са напълно развити, дълбоки почви с профил от 90 – 100 до 150 – 200 см. Повърхностният хоризонт А обаче е слабо мощен - от 18 до 25 см при по-тежките почви и до 35 см при по-песъчливите почви. Механичният състав е разнообразен и се дължи не само на наследения гранулометричен състав от почвообразуващите материали или палеопочвени процеси, но най-вече на преразпределение в процеса на лесиважа.

➤ **Подтип канеленовидни хромови (на цвят) или лесивирани почви** Chromic Luvisols, LVx (*излужени канелени, сиви горски почви с кафяв цвят*) са със силно кафяв до червен илувиален Вt – хоризонт. Имат наследени свойства от по-влажни и топли палеоклиматични условия, а вероятно лесивирането им е станало по време на холоцена. В района на Община Димитровград са разпространени излужени канелени почви.

➤ **Подтип смолнишовидни лесивирани почви** Vertic Luvisols, LVv (*смолнишовидни излужени канелени*) са с тъмен цвят и имат Вt хоризонт, който се напуква, с паралелопипедни структурни агрегати с коси и обмити стени, подобно на агрегатите при смолниците.

Тип Планосоли (*псевдоподзолисти или светлосиви горски, канелено-оподзолени, подзолисти канелени*) разпространени са в цялата страна под формата на по-големи и компактни масиви или по-малки ареали предимно на заравнени или слабо наклонени терени. Планосолите са песъчливо-глинести със средно съдържание на глина 20-40% и малко ил. Вtg хоризонтът е тежкопесъчливо-глинест или леко глинест. Планосолите са кисели почви с Рн 4.5-5.5 до 6.5. Със засилване на степента на оглеяване, както и в обработваемите земи, киселинността им намалява. Те са едни от най-ниско плодородните почви у нас. Киселата им реакция както и периодичното им преовлажняване са пагубни за растенията, защото довеждат до ретроградация на калциевите фосфати (вносяни чрез торове) в железни и алуминиеви фосфати, до затормозяване на нитрификационните процеси, до намаляване на съдържанието на кислорода и аерацията, до присъствие на токсични микроелементи и т.н.

Фиг. II-10. Фрагмент от карта почвени типове и подтипове (Нинов, 1997)
(География на България, БАН, 2002 г.)

Номер	Почвени типове	Почвени подтипове
	Наносни	1 – богати 3 – тъмни 4 – карбонатни
	Плитки	14 – ранкери 15 – рендзини
	Смолници	18 – обикновени (богати/наситени) 19 – карбонатни

Номер	Почвени типове	Почвени подтипове
22 - 24, 25	Метаморфни	25 – канелени
41 - 47	Лесивирани	42 – канеленовидни 44 – смолницовидни 45 – светли
48 - 49	Планосоли	49 – ненаситени

4.1. Замърсени почви с тежки метали, пестициди, нефтопродукти, нитрати, други замърсители

На територията на Община Димитровград са разположени три пункта за наблюдение и контрол от подсистема „Земни и почви“ на Националната автоматизирана система за екологичен мониторинг (НАСЕМ). Мониторинговата дейност се осъществява от РЛ-Хасково. Точното местоположение на пунктовете за мониторинг на почвите е представено в следващата Таблица.

Таблица II-16.

Брой пунктове	№ на пункт	Географски координати		Населено място, землище	Община
1.	251	25 27.188	42 0.389	с. Горски извор	Димитровград
2.	252	25 29.291	42 8.710	гр. Мерицлери	Димитровград
3.	270	25 40.465	42 7.130	с. Голямо Асеново	Димитровград

*Източник: Регионален доклад за състоянието на околна среда на РИОСВ – Хасково през 2020 г.

За 2020 г., няма данни за извършено изпитване на почвени проби за анализ от замърсяване с тежки метали и металоиди I ниво на територията на Община Димитровград. Последните данни са за 2017 г., когато са взети проби от пунктовете в с. Горски извор и с. Голямо Асеново, Община Димитровград. Резултатите от проведеният мониторинг показват, че почвите са в добро екологично състояние.

На територията на Община Димитровград няма действащи складове за съхранение на негодни за употреба пестициди. За окончателно решаване на проблемите със складовете и наличните в тях растително-защитни препарати, които създават потенциална опасност от инциденти и замърсяване на околната среда е реализиран проект „Екологосъобразно обезвреждане на излезли от употреба пестициди и други препарати за растителна защита с изтекъл срок на годност“, финансиран по „Българо-Швейцарската програма за сътрудничество“. През 2019 г. съгласно този проект са ликвидирани складовете за съхранение на негодни за употреба пестициди в с. Горски извор, Община Димитровград.

Замърсяванията с нефтопродукти се дължат предимно на аварии при катастрофи или на инцидентни разливи и течове в складовите стопанства за нефтопродукти. През 2020 г. на територията на РИОСВ - Хасково замърсяване с нефтопродукти не е констатирано, в т.ч. и на територията на Община Димитровград.

За повишаване на добивите от земеделска продукция при обработването на земеделските земи в района на общината се използват естествени и изкуствени торове. За разглеждания район, няма данни за замърсяване с нитрати, вследствие предозирано и/или безконтролно наторяване на земеделски земи в Националната система за мониторинг на почви на почвени проби.

4.2. Ерозирали почви

Ерозията е процес, който механично уврежда почвите, като унищожава хумусния слой и води до намаляване на почвеното плодородие. Загубата на почва (ерозията) до голяма степен е природен процес, който се засилва при прилагане на неподходящи селскостопански техники и практики. При изнасяне на хумусните вещества, почвите губят своята плодородност и водните екосистеми се замърсяват.

Главните фактори влияещи върху степента на проявление на ерозията са климатичните условия, релефа, начина на използване на земята, състоянието на растителната покривка и времето през, което почвата е била покрита с растителност. Също така влияние оказват и антропогенните фактори – обезлесяването, неправилната обработка на почвата, пожарите.

Най-често разпространените видове ерозия са водоплощна и ветрова.

Водоплощната ерозия причинява най-големи щети на почвата у нас, тъй като е тясно свързана с наклона на терена. При наклон по-голям от 1° се наблюдава поява на ерозионни процеси. Този фактор е в тясна връзка с валежите и тяхната интензивност, което води до деградивното механично въздействие на водата върху почвата. В следствие на което много от обработваемите земи се лишават от повърхностния слой почва, образуват се бразди, ровини, оврази, което ги прави негодни за селскостопанска експлоатация.

Друг процес влияещ върху деградацията на почвите е ветровата ерозия (дефлация). За развитието на този процес основна роля има вятъра и неговата скорост. За разлика от водоплощната ерозия, която е в тясна връзка с водата и наклона на терена, ветровата ерозия се проявява главно при големи и открити равнини и места със засушливи територии. На такива благоприятни места вятъра проявява своята сила, посока и скорост. Вятъра по важност е на първо място като предпоставка за развитие на дефлационни процеси, след него се подреждат валежите, относителната влажност и температурата на въздуха.

По данни на Доклади за състоянието на околната среда на РИОСВ-Хасково, през 2019 г. и 2020 г. не са финансирани проекти против ерозията и не са известни такива, които да се изпълняват на контролираната от РИОСВ-Хасково територия. Дейностите по предотвратяване на почвената ерозия основно се финансират от Министерството на земеделието, храните и горите.

4.3. Вкислени и засолени почви

Вкисляването на почвите е проблем за обработваемите земи. На територията на Община Димитровград няма разположен пункт за пробонабиране и контрол на почви от засоляване и не са констатирани процеси характеризиращи вредна киселинност. Резултатите от анализите показват в пунктове в съседни общини показват, че не е установена вредна киселинност на почвите.

4.4. Физически нарушени почви и терени

Нарушените терени се дължат основно на антропогенната дейност, изразяваща се в нарушения на релефа от добивни дейности от находища на подземни богатства (в района – основно по открит способ) и в по-слаба степен – при изграждането на инфраструктурни обекти (пътища, външни ВиК мрежи) и др., както и терените заети от хвостохранилища на предприятията. Нарушените терени от разкривни и добивни дейности на подземни богатства ще бъдат възстановени след изтичане на сроковете в договорите за предоставяне на концесия, а тези при изграждане на техническа инфраструктура биват рекултивирани и възстановени след извършването на съответните строителни дейности.

Изводи:

- Почвите на територията на общината не са замърсени с тежки метали и металоиди и органични замърсители.
- На територията на Община Димитровград не са констатирани процеси характеризиращи вредна киселинност и засоляване на почвите.
- Слабо изразени ерозионни процеси.
- На територията на общината не са регистрирани замърсявания на почвата вследствие употребата на пестициди.

Подобряване състоянието на почвите:

За подобряване състояние на почвите и устойчиво управление на земите спомага:

- недопускане образуването на нерегламентирани сметища на територията на общината;
- по-малко използване на продукти за растителна защита и минерални торове, поради намаляване площта на обработваемите земи и интензивно отглеждани култури;
- използването на съвременни продукти за растителна защита, които са с кратък период на полуразпад, не се акумулират в почвата и не предизвикват замърсяване на почвите с пестициди;
- при опасност от водна ерозия на почвата (около р. Марица) да се изграждат водорегулиращи горски пояси, по посока на хоризонталите, които да поемат стичащата се вода и намалят силата на водния поток;
- прилагането на Закона за почвите, имащ за цел опазване, устойчиво ползване и възстановяване на почвите.

5. Ландшафт

Съвременната ландшафтна структура на територията на общината се формира въз основа на фактори, обособени в две основни групи – природни и антропогенни. В структурата на ландшафтите участват речни течения на реки и техните притоци. Реките в този район са от Беломорския водоносен басейн. Главен воден ресурс и водоприемник е река Марица и нейните притоци: реките Каялийка, Банска, Мерицлерска, Мартинка с Арап дере.

Съгласно регионалното ландшафтно райониране на страната (проф.М.Георгиев, „Структура и динамика на ландшафтите в България, 1977), територията на община Димитровград попада в обхвата на:

Междупланинска зонална област на южнобългарските низини и ниски планини с подобласти и райони, както следва:

- Горнотракийска подобласт с райони: - Сютлийско-Сазлийски, Хасковски;
- Долнотракийска подобласт с район Свиленградски;
- Сакаро-Дервентска подобласт с район Сакарски.

Територията на общината попада в обхвата на:

- *Клас – междупланински равнинно-низинни ландшафти*

Тип – Ландшафти на субсредиземноморските ливадно-степни и ливадно-степни междупланински низини

Подтип – Ландшафти на ливадно-степните и лесо-ливадно-степните междупланински низини

Група – Ландшафти на ливадно-степните междупланински низини върху неспоени кватернерни наслаги с висока степен на земеделско удвояване

Група – Ландшафти на ливадно-степните междупланински низини с плиоценски пясъчливо-глинести наслаги и с висока степен на земеделско усвояване

Подтип – Ландшафти на гористите междупланински низини

Група – Ландшафти на гористите междупланински низини с плиоценски пясъчливо-глинести наслаги и със средна степен на земеделско усвояване

- *Клас - Планински ландшафти*

Тип – Ландшафти на субсредиземноморските нископланински гори

Подтип – Ландшафти на нископланинските ксерофитнохрастови гори

Група – Ландшафти на нископланинските ксерофитнохрастови гори върху метаморфни скали със сравнително малка степен на земеделско усвояване.

Всеки ландшафтен район се отличава от съседните райони по локалните особености на скалния субстрат, мезорелефа, хоризонталната и вертикална ландшафтна структура.

Фиг. II-11. Ландшафтно райониране (по Петров, 1997 г.) 1-граница на област; 2-граница на район (География на България, БАН, 2002 г.)

Легенда:

Област	Подобласт	
А-Севернобългарска зонална област на Дунавската равнина	I-Северна Дунавскоравнинна подобласт	III-Южнобруджанска подобласт
	II-Южна Дунавскоравнинна подобласт	IV-Поповско-Шуменско-Франгенска подобласт
Б-Старопланинска област	V-Западностаропланинска подобласт	VII-Източностаропланинска подобласт
	VI-Централностаропланинска подобласт	VIII-Приморско-Старопланинска подобласт
В-Южнобългарска планинско-котловинна област	IX- Витошко-Ихтиманска подобласт	XIV-Рилска подобласт
	X-Средногорско-Задбалканска подобласт	XV-Пиринска подобласт
	XI-Крайщенска подобласт	XVI-Средноместенска подобласт
	XII-Осоговско-Среднострумска подобласт	XVII-Западнородопска подобласт

	XIII-Южнострумска подобласт	XVIII-Източнородопска подобласт
Г-Междупланинска зонална област на южнобългарските низини и ниски планини	XIX-Горнотракийска подобласт	XXII-Бакаджишко-Хисарска подобласт
	XX-Долнотракийска подобласт	XXIII-Бургаско-Айтоска подобласт
	XXI-Сакаро-дервенска подобласт	XXIV-Странджанска подобласт

6. Защитени територии и зони и биоразнообразие

6.1. Защитени територии

На територията на Община Димитровград се намират следните защитени територии (Фиг. II-12) по смисъла на Закона за защитените територии (ЗЗТ), със статут - защитена местност (ЗМ):

Фиг. II-12. Част от карта на Община Димитровград с посочено местоположението и границите на защитените територии,
*Източник: ИАОС

Защитена местност „Злато поле“ обхваща части от землищата на с. Брод, с. Златополе и с. Райново, Община Димитровград и с. Нова Надежда, Община Хасково. Обявена е за защитена местност през 2001 г. със заповед №РД-476/11.07.2001 г. на МОСВ (ДВ, бр. 73/2001 г.). Площта на защитената територия е 84.79 ha. Обхваща старото корито на река Марица, което е откъснато от реката през 50-те години с построяването на дига. ЗМ включва няколко водни басейна с различна площ и големина, тръстикови и папурови масиви, острови и пасища. Това е най-голямата влажна зона с естествен характер в поречието на р. Марица. Плитките части на водните басейни са покрити с тръстика. Във водоемите на ЗМ се развива включената в Червената книга бяла водна лилия. Също се среща и блатното кокиче.

Защитената местност е обявена с цел: Опазване на влажна зона край р. Марица, местообитание на множество застрашени от изчезване и защитени видове растения и животни като бяла водна лилия, ношувка на малък корморан, голям воден бик, ням и поен лебеди и др. водоплаващи птици, блатна костенурка и др.

В ЗМ са забранени следните видове дейности:

1. Забранява се ново строителство;
2. Забранява се добива на инертни материали;
3. Забранява се водочерпенето при спадане на водното ниво под 1,5 м от билото на остров № 10;
4. Забранява се опожаряването на тръстикови и папурови масиви без съгласуване с МОСВ;
5. Забранява се извеждането на голи сечи в горските насаждения;
6. Забранява се промяна на предназначението на земята на островите;
7. Забранява се отдаването за ползване на площи и водоеми без съгласуване от РИОСВ;
8. Забранява се лова и ловностопанските мероприятия.

ЗМ „Злато поле“ е най-характерна с пернатите си обитатели, предимно водолюбиви птици. Срещат се малкият гмурец, зеленоногата водна кокошка, малкият воден бик, земеродното рибарче, сивата чапла, малка бяла чапла, гривеста чапла и много други. За много видове защитената местност е място за зимуване и почивка по време на миграция. Тук през зимата са регистрирани да нощуват до 2000 екземпляра от световнозастрашения малък корморан. Други такива видове са белооката потапница и ливадният дърдавец. Интересни за орнитолозите са големият воден бик и белооката потапница, които могат да се срещнат тук.

През 2009 г. Община Димитровград реализира проект „Възстановяване, опазване и устойчиво управление на биоразнообразието в ЗМ „Злато поле“, финансиран по Оперативна програма „Околна среда 2007-2013г“ (съфинансирана от Европейския фонд за регионално развитие и от Кохезионния фонд на европейската общност). За възстановяване и опазване на биоразнообразието в защитената местност са изпълнени следните дейности: реинтродукция на блатно кокиче и водна лилия, възстановяване на типичните за защитената местност заливни гори и местообитания. В хода на проекта са изработени изкуствени плаващи острови за гнездене на водоплаващи птици, а също така и къщи за различни видове птици. Изграден и оборудван е информационен център разположен в с. Райново на 5 km. от ЗМ. Изградени са две наблюдателни кули за наблюдение на орнитофауната и са поставени три беседки за отдих и почивка.

Защитена местност „Ношувка на малък корморан - Димитровград“ с площ 128.24 ha е разположена в землищата на гр. Димитровград и с. Радицево. Обявена е със Заповед №539/12.07.2007 г., (ДВ, бр. 68/2007 г.) с цел:

- Опазване на част от поречието на река Марица, остатъци от заливни крайречни гори, представляващи местообитание, място за почивка и струпване по време на миграция на малък корморан (*Phalacrocorax pygmaeus*).
- Опазване на защитени животински видове, като: ушат гмурец, голям воден бик, късопръст ястреб, сокол орко, видра и др.

Режимът на опазване на защитената местност е свързан със следните забрани:

1. Забранява се всякаво строителство, с изключение на: укрития за наблюдение на птици, поддържащи и експлоатационни дейности на съществуващите водовземни съоръжения;
2. Забраняват се сечи, с изключение на сечи за отстраняване на неместни видове и произходи, предвидени по ЛУП за отдели 22 и 665, в периода април - октомври;

3. Забранява се залесяване с неместни видове и произходи, с изключение на предвидените по ЛУП за отдели 22 и 665;
4. Забранява се ловуване и стрелба;
5. Забраняват се нови корекции на речното корито и други дейности, които могат да доведат до промяна на хидрологичния режим на река Марица;
6. Забранява се изземване на инертни материали, с изключение на изземване, което се извършва по силата на издадените до момента на влизане на тази заповед в сила разрешителни от Басейнова дирекция за управление на водите - Източно-Беломорски район, Пловдив.

Защитена местност „Пропадналото блато“ с площ 27.29 ha е разположена в землищата на с. Голямо Асеново, Община Димитровград и с. Бял извор, Община Опан. Обявена е със Заповед №566/02.06.2005 г., (ДВ, бр. 68/2007 г.) с цел: Опазване на влажна зона, равнинни крайречни гори и защитени видове животни и растения.

Режимът на опазване на защитената местност е свързан със следните забрани:

1. Забранява се извършване на ново строителство, с изключение на укрития за наблюдаване на птици;
2. Забранява се извършване на сечи, с изключение на такива, свързани с отстраняване на неместни видове и произходи, поддръжка на просеката под електропровода и възстановяване на естествената крайречна растителност;
3. Забранява се залесяване с неместни видове и произходи;
4. Забранява се ловуване;
5. Забранява се промяна на хидрологичния режим на защитената местност, дрениране и използване на водите на блатото за напояване, както и всякакви корекции на речното корито на р. Акабунарска (Бялкладенишка) в този участък от нея, който преминава през границите на защитената местност;
6. Забранява се палене на огън извън определените за целта места;
7. Забранява се зарибяване с неместни видове риба с изключение на такива, с които се осъществява управление на сукцесионните процеси;
8. Забранява се рекултивация и запълване на влажните зони с инертни материали.

6.2. Защитени зони

В териториалния обхват на Община Димитровград, попадат части от следните защитени зони от екологичната мрежа Натура 2000 по смисъла на Закона за биологично разнообразие (ЗБР):

- **33 BG0000578 „Река Марица“** за опазване на природните местообитания и на дивата флора и фауна;
- **33 BG0000287 „Меричлерска река“** за опазване на природните местообитания и на дивата флора и фауна;
- **33 BG0000442 „Река Мартинка“** за опазване на природните местообитания и на дивата флора и фауна;
- **33 BG0000435 „Река Каялийка“** за опазване на природните местообитания и на дивата флора и фауна;
- **33 BG0000434 „Банска река“** за опазване на природните местообитания и на дивата флора и фауна;
- **33 BG0001031 „Родопи - Средни“** за опазване на природните местообитания и на дивата флора и фауна;
- **33 BG0002081 „Марица – Първомай“** за опазване на дивите птици;
- **33 BG0002103 „Злато поле“** за опазване на дивите птици.

Фиг. II-13. Карта на Община Димитровград с нанесени границите на защитените зони по Директивата за птиците с червен цвят и Директивата за местообитанията със зелен цвят
*Източник: ДЕО на ОУП на Община Димитровград

Целите на опазване на 33 BG0000578 „Река Марица“ са:

- Запазване на площта на природните местообитания и местообитанията на видове и техните популации, предмет на опазване в рамките на защитената зона;
- Запазване на естественото състояние на природните местообитания и местообитанията на видове, предмет на опазване в рамките на защитената зона, включително и на естествения за тези местообитания видов състав, характерни видове и условия на средата;
- Възстановяване при необходимост на площта и естественото състояние на приоритетни природни местообитания и местообитания на видове, както и на популации на видове, предмет на опазване в рамките на защитената зона.

Районът се състои главно от открити площи, горските масиви са много оскъдни и са представени главно от изкуствени тополови насаждения. Зоната е био-коридор включващ „Мъртвицата“ и „Оризаре“. Мъртвицата е старо корито на река Марица, разположено на 10 km източно от Димитровград, южно от едноименното село в защитената местност „Злато поле“. 33 Марица е важен био-коридор, свързващ останалите зони в цяла Южна България. Тя е обект на висок орнитологичен интерес през цялата годината. Формира се като особено важна територия за не-крайбрежно зимуващите птиците, където се наблюдава най-голямата нощувка на малък корморан в Южна България, която достига до 4000-6000 индивида.

Защитената зона е одобрена с Решение № 122 от 02.03.2007 г. на МС, бр. 21/2007 на Държавен вестник с площ от 14693.1 ha. На територията на Община Димитровград преминава през землищата на гр. Димитровград, с. Брод, с. Великан, с. Златополе, с. Крум, с. Радиево, с. Райново, с. Скобелево, с. Сталево, с. Черногорово, с. Ябълково.

Предмет на опазване в 33 BG0000578 „Река Марица“ са следните видове:

Природни местообитания:

3150	Естествени еутрофни езера с растителност от типа Magnopotamion или Hydrocharition
3260	Равнинни или планински реки с растителност от Ranunculion fluitantis и Callitriche-Batrachion
3270	Реки с кални брегове с Chenopodion rubri и Bidention p.p.
6110*	Отворени калцифилни или базифилни тревни съобщества от Alyso-Sedion albi
6210*	Полуестествени сухи тревни и храстови съобщества върху варовик (Festuco-Brometalia) (*важни местообитания на орхидеи)
6220*	Псевдостепа с житни и едногодишни растения от клас Thero-Brachypodietea
62A0	Източно субсредиземноморски сухи тревни съобщества
6430	Хидрофилни съобщества от високи треви в равнините и в планинския до алпийския пояс
6510	Низинни сенокосни ливади
91AA*	Източни гори от космат дъб
91F0	Крайречни смесени гори от Quercus robur, Ulmus laevis и Fraxinus excelsior или Fraxinus angustifolia покрай големи реки (Ulmenion minoris)
91M0	Балкано-панонски церово-горунови гори
91E0*	Алувиални гори с Alnus glutinosa и Fraxinus excelsior (Alno-Pandion, Alnion incanae, Salicion albae)
92A0	Крайречни галерии от Salix alba и Populus alba

Бозайници: Видра /*Lutra lutra*/, *Европейски вълк /*Canis lupus*/, Добруджански (среден) хомяк /*Mesocricetus newtoni*/, Лалугер /*Spermophilus citellis*/, Мишевиден сънливек /*Myomimus roachi*/, Голям нощник /*Myotis myotis*/, Голям подковонос /*Rhinolophus ferrumequinum*/, Дългопръст нощник /*Myotis capaccinii*/, Дългоух нощник /*Myotis bechsteinii*/, Малък подковонос /*Rhinolophus hipposideros*/, Остроух нощник /*Myotis blythii*/, Средиземноморски подковонос /*Rhinolophus blasii*/, Широкоух прилеп /*Barbastella barbastellus*/, Южен подковонос /*Rhinolophus euryale*/.

Земноводни и влечуги: Голям гребенест тритон /*Triturus karelinii*/, Жълтокоремна бумка /*Bombina variegata*/, Обикновена блатна костенурка /*Emys orbicularis*/, Пъстър смок /*Elaphe sauromates*/, Червенокоремна бумка /*Bombina bombina*/, Шипобедрена костенурка /*Testudo graeca*/, Шипоопашата костенурка /*Testudo hermanni*/, Каспийска (Южна) блатна костенурка /*Mauremys caspica*/.

Риби: Балкански щипок /*Sabanejewia aurata*/, Горчивка /*Rhodeus sericeus amarus*/, Маришка мряна /*Barbus plebejus*/, Обикновен щипок /*Cobitis taenia*/, Распер /*Aspius aspius*/.

Безгръбначни: *Euplagia quadripunctaria*, Набръчкан пробатикус /*Probatiscus subrugosus*/, *Алпийска розалия /*Rosalia alpina*/, Бисерна мида /*Unio crassus*/, Бръмбър рогач /*Coenagrion mercuriale*/, Буков сечко /*Morimus funereus*/, Вертиго /*Vertigo angustior*/, Лицена /*Lycena dispar*/, Обикновен паракалоптенус /*Paracaloptenus caloptenoides*/, Обикновен сечко /*Cerambyx cerdo*/, Офиогомфус /*Ophiogomphus cecilia*/, *Ручеен рак /*Austropotamobius torrentium*/, Торбогнезница /*Eriogaster catax*/, Ценаргион /*Coenagrion ornatum*/.

Целите на опазване на 33 BG0000287 „Меричлерска река“ са:

- Запазване на площта на природните местообитания и местообитанията на видове и техните популации, предмет на опазване в рамките на защитената зона;

- Запазване на естественото състояние на природните местообитания и местообитанията на видове, предмет на опазване в рамките на защитената зона, включително и на естествения за тези местообитания видов състав, характерни видове и условия на средата;
- Възстановяване при необходимост на площта и естественото състояние на приоритетни природни местообитания и местообитания на видове, както и на популации на видове, предмет на опазване в рамките на защитената зона.

Защитената зона е одобрена с Решение № 122 от 02.03.2007 г. на МС, бр. 21/2007 г. на Държавен вестник и е с площ от 509.9 ha. На територията на Община Димитровград преминава през земрищата на гр. Димитровград, гр. Мерицлери, с. Брод, с. Бряст, с. Длъгнево и с. Радицево.

Зоната обхваща коритото на малка блатиста река, крайречните ливади, пасища и речни тераси. Доминиращата естествената растителност са *Populus* sp. и *Salix* sp. 48.5 ha от общата площ на зоната представляват природни местообитания, обект на защита. Те са представени от крайречни смесени гори от обикновен дъб (*Quercus robur*), бял бряст (*Ulmus laevis*) и планински ясен (*Fraxinus excelsior*) или полски ясен (*Fraxinus angustifolia*) покрай големи реки.

Предмет на опазване в BG0000287 „Мерицлерска река“ са следните видове:

Природни местообитания:

6220*	Псевдостепа с житни и едногодишни растения от клас <i>Thero-Brachypodietea</i>
91F0	Крайречни смесени гори от <i>Quercus robur</i> , <i>Ulmus laevis</i> и <i>Fraxinus excelsior</i> или <i>Fraxinus angustifolia</i> покрай големи реки (<i>Ulmion minoris</i>)
92A0	Крайречни галерии от <i>Salix alba</i> и <i>Populus alba</i>

Бозайници: Видра *Lutra lutra*/, Пъстър пор *Vormela peregusna*/.

Земноводни и влечуги: Голям гребенест тритон *Triturus karelinii*/, Жълтокоремна бумка *Bombina variegata*/, Обикновена блатна костенурка *Emys orbicularis*/, Пъстър смок *Elaphe sauromates*/, Червенокоремна бумка *Bombina bombina*/, Шипобедрена костенурка *Testudo graeca*/, Шипоопашата костенурка *Testudo hermanni*/.

Риби: Горчивка *Rhodeus sericeus amarus*/.

Безгръбначни: Бисерна мида *Unio crassus*/, Бръмбър рогач *Coenagrion mercuriale*/.

Целите на опазване на 33 BG0000442 „Река Мартинка“ са:

- Запазване на площта на природните местообитания и местообитанията на видове и техните популации, предмет на опазване в рамките на защитената зона;
- Запазване на естественото състояние на природните местообитания и местообитанията на видове, предмет на опазване в рамките на защитената зона, включително и на естествения за тези местообитания видов състав, характерни видове и условия на средата;
- Възстановяване при необходимост на площта и естественото състояние на приоритетни природни местообитания и местообитания на видове, както и на популации на видове, предмет на опазване в рамките на защитената зона.

Територията не е от значение като местообитание на редки видове, но разполага с добър потенциал за възстановяване, за да служи като екологичен коридор свързващ поречието на река Марица със Средна гора.

Защитената зона е одобрена с Решение № 122 от 02.03.2007 г. на МС, бр. 21/2007 на Държавен вестник с площ от 182.11 ха. На територията на Община Димитровград преминава през землищата на селата Брод, Бряст, Голямо Асеново, Златополе, Радиево и Странско.

Предмет на опазване в 33 BG0000442 „Река Мартинка“ са следните видове:

Бозайници: Видра */Lutra lutra/*, Пъстър пор */Vormela peregusna/*.

Земноводни и влечуги: Голям гребенест тритон */Triturus karelinii/*, Жълтокоремна бумка */Bombina variegata/*, Обикновена блатна костенурка */Emys orbicularis/*, Пъстър смок */Elaphe sauromates/*, Червенокоремна бумка */Bombina bombina/*, Шипобедрена костенурка */Testudo graeca/*, Шипоопашата костенурка */Testudo hermanni/*.

Риби: Балкански щипок */Sabanejewia aurata/*, Горчивка */Rhodeus sericeus amarus/*, Маришка мряна */Barbus plebejus/*, Обикновен щипок */Cobitis taenia/*, Распер */Aspius aspius/*.

Безгръбначни: *Алпийска розалия */Rosalia alpine/*, Бисерна мида */Unio crassus/*, Бръмбър рогащ */Coenagrion mercuriale/*, Буков сечко */Morimus funereus/*, Обикновен паракалоптенус */Paracaloptenus caloptenoides/*, Обикновен сечко */Cerambyx cerdo/*, Ценаргион */Coenagrion ornatum/*.

Целите на опазване на 33 BG0000435 „Река Каялийка“ са:

- Запазване на площта на природните местообитания и местообитанията на видове и техните популации, предмет на опазване в рамките на защитената зона;
- Запазване на естественото състояние на природните местообитания и местообитанията на видове, предмет на опазване в рамките на защитената зона, включително и на естествения за тези местообитания видов състав, характерни видове и условия на средата;
- Възстановяване при необходимост на площта и естественото състояние на приоритетни природни местообитания и местообитания на видове, както и на популации на видове, предмет на опазване в рамките на защитената зона.

Зоната е част от поречието на река Каялийка, която минава през обработваеми земи в Горно-Тракийската низина.

Защитената зона е одобрена с Решение № 122 от 02.03.2007 г. на МС, бр. 21/2007 на Държавен вестник с площ от 71.4 ха. На територията на Община Димитровград преминава през землищата на с. Бодрово, с. Върбица, с. Скобелево и с. Сталево.

Предмет на опазване в 33 BG0000435 „Река Каялийка“ са следните видове:

Бозайници: Видра */Lutra lutra/*, Лалугер */Spermophilus citellis/*, Пъстър пор */Vormela peregusna/*.

Земноводни и влечуги: Голям гребенест тритон */Triturus karelinii/*, Обикновена блатна костенурка */Emys orbicularis/*, Пъстър смок */Elaphe sauromates/*, Шипобедрена костенурка */Testudo graeca/*, Шипоопашата костенурка */Testudo hermanni/*.

Риби: Горчивка */Rhodeus sericeus amarus/*, Маришка мряна */Barbus plebejus/*, Обикновен щипок */Cobitis taenia/*.

Безгръбначни: Бисерна мида */Unio crassus/*.

Целите на опазване на 33 BG0000434 „Банска река“ са:

- Запазване на площта на природните местообитания и местообитанията на видове и техните популации, предмет на опазване в рамките на защитената зона;
- Запазване на естественото състояние на природните местообитания и местообитанията на видове, предмет на опазване в рамките на защитената зона, включително и на естествения за тези местообитания видов състав, характерни видове и условия на средата;
- Възстановяване при необходимост на площта и естественото състояние на приоритетни природни местообитания и местообитания на видове, както и на популации на видове, предмет на опазване в рамките на защитената зона.

Зоната е важен био-коридор, който свързва река Марица с ридовете Драгойна и Мечковец.

Защитената зона е одобрена с Решение № 122 от 02.03.2007 г. на МС, бр. 21/2007 на Държавен вестник с площ от 77.3 ha. На територията на Община Димитровград преминава през землищата на гр. Димитровград, с. Добрич и с. Каснаково.

Предмет на опазване в 33 BG0000434 „Банска река“ са следните видове:

Бозайници: Видра */Lutra lutra/*, Лалугер */Spermophilus citellis/*, Пъстър пор */Vormela peregusna/*.

Земноводни и влечуги: Голям гребенест тритон */Triturus karelinii/*, Обикновена блатна костенурка */Emys orbicularis/*, Пъстър смок */Elaphe sauromates/*, Шипобедрена костенурка */Testudo graeca/*, Шипоопашата костенурка */Testudo hermanni/*, Каспийска (Южна) блатна костенурка */Mauremys caspica/*.

Риби: Горчивка */Rhodeus sericeus amarus/*, Маришка мряна */Barbus plebejus/*, Обикновен щипок */Cobitis taenia/*.

Безгръбначни: *Алпийска розалия */Rosalia alpine/*, Бисерна мида */Unio crassus/*, Бръмбър рогащ */Coenagrion mercuriale/*, Буков сечко */Morimus funereus/*, Обикновен сечко */Cerambyx cerd/*.

Целите на опазване на 33 BG0001031 „Родопи - Средни“ са:

- Запазване на площта на природните местообитания и местообитанията на видове и техните популации, предмет на опазване в рамките на защитената зона;
- Запазване на естественото състояние на природните местообитания и местообитанията на видове, предмет на опазване в рамките на защитената зона, включително и на естествения за тези местообитания видов състав, характерни видове и условия на средата;
- Възстановяване при необходимост на площта и естественото състояние на приоритетни природни местообитания и местообитания на видове, както и на популации на видове, предмет на опазване в рамките на защитената зона.

Защитената зона е одобрена с Решение № 611 от 16.10.2007 г. на МС, бр. 85/2007 г. на Държавен вестник с площ от 155107.69 ha. На територията на Община Димитровград преминава през землищата на с. Бодрово, с. Горски извор и с. Светлина.

Предмет на опазване в 33 BG0001031 „Родопи - Средни“ са следните видове:

Природни местообитания:

3140 Твърди олиготрофни до мезотрофни води с бентосни формации от *Chara*

- 3150 Естествени еутрофни езера с растителност от типа *Magnopotamion* или *Hydrocharition*
- 3260 Равнинни или планински реки с растителност от *Ranunculion fluitantis* и *Callitricho-Batrachion*
- 4060 Алпийски и бореални ерикоидни съобщества
- 4090 Ендемични оро-средиземноморски съобщества от ниски бодливи храстчета
- 5130 Съобщества на *Juniperus communis* върху варовик
- 5210 Храсталаци с *Juniperus* spp.
- 6110* Отворени калцифилни или базифилни тревни съобщества от *Alysso-Sedion albi*
- 6210* Полуестествени сухи тревни и храстови съобщества върху варовик (*Festuco-Brometalia*) (*важни местообитания на орхидеи)
- 6220* Псевдостепа с житни и едногодишни растения от клас *Thero-Brachypodietea*
- 6230 Богати на видове картълови съобщества върху силикатен терен в планините
- 62A0 Източно субсредиземноморски сухи тревни съобщества
- 6430 Хидрофилни съобщества от високи треви в равнините и в планинския до алпийския пояс
- 6510 Низинни сенокосни ливади
- 6520 Планински сенокосни ливади
- 7220* Извори с твърда вода с туфести формации (*Cratoneurion*)
- 8110 Силикатни сипеи от планинския до снежния пояс
- 8210 Хазмофитна растителност по варовикови скални склонове
- 8220 Хазмофитна растителност по силикатни скални склонове
- 8230 Силикатни скали с пионерна растителност от съюзите *Sedo-Scleranthion* или *Sedo albi-Veronicion dillenii*
- 8310 Неблагоустроени пещери
- 9110 Букови гори от типа *Luzulo-Fagetum*
- 9130 Букови гори от типа *Asperulo-Fagetum*
- 9150 Термофилни букови гори (*CephalantheroFagion*)
- 9170 Дъбово-габъррови гори от типа *GalioCarpinetum*
- 9180 Смесени гори от съюза *Tilio-Acerion* върху сипеи и стръмни склонове
- 91AA* Източни гори от космат дъб
- 91BA Мизийски гори от обикновена ела
- 91CA Рило-Родопски и Старопланински бялборови гори
- 91M0 Балкано-панонски церово-горунови гори
- 91W0 Мизийски букови гори
- 91Z0 Мизийски гори от сребролистна липа
- 91E0* Алувиални гори с *Alnus glutinosa* и *Fraxinus excelsior* (*Alno-Pandion*, *Alnion incanae*, *Salicion albae*)
- 92C0 Гори от *Platanus orientalis*
- 9410 Ацидофилни гори от *Picea* в планинския до алпийския пояс (*Vaccinio-Piceetea*)
- 9530* Субсредиземноморски борови гори с ендемични подвидове черен бор

Бозайници: Видра */Lutra lutra/*, *Европейски вълк */Canis lupus/*, Балканска дива коза */Rupicapra rupicapra/*, Лалугер */Spermophilus citellus/*, Кафява Мечка */Ursus arctos/*, Пъстър пор */Vormela peregusna/*, Голям нощник */Myotis myotis/*, Голям подковонос */Rhinolophus ferrumequinum/*, Дългокрил прилеп */Miniopterus schreibersii/*, Дългопръст нощник */Myotis capaccinii/*, Дългоух нощник */Myotis bechsteinii/*, Малък подковонос */Rhinolophus hipposideros/*, Остроух нощник */Myotis blythii/*, Подковонос на Мехели */Rhinolophus mehelyi/*, Средиземноморски подковонос */Rhinolophus blasii/*, Трицветен нощник */Myotis emarginatus/*, Широкоух прилеп */Barbastella barbastellus/*, Южен подковонос */Rhinolophus euryale/*.

Земноводни и влечуги: Голям гребенест тритон */Triturus karelinii/*, Жълтокоремна бумка */Bombina variegata/*, Леопардов смок */Elaphe situla/*, Обикновена блатна костенурка */Emys orbicularis/*, Пъстър смок */Elaphe sauromates/*, Шипобедрена костенурка */Testudo graeca/*, Шипоопашата костенурка */Testudo hermanni/*.

Риби: Балкански щипок */Sabanejewia aurata/*, Горчивка */Rhodeus sericeus amarus/*, Маришка мряна */Barbus plebejus/*, Обикновен щипок */Cobitis taenia/*, Распер */Aspius aspius/*.

Безгръбначни: *Dioszeghyana schmidtii*, *Euplagia quadripunctaria*, *Phengaris nausithous*, *Алпийска розалия */Rosalia alpine/*, Бисерна мида */Unio crassus/*, Бръмбър рогач */Coenagrion mercuriale/*, Буков сечко */Morimus funereus/*, Еуфидриас */Euphydryas aurinia/*, Обикновен паракалоптенус */Paracaloptenus caloptenoides/*, Обикновен сечко */Cerambyx cerdo/*, *Polyommatus eroides*, *Ручеен рак */Austropotamobius torrentium/*.

Защитена зона 33 BG0002081 „Марица – Първомай“ за опазване на дивите птици е обявена със заповед № РД-909/11.12.2008 г. (ДВ, бр. 13/17.02.2009 г.) е с площ от 115 130.891 dka и на територията на Община Димитровград преминава през землищата на с. Великан, с. Ябълково, с. Скобелево, с. Сталево. Обявена е с цел:

1. Опазване и поддържане на местообитанията на видове птици по чл.6, ал.1, т.4 от ЗБР за постигане на тяхното благоприятно природозащитно състояние;
2. Възстановяване на местообитания на видове птици по чл.6, ал.1, т.3 от ЗБР, за които е необходимо подобряване на природозащитното им състояние.

Предмет на опазване в 33 BG0002081 „Марица – Първомай“ са следните :

Видове по чл. 6, ал.1, т.3 от Закона за биологичното разнообразие:

Малък воден бик */Ixobrychus minutus/*, Нощна чапла */Nycticorax nycticorax/*, Малка бяла чапла */Egretta garzetta/*, Голяма бяла чапла */Egretta alba/*, Червена чапла */Ardea purpurea/*, Черен щъркел */Ciconia nigra/*, Бял щъркел */Ciconia ciconia/*, Поен лебед */Cygnus cygnus/*, Белоока потапница */Aythya nyroca/*, Черна каня */Milvus migrans/*, Морски орел */Haliaeetus albicilla/*, Орел змияр */Circus gallicus/*, Малък креслив орел */Aquila pomarina/*, Малък орел */Hieraetus pennatus/*, Малък сокол */Falco columbarius/*, Ливаден дърдавец */Crex crex/*, Малък горски водобегач */Tringa glareola/*, Речна рибарска */Sterna hirundo/*, Земеродно рибарче */Alcedo atthis/*, Синявица */Coracias garrulus/*, Синявица */Coracias garrulus/*, Черен кълвач */Dryocopus martius/*, Полска бърбрия */Anthus campestris/*, Червеногърба сврачка */Lanius collurio/*, Черночела сврачка */Lanius minor/*, Малък корморан */Phalacrocorax pygmaeus/*, Късопръст ястреб */Accipiter brevipes/*, Белоопашат мишелов */Buteo rufinus/*, Сирийски пъстър кълвач */Dendrocygus syriacus/*, Белочела сврачка */Lanius nubicus/*, Голям маслинов присмехулик */Hippoboscus olivaceus/*.

Видове по чл. 6, ал.1, т.4 от Закона за биологичното разнообразие:

Малък гмурец */Tachybaptus ruficollis/*, Голям корморан */Phalacrocorax carbo/*, Сива чапла */Ardea cinerea/*, Няма лебед */Cygnus olor/*, Голяма белочела гъска */Anser albifrons/*, Зимно бърне */Anas crecca/*, Зеленоглава патица */Anas platyrhynchos/*, Голям ястреб */Accipiter gentilis/*, Малък ястреб */Accipiter nisus/*, Обикновен мишелов */Buteo buteo/*, Северен мишелов */Buteo lagopus/*, Черношипа ветрушка (Керкенец) */Falco tinnunculus/*, Воден дърдавец */Rallusaquaticus/*, Зеленоножка */Gallinula chloropus/*, Лиска */Fulica atra/*, Стридойд */Haematopus ostralegus/*, Речен дъждосвирец */Charadrius dubius/*, Обикновена калугерица */Vanellus vanellus/*, Средна бекасица */Gallinago gallinago/*, Голям горски водобегач */Tringa ochropus/*, Пчелояд */Merops apiaster/*, Брегова лястовица */Riparia riparia/*.

В границите на защитената зона се забранява:

- Премахването на характеристиките на ландшафта (синори, единични и групи дървета) при ползването на земеделските земи като такива;
- Залесяването на ливади, пасища и мери, както и превръщането им в обработваеми земи и трайни насаждения;
- Използването на пестициди и минерални торове в пасища и ливади;
- Паленето на тръстикови масиви и крайречна растителност;
- Намаляването на площта на крайречните гори от местни дървесни видове.

Защитена зона ЗЗ BG0002103 „Злато поле“ за опазване на дивите птици е обявена със заповед № РД-771/28.10.2008 г. (ДВ, бр. 103/02.12.2008 г.) е с площ от 4089.747 дка и на територията на Община Димитровград преминава през землищата на селата Златополе, Черногорово, Райново и Брод. Обявена е с цел:

3. Опазване и поддържане на местообитанията на видове птици по чл.6, ал.1, т.4 от ЗБР за постигане на тяхното благоприятно природозащитно състояние;
4. Възстановяване на местообитания на видове птици по чл.6, ал.1, т.3 от ЗБР, за които е необходимо подобряване на природозащитното им състояние.

Предмет на опазване в ЗЗ BG0002103 „Злато поле“ са следните видове птици:

Видове по чл. 6, ал.1, т.3 от Закона за биологичното разнообразие:

Малък корморан */Phalacrocorax pygmeus/*, Малък воден бик */Ixobrychus minutus/*, Нощна чапла */Nycticorax nycticorax/*, Гривеста чапла */Ardeola ralloides/*, Малка бяла чапла */Egretta garzetta/*, Голяма бяла чапла */Egretta alba/*, Червена чапла */Ardea purpurea/*, Черен щъркел */Ciconia nigra/*, Поен лебед */Cygnus cygnus/*, Белоока потапница */Aythya nyroca/*, Осояд */Pernis apivorus/*, Черна каня */Milvus migrans/*, Орел змияр */Circus gallicus/*, Тръстиков блатар */Circus aeruginosus/*, Полски блатар */Circus cyaneus/*, Малък креслив орел */Aquila pomarina/*, Късопръст ястреб */Accipiter brevipes/*, Речна рибарка */Sterna hirundo/*, Земеродно рибарче */Alcedo atthis/*, Синявица */Coracias garrulus/*, Сирийски пъстър кълвач */Dendrocopos syriacus/*, Червеногърба сврачка */Lanius collurio/*, Черночела сврачка */Lanius minor/*.

Видове по чл. 6, ал.1, т.4 от Закона за биологичното разнообразие:

Малък гмурец */Tachybaptus ruficollis/*, Голям корморан */Phalacrocorax carbo/*, Сива чапла */Ardea cinerea/*, Ням лебед */Cygnus olor/*, Зимно бърне */Anas crecca/*, Зеленоглава патица */Anas platyrhynchos/*, Лятно бърне */Anas querquedula/*, Клопач */Anas clypeata/*, Сокол орко */Falco subbuteo/*, Воден дърдавец */Rallusaquaticus/*, Зеленоножка */Gallinula chloropus/*, Лиска */Fulica atra/*, Речен дъждосвирец */Charadrius dubiu/*, Средна бекарина */Gallinago gallinago/*, Малък червеноног водобегач */Tringa totanus/*, Голям горски водобегач */Tringa ochropus/*, Речна чайка */Larus ridibundus/*, Пчелояд */Merops apiaster/*.

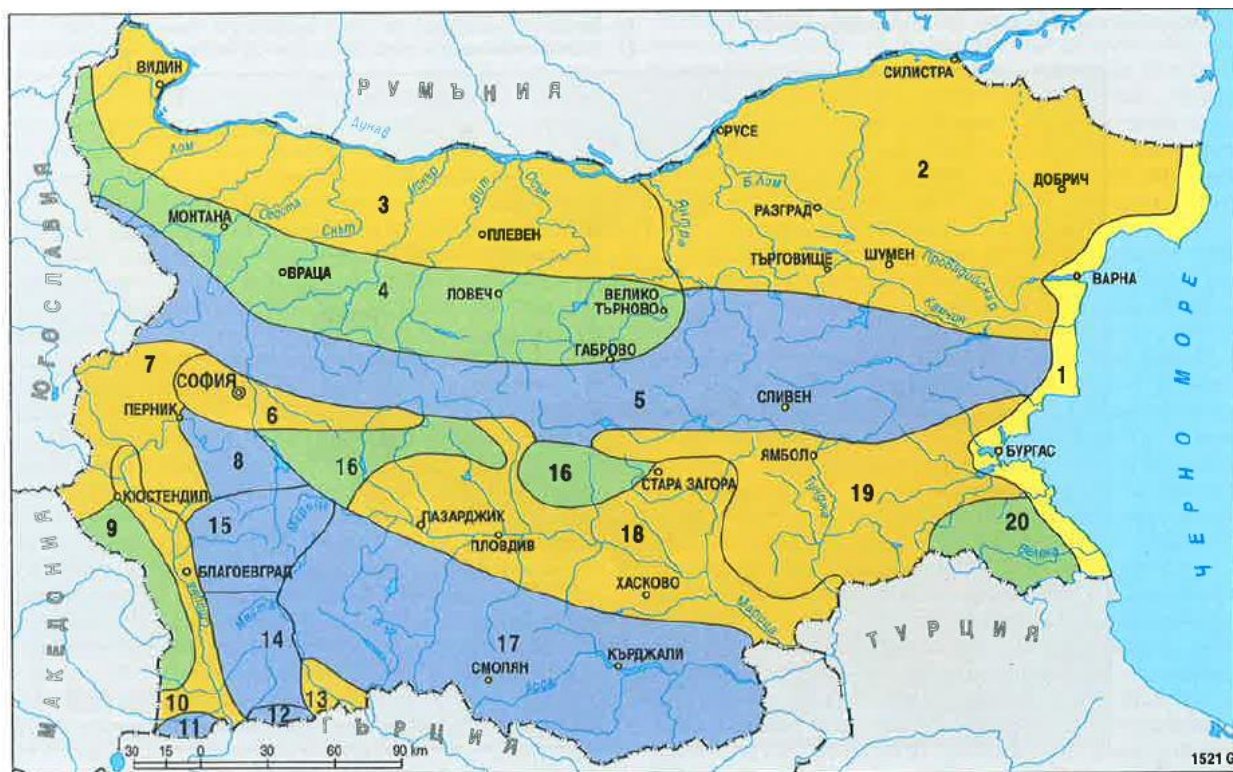
В границите на защитената зона се забранява:

- Премахването на характеристиките на ландшафта (синори, единични и групи дървета) при ползването на земеделските земи като такива;
- Залесяването на ливади, пасища както и превръщането им в обработваеми земи и трайни насаждения;
- Използването на пестициди и минерални торове в пасища и ливади;
- Намаляването на площта на крайречните гори от местни дървесни видове.

6.3. Биоразнообразие

➤ Флора

Според възприетото флористично райониране във Флора на България (1963) територията на Община Димитровград е разположена във флористичен район Тракийска низина (Фиг. II-14).

Фиг. II-14. Флористични райони (по Флора на България, Ит. 1963)

(География на България, БАН, 2002 г.)

1 – Черноморско крайбрежие; 2 – Североизточна България; 3 – Дунавска равнина; 4 – Предбалкан; 5 – Стара планина; 6 – Софийски район; 7 – Знеполски район; 8 – Витоша; 9 – Западни гранични планини; 10 – Долината на Струма; 11 – Беласица; 12 – Славянка; 13 – Долината на Места; 14 – Пирин; 15 – Рила; 16 – Средна гора; 17 – Родопи; 18 – Тракийска низина; 19 – Тунджанска хълмиста равнина; 20 – Странджа.

Според геоботаническото райониране на страната (Бондев, 1997), територията на Община Димитровград попада в Европейска широколистна горска област, Македоно-Тракийска провинция със следните окръзи и райони:

– Сакаро-Дервентски окръг с райони:

Дервентски район

Характеризира се със селскостопански земи, с разпространение на остатъци от церово-благунови гори, смесени гори от цер с космат дъб, гори от космат дъб на места примесени с келяв габър. При деградирането на горите са възникнали вторични тори от келяв габър, на места храсталаци от драка и тревни ксеротермни екосистеми с доминиране на белизма и др. В района са налице и македоно-тракийски флорни елементи, български ендемити- *Verbascum adrianopolitanum*, *Centaurea napulifera*, *C. mannagettae* и балкански ендемити – *Heptaptera triquetra*, *Oenante tenuifolia*, *Verbascum humile* и др. в района са застъпени евксинските видове – *Lathyrus aureus*, *Scilla bithynica*. Установен е и степния елемент *Galium humifusum*.

Сакарски район

Характеризира се с разнообразна остатъчна горска растителност от благуна, смесени гори на благуна с цер, с келяв габър, смесени гори на космат дъб с виргилиев дъб и с келяв габър. На много места дъбовите гори постепенно да подменени от вторични келявогабъррови гори и храсталаци от драка и ксеротермни тревни екосистеми с доминиране на садина, белизма, луковична ливадна, с участие и на ред терофити. В района са налице и македоно-тракийски флорни елементи, български ендемити- *Verbascum adrianopolitanum*, *Colchicum diampolis* и *Galium rhodopaeum* и пет са балкански- *Moehringia grisebachii*, *Astracantha thracica*, *Nonea palens*, *Senecio macedonicus* и *Heptaptera triquetra*.

– Източнородопски окръг с райони:

Хасковски район

Отличава се с преобладаване на обработваеми земи и само малка част е заета от ксеротермни гори с доминиране на благун, космат и виргилиев дъб, смесени гори от благун и цер. На много места в тези гори е проникнал и келяв габър. При деградация на горите са формирани ксеротермни трени екосистеми от садина, белизма, луковичана ливадина и ефемерни растения. В този район, освен другите елементи, се срещат: *Barbarea longirostris* от групата на илирийските балкански ендемити, от македоно-тракийските балкански ендемити – *Moehringia grisebachii*, *Onobrychis degenii*, *Medicago rhodopaea*, *Nonea pallens*, *Stachys serbica*, а от средиземноморските елементи – *Medicago bondevii*, *Merendera attica*.

Крумовградски район

Характеризира се с голямо разнообразие на растителността – ксеротермни блатунови и блатуново-церови гори и ксеромезофитни горунови и смесени горуново-габърски гори. В по-южната част на района са разпространени и гори от мизийски бук, на места групи от дървета от източния бук. На места се среща вечнозеления реликтен храст джел. В района се срещат редките видове тракийски дъб (*Q. thracica*) и юрушкия лопен (*Verbascum humile*). Коренната растителност, която в миналото е заемала влажни местообитания е била представена от смесени гори с преобладаване на полски бряст (*Ulmus minor*), полски ясен (*Fraxinus oxycarpa*), дръжкоцветен дъб (*Quercus pedunculiflora*) и др. На по-сухи местообитания са били формирани смесени гори с преобладаване на благун (*Quercus frainetto*), граница (*Quercus pubescens*) и виргилиев дъб (*Quercus virgiliana*). От тези гори са запазени участъци на сравнително малки площи. В отделни микрогрупировки на растителни съобщества с преобладаване на благун в дървесните и храстови етажи участват келяв габър (*Carpinus orientalis*), мъждрян (*Fraxinus ornus*), круша (*Pyrus pyraeaster*), глог (*Crataegus monogyna*), шипка (*Rosa canina*), мекиш (*Acer tataricum*) и др. В тревните етажи участват късокрак (*Brachypodium pinnatum*), ливадина (*Poa angustifolia*), острица (*Carex muricata*), подбиче (*Teucrium chamaedrys*), черно секирче (*Lathyrus niger*), виолетова белоочица (*Buglossoides purpureocaerulea*), сборна главица (*Dactylis glomerata*), градско омайниче (*Geum urbanum*) и др.

След изкореняването на горите в резултат на различни форми на антропогенни въздействия са протекли разнопосочни вторични сукцесии на растителността. Във формирования тревист тип растителност като доминанти най-често участват белизма (*Dichanthium ischaemum*), садина (*Chrysopogon gryllus*), луковична ливадина (*Poa bulbosa*), валезийска власатка (*Festuca valesiaca*), мащерка (*Thymus panonicus*), обикновено орехче (*Filipendula vulgaris*), бяло подбиче (*Teucrium polium*), млечка (*Euphorbia cyparissias*) и др.

Районът на Община Димитровград се характеризира с преобладаване на обработваеми земи. Основните отглеждани култури са зърнено-житните- пшеница, ечемик (около 50% от насажденията), царевица и слънчоглед (около 20%). Около 34 хил. дка са заети от технически култури (основно памук). Традиционното за общината зеленчукопроизводство е силно намаляло, и заема около 10 хил.дка. Един от ресурсите на общината - ливади, мери и пасища, неефективно използван като основа за развитие на животновъдството.

За територията на Община Димитровград в Регистъра на вековните дървета в България на ИАОС са включени следните видове:

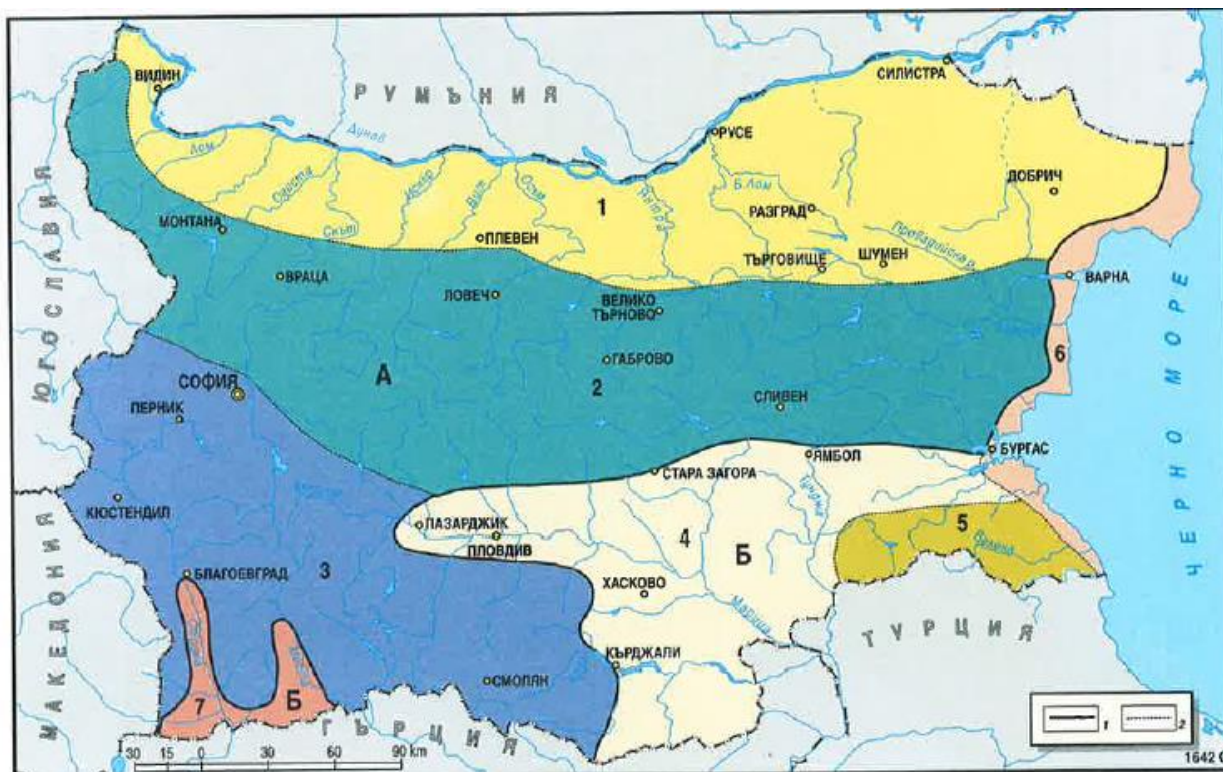
Таблица II-17.Регистър на вековните дървета за територията на Община Димитровград

Код в регистъра	Вид	Населено място	Документ за обявяване	Реална възраст години	Височина/ m	Периметър/ m
2131	Благун (<i>Quercus frainetto</i>)	гр.Димитровград	Заповед №879 от 25.11.2013г., бр. 108/2013 на ДВ	308	13	3.7
2132	Благун (<i>Quercus frainetto</i>)	гр.Димитровград	Заповед №879 от 25.11.2013г., бр. 108/2013 на ДВ	378	15	4.5
2133	Благун (<i>Quercus frainetto</i>)	гр.Димитровград	Заповед №879 от 25.11.2013г., бр. 108/2013 на ДВ	288	13	3.5
1651	Обикновен (летен) дъб (<i>Quercus robur</i>)	гр.Димитровград	Заповед №1042 от 30.11.1984 г., бр. 102/1984 на ДВ	267	18	2.8
1311	Обикновен (летен) дъб (<i>Quercus robur</i>)	с.Бодрово	Заповед №759 от 13.08.1981 г., бр. 79/1981 на ДВ	740	5	4.0
2055	Обикновен (летен) дъб (<i>Quercus robur</i>)	гр.Димитровград	Заповед №639 от 26.09.2008 г., бр. 89/2008 на ДВ	163	15	1.0
2056	Обикновен (летен) дъб (<i>Quercus robur</i>)	гр.Димитровград	Заповед №639 от 26.09.2008 г., бр. 89/2008 на ДВ	93	20	1.2
1409	Обикновен (летен) дъб (<i>Quercus robur</i>)	гр.Димитровград	Заповед №947 от 28.10.1982 г., бр. 92/1982 на ДВ	339	22	3.2
674	Обикновен (летен) дъб (<i>Quercus robur</i>) -2 броя	с.Скобелево	Заповед №1301 от 05.05.1974 г., бр. – на ДВ	227	20	2.0
1864	Обикновен (летен) дъб (<i>Quercus robur</i>)-	с.Каснаково	Заповед №592 от 07.08.1991 г., бр. 72/1991 на ДВ	390	16	4.1
1502	Черна топола (<i>Populus nigra</i>);	гр.Димитровград	Заповед №174 от 09.03.1983 г., бр. 26/1983 на ДВ	338	12	5.4

*Източник: ИАОС: Регистър на вековните дървета към 2021 г.

➤ **Фауна**

Съгласно Зоогеографско райониране (Георгиев, 1980) Община Димитровград е разположена в Тракийския зоогеографски район, в който преобладават европейски и средиземноморски животински видове. Тракийският район заема Горнотракийската низина (на запад до гара Септември), Среднотунджанската низина, Източните Родопи, Сакар, Манастирските възвишения и Бакаджиците (Фиг. II-15).

Фиг. II-15. Зоогеографски райони (по Георгиев, 1980)

(География на България, БАН, 2002 г.)

- 1 – граница между евроазиатската (А) и (Б) територия; 2- граница между зоогеографските райони
1. Дунавски район; 2. Старопланински район; 3. Рило-Пирински район; 4. Тракийски район; 5. Странджански район; 6. Черноморски район; 7. Струмско-Местенски район

По литературни данни от надземната безгръбначна фауна са известни 90 вида и подвида на сем. Carabidae от 18 различни локалитети, както и множество видове от групите Arachnida, Muriaroda и Insecta, като последните обхващат около 77% от всички установени животни в България.

Долините на реките Марица и Тунджа са естествени коридори за навлизане от юг на средиземноморска фауна. Това е и причината 50% от ципокрилите насекоми (Apoidea) и 54% от полутвърдокрилите насекоми (Heteroptera) да са средиземноморски видове в Горнотракийската низина, докато при правокрилите насекоми (Orthoptera) те да достигат 64%. Почти подобно е състоянието и при някои семейства от твърдокрилите насекоми: при хоботниците (Curculionidae) - 44%, а при листорогите (Scarabeidae) - 45%. При гнездящите птици средиземноморският комплекс обхваща 24% и поставя района на второ място. Дори при насекомоядните бозайници и при гризачите тази категория видове достига 22%, което не се наблюдава в съседните райони.

Ендемитите тук са малко и са концентрирани предимно в Източните Родопи. При надземната фауна такива са няколко многоножки и скакалци, докато подземната фауна обхваща 3 балкански и 6 български ендемита. Евроазиатските и европейските видове тук са навлезли предимно от запад и то през планините в Югозападна България.

Спецификата на животинския свят се определя от взаимодействието на два фактора: от една страна – силно антропогенизираната зона в района на реализирането на проекта която е разположена върху бивша кариера за добиване на трошен камък, свързана със постоянен антропогенен натиск и всички произтичащи от това последствия (човешко присъствие, охранителни съоръжения, промяна на естествените местообитания и т.н.), и от друга страна

- относителната близостта до поречието на река Марица, което е естествен екологичен коридор с богати на видове биотопи.

По отношение на представителите на дивата фауна съществено влияние оказва развитието на агроecosистемите, засягащо предимно популациите на хищниците, гризачите и насекомите- най-вече чрез масираното използване на средства за растителна защита и други токсиканти. С изкопаването на почвената повърхност се унищожава полезна ентомофауна, включваща почвените микроорганизми, които допринасят за образуването на хумуса и са важен фактор за плодородието на почвата, дъждовни червеи и други, имащи изключително важна роля за екологичното равновесие. Поддържането на популациите на редица видове застрашени птици зависи съществено от състоянието на полуестествените тревни съобщества с висока природна стойност.

От херпетофауната в района на Община Димитровград се срещат 23 вида земноводни и влечуги, някои от които имат статус на редки и защитени видове: дъждовник (*Salamandra salamandra*). Видът е включен в Бернската конвенция за опазване на дивата европейска флора и фауна и природните местообитания (Берн, 1979 г.), в приложение II (като строго застрашени). Видът е включен и в червения списък на застрашените животни на IUSN (Световен съюз за защита на природата); голяма крастава жаба (*Bufo bufo*). Видът е включен в списъка на IUSN и в Червената книга на България; зелена крастава жаба (*Bufo viridis*); смок мишкар (*Elaphe longissima*); голям мишкар (*Coluber jugularis*); пепелянка (*Vipera ammodytes*); шипобедрена сухоземна костенурка (*Testudo graeca*); шипоопашата сухоземна костенурка (*T. hermanni*) и др.

За района са характерни още: ивичест гушер (*Lacerta trilineata*), зелен гушер (*L. viridis*), стенен гушер (*Podarcis muralis*), кримски гушер (*P. taurica*), смок-стрелец (*Coluber caspius*), тънък стрелец (*C. najadum*), смок-мишкар (*Elaphe longissima*), пъстър смок (*E. quatuorlineata*).

Постоянни обитатели на района са дребните бозайници: гризачи (*Rodentia*) - различни видове мишки (*Apodemus spp.* и *Mus spp.*), плъхове (*Rattus spp.*), полевки (*Microtus spp.*) и насекомоядни (*Insectivora*) – таралеж (*Erinaceus concolor*), къртица (*Talpa europaea*), земеровки (*Sorex spp.*, *Crocidura spp.*, *Neomys spp.*) и др.

Орнитофауната на района е сравнително богата. Това се определя от естествените местообитания в околноводните пространства на река Марица и притоците и създаващи условия за хранене, както през размножителния период, така и по време на сезонните миграции на видовете птици. В зависимост от сезона в района могат да се регистрират над 200 вида птици. Могат да се обособят в екологични групи:

Горски видове, видове обитаващи открити пространства и обработваеми площи, водни и околноводни видове и т.н. От тях се срещат: голяма бяла чапла (*Egretta alba*), нощна чапла (*Nycticorax nycticorax*), бял щъркел (*C. ciconia*), малък корморан (*Halietor pygmeus*), голям корморан (*Phalacrocorax carbo*), земеродно рибарче (*Alcedo atthis*) и др.

Насекомоядни птици - тръстиково шаварче (*Acrocephalus arundinaceus*), мочурно шаварче (*A. palustris*), блатно шаварче (*A. scirpaceus*), крайбрежно шаварче (*A. schoenobaenus*), водно шаварче (*A. paludicola*), горска бърбрица (*Anthus trivialis*), ливадна бърбрица (*A. pratensis*), градска лястовица (*Delichon urbica*), червеногръдка (*Erithacus rubecula*), жалобна мухоловка (*Ficedula hypoleuca*), червеногуша мухоловка (*F. parva*), обикновена чинка (*Fringilla coelebs*), планинска чинка (*F. montifringilla*), градински присмехулник (*Hippolais icterina*), селска лястовица (*Hirundo rustica*), въртошийка (*Jynx torquilla*), червеногърба

сврачка (*Lanius collurio*), черночела сврачка (*L. minor*), речен цвъркач (*Locustella fluviatilis*), тръстиков цвъркач (*L. luscinoides*), северен славей (*Luscinia luscinia*), южен славей (*L. megarhynchos*), синьогушка (*L. svecica*), пчелояд (*Merops apiaster*), жълта стърчиопашка (*Motacilla flava*), сива мухоловка (*Muscicapa striata*), авлига (*Oriolus oriolus*), син синигер (*Parus caeruleus*), голям синигер (*Parus major*), домашна червеноопашка (*Phoenicurus ochrurus*), градинска червеноопашка (*Phoenicurus phoenicurus*), елов певец (*Phylloscopus collybita*), буков певец (*Ph. sibilatrix*), брезов певец (*Ph. trochilus*), голям пъстър кълвач (*Picoides major*), сирийски кълвач (*P. syriacus*), сивогуша завирушка (*Prunella modularis*), орехче (*Regulus regulus*), брегова лястовица (*Riparia riparia*), ръждивогушо ливадарче (*Saxicola rubetra*), голямо черноглаво коприварче (*Sylvia atricapilla*) и др.

Зърноядни птици - щиглец (*Carduelis carduelis*), елхова скатия (*C. spinus*), зеленика (*C. chloris*), сива овесарка (*Emberiza calandra*), жълта овесарка (*E. citrinella*), тръстикова овесарка (*E. schoeniclus*), домашно врабче (*Passer domesticus*), испанско врабче (*P. hispaniolensis*), полско врабче (*P. montanus*) и др.

Дневни и нощни грабливи птици - малък ястреб (*Accipiter nisus*), тръстиков блатар (*Circus aeruginosus*), обикновена ветрушка (*Falco tinnunculus*), горска ушата сова (*Asio otus*), кукумявка (*Athene noctua*) и др.

Видове, обект на ловен туризъм

Съгласно справка на ТП „Държавно горско стопанство Хасково“, видовете обект на ловен туризъм сред пернатия дивеч са Пъдпъдък (*Coturnix coturnix L.*) и Гургулица (*Streptopelia turtur L.*), Река Марица и нейните притоци, язовирите и микроязовирите, намиращи се на територията на общината, предлагат добри условия за провеждане на любителски риболов.

6.4. Лечебни растения

Настоящият раздел е изготвен на основание чл. 50, т. 3 от Закона за лечебните растения (Обн. ДВ. бр. 29/07.04.2000 г., посл. изм. изм. ДВ. бр.96 от 1 Декември 2017г.) и с обем и съдържание, съгласно чл. 55, ал. 1 и 2 от същият Закон.

Около 770 вида, или 19% от всички видове растения у нас, са лечебни. Повечето от тях, около 760 вида, са диворастящи. Около 250 от тях се ползват в големи количества за търговия и преработка. Останалите не са обект на икономически интерес, но за тяхното полезно действие има научни данни и практически доказателства.

Повечето лечебни растения в България се отнасят към биологичния тип на многогодишните тревисти растения - 49%. Едногодишните видове са 19 %, храстите 15 %, а дърветата 11 %. Най-малочислен е типът на двугодишните видове - 6 %. Размножаването е основно чрез семена или спори, но при голяма част от многогодишните видове е застъпено вегетативното размножаване.

Настоящият раздел включва информация за видовете лечебни растения срещащи се на територията на общината, местообитанието им, периода на цъфтеж/събиране, приблизителна оценка на състоянието, периода на възстановяване на находището, допустим процент за събиране от находището, природозащитния статут. Разделът представя и информация за необходимите мерки за опазване на лечебните растения, техните местообитания и находища.

Лечебни растения на територията на Община Димитровград

Лечебните растения участват в състава на дървесни, храстови и тревни съобщества. Някои видове от тях доминират и придават облика на растителността. Други имат много

ограничено разпространение, единични находища и са с природозащитен статут.

Река Марица и нейните притоци, предлагат благоприятни условия за богато разнообразие от лечебни растения. Върху заливните тераси и крайбрежните земи на реките и потоците се срещат смесени насаждения от полския ясен, бряст, обикновен габър, цер, клен и заедно с тях върба, топола и др. В полският и равнинен район се наблюдават тревни съобщества от маточина, обикновена мента, жълт кантарион, живовлек, коприва, повет, бял равнец, еньовче, синя жлъчка и др. Съгласно справка на ТП „Държавно grosко стопанство Хасково”, видовете лечебни растения, разпространени на територията на общината са представени в табличен вид:

➤ **Описание на местоположението на естествените находища на лечебните растения, условията в местообитанията, количеството и състоянието на ресурсите**

Равнец хилядолстен (Равнец бял)/ <i>Achillea millefolium</i> gr. сем. Сложноцветни (Asteraceae) 	Белият равнец е многогодишно тревисто растение с пълзящи подземни издънки. Местообитание: Расте по тревисти места, ливади, планински и горски райони, между храсти. На територията на община се среща по сухите тревисти места, край пътищата, около горите, поляните, из не добре обработените посеви като плевел, из ливадите, между храсталаците. Период на цъфтеж: май-септември. Използваема част: Стръковете се берат по време на цъфтене. Отрязват се цъфтящите стъбла на 15-20 cm от върха, като същевременно се прочистват от развалени от насекомите листа, прецъфтели или необлистени стъбла, както и от примеси. Цветовете (съцветията) се берат при пълното им разцъфтяване в сухо време, като се отрязват късо, на мястото на разклоненията им, без стъблата. Приблизителна оценка на състоянието: добро. Природозащитен статут: Видът не е защитен от ЗБР.
Камшик лечебен/<i>Agrimonia eupatoria</i> Сем. Розоцветни (Rosaceae) 	Многогодишно тревисто растение с късо и дебело коренище. Стъблото е тънко изправено, високо до 1 m. Билката е наричана още: Охтивче, Чичек, Мастика, Ребник, Маясьливче, Мотика, Агримония, Лечебен камшик, Камшиче. Камшикът е медоносно и с приятен аромат растение. Местообитание: Широко разпространен по сухи тревисти и каменливи места, край пътища, ливади, гори и горски поляни из цялата община. Период на цъфтеж: юни-август. Използваема част: Използваемите части са стръковете, отрязани на около 25 cm от основата, събрани по време на цъфтежа. Дебелите стъбла не се събират. Използва се в народната медицина. Приблизителна оценка на състоянието: много добро. Природозащитен статут: Видът не е защитен от ЗБР.
Лечебна ружа/<i>Althaea officinalis</i> Сем. Слезови (Malvaceae) 	Лечебната ружа е многогодишно, тревисто, гъсто, сивовлакнесто растение. Местообитание: Разпространена е из цялата страна от низините докъм 1000 m надморска височина. На територията на общината се среща по влажни места, ливади, из храсталаци, край реки и блата, в равнините части. Период на цъфтеж: юли-септември. Използваема част: Най-широко в медицинската практика се използват корените на лечебната ружа. Изкопават се през есента след узряване на семената, когато са най-богати на слюзни вещества. В народната медицина намират приложение и листата на билката, събрани по време на цъфтеж, а цветовете в началото на цъфтежа. Приблизителна оценка на състоянието: добро. Природозащитен статут: Видът не е защитен от ЗБР.
Ранилист лечебен/<i>Betonica officinalis</i> L Сем. Устноцветни (Lamiaceae) 	Многогодишно тревисто растение с почти хоризонтално коренище. Стъблото е право, четириръбесто. Листата са продълговати. Цветовете са розовочервени, събрани в гъсти класовидни съцветия. Местообитание: храсталаци Среща се по сенчести тревисти места и храсталаци на територията на общината. Период на цъфтеж: юни-септември. Използваема част: В съвременната медицина се използва надземната част (стръкове), която се събира по време на цъфтежа, а така също и коренището. Употребява се и народната медицина при главоболие, подагра, жлъчни заболявания, невралгии и др. Приблизителна оценка на състоянието: добро. Природозащитен статут: Видът не е защитен от ЗБР

Синя жлъчка грапавоплодна/ <i>Cichorium Intybus</i> сем. Сложноцветни (Asteraceae) 	Многогодишно растение с дълъг месест вретеновиден корен. Стеблото изправено, 30-120 cm високо. Стъблото е разклонено, ръбесто, покрито с власинки. Всички части на растението съдържат млечен сок. Растението е познато и с имената - Цикория, Бърдовка, Дъвка и Синя млечка. Местообитание: На територията на общината се среща по ливади, тревисти места, край пътища, плевел в лозя, градини, посеви и окопни култури, включително и по затревените площи в града. Период на цъфтеж: юни-октомври. Използваема част: Използва се надземната част на растението, които се събират през юли и август, а корените са през есента, когато опадат семената, в дъждовно време, или след дъжд, когато почвата е мека. Растението стимулира храносмилането, понижава нивото на кръвната захар. Приблизителна оценка на състоянието: добро. Природозащитен статут: Видът не е защитен от ЗБР.
Дрян обикновен / <i>Cornus mas</i> L. Сем. Дрянови (Cornaceae) 	Представява ниско дърво или храст. Достига на височина до 07-8 метра. Дървесината му е много тежка, здрава и жилава и се използва за изработване на различни дребни предмети, включително и музикални инструменти. Местообитание: Среща се из широколистни гори и храсталаци на територията на общината. Не е особено взискателен за отглеждане при съответни почвени условия, поради това може да се засажда почти навсякъде. Период на цъфтеж: февруари-март. Използваема част: Плодовете, брани след пълното им узряване през август-октомври. Те се държат да омекнат, след което се сушат на сянка или в сушилни при 1° до 70°C. Изсушените дренки имат червен цвят и стипчив сладко-кисел вкус. Използва се още кората и дървесината на растението. Приблизителна оценка на състоянието: много добро. Природозащитен статут: Видът не е защитен от ЗБР.
Смрадлика/ <i>Cotinus coggygia</i> Scop. сем. Смрадликови (Anacardiaceae) 	Смрадликата или още тетра е храст висок до 5 m. Клоните му имат червеникава гладка кора и жълта дървесина. Листата през есента почервяват. Смрадликата е лечебно, багрилно, дъбилно и декоративно растение. Плодът е черен и гол. Растението е отровно ако се използва за вътрешно лечение! Местообитание: Расте по сухи каменисти и скалисти места, из храсталаци и разредени (осветени) дъбови гори, обикновено на варовик. Период на цъфтеж: май-юли. Използваема част: Използват се листата, които се берат по време на цъфтежа, задължително преди образуването на плодовете. Приблизителна оценка на състоянието: много добро. Природозащитен статут: Видът не е защитен от ЗБР.
Глог червен/<i>Crataegus monogyna</i> Jacq. Сем. Розоцветни (Rosaceae) 	Медоносно растение познато още с имената: Бял глог, Глогинка. Представява храст или разклонено дърво, което израства на височина 5-14 m. Има добре развита коренова система. Местообитание: Среща се из гори и храсталаци в цялата страна докъм 1500 m н.в. както и на територията на общината. Период на цъфтеж: май-юни. Използваема част: Използваеми части са цветовете с листата, цветовете без листата, плодовете. Много рядко се употребяват корените, нарязани на дребни късове. Научната и народната медицина са единодушни глогът е великолепно сърдечно средство. Той подобрява работата на коронарните артерии, сърдечния мускул получава повече кислород. Увеличава се и силата на сърдечните съкращения и сърцето изпомпва повече кръв. Подходящ е за продължително лечение. Приблизителна оценка на състоянието: добро. Природозащитен статут: Видът не е защитен от ЗБР.

Зърнастец елшовиден/ <i>Frangula alnus</i> Mill. Сем. Зърнастецови (Rhamnaceae) 	Храст или ниско дърво с гладка сиво-кафява лъскава кора, високо 5-7 метра. Местообитание: Расте из широколистни храсталаци и иглолистни гори, на влажни терени, край блата, реки и потоци, рядко на скалисти и каменисти места, в низините и планините. Билката е разпространена нарядко изцялата страна до към 1300 m н.в. Период на цъфтеж: Цъфи май-юли. Използваема част: В съвременната медицина се употребява изсушената кора от млади стъбла и клони, които се обелват на пролет преди поява на листата. Кората се събира март-април, а зрезите плодове август-септември. След изсушаването ѝ тя още не са годна за медицинско приложение, а трябва да се използват след лагериране 1 година или след нагриване при 100 градуса целзий в продължение на 1-2 часа. Отлежалата кора на елшовидния зърнастец съдържа антрахиноновите гликозиди гликофрангулин (около 7%), франгулин, малки количества агликона франгулаемодин, фисцион и др. Приблизителна оценка на състоянието: задоволително. Природозащитен статут: Видът не е защитен от ЗБР.
Мъждряк/<i>Fraxinus ornus</i> L. Сем. Маслинови (Oleaceae) 	Наричан също бял ясен, е вид с бели кичурести цветове. Мъждрякът може да достигне височина 20 m и диаметър 60 cm, но по-често остава с по-малки размери. Кората е гладка и жълтеникаво-кафява. Дървесината на мъждряка е тежка, жилава, здрава и намира широко приложение. Видът е с горскостопанско, декоративно, лечебно, багрилно и медоносно значение. Местообитание: Смесени гори, гъсталаци и скалисти места, главно на варовикова почва - това са условията, при които мъждрякът расте най-добре. Дървото е устойчиво на суша и може да вирее при лоши почвени условия, особено поради по-слабата конкуренция в такива местообитания. Период на цъфтеж: април-май Използваема част: За лечебни цели се използват кората и листата на билката. Кората се събира в периода от март до юни месец, като се взема тази от младите клони. Листата се събират през лятото при пълното им развитие. И двете суровини се сушат на сянка в проветриви помещения. Употребява се дървесината на мъждряка за направата на дръжки на различни видове сечива и градински пособия. Мъждрякът е с горскостопанско, декоративно, лечебно и медоносно значение. Листата на растението се препоръчват за лечение на артритни и ревматични болки, миалгия и треска. От кората му се извлича продукт с медицинско значение, наречен мана. Приблизителна оценка на състоянието: добро. Природозащитен статут: Видът не е защитен от ЗБР.
Росопас/ <i>Fumaria officinalis</i> L. Сем. Макови (Papaveraceae) 	Едногодишно тревисто растение. Народните му наименования са: Горчива трева, димна трева, димянка, самодивски босилек. Местообитание: Расте по тревисти места, из посевите като плевел и по рудерализирани площи на територията на цялата община. Период на цъфтеж: май-август. Използваема част: С лечебна цел се използват цъфтящите части на росопаса, които съдържат алкалоиди (фумарин, протопин), флавоноиди (рутин), органични киселини (хлорогенова, фумарова, кафеена), танини, горчиви вещества. Лечебният росопас има спазмолитично, противоглистно, диуретично, потогонно, жлъчегонно, отхрачващо и тонизиращо действие, повишава апетита, нормализира обмяната на веществата. Приблизителна оценка на състоянието: много добро. Природозащитен статут: Видът не е защитен от ЗБР.
Еньовче същинско/<i>Galium verum</i> L. сем. Брошови (Rubiaceae)	Едногодишно тревисто растение. Стеблото полегнало или катерливо, (20) 30—120 (180) cm дълго, четириръбо, по ръбовете със закривени четинки, начленено, разклонено, влакнесто във възлите. Цветовете са жълти, събрани в съцветия сенник, които са разположени по върховете на клончетата или в пазвите на листа и стъбла. Има и еньовче с бели

	цветове. Установени са около 300 вида представители на род Еньовче. Лечебно и декоративно растение. Среща се и с имената - Драгайка, Същинско еньовче, Истинско еньовче. Местообитание: Расте из храсталаци и като рудерално край пътища, селища и посеви на територията на цялата община. Период на цъфтеж: май-септември. Използваема част: Използва се цъфтящата надземна част на растението - стръкове заедно с листа. Стръковете от Еньовче се берат през пролетта и лятото (май - юни до август - септември) по време на пълния цъфтеж. Билката съдържа иридоиди (главно гликозида асперулозид), флавоноиди, сапонини, витамин С и др. Приблизителна оценка на състоянието: добро. Природозащитен статут: Видът не е защитен от ЗБР.
Обикновен бръшлян/ <i>Hedera helix</i> L. Сем. Бръшлянови (Araliaceae) 	Обикновеният бръшлян е увивен или катерлив многогодишен храст. При хоризонтален растеж лесно достига до 30 m дължина, а при вертикален (напр. по стена и др.) може да стигне до 25 m. Растението е отровно! Местообитание: Расте из умерено влажни и сенчести широколистни и смесени гори, по скалисти и храсталачни места. Отглежда се по паркове и градини. Период на цъфтеж: август-октомври. Използваема част: В съвременната медицина се използват листата, които се берат по време на цъфтежа и се сушат на сянка. Бръшлянът се използва в козметичната индустрия като съставка в различни продукти против целулита и като декоративно растение при оформлението на градини, паркове, жилищни фасади. Приблизителна оценка на състоянието: много добро. Природозащитен статут: Видът не е защитен от ЗБР.
Хмел/ <i>Humulus lupulus</i> L. Сем. Конопови (Cannabaceae) 	Многогодишно тревисто растение с дълго пълзящо коренище. Стеблото ръбесто, до 6 (в култура и до 12) метра дълго. Местообитание: Расте из влажни широколистни гори и храсталаци, край реки и потоци. Период на цъфтеж: май-октомври. Използваема част: Женските съцветия (шишарки), брани през август, преди да са разцъфтели. Използва се лупулин — жлези от хмел — жълтозелен смолест едър прах с валерианоподобна миризма, който се състои от етеромаслени жлези, покриващи женските съцветия. Получава се чрез претриване върху сито на съцветията. В нашата народна медицина шишарките на хмела се използват и за поставяне във възглавници с рядка тъкан, на които се спи. Жлезите на хмела се използват главно като успокояващо, аналгетично и спазмолитично средство. Приблизителна оценка на състоянието: добро. Природозащитен статут: Видът не е защитен от ЗБР.
Звъника лечебна (Жълт кантарион лечебен, Порезниче) <i>Hypericum perforatum</i> L. сем. Звъникови (Hypericaceae) 	Многогодишно тревисто растение с хоризонтално пълзящо коренище. Стеблата изправени или възходящи, 20 50 (100) см високи, кръгли или двуръбни. в горната част силно разклонени. Местообитание: Расте по сухи тревисти и храсталати места, разредени гори и сечища, изоставени орници, по необработвани места на територията на общината. Период на цъфтеж: май-август. Използваема част: Дрогата се състои само от горните облистени цветоносни стеблени части на растението. Събира се през юни -август. По време на цъфтеж се отрязват облистените стръкове на растението на около 20 cm от върха. Стръковете се навързват хлабаво на снопчета и се окачват за сушене. Използува се главно като средство за лечение на редица стомашно-чревни заболявания. Жълтият кантарион е използван също така и при заболявания на жлъчните пътища и при бъбречна калкулоза Приблизителна оценка на състоянието: много добро. Природозащитен статут: Видът не е защитен от ЗБР.

Маточина/ <i>Melissa officinalis</i> сем. Устноцветни (Lamiaceae) 	Многогодишно тревисто растение. Стъблото е право от 50 до 100 cm високо, четириръбесто, разклонено. Растението има характерна приятна лимонена миризма. Медоносно, лечебно и хранително растение. Местообитание: Среща се по каменисти места, край пътища и храсталаци както и в дворове в цялата община. Период на цъфтеж: юни-септември. Използваема част: Използваемите части са листата и стръковете, които се събират непосредствено преди цъфтеж. Използва се широко в народната медицина. Препоръчва се при различни нервни нарушения, безсъние, главоболие. Може да се консумира като чай, хранителна добавка, както и в инхалации (етерично масло), балсам, лосион. Природозащитен статут: Видът не е защитен от ЗБР.
Обикновена мента /Джоджен/ <i>Mentha spicata</i> Сем. Устноцветни (Lamiaceae) 	Наричана още джоджен, представлява тревисто многогодишно растение, достигащо на височина 30-100 cm. Съществуват множество разновидности на ментата, която освен с лечебна цел се използва и като подправка. Джодженът съдържа голямо количество ароматни масла, между които и ментол. Има приятна миризма и слабо парлив вкус. Местообитание: Расте по влажни тревисти места, край реки и блата. Широко отглеждана като кулинарна подправка и етеричномаслена лечебна билка. Среща се на територията на цялата община. Период на цъфтеж: Ментата цъфти от юни до август. Използваема част: В медицината се използват листата на растението. Най-същественото в действието на ментата и на съдържащото се в нея етерично масло, е холагогното и холеретичното им действие. Приблизителна оценка на състоянието: много добро. Природозащитен статут: Видът не е защитен от ЗБР.
Драка/ <i>Paliurus spina-christi</i> Mill. сем. Зърникови (Rhamnaceae) 	Драката е бодлив, силно разклонен от основата си, листопаден, висок до 3 метра храст. Младите клонки са кестеняви, пухести. Растението е лечебно, медоносно, багрилно, дъбилно и декоративно. Местообитание: Среща се по сухи и открити места на територията на цялата община. Период на цъфтеж: май-септември, а плодовете узряват от юли до ноември. Използваема част: Плодовете на драката се събират през втората половина на лятото до средата на есента, когато придобият жълтозелен до светло жълтокафяв цвят. Плодовете се берат с ръкавици, поради бодливостта на растението. Билката се използва и за направа на живи плетове, а и за озеленяване на сухи и каменливи склонове. Билката съдържа флавоноиди, главно гликозида рутин и дъбилни вещества. Приблизителна оценка на състоянието: много добро. Природозащитен статут: Видът не е защитен от ЗБР.
Живовлек ланцетовиден/ <i>Plantago lanceolata</i> L. сем. Живовлекови (Plantaginaceae) 	Наричан още теснолистен живовлек е многогодишно тревисто растение с цветоносното стъбло високо 7-40 cm, без листа. Различава се от Широколистния живовляк (<i>Plantago major</i>) по формата на листата, които са по-тесни и с ланцетна форма - при другия вид са широкоелиптични или яйцевидни. Често се среща по обработваеми земи и пасища и се приема за плевел. Местообитание: Расте по тревисти места, населени места, ливади, край пътища и сгради и др. на територията на цялата община. Период на цъфтеж: май-септември. Използваема част: В съвременната медицина се използват листата, които се берат по време на цъфтежа, семената и пресният сок. Теснолистният живовляк се използва предимно като традиционно лекарство за лечение на орални и фарингеални възпаления, придружени от суха кашлица. Приблизителна оценка на състоянието: много добро. Природозащитен статут: Видът не е защитен от ЗБР.

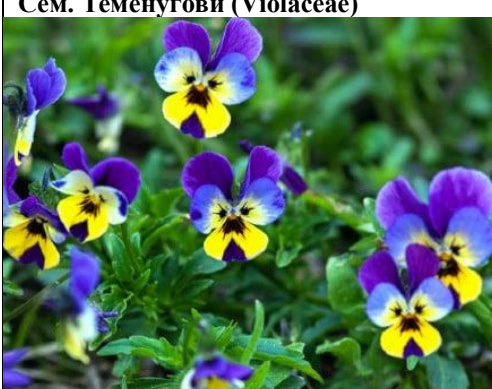
Живовлек голям/ <i>Plantago major</i> L. сем. Живовлекови (Plantaginaceae) 	Известен още с името Широколистен живовлек. Представлява многогодишно тревисто растение с безлистно цветносно, голо стъбло. Местообитание: Среца из пасища и ливади, край пътища и ниви, по пясъчливи и тревисти места на територията на цялата общината. Период на цъфтеж: май-септември. Използваема част: Използват се листата, които се събират от май до октомври месец, в сухо време и след като се вдигне росата. Листата се отрязват и не трябва да се мачкат. Сушат се на сянка или в сушилня. Широколистният живовлек влиза в състава на кремове, които също са предназначени за употреба при кожни лезии, синини и наранявания. В народната медицина се използват още семената и пресният сок. Сиропът от живовлек е много добро средство против кашлица. Семената могат да се консумират сурови или варени, но трудно се събират като реколта. Приблизителна оценка на състоянието: много добро. Природозащитен статут: Видът не е защитен от ЗБР.
Обикновена шипка/ <i>Rosa canina</i> Сем. Розоцветни (Rosaceae) 	Представлява широколистен храст, обикновено вариращи на височина от 1 до 5 метра, въпреки че понякога може да се покатери и по-високо в короните на високи дървета. Средната му височина е около 3 метра. Растението е известно още и с имената: Див гюл, Кучешка шипка, Див трендафил. Местообитание: Расте из храсталаци, редки гори, покрай реки, каменистите места на територията на общината. Период на цъфтеж: май-юли. Използваема част: Плодовете - шипки, събрани след пълното им узряване, но все още твърди през есента. Плодът на шипката е с високо съдържание на антиоксиданти, танини, дъбилни вещества. Бере се през месеците септември и октомври. Известен е със своето високо съдържание на витамин С. Намира приложение и в хранително-вкусовата промишленост. Приблизителна оценка на състоянието: добро. Природозащитен статут: Видът не е защитен от ЗБР.
Върба бяла/ <i>Salix alba</i> L. сем. Върбови (Salicaceae) 	Получила е това име, заради белезникавото, почти бяло оцветяване на листата ѝ. Видът представлява дърво, до 25-30 метра високо, кората тъмнокафява надлъжно напукана; младите клонки жълтеникавокафяви или червеникави, лъскави сребристо влакнести. Короната е широка, а клоните чупливи и изправени. Гъвкавите млади клонки често са материал за плетени огради, мебели и кошници. Местообитание: Расте в самостоятелни или смесени крайречни гори, край мочурища и блатата на територията на общината. Период на цъфтеж: март-май. Използваема част: В съвременната медицина се използва върбовата кора, която се събира рано напролет, по време на усиленото сокодвижение в растението от клони на 3-6 годишна възраст. Тя е познато средство за намаляване на температура и болки, укрепване на организма и прочистване на кръвта. Отделя се от млади клонки, събирани в края на зимата и в началото на пролетта от дървета на възраст от 2 до 5 години. Нарязва се на парченца или се смачква, за да се използва в отвари. При хранителните добавки често се ползва за комбинации с противовъзпалително действие. Приблизителна оценка на състоянието: добро. Природозащитен статут: Видът не е защитен от ЗБР.

Обикновен киселец/ <i>Rumex acetosa</i> Сем. Лападови (Polygonaceae) 	Киселецът е многогодишно двудомно стройно растение, високо около 60 cm, със сочни стъбла и листа. Има кръгово разположени класове от червеникаво-зелени цветове. Характеристика на растението е способността да натрупва ензими, благодарение на което толерира добре слана през зимата. При продължително понижаване на температурата и липса на снежна покривка кореновата система може да измръзне. Цветето е еднополово, двудомно, малко, розово или червено. Местообитание: разпространен е из цялата община във влажните полски ливади. Период на цъфтеж: май-юли. Използваема част: листата на младите стъбла се използват за храна като тзеленчук. Листата могат да се добавят в салати за подсилване на вкуса. Често се пюрират в супи и сосове и са основна съставка в супа от киселец. Поради слабокиселия си вкус, се твърди, че гаси жаждата и се смята за полезен за повишаване на апетита. Приблизителна оценка на състоянието: много добро. Природозащитен статут: Видът не е защитен от ЗБР.
сем. Бъзови (Caprifoliaceae) Бъзак (<i>Sambucus ebulus</i>)	Тревието многогодишно растение, вид бъз, с дълго, пълзящо, силно разклонено коренище. Стъблата и листата му почервяват през есента с височина 1-2 метра. Местообитание: Билката расте върху отпадъци или увредени места, край селища, пътища, ж.п. линии, из храсталаци; край гори, реки, като плевел в посевите, лозята и градините в общината. Период на цъфтеж: юни-септември. Използваема част: В народната медицина се използва плодът и коренът, а по-рядко и цветовете. Корени от бъзак - събират се през есента (октомври - ноември) след узряване на плодовете. Плодове от бъзак - събират се през лятото (август-септември) при пълното узряване на плодовете, когато са придобили характерното тъмносиньо обаяние. Приблизителна оценка на състоянието: много добро. Природозащитен статут: Видът не е защитен от ЗБР.
Черен бъз/ <i>Sambucus nigra</i> L. сем. Бъзови (Caprifoliaceae) 	Черният бъз е широколистен храст или дърво, който се развива с бързи темпове (бързорастящ). Наричан е още бъзуняк, селешник. Местообитание: Разпространен е край населените места в общината, из храсталаци и горски територии. Среща се често и в крайградските квартали и по селските дворове. Използва се и като жив плет. Период на цъфтеж: Цъфти през май-юли, късно след разлистването, а плодчетата узряват към август-септември. Билката дава плод изобилно почти всяка година. Използваема част: В съвременната медицина се използват най-често цветовете, а по-рядко плодовете и коренът. Цветовете се берат преди пълното им разцъфтяване, а плодовете – след пълното им узряване. Използва се и кората на стъблото. Приблизителна оценка на състоянието: много добро. Природозащитен статут: Видът не е защитен от ЗБР.
Черно кучешко грозде/ <i>Solanum nigrum</i> L. Сем. Картофови (Solanaceae) 	Едногодишно отровно растение, което на височина достига до 150 cm. Листата му са с къса дръжка, широкояйцеви. Местообитание: Рудерално растение, разпространено по замърсените места, по-рядко в обработваемите площи в общината. Период на цъфтеж: юни-септември. Използваема част: В съвременната медицина се употребяват върхните млади клонки заедно с листата. Използва се и в народната медицина. Черното кучешко грозде съдържа соланин. Отровни са листата, плодовете и цветовете. Отличава се с успокоително, дезинфекционно и противоспазматично действие. Намира приложение при заболявания като епилепсия, гърчове, психични патологии, главоболие, гастрит и ентерит. Приблизителна оценка на състоянието: добро. Природозащитен статут: Видът не е защитен от ЗБР.

Офика/ <i>Sorbus aucuparia</i> L. сем. Розоцветни (Rosaceae) 	Офиката е многогодишно дърво, високо около 15-16 m, със сива и гладка кора, която при старите дървета се напуква слабо. Наричана е още Калина и Самодивско дърво. Местообитание: Расте по плодородни кафяви горски почви и обикновено сред широколистните и смесените широколистно иглолистни гори в общината. Период на цъфтеж: април-юни. Използваема част: Събраните в пълна зрелост както от диворастящи, така и от културни растения плодове. Те се използват както свежи, така и изсушени в сушилни. Цветът им е червен-оранжев, миризмата слаба, характерна, а вкусът горчиво кисел. Плодовете са богати на витамин С. Използват се при атеросклероза, повишено кръвно налягане, захарен диабет и др. Приблизителна оценка на състоянието: задоволително. Природозащитен статут: Видът не е защитен от ЗБР.
Зарасличе (Черен оман)/ <i>Symphytum officinale</i> L. Сем. Грапаовлистни (Boraginaceae) 	Многогодишно тревисто грубовлакнесто растение с късо вертикално коренище и масивен месест корен (отвън черен, отвътре бял). Стъбла дебели, гъсто облистени, до 1 метър високи, листа грапави с едри власинки. Местообитание: Расте из влажни и замочурени ливади, заливни места край реки, потоци на територията на общината. Разпространен обикновено поединично. Период на цъфтеж: май-юли. Използваема част: Коренището с корена. Корените на билката са богати на алантоин, съдържат още танини и следи от пиролизидинови алкалоиди. Билката ускорява зарастването на раните, действа противоязвено (противовъзпалително и ускоряващо заздравяването), стимулиращо зарастването на нови съединителнотъканни клетки. Приблизителна оценка на състоянието: добро. Природозащитен статут: Видът не е защитен от ЗБР.
Вратига, паничка/<i>Tanacetum vulgare</i> L. сем. Сложноцветни (Asteraceae) 	Многогодишно тревисто растение с удължено дървенисто коренище с дълги корени. Стеблата многобройни прави кръгли. Растението е отровно! Местообитание: Расте по тревисти и храсталачни места, из разреждени гори, вторично изоставени места на територията на общината. Период на цъфтеж: юни-септември. Използваема част: Използват се листата и цветовете на билката, като растението се отсича близо до корена по време на цъфтеж. Цветовете се изсушават при 30°C и се съхраняват на сухо и проветриво място, без пряка слънчева светлина. Листата и цветята на имат стимулиращи и тонизиращи свойства. Масло, получено от цветята, се използва предимно като антихелминтик. Приблизителна оценка на състоянието: добро. Природозащитен статут: Видът не е защитен от ЗБР.
Трабузан (Бабини) зъби/ <i>Tribulus terrestris</i> L. Сем.Парнолистникови Zygophyllaceae 	Едногодишно тревисто растение. От основата на корена излизат многобройни тънки, пълзящи, дълги до 80 cm стъбла. Местообитание: Разпространено е по пясъчливи и каменливи места, край пътищата и като плевел в лозята и окопните култури на територията на общината. Период на цъфтеж: юли-септември. Използваема част: Надземната част на растението – стръкове и цели растения. Отрязват се надземните части на растението през месеците юли, август и септември, по време на цъфтежа и преди разпукването на плодовете. Суровината се почиства от органични и минерални примеси и се суши в проветриви помещения. Приблизителна оценка на състоянието: добро. Природозащитен статут: Видът не е защитен от ЗБР.
Подбел/ <i>Tussilago farfara</i> L. сем. Сложноцветни (Asteraceae)	Многогодишно тревисто растение с дълго пълзящо коренище. Цветоносните стебла 10 -25 cm високи, покрити с червеникави люсповидни листа. Местообитание: Расте по глинести почви, по насипи, влажни брегове, сипеи, канали, изоставени места на територията на общината.

	Период на цъфтеж: март-май. Използваема част: Събраните напълно развити листни петури заедно с дръжките, изсушени в проветриви помещения или в сушилни при температура, не по-висока от 35°C. Листата се берат зелени и млади, през месеците юни - август. Билката съдържа от 5 до 10% слузни вещества, горчивото вещество тусилагин, танини, сапонини, органични киселини, пигменти и др. В народната медицина се използват свежите листа на подбел, които се налагат върху рани и циреи и им помагат да заздравеят по-бързо. Приблизителна оценка на състоянието: добро. Природозащитен статут: Видът не е защитен от ЗБР.
Върбинка лечебна/ <i>Verbena officinalis</i> сем. Върбинкови (Verbenaceae) 	Върбинката е многогодишно тревисто растение. Стъблата са четириръбести, дълги от 30 до 100 cm, изправени, разклонени. Местообитание: Върбинката расте по тревисти и буренливи места, край пътища, селища и из посеите на територията на цялата община. Период на цъфтеж: май-октомври. Използваема част: За лечебни цели в медицината се използва стрък от върбинка и листата, които се берат по време на цъфтеж. Отрязват се с нож облистените цветоносни стъбла на дължина до 20 cm, измерена от върха на растението. Могат да се събират и зелените и неповредени листа от неотрязаната част. Върбинката е добро укрепващо средство. Има диуретично действие, еметично действие, противовъзпалително и термopонижаващо действие, което води до силно потоотделяне, успокоява нервната система. Има потенциал като антиоксидант при ендокринни и неврологични проблеми. Приблизителна оценка на състоянието: много добро. Природозащитен статут: Видът не е защитен от ЗБР.
Миризлива теменуга/ <i>Viola odorata</i> Сем. Теменугови (Violaceae) 	Наричана още горска теменуга. Представява многогодишно тревисто растение със силно разклонено коренище, без надземно стъбло, с розетка от листа и 10-25 cm дълги вкореняващи се надземни издънки. Декоративна и медоносна билка. Местообитание: Расте из просветлени листопадни гори (кестенови, букови и дъбови) и храсталаци на територията на общината. Използваема част: В съвременната медицина се употребява коренището с корените, които се изкопават през март-юни, цялата надземна част и цветовете. Корените се събират през месеците септември и октомври, а цветовете по време на цъфтеж. Има широко приложение и в народната медицина. Цветовете имат секретолитично, отхрачващо и дезинфекционно действие. Цветовете и листата се използват и в парфюмерията Приблизителна оценка на състоянието: много добро. Природозащитен статут: Видът не е защитен от ЗБР.
Трицветна теменуга/ <i>Viola tricolor</i> Сем. Теменугови (Violaceae) 	Представява едногодишно тревисто растение с право, ръбесто, слабо разклонено стъбло, високо до 45 cm с тънък вретеновиден корен. Местообитание: Среща се по сухите тревисти и каменливи места, по нивите, стърнищата, ливадите и храсталаците на територията на цялата община. Период на цъфтеж: май-септември. Използваема част: Надземната част, брана през време на цъфтежа. Изсушената билка е със сладниково-горчив вкус. Усилва секрецията на бронхиалните жлези. Високото съдържание на сапонини в билката определя отхрачващото ѝ действие. Прилага се като добро средство при суха кашлица, кожни проблеми и др. Приблизителна оценка на състоянието: добро. Природозащитен статут: Видът не е защитен от ЗБР.

➤ **Анализ на дейностите за опазване на екосистемите, включващи лечебни растения, за осигуряване на устойчивото им ползване и опазване на ресурсите**

Лечебните растения в естествените им находища трябва да се опазват от увреждане и унищожаване с цел осигуряване на устойчивото им ползване като част от естествения растителен генетичен фонд. Неправилният начин на експлоатация на находищата нарушава възстановителния потенциал на популациите, който зависи от биологичните особености на вида и количествата събирани билки. Не природосъобразното събиране, липсата на период за възстановяване и покой, нарушаването на нормалното семенно и вегетативно размножаване са основните причини за понижаване възможностите на естествените находища като източник на суровини.

Ползване на лечебните растения

Управлението на дейностите по опазване и устойчиво ползване на лечебните растения, включително събирането и изкупуването на получаваните от тях билки е регламентирано със Закона за лечебните растения (ЗЛР). Ползването на лечебните растения е ползването на техните ресурси и включва:

- събирането на билки от диворастящи и култивирани лечебни растения;
- придобиването на билки за първична обработка или преработка;
- събирането на генетичен материал от диворастящи лечебни растения за култивиране, за опазване при условия извън естествената среда на лечебните растения или за възстановяване на други места в природата.

Ползването на лечебните растения, представляващо стопанска дейност, се извършва въз основа на позволение за ползване, издадено по реда на ЗЛР. Позволение не се изисква при събиране на билки за лични нужди от земи, гори и водни обекти - общинска собственост. Позволение не се изисква и когато лечебните растения са култивирани от собственици или ползватели на земи, гори или водни обекти, освен когато са култивирани от общината. Съгласно чл. 22 от ЗЛР, позволение за ползване на лечебните растения се издава от:

1. Директора на държавното горско стопанство или на държавното ловно стопанство в определения им териториален обхват - когато ползването е от горски територии – държавна собственост, както и за такива, предоставени им за управление въз основа на договор – след заплащане на такса в държавното горско стопанство или в държавното ловно стопанство.
2. Кмета на общината, когато ползването е от:
 - земеделски земи от поземления фонд и такива, включени в строителните граници на населените места - общинска собственост, след заплащане на такса в общината;
 - територии в строителните граници на населените места - общинска собственост, независимо от предназначението им, след заплащане на такса в общината;
 - земеделски земи от поземления фонд - частна собственост; позволение се издава на собственика/арендатора или упълномощено от него лице, без заплащане на такса с възможност за преотстъпването му на трети лица - възмездно или безвъзмездно, при свободно договаряне.

Изисквания за опазване на находищата на лечебни растения, обект на събиране

За опазване естествените находища на лечебните растения е необходимо да се спазват изискванията, разписани в чл. 4 от *Наредба № 2 от 20 януари 2004 г. за правилата и изискванията за събиране на билки и генетичен материал от лечебни растения* (Обн. ДВ. бр.14/20.02.2004 г.), а именно:

- при събиране на надземни растителни части не се допуска изкореняване на растенията;
- цветовете, плодовете и семената се събират, без да се увреждат другите части на растенията;
- оставят се част от най-добрите екземпляри за естествено семенно размножаване;
- при наличие на узрели плодове и семена те се разпръскват за подпомагане на естественото семенно размножаване;
- повторно събиране на билки от определен район или находище се извършва след възстановяване на популацията;
- не се събират билки от млади, недобре развити или увредени лечебни растения.

Съгласно чл. 5 от същата Наредба, не се допуска събиране на билки в количества, надвишаващи следните стойности, определени като процент от наличните в находището запаси:

- ✓ за корени, коренища, грудки и луковици от видове, които лесно възстановяват ресурсите си (вълча ябълка обикновена, глухарче обикновено, гръмотрън бодлив, девисил, лапад алпийски, оман чер, орлова папрат, прозорче горско, теменуга миризлива, чемерика лобелиева, чобанка хибридна и др.) - до 70%;
- ✓ за корени, коренища, грудки и луковици от видове, които трудно възстановяват ресурсите си или растат при специфични екологични условия (божур червен, здравец обикновен, змиряник петнист, иглика лечебна, мъжка папрат, орехче ливадно, орехче обикновено, ранилист лечебен, сладка папрат обикновена и др. - до 40%;
- ✓ за кори, листни и стъблени пъпки (бреза обикновена, бор, върба бяла, дъб летен, леска обикновена и др.) - до 40%;
- ✓ за листа (бреза обикновена, живовлек голям, живовлек ланцетовиден, коприва, леска обикновена, малина, смрадлика и др.) - до 70%;
- ✓ за стръкове (великденче лечебно, звъника лечебна, иглика лечебна, камшик лечебен, коприва, мащерка, напръстник вълнест, подъбиче обикновено, равнец хилядолистен, ранилист лечебен, риган обикновен, тлъстига лютива, шапиче и др.) - до 70%;
- ✓ за цветни пъпки, цветове, съцветия и цветни кошнички, плодове и семена (боровинка червена и черна, бяз черен, глог червен, драка, зърнеш, иглика лечебна, лайка, липа - дребнолистна, едролистна, сребролистна, лопен гъстоцветен, мразовец есенен, орехче ливадно, офика, подбел, шипка и др.) - до 70% за едногодишните и до 80% за многогодишните видове.

Експлоатацията на находищата се редува с период на възстановяване на ресурсите. Продължителността на периода за възстановяване е различна за отделните видове и части от растението:

- * при събиране на корени и коренища от видове, които лесно възстановяват ресурсите си (гръмотрън бодлив, копитник, коприва, лапад алпийски, прозорче горско, решетка безстъблена, теменуга миризлива, чемерика лобелиева, чобанка хибридна, чувен и др.) - 2 години;
- * при събиране на корени и коренища от видове, които трудно възстановяват ресурсите си или растат при специфични екологични условия (дива тиква, здравец обикновен, иглика лечебна, лудо биле, мъжка папрат, орехче обикновено, сладка папрат и др.) - 3 години;
- * при събиране на грудки (божур червен, змиряник петнист, орехче ливадно) - 2 години;
- * при събиране на листа (боровинка черна и червена, лудо биле, малина, медуница лечебна, подбел, смрадлика, чемерика лобелиева и др.) - 1 година;

- * при събиране на стръкове от видове, които трудно възстановяват ресурсите си (горицвет пролетен, иглика лечебна, тинтява горска, тлъстига лютива и др.) - 4 години;
- * при събиране на съцветия от иглика лечебна и лопен гъстоцветен - 2 години;
- * плодове и семена от есенен минзухар и зърнеш - 2 години.

Не е необходим период за възстановяване при събиране на следните билки:

- коренища от вълча ябълка обикновена, коприва, орлова папрат, репей и трескот;
- стръкове от видове, които лесно възстановяват ресурсите си (ветрогон полски, великденче лечебно, вратига, дяволска уста обикновена, звъника лечебна, змийско мляко, коприва, кучешко грозде черно, пчелинок обикновен, равнец хилядолистен и др.);
- цветни пъпки, цветове и съцветия (бъз черен, глог червен, лайка, липа - дребнолистна, едролистна и сребролистна, подбел, равнец хилядолистен, слез горски и др.);
- плодове и семена от есенен минзухар и зърнеш.

Период и начини за събиране на билки

Билките се събират в различен период/фаза от вегетацията на растенията, описани в чл. 7 от *Наредба № 2 от 20 януари 2004 г. за правилата и изискванията за събиране на билки и генетичен материал от лечебни растения* и са както следва:

- ❖ подземни органи (корени, коренища, грудки и луковици) - през есента или рано през пролетта преди вегетацията на растенията;
- ❖ кори - през пролетта във фаза на най-усилено сокодвижение (март - май);
- ❖ листни и стъблени пъпки - през пролетта (март - април), преди да се развият;
- ❖ борови връхчета - рано през пролетта, преди вегетацията;
- ❖ листа - преди цъфтежа (коприва, маточина, мента, момина сълза), по време на цъфтежа (боровинка черна и червена, блян черен, живовлек голям и ланцетовиден, лудо биле, слез горски, смрадлика) или след цъфтежа (бреза обикновена, глог червен и черен, глухарче обикновено, липа, медуница лечебна, подбел и др.);
- ❖ стръкове - в началото на цъфтежа или по време на пълен цъфтеж преди плодообразуване; допуска се събирането на стръкове с млади плодове, когато растението цъфти продължително време, като едновременно образува и плодове (боаянка разклонена, овчарска торбичка обикновена, росопас лечебен и др.);
- ❖ цветни пъпки - непосредствено преди разцъфтяването им (пелин сантонинов);
- ❖ цветове и съцветия - в началото на цъфтежа или при пълен цъфтеж;
- ❖ месести плодове (боровинка черна и червена, бъз черен, касис, киселица, къпина полска, малина, офика, шипка, ягода горска и др.) - след пълното им узряване;
- ❖ сухи плодове от сенникоцветни - непосредствено преди пълното им узряване;
- ❖ семена - непосредствено преди пълното им узряване.

Видове под специален режим на опазване

Отделни видове диворастящи лечебни растения се поставят под специален режим на опазване, когато биологичното разнообразие или ресурсите им проявяват трайна тенденция към намаляване или има опасност от появяването на такава тенденция. Специалният режим се определя ежегодно до 10 февруари със заповед на министъра на околната среда и водите. Режимът обхваща следните дейности:

- Забрана за събиране на билки за определен период от естествените находища на видовете от територията на цялата страна, отделни райони или единични находища;
- Определяне на годишно допустимо за събиране количество билки по райони или находища;

- Разработване и прилагане на мерки за възстановяване на популациите и на техните местообитания.

Със Заповед № РД-162/25.02.2021 г. на Министъра на околната среда и водите допустимите за събиране количества билки за 2021 г. (kg сухо тегло) от естествените находища, извън териториите на националните паркове, са следните видове лечебни растения: Божур червен (*Paeonia peregrina* Mill.), Зърнастец елшовиден (*Frangula alnus* Mill.), Иглика лечебна (*Primula veris* L.), Катраника, пелин бял (*Artemisia alba* Turra), Лазаркиня, еньовче ароматно (*Galium odoratum* (L.) Scop.), Лудо биле, старо биле (*Atropa belladonna* L.), Ранилист лечебен (*Betonica officinalis* L.), Решетка безстъблена (*Carlina acanthifolia* All.), Тлъстига лютивя, жълто прозориче (*Sedum acre* L.), Трън кисел (*Berberis vulgaris* L.), Шапиче (*Alchemilla vulgaris* complex).

Със заповедта на министъра, за територията на област Хасково няма определени квоти за събиране от цитираните по-горе растения за 2021 г.

Забранено е събирането на билки от естествените им находища на територията на цялата страна, от следните видове лечебни растения: Бенедектински трън, пресечка (*Cnicus benedictus* L.), Волски език (*Asplenium scolopendrium*), Горицвет пролетен (*Adonis vernalis* L.), Диянка лечебна, валериана (*Valeriana officinalis* L.), Залист бодлив (*Ruscus aculeatus* L.), Изтравниче (*Asplenium trichomanes* L.), Исландски лишей (*Cetraria islandica* L. Ach.), Исоп лечебен (*Hyssopus officinalis* ssp. *aristatus*), Какула едрорцветна (*Salvia tomentosa* Mill.), Копитник (*Asarum europaeum* L.), Мечо грозде (*Arctostaphylos uva-ursi*), Момина сълза (*Convallaria majalis* L.), Оман бял (*Inula helenium* L.), Папаронка жълта, жълт мак (*Glaucium flavum*), Пелин сантонинов (*Artemisia santonicum* L.), Пирински чай, мурсалски (*Sideritis scardica*), Пищялка панчичева (*Angelica pancicii*), Плаун бухалковиден (*Lycopodium clavatum* L.), Риган бял (*Origanum vulgare* L.), Лечебна ружа (*Althaea officinalis* L.), Салеп (*Orchis* sp. *Diversa*), Смил жълт (*Helichrysum arenarium* L.), Хуперция, Плаун обикновен (*Lycopodium selago*), Цистозира (*Cystoseira barbata*).

Ограниченията и забраните не се отнасят за количествата билки, събирани за лични нужди, с изключение на пирински (мурсалски, алиботушки) чай (*Sideritis scardica* Gribbs).

Съгласно допълнителните разпоредби на ЗЛР под понятието „Билки за лични нужди“ се разбира количествата билки в свежо състояние, събрани от едно лице в рамките на един ден, както следва: корени, коренища, луковици или грудки - до 1 kg; стръкове - до 2 kg; листа - до 1 kg; кори - до 0.5 kg; цветове - до 0.5 kg; семена - до 0.1 kg; плодове - до 10 kg; пъпки - до 0.5 kg; талус - до 1 kg.

Определените със заповедта количества билки се разпределят от регионалните инспекции по околна среда и водите между билкозаготвителите от района на инспекцията. Разпределението се извършва съответно със заповед на директора на съответната РИОСВ. Билките, събрани от лечебни растения под специален режим, се придружават до лицата, които ги използват с или без преработване за производство на лекарствени продукти, храни и козметика със следните документи:

- Заповед на директора на регионалната инспекция по околната среда и водите по чл. 10, ал. 5 от ЗЛР, когато билките са събрани от естествените им находища;
- Удостоверение, издадено от общината, когато билките са събрани от култивирани лечебни растения;
- Позволително за ползване на билки по чл. 21, ал. 2 от ЗЛР.

Видовете растения, обявени за защитени съгласно приложение № 3 към чл. 37 от Закона за биологичното разнообразие и обхванати в списъка по приложението към чл. 1, ал. 2 на този закон, се опазват съобразно разпоредбите на Закона за биологичното разнообразие.

За находища на лечебни растения, намиращи се в защитени територии, се прилагат режимите и нормите, установени със Закона за защитените територии, заповедите за обявяване и плановете за управление на защитените територии, а по отношение на опазването и ползването - разпоредбите на този закон.

Съгласно чл.46 от ЗЛР, Кметът на общината ръководи изпълнителната дейност на общината във връзка с ползването, опазването и култивирането на лечебните растения, като:

- организира изпълнението на дейностите по отношение на лечебните растения, включени в общинската програма за опазване на околната среда;
- издава разрешителни за ползване на лечебни растения от земи, води и водни обекти – общинска собственост;
- издава удостоверения за билките от култивираните лечебни растения;
- предоставя на министъра на околната среда и водите информация за нуждите на наблюдението и оценката на лечебните растения и на създаването и поддържането на специализираните карта и регистър за тях.

На територията на Община Димитровград, няма регистрирани билкозаготвителни пунктове.

➤ ***Приоритетни мерки за опазване на ресурсите и разнообразието на лечебните растения, включително на редки или застрашени от изчезване видове***

Лечебните растения са природен ресурс. Опазването и управлението им е с цел да се осигури устойчиво ползване като част от естествения растителен и генетичен фонд със сегашна или бъдеща ценност.

Опазването на лечебните растения е система от мерки и дейности, целящи запазването на биологичното разнообразие на лечебните растения и на техните ресурси. То включва поддържането и съхраняването на екосистемите, съдържащи лечебни растения, на естествените им местообитания, както и поддържането и възстановяването на жизнеспособни популации на видовете. Опазването на лечебните растения е насочено към биологичните им ресурси в естествената им среда, включително към генетичните ресурси, отделните екземпляри растения, популациите на видовете и екосистемите, включващи популацията. Опазването трябва да включва поддържането и съхраняването на екосистемите и естествените им местообитания.

За изпълнение целите на програмата ще бъдат предприети следните мерки:

- ✓ Осъществяване на контрол за недопускане на ползване на лечебни растения по начини и със средства, водещи до увреждане или унищожаване на находищата;
- ✓ Провеждане на периодични разяснителни кампании с цел повишаване екологичната култура на населението по прилагане на Закона за лечебните растения и поднормативните актове към него, както и запознаване жителите на общината със заповедите на Министъра на околната среда и водите и на Регионалната инспекция по околна среда, относно специалния режим на опазване и ползване на лечебните растения през съответната година и осъществяване на контрол по тяхното изпълнение;
- ✓ Съобразяване на издадените разрешителни за ползване на лечебни растения със състоянието на ресурсите и осъществяване на контрол по тяхното изпълнение;

- ✓ Предоставяне на собствениците и ползвателите на земеделски земи, наличната информация за лечебните растения на територията на общината, за пригодността на земята за отглеждането им, както и информация за задълженията и препоръките относно земеползването, включително използване на екологосъобразни технологии за отглеждане, свързани с лечебните растения в общината;
- ✓ Даване на указания, относно начинът на ползване на лечебните растения на територията на Община Димитровград, както и правилата и изискванията за събиране на билки или генетичен материал от лечебни растения, регламентирани с *Наредба №2 от 20 януари 2004 г. за правилата и изискванията за събиране на билки и генетичен материал от лечебни растения*;
- ✓ Забраняване ползването на лечебните растения по начини и със средства, които водят до увреждане на находищата им, намаляване на техните ресурси, затруднено възстановяване на популациите им или намаляване на тяхното биологично разнообразие, както и в нарушение на Наредба №2/02.01.2004 г.;
- ✓ Недопускане на палене на стърнища и предотвратяване на горски пожари.

С изпълнение на предвидените мерки се цели постигане на ефективно използване на лечебните растения, опазване на естествените им находища, предотвратяване изчезването на отделни видове и задоволяване потребностите от лечебни растения на населението.

- ***Избор на регламент на територии, които не са защитени, но изискват подходящо управление с цел устойчиво ползване на лечебните растения в тях***

В Община Димитровград няма територии, които да не попадат в границите на защитени територии, изискващи подходящо управление с цел устойчиво ползване на лечебните растения в тях.

- ***Предложения за разработване на местни нормативни актове за начините на земеползване съобразно изискванията на нормативните актове и плановите документи от по-висока степен***

В Наредба № 10 за определянето и администрирането на местните такси и цени на услуги на територията на Община Димитровград е определен реда и съответната такса за издаване на разрешително за ползване на лечебни растения и др. ползвания от земи, гори – общинска собственост.

За периода 2018-2020 г. Община Димитровград е издала 2 броя Позволителни за ползване на лечебни растения от земи общинска собственост както следва:

- Позволително № 1/25.05.2018 г. за събиране на „цветове от липа“;
- Позволително № 2/12.09.2019 г. за събиране на „плодове от вид конски кестен“.

6.5. Горско стопанство

Разпределението на общата горска площ по вид на горите и вид на земите на територията на Община Димитровград, съгласно информация на ТП „Държавно горско стопанство – Хасково“ е както следва:

Таблица II-18. Разпределение на общата горска площ в Община Димитровград по видове собственост

Вид собственост	Държавна	Общинска	Физически лица	Юридически лица	Общо
Площ в ha	3612	2823	761	22	7218

Фиг. II-16. Разпределение на общата горска площ в Община Димитровград

Видно от Таблица II-19 и Фиг. II-16, държавните гори са с най-голяма площ, което представлява 50.04% от общата площ, следвани от общинските гори, които съставляват 39.11% на частните гори се пада 10.85%.

Таблица II-19. Разпределение на общата площ в Община Димитровград по вид гора

Вид гори	Иглолистни	Широколистни високостъблени	Издънкови гори за превръщане в семенни	Нискостъблени гори	Общо
Площ в ha	141	917	5424	736	7218

Фиг. II-17. Разпределение на общата площ в Община Димитровград по вид гора

Видно от горната таблица II-19 и Фиг. II-17, най-голям дял в общината заемат издънковите гори за превръщане в семенни, което представлява 75.15% от общата площ на горите в общината, а най-мълк е процента на иглолистните видове – 1.95%. Широколистните гори съставляват 12.70% от общата горска площ и за нискостъблените дървесни видове остават 10.20%.

Горският фонд е представен най-добре в селата: Райново (59% от землището), Светлина (37.8%), Злато поле (28%), Воден и Крепост (по 27.4%), Крум (25.1%), Добрич (24.7%) и т.н. Стопанското значение на горите е за добив основно на дървесина, както и за недървесни продукти – смола, борина, сено, листников фураж, кори, лико, семена, инертни материали,

ВАНГ ЕООД
www.vang.bg

събиране на гъби, горски плодове (орехи, лешници и др.), билки и др. растения, улов на животни, паша на селскостопански животни, пчеларство и др. Горите са базата върху която се развиват и ловните стопанства с тяхното интегриране към международен ловен туризъм.

Общата лесистост на общината е 11%. Предвиденото и осъществено ползване на дървесина от горските територии на Община Димитровград за периода 2020-2021 г. е представено в Таблица II-20 вид, както следва:

Таблица II-20.

2020 г.		2021 г.		Общо 2020-2021 г.	
Предвидено m ³	Ползване m ³	Предвидено m ³	Ползване m ³	Предвидено m ³	Ползване m ³
2420	1830	3250	-	5670	1830

За периода 2019-2020 г. на територията на Община Димитровград е извършено залесяване в размер на 202 dka в държавни горски територии.

Горските територии на Община Димитровград се включват към „Държавно горско стопанство - Хасково“. Горското стопанство е териториално поделение на „Югоизточно държавно предприятие“ ДП - Сливен. В района на стопанството преобладават чистите и смесени издънкови дъбови гори (предимно от благун, цер, зимен дъб и космат дъб). Иглолистните насаждения са представени от бял борови и черборови култури, смесени с издънков дъб. Широколистните високостъблени насаждения са представени предимно от тополови и други култури.

7. Шум

Шумът в околната среда представлява значителен екологичен риск и заплаха за общественото здраве. Излагането на населението на въздействие на шум се увеличава все повече, в сравнение с други стресови фактори на средата. Контролът и управлението на шума в урбанизираната среда са дефинирани в Директива 2002/49/ЕО „като част от политиката на Европейската общност да постигне високо равнище на здравеопазването и защита на околната среда“.

В повечето случаи шумът не само превишава границата на безвредна поносимост, но става неконтролируем поради това, че се отклонява от технико-икономическите възможности за ограничаването му до приетата граница на безвредност. Под шум се разбира всеки нежелан звук, който причинява неприятно или смущаващо възприятие или има увреждащо действие. Няма област и човешка дейност, при които да не се наблюдава шумово излъчване. Шумът в околната среда, причинен от транспортните, промишлените и ремонтните дейности, е един от главните екологични проблеми в урбанизираните територии. Това се дължи на непрекъснато нарастващия брой на транспортните средства. Недостатъците в градоустройствените и в транспортно-комуникационните планове, както и неефективното до този момент планиране и управление на акустичната среда от страна на общинските власти, са фактори, които допълнително утежняват акустичния климат в населените места. Община Димитровград не прави изключение в това отношение. Акустичната обстановка се обуславя от наличието на автомобилен и железопътен транспорт. Към това се добавя шумът от комунално-битови дейности, промишлени предприятия, увеселителни заведения и др.

Съгласно извършените проучвания в областта, въздействието на нивата на шума се разделят на следните групи:

- ✓ шум, чието ниво е над 120 dB(A) се счита, че поврежда слуховите органи;

- ✓ шум с ниво 100 – 120 dB(A) за ниските честоти и 80 – 90 dB(A) за средните и високите честоти може да предизвика необратими изменения в органите на слуха и при трайно излагане да доведе до болестно състояние;
- ✓ шум с ниво 50 – 80 dB(A) затруднява разбираемостта на говора;
- ✓ шум с нива около 50 – 60 dB(A), оказват вредно влияние върху нервната система на човека и смущават неговия труд и почивка.

В страната определянето на състоянието на шумовото натоварване в урбанизираните територии се осъществява чрез Национална система за мониторинг на шума в околната среда. Функционирането на системата е регламентирано с Наредба № 54 от 2010 г. на МЗ и МОСВ за дейността на националната система за мониторинг на шума в околната среда и за изискванията за провеждане на собствен мониторинг и предоставяне на информация от промишлените източници на шум в околната среда (обн., ДВ, бр. 3 от 2011 г.).

От 1 януари 2006 година е в сила Закон за защита от шум в околната среда (ЗЗШОС), Обн. ДВ. бр.74 от 13 Септември 2005 г. До тогава липсваха специални нормативни разпоредби, уреждащи ясно и недвусмислено задълженията на отделните институции, относно контрола, оценката и управлението на шума в околната среда.

Анализът на съвременната акустична картина показва, че най-значително въздействие на шумовия фактор се наблюдава в големите градове на страната с население над 100 000 жители. За тези агломерации, в които не попада Община Димитровград, съгласно ЗЗШОС е необходимо да бъдат изготвени стратегически карти за шум в околната среда. Стратегическата карта за шум определя местата с констатирано превишаване на стойностите на даден показател за шум, което може да предизвика вредно въздействие върху здравето на хората.

ЗЗШОС не се прилага за шума: предизвикан от лицето, подложено на неговото въздействие; предизвикан от домашни дейности; предизвикан от съседни жилища; на работните места; в транспортните средства; в зоните за военни действия. Компетенциите на съответните държавни органи и органите на местното самоуправление, съгласно Закона за защита от шума в околната среда, са както следва:

- Министърът на околната среда и водите организира извършването на измерването, оценката, управлението и контрола на шума излъчван от промишлените инсталации и съоръжения, включително за категориите промишлени дейности по приложение № 4 към чл. 117, ал. 1 от Закона за опазване на околната среда.
- Министърът на здравеопазването, чрез съответните органи на регионално ниво, организира:
 - създаването, функционирането и ръководството на националната система за мониторинг на шума в урбанизираните територии в съответствие със Закона за здравето;
 - извършването на оценка на вредните ефекти на шума върху здравето на населението;
 - извършването на измерването, оценката, управлението и контрола на шума в околната среда, предизвикан от локални източници на шум.

Съгласно чл. 22 от ЗЗШОС, Кметовете на общини:

- упражняват контрол за спазване на правилата и нормите за изпълнение на строежите по отношение на шума, излъчван по време на строителство и за спазване на забраната по чл.16а, ал. 5 от ЗЗШОС (Забрана за излъчването на шум по време на строителство за времето от 14.00 до 16.00 ч. и от 23.00 до 8.00 ч);

- упражняват контрол за спазване изискванията на Закона в тихите зони и урбанизираните територии;
- организират и регулират движението на автомобилния транспорт в населените места с оглед намаляване на шумовите нива до допустимите норми;
- упражняват контрол за спазване изискванията на чл. 16а, ал. 1 (Забрана за зареждане на обекти за производство, съхраняване и търговия и на обекти в областта на услугите, разкрити и разположени в зони и територии, предназначени за жилищно строителство, рекреационни зони и територии и зони със смесено предназначение, както и в жилищни сгради с повече от едно жилище и сгради със смесено предназначение, за времето от 23.00 до 8.00 ч.) и ал. 6 и чл. 16б, ал. 1.
- при необходимост от извършване на измерване на нивото на шума, контролът се осъществява съвместно с Регионална здравна инспекция (РЗИ).

Наднормено излъчване на шум в околната среда

За територията на Община Димитровград няма актуални данни за наднормено излъчване на шум.

Източници на шум

Акустичният режим в населените места се формира от различни източници на шум: транспорт, промишлена, строителна и търговска дейност, спортни и детски площадки, озвучителни уредби и др.

„Промислени източници на шум“ са инсталациите и съоръженията от промишлеността, включително за категориите промишлени дейности по Приложение № 4 към чл.117, ал. 1 на *Закона за опазване на околната среда (ЗООС)*.

„Локални източници на шум“ са търговските обекти, увеселителните заведения, сервизите за услуги и други, разположени на територията, определена като урбанизирана територия по Закона за устройство на територията (ЗУТ).

❖ Източници на шум от транспорт

Най-голям дял в оформянето на цялостния акустичен режим в населеното място заема транспортният шум. Шумът, предизвикван от автомобилния трафик, е в пряка зависимост от интензивността на движението, скоростта и структурата на транспортния поток, възрастта на автомобилния парк, вида и качеството на пътната настилка, ситуационното и нивелентно разположение на пътя и характера на терена встрани от него. Не навсякъде съвременното строителство е съобразено с изискванията за акустичен комфорт. Всичко това води до утежняване на акустичната обстановка в градовете. Основният шумов фон се създава от автомобилите – леки и товарни, и тези на междуградския транспорт.

На територията на Община Димитровград се пресичат Европейските коридори ЕК 10 и ЕК 9. Основната връзка със страната е чрез тези първокласни автотранспортни и ЖП артерии – към Пловдив и София на запад(ЕК 9), Свиленград - на изток(ЕК 9), към Стара Загора и Кърджали(ЕК 10) - съответно на север и юг.

Територията на община Димитровград се пресича и от републикански път I-8: Димитровград-Пловдив-Хасково-Свиленград.

Основен път е и I-5: Русе-Велико Търново - Стара Загора - Димитровград - Хасково – Кърджали, като отсечката от Димитровград до Хасково е със статут на скоростен път.

Ежегодно на територията на Община Димитровград се извършват дейности за поддръжка на общинските пътища и уличната мрежа в населените места заложили в капиталовата програма на общината. Източниците на финансиране са както общинския бюджет, така и Оперативните програми на ЕС, за които има одобрени проекти и други източници.

Въпреки липсата на данни от проведени измервания на транспортния шум в общината, може да се приеме, че нивото на акустичното натоварване зависи по-значимо от следните фактори:

1. Степен на моторизация и вид на транспортните средства. Нарастването на броя амортизирани автомобили води до повишаване на шумовото ниво.
2. Интензивност, структура и скорост на транспортните потоци. Както степента на моторизация след определен момент на насищане не влияе пряко върху нивата на шума в околната среда, подобно явление се наблюдава и за елементите интензивност и структура на транспортните потоци.
3. Вид и състояние на пътните настилки по уличната мрежа, брой ленти и платна за движение, наличие/отсъствие на разделителна ивица. Състоянието и видът на уличната мрежа са от съществено значение за нивата на транспортния шум. Многолентовото движение, отделянето на платната с разделителна ивица, асфалтовото покритие, сравнително доброто състояние на платната и естествено големите разстояния до прилежащата застрояка са причина за по-добрите акустични условия.

От направени проучвания са установени зависимости на нивата на шума от вида на уличната мрежа (многолентова, брой платна, наличие на разделителна ивица, вкл. ширина) и пътното покритие (паваж, асфалт). От тях следва, че при наличието на две платна, отделени с разделителна ивица, нивото на шума се понижава с 1 до 3 dB(A), а при покритие с паваж се повишава с 1-2 dB(A).

4. Шумопоглъщащи пояси и ограждения до пътните артерии и жилищните райони. Най-рационално, ефективно и екологично се оказва изграждането на зелени шумозащитни пояси. Така например, при озеленено разстояние 25-30 m между жилищна застрояка и улична мрежа с активен транспорт, може да се създаде задоволителен шумопоглъщащ ефект. Със зелените шумозащитни пояси се постига по-естетична, екологична и защитена от шума селищна среда.

През територията на община Димитровград преминава IV главна ЖП линия: Русе – Горна Оряховица – Стара Загора – Димитровград – Подкова, която е част от ОЕТК № 9. Влияние оказва скоростното ж.п.трасе, преминаващо през територията.

❖ *Индустриален шум*

Промишлеността в общината е представена от предприятия на преработващата леката и добивна промишленост – химическа, енергетика, хранително-вкусова, производство на строителни материали, облекло и други текстилни изделия, и др. вид промишленост.

Преработваща промишленост

- Химическата промишленост е представена от следните фирми: „Неохим“ АД - Основната дейност на дружеството е производство и търговия на минерални торове, неорганични и органични химически продукти. Предприятието разполага с най-новата и надеждна инсталация за производство на амонак, азотна киселина и амониев нитрат; „ХИМТЕКС“ ООД – специализирана е в търговията с лабораторни и медицински консумативи, ареометри и термометри, технически химикали и лабораторни реактиви, филтърни и индикаторни хартии, апаратура, уреди за

пробовземане и помпи; „ЗКИ – ВОЛТА“ ООД с основен предмет на дейност: производство на каучукови смеси; конфекционирание, гумиране на съдове и съоръжения за защита против корозия; антикорозионна защита /АКЗ/; заварки на тръби от полипропилен /PP/ и поли тетра флуоро етен /PTFE/; ламинация на тръбопроводи с GFK, шахти и канали с ненаситени полиестерни смоли усилен с фибростъкло; огне и химикоустойчива защита на базата на специални бои, лакове и смоли; производство на гумени и метално- гумени пресови изделия, пресоване на каучукови изделия с хидравлични преси.

- Енергетиката е представена от ТЕЦ „Марица 3” АД с проектна мощност 120 MW и парокотелна инсталация с обща топлинна мощност 84 GJ/h (20 Гкал/час).
- Хранително-вкусовата промишленост е представена от производството на хляб и сладкарски изделия, млекопреработка и месопреработка. Производството на хляб се извършва от хлебозавод „МАРИЦА” ООД и три фурни – „Томи“, „Болярка“ и „Велеви 2008“. Сладкарството се осъществява от фирмите „ДИАНА” ЕООД, ЕТ „ЗОЯ“, ЕТ „Иванка Манолова“, ЕТ „Василка“ с. Добрич, „Диамант 93” ЕООД с. Радиево, „Дюсена“ ООД с. Крепост. Млекопреработвателните предприятия са също от класовете микро и малки предприятия-мандри. Действащи са „ДЕНИКЕР МИЛК” АД гр. Мерицлери, ЕТ „ШАМПИОН 13“ с. Крепост, ЕТ „ЕЛЕКСИР” с. Горски извор и ЕТ „ДЕТЕЛИНА 39“ с. Брод. На територията на общината фирмите за месо и месопреработка са: „Алфакомерс” ЕООД, „Храни-Жика“ ЕООД, „Монита“ ООД и Цех за производство на сурово-сушени колбаси „ЛОТОС“ ООД.
- Производството на строителни материали заема своя дял в икономиката на Община Димитровград. На територията на общината се намира „Вулкан Цимент“ АД, който е най-старата изградена мощност за производство на цимент в България. Тук се произвеждат 6 вида цимент, свързващи вещества и сухи смеси с конкретно приложение в строителството; Производство на бетонови керемиди, електрически стълбове и др. строителни материали се извършва от „СИМАТ“ АД.
- Металообработване - „Химремонт волта стандарт“ ООД - завод за метални конструкции.

Лека промишленост

Малките и средни предприятия преобладават в секторите на текстилната, трикотажна и шивашката промишленост. Шивашките фирми са 173 бр. Водещи фирми в производството на облекла и трикотажни изделия са Модните къщи „Юнона“ и „Луци“ и двете с верига магазини в цялата страна, ЕТ „Нели Георгиева“, „Female“ ЕООД, „Нелита“ ООД, „Йоланта“ ЕООД - производство на дамска конфекция, ЕТ „Петко Петков“ и ЕТ „Кики“ - производство на трикотажни изделия, „Дуветика България“ ООД – производство на дрехи с пълнеж от гъши пух, „Калина“ ЕООД и ЕТ „Валентина“ - производители на спално бельо и много др.

Освен наличието на шивашка промишленост на територията на Община Димитровград има развито и производство на кожени изделия. То е представено от „Пролет“ ООД – куфари, чанти и други изделия за пътуване за вътрешния и външен пазари.

Добивна промишленост:

- Представена е от добив на строителни материали и суровини по открит способ (кариери). Добив на пясък се извършва от 11 фирми, разположени по поречието на река „Марица“. Карьерите за добив на инертни материали в общината са също 11 - за добив на ломен камък, варовик, глина. „Каолин“ АД разработва две находища, от които добива и преработва органичен варовик, използван като реактив за серопочистващи инсталации на електроенергетическите централи.

Някои от по-големите промишлени обекти на територията на общината като „Неохим“ АД, „Синмат“ АД, „ТЕЦ Марица 3“ АД, „Хидроремонт волта стандарт“ ООД и др., извършват собствени периодични измервания върху фоновия шум на най-близкото населено място. Резултатите от последните измервания показват, че не е отчетено влияние върху фоновия шум.

❖ *Източници на шум от битов характер*

Локалните източници на шум и шума от битов характер са строителни и ремонтни дейности, товаро-разтоварни работи, комунално-битови дейности и др.

Следващият по значение фактор, влияещ върху акустичната среда на града е шумът излъчван от заведенията за обществено хранене, увеселителните заведения, сервиси за услуги и др. разположени на урбанизираната територия. Контролът върху шума в околната среда, причинен от локални източници на шум на територията на общината се контролира от РЗИ – Хасково.

Население подложено на въздействие

Най-неблагоприятните зони с акустичен дискомфорт в града са производствените зони на града, където е съсредоточена тежката промишленост на Димитровград. Основен дял се пада на източната производствена зона, където са разположени „Неохим“ АД, „Химтекс“ ООД и „ЗКИ-Волта“ ООД.

В регулационните граници на гр. Димитровград, на левия бряг на р. Марица (северна промишлена зона) се намира „Вулкан Цимент“ АД. Към общата площ на завода се включват площадките на находището за варовик „Юрт дере“, находището за мергели „Дурхана“ и находището на глина „Дурхана“, които са разположени южно от гр. Димитровград.

Също така на негативното влияние на шума са подложени живеещите на главните улици на града, както и живеещите в близост до основните пътни артерии и ж.п. гара.

Регионалните здравни инспекции са органите, които ежегодно изготвят шумови характеристики на населените места. Чрез тези характеристики се извършва комплексна оценка на шумовото натоварване на всички областни градове в страната, включително и на някои по-големи населени места.

РиОСВ-Хасково контролира шума, излъчван в околната среда от дейността на промишлени инсталации и съоръжения. Измерванията на нивата на шум се осъществяват по утвърдена от МОСВ, Методика за определяне на общата звукова мощност, излъчвана в околната среда от промишлено предприятие и определяне нивото на шума в мястото на въздействие. Съгласно ЗЗШОС, обектите трябва да осъществяват дейността си по начин, който да не допуска излъчване на шум в околната среда над граничните стойности, регламентирани в таблици 1 и 2 на Приложение № 2 на Наредба №6/26.06.2006г. за показателите за шум в околната среда, отчитащи степента на дискомфорт през различните части на денонощието, граничните стойности на показателите за шум в околната среда, методите за оценка на стойностите на показателите за шум и вредните ефекти от шума върху здравето на населението (Обн., ДВ, бр.58/18.07.2006г.). Граничните стойности на показателите за шум, съгласно Наредба №6/2006г. са посочени в Таблица II-21.

Табл. II-21. Гранични стойности на нивата на шума в различните територии и устройствени зони в урбанизираните територии и извън тях

Територии и устройствени зони в урбанизираните територии и извън тях	Еквивалентно ниво на шума в dB (A)		
	ден	вечер	нощ
Жилищни зони и територии:	55	50	45
Смесени централни градски части	60	55	50
Територии, подложени на въздействието на интензивен автомобилен трафик	60	55	50
Територии, подложени на въздействието на релсов железопътен и трамваен транспорт	65	60	55
Територии, подложени на въздействието на авиационен шум	65	65	55
Производствено-складови територии и зони	70	70	70
Зони за обществен и индивидуален отдих	45	40	35
Зони за лечебни заведения	45	35	35
Зони за научноизследователска и учебна дейност	45	40	35
Тихи зони извън агломерациите	40	35	35

За гражданите проблем се явява шумът от търговски обекти и развлекателни заведения, намиращи се в жилищни сгради или в непосредствена близост до тях.

С Наредба №4/27.12.2006 г. за ограничаване на вредния шум чрез шумоизолиране на сградите при тяхното проектиране и за правилата и нормите при изпълнението на строежите по отношение на шума, излъчван по време на строителство (Обн., ДВ, бр.6/19.01.2007 г.) се цели в процеса на проектиране да се осигури защита от шум и достигане на граничните стойности в помещенията на жилищните и обществени сгради. Граничните стойности на показателите за шум, съгласно Наредба № 6/2006 г. са посочени в Таблица II-22.

Таблица II-22. Гранични стойности на нивата на проникващ шум в помещения на жилищни сгради, сгради със смесено предназначение и обществени сгради, включително обекти с обществено предназначение

Предназначение на помещенията	Еквивалентно ниво на шума, dB (A)		
	ден	вечер	нощ
Стаи и операционни зали в лечебни заведения	30	30	30
Жилищни стаи, занимални и спални помещения в детските заведения, спални помещения в общежития, стаи за настаняване в места за настаняване по смисъла на § 1, т. 9, буква "в" от допълнителните разпоредби на Закона за здравето	35	35	30
Лекарски кабинети в лечебни заведения, зали за конференции, зрители зали на театри и кинозали	40	40	35
Класни стаи и аудитории в учебни заведения, заведения за научноизследователска дейност, стаи за обучение в школи и центрове за работа с деца, читални	40	40	40
Работни помещения в административни сгради	50	50	50
Зали за консумация в обекти за обществено хранене, фойетата на театри и кинозали, клубове, бръснарски, фризьорски и козметични салони, ателиета за татуировки и поставяне на обеци и други подобни изделия на различни части на тялото, балнеолечебни (медикул СПА) центрове, СПА центрове, уелнес	55	55	55

Предназначение на помещенията	Еквивалентно ниво на шума, dB (A)		
	ден	вечер	нощ
центрове и таласотерапевтични центрове и сауни			
Търговски зали на магазини, зали за пътници в гари	60	60	60

Изводи:

На територията на Община Димитровград не е констатирано превишение на нормативните гранични стойности за нивата на шум.

Промислените предприятия са изнесени в Промислените зони на града; транзитното движение е изнесено по околновръстни пътища. В останалите населени места няма източници на шум.

Към настоящият момент в Община Димитровград няма въведена мониторингова система за измерване нивото на шума, излъчван от различните източници и нивото на шума в местата на въздействие.

Шумът, излъчван от заведенията за обществено хранене, увеселителните заведения, различните сервиси и авторемонтните работилници, разположени в непосредствена близост до жилищните сгради е фактор, който допринася за съществуващия дискомфорт в населените места от общината.

Ежегодно със средства от общинския и републиканския бюджет, както и със средства по оперативни програми се извършват дейности по обновяване, реконструкция, рехабилитация и поддържане на улични и тротоарни настилки, благоустройство на крайпътните и междублоковите пространства и поддържане на териториите определени за зелени площи с цел ликвидиране на потенциални източници на шум.

С цел минимизиране на шумовите емисии се реализират и проекти по изграждане и възстановяване на зони за отдих, изграждане на пешеходни алеи, детски кътове, засаждане на подходяща дървесна растителност.

Насоки и мерки за намаляване на шумовото натоварване в селищата и на работните места съгласно действащото екологично законодателство:

- Реконструкция и ремонти на пътните настилки и осъществяване на контрол за качеството на изпълнение на основните и текущи ремонти и реконструкции на уличните настилки и улична мрежа;
- Шумът от транспортния трафик може да бъде намален посредством различни мероприятия, като ограничаване на скоростта, обходни маршрути, увеличаване на разстоянието между източника на шум и защитавания обект, изграждане на шумозащитни бариери – екрани, прегради, зелена стена (зелени шумозащитни пояси),
- Мерките, които могат да се предприемат с цел опазване на зоните с усилена шумозащита в краткосрочен план са изграждане на препятствия за намаляване на скоростта на движение на превозните средства;
- Регулиране на пътния трафик в гр. Димитровград чрез подходяща организация на движението Мерките, касаещи организацията на движение, се отнасят до избягване на струпване на автомобили на кръстовищата, регулиране на интензивността и структурата на автомобилните потоци, изграждане на обходни пътни участъци.
- Изграждане и поддържане на велоалеи на територията на гр. Димитровград;

- Засаждане на нова подходяща дървесна и храстова растителност;
- Упражняване на контрол върху планирането, изграждането и експлоатацията на обектите, източници на интензивен шум, обектите, подлежащи на усилен шумова защита и факторите, влияещи върху формирането на акустичната среда.

8. Зелени площи в Община Димитровград

Димитровград е един от най-озеленените градове на България. В зелената система се включват всички паркове, градини, булеварди и улични насаждения в регулацията на града, както и зелени пояси извън града. Озеленените площи представляват 30% от територията на града. В зависимост от своето предназначение и местоположение, зелените насаждения се подразделят на градини и паркове, зелени пояси (крайпътни и крайречни), защитни насаждения (изолационни, водоохранни), гори и улично озеленяване. В града и неговото землище са изградени 190 ha зеленина за широко обществено ползване и 275 ha лесопаркове.

В уличното озеленяване на Димитровград преобладават дървесни видове като американски ясен, конски кестен, липа, чинар, шестил, бреза, целтис (копривка), тополя, явор, топчеста акация, церцис и др. За широко обществено ползване в Димитровград са създадени богато озеленени квартални и вътрешноквартални градини, както и три големи парка за отдих и релаксация на гражданите - парк „Марица“, парк „Пеньо Пенев“ и парк „Н.Й.Вапцаров“ (Фиг. II-18).

Обществените отношения, свързани с изграждането, устойчивото поддържане и опазване на зелената система на територията на общината се уреждат с *Наредба № 16 за изграждане и опазване на зелената система на територията на Община Димитровград* (Приета с решение на ОбС №15/28.11.2019 г., изм. Реш. №65/02.03.2021 г. по АД № 894/2020 г. на ХАС).

Опазването на озеленените площи от зелената система на общ. Димитровград е свързано с:

1. полагане на постоянни грижи за поддържане в добро състояние на зелените площи;
2. недопускане на действия или бездействия, които водят до увреждане или унищожаване на зелените площи, настилките, водните площи и парковете съоръжения.

Парк „Марица“ е един от трите големи парка в Димитровград. Разположен е край десния бряг на р.Марица между центъра на града и дигата на реката. Обхваща площ от 1400 dka. Създаването на парка започва през 1952 год. с цел обособяване на място за култура и отдих на населението. Веднага след входа на парка в централната му част се разкрива голям площад от който започва трилъчие от алеи – централни, източен и западен лъч. Централния лъч е изграден от четири алеи. Тук алейните насаждения са от чинар и липа. На север те се вливат в голям кръгъл площад. След него започва една алея, която извежда до брега на р.Марица. Алеята е озеленена двустранно с пирамидална тополя. В парка са засадени различни дървесни видове, като от широколистните преобладават липа, конски кестен, чинар, топчеста акация, бреза, тополя и др. Иглолистните видове са представени от обикновен и сребрист смърч, кедри, кипариси, юниперуси някои екзотични видове бор и ела. Засадени са също и редица декоративни дървесни и храстови видове. В центъра на парка са запазени три вековни дъба, които с внушителните си размери създават място за прохлада и релаксация през летните горещини. През 2013г. същите са обявени за „защитени вековни и забележителни дървета“ със заповед на Министерството на околната среда и водите.

В края на централната алея водеща до р. Марица в северозападната част на парка през 2010 г. с Решение на Общински съвет Димитровград е обособено място наречено „Алея на новия живот“, в което като традиция всяка година родители и близки на новородени деца засаждат доброволно декоративни дръвчета, безвъзмездно дарени им от общината. В източната част на парка е изграден единствения за момента на Балканския п-в Международен киноложки център, в който се провеждат изложби на домашни любимци. Всяка година в Парк „Марица“ се провежда традиционния празник на града. Парка е едно от най-посещаваните места от жители и гости на града, като място за отмора, игри и спортуване.

През м.май 2020 г. Община Димитровград сключи договор и изпълнява проект „Благоустройство и реконструкция на парк „Марица“ по Оперативна програма „Региони в растеж“ 2014 – 2020 г. на стойност 3 130 000.00 лв., от които 1 554 033.30 лв. собствено съфинансиране.

Проектното предложение обхваща зона, която е естествено продължение на централната пешеходна зона на града и представлява представителен архитектурен ансамбъл. Обектът на интервенция е елемент от Културен маршрут на Съвета на Европа - АТРИУМ. След приключване на проекта в парк „Марица“ ще бъдат възстановени и ремонтирани съществуващите алеи с полагането на плътен асфалтобетон – 50 000.00 кв. м и поставени вибропресовани павета на входно пространство – 1800.00 кв. м. Ще бъдат изградени три нови детски площадки за деца от 3 до 18 години с комбинирани детски комплекси, люлки, въртележки, занимателни вертикални панели, тунели, баскетболен кош, фитнес уреди и други. Нова интересна атракция ще е изграждането на приключенски кът и разширяване на скейтборд площадката. На брега на реката ще има красива ротонда, която е проектирана като естествен завършек на централната ос на алейната мрежа – подходящо място за отпочиване след дългата разходка и създаваща условия за разговори и наслаждаване на приятната гледка към реката и отсрещния хълмист бряг. Алейната мрежа ще бъде обогатена с близо 200 пейки с облегалки и ново LED осветление.

Парк „Н.Й.Вапцаров“ е разположен на юг и югозапад от кв. „Славянски“ в гр. Димитровград. Общата площ на парка възлиза на 821 дка. Засадени са фиданки от черен бор, акация, явор, ясен, липа и желъд от червен американски дъб, сребрист смърч, сребриста ела и др. Край централните алеи се засаждат липа и конски кестен. Засадени са и различни видове красиво цъфтящи храсти. Паркът е изграден от три сектора. Първия сектор включва централната част на парка. Непосредствено след главния вход на парка в дясно се намира ЗООКЪТ. Обектът се състои от изградени клетки, водни площи, волиера за животните в зоопарка, алейна мрежа и кътове за почивка. В него се отглеждат животинските видове, като: кафява мечка, пауни, златен и диамантен фазан, зайци, гълъби, патици, гъски, японски кокошки, токачки, декоративен пор, кози и елен лопатар. Това е една от най-интересните и посещавани атракции за посетителите. На запад от главната алея се намира детска площадка, предназначена за забавления на най-малките посетители на парка.

По алеите на парка са разположени множество пейки за отдих на гражданите. Вторият сектор на парка се развива в горски масив с преобладаване на дъбови насаждения. Започва от площадка с голям фонтан (функционирал в миналото) със стълбища и алеи, които завършват в голямо уширение. От уширението започват широки алеи, които продължават през гората и на изток водят към Планетариум „Джордано Бруно“, който се посещава от ученици и любители „астрономи“. Третия сектор започва като широка алея водеща до езеро, което в миналото е било пълноводно, но с годините е засушено. Въпреки променения си облик парк „Н.Й.Вапцаров“ е едно от любимите места за разходка, забавления и отмора на жителите от целия град.

Мемориален парк „Пеньо Пенев“ е разположен в южната част на Димитровград в местността „Габера“, която е била любимо място на поета Пеньо Пенев. Общата му площ е около 350 дка. В парка е изграден паметник на П.Пенев където са погребани тленните му останки. В композицията на парка са включени множество каменни цитатници, на които са издълбани стихове на поета. Всички цитатници са различно декорирани със специфична растителност. Някои са разположени под сянката на японска криптомерия на фона на цъфтящи храсти като форзиция, японска дюля, вайгелия и спирея, или са обгърнати от бръшлян и стелеща се винка. Парка има свой индивидуален облик. От изток и запад на площадката с паметника са изградени две езера.

Източната каскада се състои от 16 броя езера с обща площ 9700 кв.м. Езерата започват от най-южната част на парка и лъкатушейки между пейзажните алеи достигат до най-северната му част. Свързани са помежду си с поточета, преливници и водопадчета. Край езерата са засадени декоративни дървесни видове от плачеща върба, офика, пирамидална топола, албиция, кедри, ели, смърчове и кипариси, а също и различни цъфтящи храсти.

Западната каскада започва от езерото намиращо се в западната част на площадката пред паметника. Състои се от 7 броя езера с обща площ 1400 кв.м. Те преливат едно в друго чрез закрити и открити канали, преливници и вадички. По многобройните алеи в парка са разположени пейки за отдих на посетителите. Всяко едно пространство в парка, форма и елемент са много добре обмислени и поставени на точното място. От парка се разкрива красива панорамна гледка към града. Парк „Пеньо Пенев“ е част от зелената система на гр. Димитровград, който служи за естетическа наслада и почивка на населението, но преди всичко той подобрява микроклимата в града.

Фиг. II-18. Местоположение на парковете в гр. Димитровград

Състоянието на озеленените площи за ограничено обществено ползване - зелени площи към училища, детски градини, здравни заведения и др. не е задоволително според степента на тяхното поддържане. Очевидна е необходимостта от обновяването им, особено що се отнася до детските площадки. Те се нуждаят от почти повсеместно преобзавеждане, както по отношение на парковата мебел, така и по отношение избора на модерни и стандартизирани детски съоръжения.

Развитието на зелената екосистема на територията на общината оказва положителен ефект върху качеството на въздуха и намаляване на замърсяванията от транспорта и бита, намаляване на шума, запрашеността и вредните газове в атмосферата. Зелените площи имат изключително важно значение за осигуряване на места за отдых и развлечения на населението. Създаването на нови и поддържане на съществуващи алеи, паркове за отдых и кътове за детски игри ще подобрят състоянието на околната среда и ще способстват за по-добър екологичен комфорт на населението и гостите на общината.

В тази връзка в рамките на Националната кампания „Чиста околна среда”, със средства на Предприятието за управление на дейностите по опазване на околната среда (ПУДООС) за периода 2018-2020г. на територията на общината са одобрени и реализирани следните проекти:

- Проект на Кметство с.Сталево „Възстановяване на зелени площи и изграждане на кът за отдых с. Сталево" – 9985.67 лв. – 2018 г.;
- Проект на Кметство с. Радиено „Кът за отдых, детска и спортна площадка с. Радиено“ – 9988.87 лв. – 2018 г.;
- Проект на Кметство с. Каснаково „Благоустрояване и озеленяване на парк с. Каснаково“ – 9973.68 лв – 2018 г.
- Проект за Изграждане на класна стая на открито в двора на ОУ Димитър Матевски, гр. Мерицлери, общ.Димитровград – до 5000 лв. – 2018 г.;
- Проект Озеленяване и благоустрояване на зона за отдых и изграждане на детски кът за игра в двора на ДГ №4 филиал с.Черногорово, общ.Димитровград, обл.Хасково - 5000 лв. – 2018 г.;
- Проект Нашия чист и красив двор на ДГ №1 Димитровград - до 5000 лв.
- Мечти в зелено от ДГ „Слънце, гр.Димитровград - до 5000 лв. – 2019 г.;
- Проект на Кметство с.Горски извор „Кът за отдых и спорт в с.Горски извор” – 9992.40 лв. – 2020 г.

Изводи:

Димитровград е един от най-озеленените градове на България. В зелената система се включват всички паркове, градини, булеварди и улични насаждения в регулацията на града, както и зелени пояси извън града.

Ежедневният отдых се извършва в зелените площи на населените места. В връзка е необходимо да се търси увеличаване на количеството на озеленените площи, които трябва да бъдат с многообразни функции, за да задоволят човешките потребности на населението.

Зелените площи към училища, детски градини, здравни заведения и др. не е задоволително според степента на тяхното поддържане

Срещат се и добри примери, където частната инициатива е помогнала в изграждането и поддържането на обекти от озеленяването – това са бензиностанции; пространствата около банки и хотели.

Насоки и мерки за опазване и увеличаване на зелените площи съгласно действащото законодателство:

- Съществуващите зелени площи за широко обществено ползване да се реструктурират и придобият по-голяма мултифункционалност – по широк спектър от атракции и начини за отдих;
- Създаване във вторичните центрове на зелени площи със специфично предназначение – дендрариуми, ботанически градини, розариуми и други атрактивни зелени площи, които биха събудили интерес сред туристите и биха допълнили нивото на обслужване и комфорта на обитаване;
- Обръщане на по-голямо внимание на зелените площи с ограничено ползване и засилване на уличното озеленяване;
- Изграждане на преградни съоръжения срещу паркирането на моторни превозни средства върху зелените площи;
- Своевременно почистване на изсъхнали дървета по протежение на уличните платна;
- Създаване на линейни връзки между елементите на зелената система чрез пешеходни алеи и велоалеи.

9. Радиационна обстановка и влияние на нейонизиращи лъчения

Министерството на околната среда и водите, чрез Изпълнителната агенция по околна среда и Регионалните лаборатории за радиационни измервания в Бургас, Варна, Враца, Монтана, Плевен, Пловдив и Стара Загора, осъществява системни наблюдения за радиационното състояние на околната среда в Р България по утвърдена мрежа от пунктове и съответна периодичност.

Показателите, по които се извършват непрекъснати и периодични наблюдения са: радиационен гама фон - мощност на дозата [nGy/h], специфична активност на естествени и техногенни радионуклиди в почви, дънни утайки и отпадъчни продукти [Bq/kg], обща бета-активност и тритий [Bq/l], съдържание на естествен уран [mg/l] и радий-226 [mBq/l] в повърхностни, сондажни и отпадъчни води, обемна специфична активност на естествени и техногенни радионуклиди в аерозолни проби [μ Bq/m³] и [mBq/m³] и концентрация на радон в приземен слой въздух [Bq/m³].

Във връзка с необходимостта от актуализиране на мрежата от радиологичен мониторинг поради настъпили промени на радиационното състояние в райони с обекти потенциални замърсители вследствие на естествена рекултивация, прекратяване и ликвидиране на дейността на наблюдавани обекти, промени в ландшафта на някои мониторингови пунктове и показана устойчивост в стойностите на определяните показатели е издадена Заповед № РД-295/28.04.2017 г. на Министъра на околната среда и водите, с която е утвърдена мрежа за провеждане на радиологичен мониторинг на околната среда, включваща: пунктове, наблюдавани показатели и периодичност.

Радиационен гама-фон

Естественият радиационен гама-фон е физична характеристика на околната среда, специфична за всеки пункт, област, регион. Известно е, че естествените радионуклиди: уран, радий, торий и продуктите от техния разпад, както и радиоактивните изотопи на калия, рубидия и др., имат широко разпространение в земната кора. Поради своите специфични физико-химични свойства те имат конкретно присъствие в състава на отделните компоненти на околната среда: литосферата (скали, почви), хидросферата (подземни, речни, езерни и морски води), въздуха, флората и фауната.

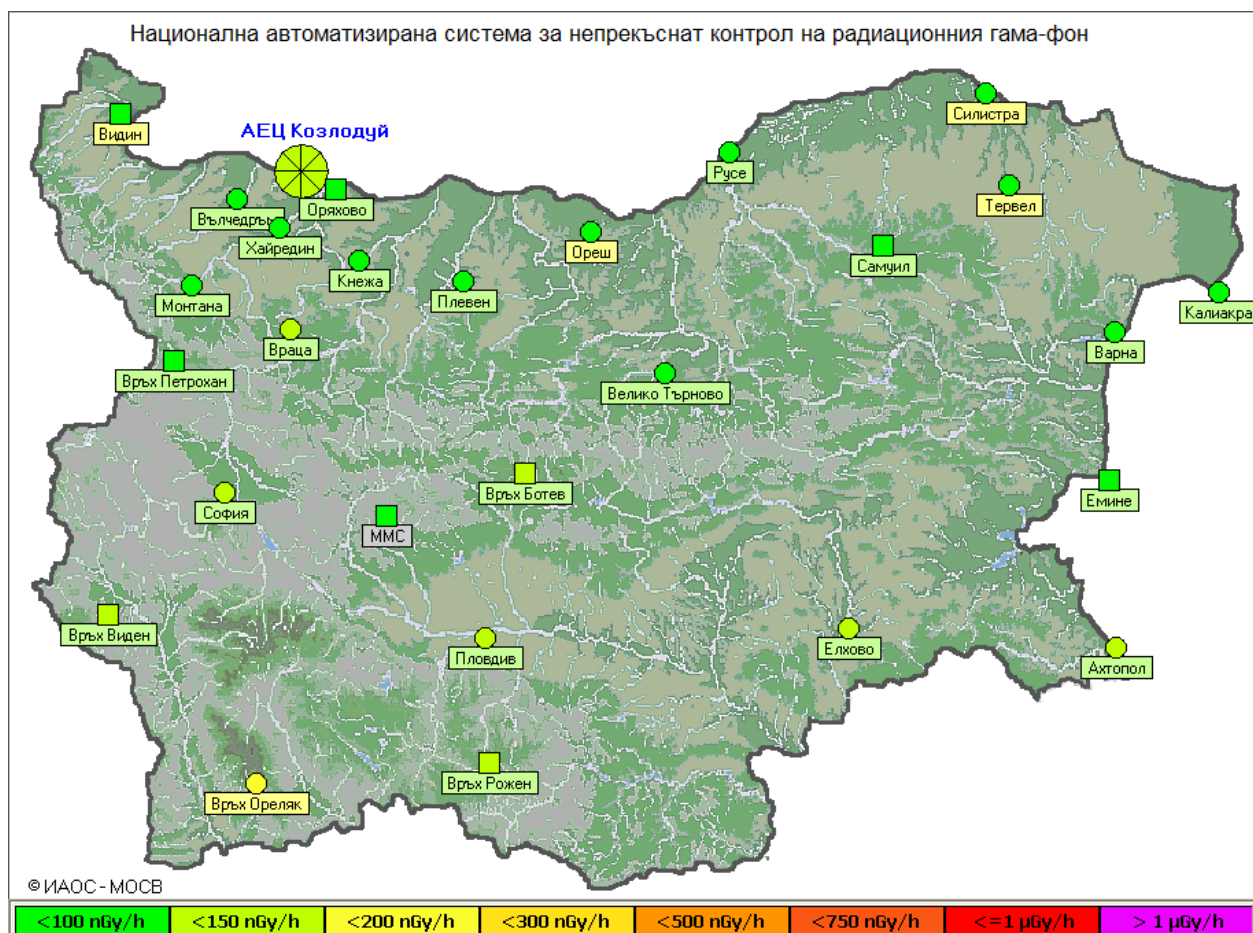

В резултат от дейността на човека става допълнително обогатяване на елементите на околната среда с естествени и техногенни радионуклиди и тяхното пространствено преразпределение. Тези антропогенни източници на радиоактивност обуславят техногенната компонента на радиационния фон. Към тях следва да се отнесат:

- отпадъчните води и отбитата скална маса при миннодобивната дейност на тежки и редки метали;
- газоаерозолните изхвърляния от обектите на атомната енергетика и топлоенергетиката;
- сгурията и пепелината от топлоцентралите, работещи с твърдо гориво;
- минералните торове, получени от някои фосфорити;
- строителните материали.

Националната автоматизирана система за непрекъснат контрол (НАСНК) на радиационния гама - фон се състои от 26 локални мониторингови станции, измерващи мощността на дозата. Станциите са разположени по цялата територия на страната, работят в непрекъснат режим и изпращат данни в централната станция в ИАОС. Автоматизираната система има за цел своевременното установяване на инцидентно повишаване на радиационния гама-фон.

Конкретни стойности за радиационния гама-фон се публикуват всеки ден на страницата на Изпълнителна агенция по околна среда (ИАОС), чрез Ежедневен бюлетин за радиационната обстановка. На близкият пункт от НАСНК, в който се следи радиационния гама-фон се намира в гр. Пловдив (Фиг. II-19).

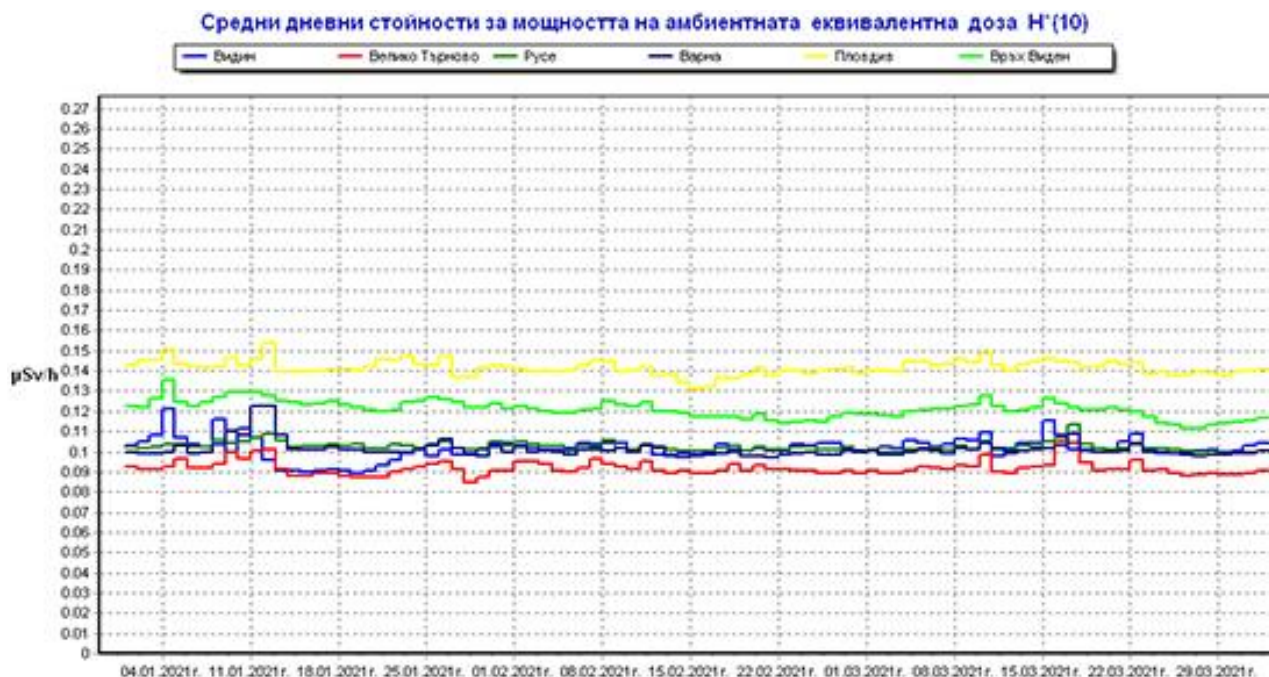

Фиг. II-19. НАСНК на радиационния гама-фон

*Източник: ИАОС

На Фиг. II-20 са представени графично, Средни дневни стойности на мощността на амбиентната еквивалентна доза, ($\mu\text{Sv/h}$) в 6 Локални мониторингови станции за периода 01.01– 31.03.2021 г. в т.ч. и в гр. Пловдив.

Фиг. II-20. Средни дневни стойности на мощността на амбиентната еквивалентна доза, ($\mu\text{Sv/h}$), за периода 01.01– 31.03.2021 г.

*Източник: ИАОС

Резултатите от наблюденията през този период показват, че радиационният гама-фон в контролираните пунктове е в границите на характерния естествен гама-фон за съответния пункт и конкретните метеорологични условия.

Районът на Община Димитровград се характеризира с добра радиационна характеристика, която не стимулира вторични химични реакции за повишаване нивото на замърсяване на въздуха. Не са наблюдавани съществени изменения на радиоактивността на атмосферните отлагания и валежите.

Няма данни за наличие на радиоактивно замърсяване на повърхностните, подземните и питейни води в региона. Не са наблюдавани завишени концентрации техногенни радионуклиди.

Нейонизиращи лъчения

Електрическите и магнитните полета съществуват естествено в природата и са фактор, присъстващ в живота на хората. Познати са много природни източници създаващи електромагнитна енергия, като слънчевото лъчение, бурите, мълниите и електромагнитното лъчение от космическите обекти. Всички тези фактори формират естествения електромагнитен фон на Земята.

С еволюцията на човечеството и развитието на науката и техниката, с развитието на безжичните технологии и социалното поведение на хората, все повече изкуствени източници на електромагнитни полета (ЕМП) съпътстват живота на съвременния човек - уреди за диагностика и лечение в медицината, далекопроводи за пренос на електрическа енергия, навигационните уреди и други. При телевизията, радиото и мобилните комуникации електромагнитните вълни са необходимост, тъй като те са средство за

пренасяне на цялата безжична информация и сигнали. Това доведе до появата на множество нови източници на електромагнитни лъчения извън и в населените места.

Съвременните средства за комуникация създават нейонизиращо електромагнитно поле. Това поле е нискоенергийно и неговите честота и мощност не са достатъчни, за да разрушат молекулите в тялото. Нейонизиращото електромагнитно поле е съвсем различно от йонизиращото излъчване, което се асоциира с рентгеновите и гама-лъчите и техните биологични ефекти върху хората. Няма доказателства за нездравословни ефекти от радиочестотните полета, които са под нивата в международно приетите ограничения. Единственият доказан от науката ефект в тази част на честотния спектър (нейонизиращите лъчения) е повишаване на телесната температура, т.нар. топлинен ефект. Този ефект е установен само при определени производствени източници – индукционно загряване на метали, заваряване на диелектрици и други.

Един от най-често срещаните източници на нейонизиращи лъчения са базовите станции на мобилните оператори и радиопредавателните кули – съоръжения, проектирани за предаване на радиосигнали. Тъй като полевата сила бързо отслабва с разстоянието, повечето хора са изложени само на малка част от препоръчителния максимум.

Съгласно действащото законодателство в Република България, нейонизиращите лъчения в жилищни, производствени, обществени сгради и урбанизирани територии са фактори на жизнената среда и подлежат на регистрация и контрол, а обектите, източници на нейонизиращи лъчения са обекти с обществено предназначение и също подлежат на държавен здравен контрол.

Съгласно чл. 36, ал. 3 от Закона за здравето регионалните здравни инспекции създават и поддържат публичен регистър на обектите с обществено предназначение, в т.ч. обектите, източници на нейонизиращи лъчения.

Праговете за ЕМП за населените места само в радиочестотния и микровълновия обхват у нас се регламентират с Наредба №9/1991г. за пределно допустими нива на електромагнитни полета в населени територии и определяне на хигиенно-защитни зони около излъчващи обекти (Обн. ДВ. бр. 35 от 3 Май 1991 г., попр. ДВ. бр. 38 от 14 Май 1991 г., изм. ДВ. бр.8 от 22 Януари 2002 г.). Съгласно наредбата се определят нормите и изискванията за защита на населението от вредното въздействие на електромагнитни полета в честотния обхват от 30 kHz до 30 GHz, при които се извършва предварителен санитарен контрол, оценяващ хигиенно защитната зона още при проектирането, а след монтиране на излъчващите съоръжения се прави оценка на ЕМП чрез измерване на интензитета или плътностите на мощност на ЕМП от лаборатории на РЗИ.

Съгласно наредбата, излъчвателите на енергия на ЕМП (радио- и телевизионни предаватели и ретранслатори, радиолокаторни и навигационни станции и др.) се разполагат така, че напрегнатостта и плътността на мощност на ЕМП в района на населените територии да не превишават пределно допустимите нива, посочени в Наредба №9/1991г. и Таблица II-23.

Таблица II-23. Пределно допустими нива на напрегнатостта и на плътността на енергийния поток на ЕМП в населена територия

№ по ред	Честотния обхват, в който работи излъчвателят	Пределно допустимо ниво
1.	от 30 до 300 kHz	25 V/m
2.	от 0.3 до 3 MHz	15 V/m
3.	от 3 до 30 MHz	10 V/m

№ по ред	Честотния обхват, в който работи излъчвателят	Пределно допустимо ниво
4.	от 30 до 300 MHz	3 V/m
5.	от 0.3 до 30 GHz	10 μ W/cm ²

Източниците на ЕМП на територията на Община Димитровград са: електропроводи; трафопостове, подстанции за високо напрежение; захранващи жилищни квартали; радиопредаватели, базови центри за мобилни комуникации на мобилните оператори; радарни системи на МВР и др. Към източниците на ЕМП, които могат да създадат здравни проблеми на населението, могат да се отнесат и уредите за ежедневна употреба като: монитори на компютри, битови електрически уреди, медицинска апаратура за диагностика и лечение, мобилни телефони и т.н.

През 2020 г., Регионална здравна инспекция гр. Хасково извършва мониторинг на нейонизиращите лъчения като фактор на жизнената среда на обекти намиращи се на територията на област Хасково.

Основните източници на лъчение в близост до контролните пунктове в райони на детски, учебни и лечебни заведения на територията на Община Димитровград, съгласно Годишен доклад от проведения мониторинг на източници на нейонизиращи лъчения на територията на областта за 2020 година са:

- КП1- Базова станция БСНКВ 0043 Neohim на „МобилТел“ ЕАД, гр. София монтирана на покрива на Професионална гимназия по химични и хранителни технологии/минно дело и електро/, гр.Димитровград, общ. Димитровград , обл. Хасково.
- КП2- Базова станция БС №6141 на „Космо България Мобайл“ ЕАД, гр. София монтирана на покрива на 7 ет. жилищен блок на ул.“П. Евтимий“ №7, гр.Димитровград, Община Димитровград, област Хасково.
- КП3- Базова станция НКВ 0012 Dimitrovgrad– на „МобилТел“ ЕАД, гр. София монтирана на покрива на 8 ет. жилищен блок №5 на ул.“П. Евтимий“ №5, гр.Димитровград, Община Димитровград, област Хасково.
- КП10-Приемно-предавателна станция ППС PD 2374 NOM_A/Dimitrovgrad 3 на „БТКМобайл“ ЕООД, гр. София, монтирана на покрива на жилищна сграда на ул.”П. Евтимий ”№11, гр.Димитровград, Община Димитровград, област Хасково.

Основните източници на лъчение в близост до контролните пунктове на територии с голяма концентрация на население и жилищни сгради на територията на гр.Димитровград, съгласно годишния доклад са:

- КП11-Базова станцияБС 6025 на Теленор-България“ ЕАД, гр. София, монтирана на покрива на жилищна сграда на блок №16, входА, ул. Простор”, гр. Димитровград, общ.Димитровград, област Хасково.
- КП12-Базова станция БС6024 на „Глобул” АД, гр. София монтирана на плосък покрив на 13-етажна жилищна сграда, бул. „Димитър Благоев“ №17, гр. Димитровград, общ.Димитровград, област Хасково.
- КП 38- Базова станция БС 6187– на „КОСМО БЪЛГАРИЯ МОБАЙЛ“ ЕАД, гр. София монтирана на покрива на жилищен бул.№3, вх.”Б”,бул.“Георги С. Раковски”, гр. Димитровград, общ.Димитровград, област Хасково.

Обектите подлежащи на мониторинг в райони на детски, учебни и лечебни заведения на територията на гр. Димитровград са:

- КП1- Район в двора на Професионална гимназия по химични и хранителни технологии/минно дело и електро/, гр.Димитровград, общ. Димитровград ,

обл.Хасково.

- КП2- Район в околностите на ОУ „Алеко Константинов“ и жилищни сгради на ул „Патриарх Евтимий“ №7, гр.Димитровград, общ.Димитровград, област.Хасково.
- КП3- Район около жилищни сгради на ул „Патриарх Евтимий“ №5 и в околностите на ЦДГ „Слънце“ гр.Димитровград, общ. Димитровград, област.Хасково.
- КП10- Район около жилищни сгради на ул „Патриарх Евтимий“ №11 и в околностите на ОУ „Алеко Константинов“, гр.Димитровград, общ. Димитровград, област Хасково.

Обектите на територии с голяма концентрация на население и жилищни сгради в град Димитровград са:

- КП11- Район около жилищни сгради в околностите на ул. „Простор“, бл.16, вхА , гр.Димитровград, общ.Хасково, обл.Хасково.
- КП12- Район около жилищни сгради в околностите на бул. „Димитър Благоев“ №17, гр.Димитровград, общ.Хасково, обл.Хасково.
- КП38- Район около жилищни сгради в околностите на ул. „Стефан Стамболов“ №10 и бул. „Георги С. Раковски“, гр.Димитровград, общ.Хасково, обл.Хасково.

Измерванията на електромагнитните полета в райони на детски, учебни и лечебни заведения, и на територии с голяма концентрация на население и жилищни сгради на територията на област Хасково са проведени в периода 02.09.2020г. - 04.09.2020 г.

Анализът на данните от направените измервания в контролните пунктове дава основание да бъдат направени следните изводи:

- Стойностите на плътността на мощност **не надвишават** нормата за населени територии ($10\mu/Wcm^2$), регламентирана с Наредба №9/1991 за пределно допустими нива на електромагнитни полета в населени територии и определяне на хигиенно-защитни зони около излъчващи обекти (ДВ, бр. 35/1991, с изм. и доп. в ДВ, бр. 8/2002);

- Експлоатацията на цитираните базови станции не създава здравен риск за населението в Община Димитровград.

През 2020 г. няма постъпили сигнали и жалби в РЗИ – Хасково, относно превишаване на допустимите нива на електромагнитните полета от източници на нейонизиращи лъчения на територията на област Хасково.

Насоки и мерки за контрол на радиационната обстановка съгласно действащото екологично законодателство:

- Оптимизиране и усъвършенстване на взаимоотношенията между мобилните оператори, обществеността и общинските органи;
- Установяване съответствието на нивата на електромагнитните полета с действащите норми и изисквания на Наредба № 9 от 14.03.1991 г. на МЗ и МОСВ за пределно допустими нива на ЕМП в населени територии и определяне на хигиенно – защитни зони около излъчващи обекти (обн., ДВ, бр. 35 от 1991 г.);
- Мониторинг на ЕМП и оценка на здравния риск за населението от съответните здравни органи.

10. Управленски ресурси

Задълженията на общинските власти в областта на околната среда са регламентирани с чл.15, ал.1 от Закона за опазване на околната среда, съгласно който Кметовете на общини:

- * информират населението за състоянието на околната среда съгласно изискванията на закона;

- * разработват и контролират заедно с другите органи планове за ликвидиране на последствията от аварийни и залпови замърсявания на територията на общината;
- * организират управлението на отпадъци на територията на общината;
- * контролират изграждането, поддържането и правилната експлоатация на пречиствателните станции за отпадъчни води в урбанизираните територии;
- * организират и контролират чистотата, поддържането, опазването и разширяването на селищните зелени системи в населените места и крайселищните територии, както и опазването на биологичното разнообразие, на ландшафта и на природното и културното наследство в тях;
- * определят и оповестяват публично лицата, отговорни за поддържането на чистотата на улиците, тротоарите и други места за обществено ползване на територията на населените места, и контролират изпълнението на техните задължения;
- * организират дейността на създадени с решение на общинския съвет екоинспекции, включително на обществени начала, които имат право да съставят актове за установяване на административни нарушения;
- * определят длъжностните лица, които могат да съставят актове за установяване на административните нарушения по този закон;
- * осъществяват правомощията си по специалните закони в областта на околната среда;
- * определят лицата в общинската администрация, притежаващи необходимата професионална квалификация за осъществяване на дейностите по управление на ОС.

Общинската администрация в Община Димитровград е организирана на ниво дирекции. Административното ръководство се осъществява от секретар и заместник кметове, които са на пряко подчинение на Кмета. Организацията на дейността, функционалните задължения и административните звена в общинската администрация, са определени в утвърденият със Заповед на кмета на Община Димитровград, „Устройствен правилник на общинска администрация Димитровград” (№1673/12.11.2008 г. посл. изм. със Заповед № РД-06-296/12.03.2019 г.)

Общинската администрация е разделена в две основни направления – „Обща администрация“ и „Специализирана администрация“.

Общата администрация на Община Димитровград е организирана в четири дирекции, както следва:

Дирекция “Административни дейности”

Дирекция „Европейски и национални програми и проекти, хуманитарни дейности”

Дирекция „Правно-нормативно и административно обслужване”

Дирекция “Финансово-счетоводна дейност”

Специализираната администрация в община Димитровград е организирана в две дирекции, както следва:

Дирекция „Устройство на територията, кадастър и регулация, инвестиционна дейност, околна среда и води”.

Дирекция „Общинска собственост, стопанска дейност, сигурност и отбранителномобилизационна подготовка”

❖ Структура на администрацията в областта на околната среда

В Община Димитровград основните функции, свързани с политиката по опазване на околната среда, в т.ч. и с управление на отпадъците, се изпълняват от Дирекция „Устройство на територията, кадастър и регулация, инвестиционна дейност, околна среда и води” с функции в областта на околната среда е определен отдел „Инвестиционна дейност,

околна среда и води”. Трима служители от отдела са ангажирани с дейности, свързани с управление на околната среда, а именно:

- Извършва проверки в отговор на сигнали, молби и др. свързани с дейността на отдела;
- Изготвя или участва в изготвянето на програми, стратегии и планове за устойчиво развитие по отношение на околната среда;
- Разработва, провежда и контролира мероприятията, касаещи опазването и възстановяването на природата и екологичната политика на територията на общината;
- Изготвя и актуализира общински програми за опазване на околната среда; общинска програма за управление на отпадъците; общинска програма за управление качеството на атмосферния въздух и реализирането на предвидените в тези програми дейности;
- Подсигуряване на финансова обезпеченост на екологичните мероприятия и обекти предвидени в общинския план за развитие и общинските екологични програми;
- Подпомага изпълнението на задълженията и отговорностите на общината, съгласно екологичното законодателство, както и изпълнението на правителствени и други решения, касаещи опазването и възпроизводството на околната среда;
- Упражняване на контрол и извършване на проверки по компетентност съгласно ЗООС, ЗУО, ЗЧАВ, ЗВ, ЗБР, подзаконовите нормативни актове и общинската нормативна уредба - Наредби №5, №16, №17 на Община Димитровград;
- Контрол на дейностите по опазване, възстановяване и подобряване на околната среда в общината;
- Координира дейността на общинската администрация в областта на екологията с РИОСВ, РЗИ, ОДБХ, РДНСК, неправителствени екологични организации, научната общност, фирми и специалисти в областта на екологията;
- Участва в изготвянето на графици за измиване на улици и площади, метене, сметоизвозване, снегочистване и контролира тяхното изпълнение;
- Упражнява контрол по опазване на чистотата на зелените площи, стопанисване на зелените площи от граждани, физически и юридически лица;
- Изготвя и предлага експертни оценки за залесяване, благоустрояване, ландшафтно оформление на територии, санитарно състояние на декоративната растителност;
- Изготвя задания за проектиране на паркове, вътрешно квартално озеленяване и изграждане на залесителни пояси;
- Разработва краткосрочни и дългосрочни програми за залесяване и благоустрояване в общината;
- Разяснява, предупреждава и осведомява обществеността по отношение на всички дейности, намерения и последствия, спрямо компонентите на околната среда и проблемите и проблемите свързани с тях чрез всички средства за масова информация;
- Осъществява контакти с НПО с цел разработване на съвместни екологични проекти и реализиране на съвместни екологични инициативи;
- Подготвя, организира и провежда обществени екологични мероприятия.

В състава на Общински съвет – Димитровград функционира Постоянна комисия по „Европейски програми и опазване на околната среда и водите“, състояща се от председател, секретар и 5-ма членове общински съветници.

❖ Общинска нормативна уредба в областта на околната среда

Наредба № 34 за Управление на отпадъците на територията на Община Димитровград (Приета с Решение №1670, взето с Протокол № 45 от 30.04.2015 г. на Общински съвет –Димитровград, изм. с Решение №1029/23.12.2019 по АД № 809/2019 на ХАС)

С Наредбата се уреждат екологосъобразното управление на отпадъците на територията на Община Димитровград с цел предотвратяване, намаляване или ограничаване вредното въздействие на отпадъците върху човешкото здраве и околната среда. Определени са правата и задълженията на кмета на общината, на общинската администрация, физическите и юридическите лица, при чиято дейност се образуват и/или третира отпадъци, във връзка с ежедневното поддържане и опазване на чистотата на местата за обществено ползване, сградите, дворовете и прилежащите територии, опазване на околната среда и човешкото здраве. Уредени са условията и реда за събирането, включително разделното, транспортирането, оползотворяването и обезвреждането на битови и строителни отпадъци, включително биоотпадъци, опасни битови отпадъци, масово разпространени отпадъци и неопасни производствени отпадъци от физически и юридически лица на територията на Община Димитровград. Регламентирани са изискванията към площадките за предаване на отпадъци от хартия и картон, пластмаси и стъкло, условията за регистрацията им, както и условията за предаване на отпадъци на площадките по чл.19, ал.3, т.11 от ЗУО. Финансовото осигуряване на дейностите по третиране на отпадъците и заплащането на съответните услуги. Контрола и санкциите за нарушаване разпоредбите на наредбата.

Наредба № 10 за определянето и администрирането на местните такси и цени на услуги на територията на Община Димитровград (Приета с Решение № 766/28.09.2017 г. на ОбС-Димитровград, посл. изм. с Решение № 378/ 28.01.2021 г. на ОбС-Димитровград).

С тази Наредба се уреждат отношенията, свързани с определянето и администрирането на местните такси и цени на предоставяни на физически и юридически лица услуги, редът и срокът на тяхното събиране на територията на община Димитровград, реда, по който лицата, неползващи услуги през съответната година или през определен период от нея, се освобождават от заплащане на съответната такса, както и реда за освобождаване на отделни категории лица, изцяло или частично от заплащане на отделни видове такси.

Такса битови отпадъци (ТБО) се заплаща за услугите по събирането, извозването и обезвреждането в депа или други съоръжения на битовите отпадъци, както и за поддържането на чистотата на териториите за обществено ползване в населените места. Размерът на таксата се определя за всяка услуга поотделно - сметосъбиране и сметоизвозване; обезвреждане на битовите отпадъци в депа или други съоръжения; чистота на териториите за обществено ползване. Таксата се заплаща на две равни вноски в следните срокове: до 30 юни и до 31 октомври, за годината за която е дължима.

Наредба № 5 за чистотата и управление на дейностите по опазване на околната среда на територията на Община Димитровград (приета с Решение № 384/24.02.2005г. изм. Р № 1012/27.05.2010г. на ОбС-Димитровград)

С Наредбата се уреждат редът, условията и изискванията за опазване на чистотата, околната среда и поддържането на естетичния вид на населените места; Организацията на сметосъбиране и сметоизвозване, третиране на твърди битови отпадъци, експлоатация на депо за ТБО и поддържане чистотата на териториите за обществено ползване; Правата и задълженията на Община Димитровград, на физическите, юридическите и временно пребиваващите лица във връзка с поддържане чистотата и дейностите по третиране на битови и строителни отпадъци на територията на Общината.

В Наредбата са разписани задълженията и отговорностите на физическите и юридически лица на територията на общината относно опазване на чистотата и поддържане на приветлив вид на общинските територии.

Наредба № 16 за изграждане и опазване на зелената система на територията на Община Димитровград (Приета с Решение №15/28.11.2019 г. на ОбС-Димитровград; изм. с Решение №65/02.03.2021 г. по АД № 894/2020 г. на ХАС)

С наредбата се уреждат обществените отношения, свързани с планирането, изграждането, устойчивото поддържане, опазване и развитие на зелената система на Община Димитровград. Зелената система на Община Димитровград е предназначена да подобрява жизнената среда и облика на населените места в нея независимо от формите на собственост. Общинският съвет на Община Димитровград чрез бюджета на общината осигурява необходимите средства за поддържане на декоративната растителност в общинските зелени площи.

Кметът на Община Димитровград ръководи, координира цялостната дейност по опазване, изграждане и поддържане на зелената система на общината, организира изпълнението на бюджета по дейност „озеленяване” и на дългосрочните програми за развитието на зелената система и дава указания по приложението на тази наредба.

Наредба № 26 за отглеждане на кучета, за овладяване популацията на безстопанствени животни на територията на Община Димитровград и организация на работа и условия на отглеждане на кучета в общински приют за безстопанствени животни (Приета с Решение № 661/28.02.2013 г. на ОбС – Димитровград, изм. с Решение №744/23.10.2018 г.на ХАС по АД 512/2018 г.(в сила от 19.11.2018 г.)

Наредбата наредба урежда реда за намаляване популацията на безстопанствените кучета на територията на Община Димитровград чрез: Контрол върху регистрацията на домашните кучета, тяхното придобиване, притежаване, отглеждане и развъждане; Улов и обработка на безстопанствените кучета; Задомяване на безстопанствени кучета. С се регламентират взаимоотношенията между институциите, неправителствените организации за защита на животните и собствениците на животни - домашни любимци; реда, условията и изискванията за придобиване, регистрация, деклариране, притежаване, отглеждане и развъждане на кучета и овладяване популацията на безстопанствените животни на територията на Община Димитровград; организацията на работа и условията на отглеждане на кучета в Общински приют за безстопанствени животни (ОПБЖ).

Контролът по спазване на наредбите е възложен на определени със заповед на кмета на общината длъжностни лица. По информация от Община Димитровград, за периода 2018 – 2020 г. са съставени актове за установяване на административни нарушения (АУАН), съгласно действащата общинска нормативна уредба по отношение на опазване на околната среда и на нарушителите са връчени наказателни постановления (НП) обобщени в табличен вид както следва:

Таблица II-24. Установени административни нарушения по действащата общинска нормативна уредба по отношение на опазване на околната среда

№ по ред	Отчетна година	Брой НП	Нормативен акт
1	2018	9	Наредба№ 5 за чистотата и управление на дейностите по опазване на околната среда на територията на Община Димитровград
		5	Наредба №34 за Управление на отпадъците на територията на Община Димитровград
2	2019	33	Наредба№ 5 за чистотата и управление на дейностите по опазване на околната среда на територията на Община Димитровград
		2	Наредба №34 за Управление на отпадъците на територията на Община Димитровград
3	2020	9	Наредба №34 за Управление на отпадъците на територията на Община Димитровград

**Източник: Общинска администрация Димитровград*

❖ **Обмен на информация и сътрудничество с регионални органи на централни ведомства от компетенциите, на които са въпроси по опазване на околната среда**

За решаване на проблемите свързани с околната среда, общинската администрация си сътрудничи с централни, регионални и местни органи на ведомства фирми и др. Регионалните органи на централните ведомства, с които общината сътрудничи по въпросите за опазване на околната среда са: Регионална инспекция по околната среда и водите (РИОСВ) – Хасково, Регионална здравна инспекция (РЗИ) – Хасково, Басейнова дирекция „Източнобеломорски район“ - Пловдив, Областна дирекция „Земеделие“ - Хасково, Териториално статистическо бюро към НСИ, Областна дирекция по безопасност на храните - Хасково.

❖ **Сътрудничество в разглежданата област със съседни общини, бизнеса, НПО**

Община Димитровград е член на Регионално сдружение за управление на отпадъците регион Хасково - за общините Хасково, Димитровград и Минерални бани и в тази връзка работи съвместно с останалите общини, предимно по проблемите, свързани с управлението на отпадъците.

С въвеждане на регионалната система, дейностите по управление на отпадъците се решават на регионално ниво. Новата общинска политика за управление на отпадъците налага, както координиране с регионалната система, така и активно участие в установяването и развитието на регионалната организация. Чрез създаване на Сдружението всички общини, участващи в него си поделят разходите по поддръжката, експлоатацията и мониторинг на съоръженията и вземат общи решения за бъдещото третиране на отпадъците.

С цел реализиране на конкретни екологични проекти или мероприятия общината призовава за свои партньори както неправителствения сектор и обществеността, така и организации на местно, регионално и национално ниво.

❖ **Информирание на обществеността**

Община Димитровград има действаща система за информирание на населението за състоянието на околната среда. Информирането на обществеността и обществени консултации за изпълнение на политиките и ангажиментите на общината за опазване на околната среда в т.ч. и управление на отпадъците се осъществява главно, чрез публикуване на информация, в т.ч. (програми, наредби, отчети, регистри, графици, съобщения за предстоящи събития и кампании) на интернет страницата на общината (<https://www.dimitrovgrad.bg/bg>).

Информирането на населението на Община Димитровград за състоянието на околната среда, за изпълнението на мерките от Програмата на община Димитровград за качеството на атмосферния въздух за периода 2019-2023 г., Програмата за управление на отпадъците и др. програми, както и за реализацията на проекти с екологична насоченост се осъществява чрез публикуването на информацията в Раздел „Околна среда“ на интернет страницата на общината.

Ежегодно се изготвят отчети по изпълнението на цитираните по-горе програми, които се публикуват за информация на обществеността и заинтересованите страни.

Уведомленията за инвестиционни предложения, които постъпват в общината се обявяват публично с обява на интернет страницата на общината, поставя се обява и на таблото в сградата на общината.

Ежегодно се провеждат кампании за събиране/предаване на ИУЕЕО, НУБА, гуми, отработени масла и др. вид отпадъци. Съобщение за организираните кампании се публикува на интернет страницата на общината.

Общинската администрация осъществява работата с обществеността в няколко групи дейности, които са насочени към:

- ✓ навременно информиране на гражданите относно проблемите на околната среда (замърсяването на въздуха, проблеми с битовите и строителни отпадъци на територията на общината, цялостно състоянието на околната среда);
- ✓ повишаване на общественото съзнание чрез получаване на екологично образование;
- ✓ включване на обществеността при вземане на решения, касаещи околната среда;
- ✓ осъществяване на ползотворно сътрудничество между местните власти, обществеността и неправителствените организации.

❖ Мобилни и стационарни системи за наблюдение и контрол на качеството на околната среда

Наблюдение и контрол върху качеството на атмосферния въздух на територията на Община Димитровград се осъществява от един постоянен пункт за мониторинг - АИС Раковски. Пунктът функционира като автоматична измервателна станция от 1993 г. с ЕоІ код BG0041A - DmGr3, към НАСЕМ. Разположен е в централна част на града – в двора на училище ПМГ „Иван Вазов“, с географски координати: 42°03'23.32"N и 25°35'36.27"E. Съгласно Заповед №РД-489/26.06.2019 г. на МОСВ пунктът е класифициран като: градски фонов пункт (ГФП) с обхват от 100 m до 2 km. Контролираните показатели са ФПЧ10, SO₂, NO₂, H₂S, O₃, NH₃, CO и метео параметри.

❖ Услуги, предоставяни от общината и на територията на общината, свързани с опазване на околната среда – обхват на дейност и статут

– Управление на отпадъците

Община Димитровград работи в насока решаване на проблемите свързани с управлението на отпадъците, генерирани на нейната територия като е:

- Общината е изградила ефективна система за организирано сметосъбиране, която покрива 100% от населението на Община Димитровград.
- Община Димитровград е член на „Регионално сдружение за управление на отпадъците – Регион Хасково“. В сдружението участват общините – Хасково, Димитровград и Минерални бани.
- По проект „Определяне на морфологичния състав на битови отпадъци в България“ с възложител Предприятие за управление на дейностите по опазване на околната среда (ПУДООС) е извършен морфологичен анализ на състава и количеството битови отпадъци, образувани на територията на Община Димитровград. С най-голям дял в общината са ситна фракция <4cm – 17,00% от общия поток битови отпадъци, следвани от хранителни - 15.50%; пластмаса - 13.00% и от биоразградимите: градински отпадъци - 9.00% и картон - 8.50%.
- Действащата в Община Димитровград система за разделно събиране на отпадъци от опаковки, съответства на изискванията на Закона за управление на отпадъците (ЗУО) и на конкретните изисквания от глава трета, Раздел II от Наредбата за опаковките и отпадъците от опаковки.
- Община Димитровград изпълнява изискванията на чл. 19, ал.3, т. 5 от ЗУО за организирането на събирането, оползотворяването и обезвреждането на строителни отпадъци от ремонтна дейност, образувани от домакинствата на територията си.
- Общината е организирила система за разделно събиране и оползотворяване на биоотпадъците от поддържането на обществени площи, паркове и градини по чл. 34,

ал. 1 ЗУО, съгласно чл.9 от Наредбата за разделно събиране на биоотпадъци и третиране на биораградимите отпадъци.

– *Водоснабдяване, канализация и пречистване на отпадъчните води*

Територията на общината се обслужва от поделение на „ВиК“ ООД – Димитровград, която предоставя услугите водоснабдяване, канализация и пречистване на води. Поддържа и експлоатира водопроводната и канализационна мрежа. Това включва общо 404 km водопроводна мрежа, 139 km канализационна мрежа и една пречиствателна станция за питейни води. Стопанисването, поддръжката и експлоатацията на ПСОВ – Димитровград се осъществява също от „В и К“ ООД – Димитровград. Пречиствателната станция е оразмерена за следните параметри: население - 70 350 екв. жители; средно денонощно количество – 16500 m³; Полезен обем на задържателния резервоар – 4 500 m³.

Насоки и мерки за повишаване на управленските фактори съгласно действащото екологично законодателство:

- Обучение и повишаване на квалификацията на административния персонал;
- Получаване на външна подкрепа за институционално укрепване на администрацията;
- Важна оценка за възможностите на една община да решава въпросите, свързани с опазване на околната среда е привличането на допълнителни финансови средства.

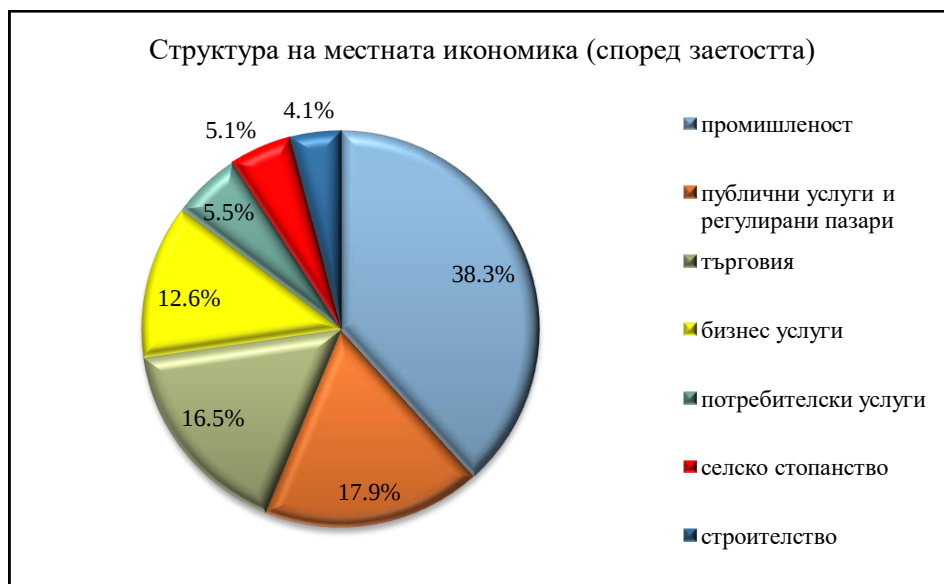
11. Икономически показатели

Структуроопределящи отрасли за местната икономика в Димитровград са химическата промишленост, енергетиката, производството на строителни материали, шивашката, кожено-галантерийната, хранително-вкусовата промишленост и др. Тези отрасли формират около 80% от общинската икономика, като преобладават микро, малки и средни предприятия.

Регионът е сред средно големите индустриални центрове в България по отношение на заетостта, което е важен индикатор за размера на наличния човешки капитал в индустрията и традициите в професионалното образование и обучение. Регионът разполага и с добре развит търговски сектор. Над 9000 души (18% от всички наети) работят в търговията на едро и дребно. В Димитровград е разположен и един от най-големите открити пазари в Европа, който се организира и ръководи от Общинско предприятие „СПИОПТ“. Той е уникален по размерите си и по предлагане на разнообразни по вид и предназначение стоки. По този начин пазарът се превръща във фактор от регионално значение за развитието на търговията.

Характерно е значителното струпване на предприятия на тежката промишленост. Промислените зони са съсредоточени в гр.Димитровград. разделят се на: Източна производствена зона, Югоизточна производствена зона, Производствена зона на север от р. Марица, Североизточна производствена зона.

Съгласно изготвен Бизнес каталог на Община Димитровград, структурата на местната икономика към 2017 г. е в следното процентно съотношение:

Фиг. II-21. Структура на местната икономика

11.1. Развитие на отделните отрасли в общината

В този раздел особено внимание се отделя на отраслите, чието развитие зависи от състоянието на околната среда и които биха могли да повлияят върху състоянието на околната среда (в т.ч. селско стопанство, туризъм и др.).

Селско стопанство

Районът е типично земеделски. Площите заети с трайни насаждения запазват нивото си, като отглеждането на зърнено житни култури (пшеница, ечемик, царевица, слънчоглед) остава доминиращо пред зеленчукопроизводството. Община Димитровград се характеризира с най-комасираните площи и най-високи средни добиви от декар в област Хасково.

Справка за реколта 2019/2020 г. на засетите площи по култури (дка) и производство (тонове) за Община Димитровград по данни на Общинска служба земеделие „Димитровград“ е дадена в следващата таблица.

Таблица II-25. Засети площи и среден добив от декар за 2019/2020 г. на основни култури отглеждани на територията на Община Димитровград

№	Култура	Засята площ, дка	Производство, тон
1.	Пшеница	12500	62500
2.	Ечемик	1450	7965.43
3.	Рапица	2500	7000
4.	Ръж	5	13.5
5.	Тритикале	50	200
6.	Слънчоглед	9500	19950
7.	Царевица на зърно	450	1800
8.	Дини	28	784
9.	Домати на открито	27	200
10.	Зеле	3.12	46.8
11.	Картофи	30	420
12.	Краставици на открито	20	160
13.	Пипер на открито	20	280
14.	Пъпеши	25	375

*Източник: Общинска служба земеделие „Димитровград“

Най-много площи през последните години са засяти с пшеница, слънчоглед, рапица и ечемик. Общината е с традиции в зеленчукопроизводството и засятите площи с домати, пипер и картофи се увеличават през последните години. Овощарството също е добре развито, като преобладават площите с череши, сливи и ябълки. Добри средни добиви от декар се получават от дини и пъпеша, но засятите площи с тези култури намаляват. Другата основна група селскостопански продукти са лозята за винопроизводство. В региона е развито и гъбопроизводството: в селата Горски извор, представено от „Извор-АМ“ ООД и в Сталево, от „Братя Атанасови“ ООД.

Като извод за състоянието на растениевъдството, като част от селското стопанство в Община Димитровград е, че то е много добре развито, предоставящо голяма част от селскостопанската продукция в района и голяма част от хранителните ресурси за други преработващи отрасли в Хасково, Стара Загора, Харманли и др.

Животновъдството е по-слабо развито в Община Димитровград и е представено предимно от лични стопанства при дребни производители. Малобройни са животновъдните ферми, в които е налице концентрация на голям брой животни. В животновъдните обекти се отглеждат говеда, биволи, овце, кози, свине и птици. Животинската продукция се изкупува предимно от фирми, които я преработват в собствени малки предприятия. Развитието на предимно малки селскостопански единици, микро и малки предприятия в преработването на меса и производство на колбаси заема част в местната икономика, гарантираща заетост на населението.

Промисленост

Структуроопределящи отрасли за местната икономика в Димитровград са химическата промишленост, енергетиката, производството на строителни материали, шивашката, кожено-галантерийната, хранително-вкусовата промишленост и др. Тези отрасли формират около 80% от общинската икономика, като преобладават микро, малки и средни предприятия.

• Преработваща промишленост

Преработващата промишленост е от приоритетно значение за Община Димитровград, като водещи отрасли са химическата промишленост и енергетиката. Икономиката на общината се представя основно от „Неохим“ АД като част от **химическата промишленост**. Основната дейност на „Неохим“ АД е производство и търговия на минерални торове, неорганични и органични химически продукти. Разположен е в източната производствена зона на гр. Димитровград, на десния бряг на р. Марица. Друго химическо предприятие е „ХИМТЕКС“ ООД, което произвежда разнообразни химически продукти. Тази съвкупност от крупни и разнообразни химически производства е предпоставка за изграждане на химически клъстер.

Благодарение на дългогодишния си опит и традиции „ЗКИ-Волта“ ООД заема челно място сред производителите в българската каучукова индустрия. Друг поредставител на преработващата промишленост е „ЗКИ – ВОЛТ“ ООД. Дружеството е създадено през 2003 г. в гр. Димитровград, с основен предмет на дейност: производство на каучукови смеси; конфекционирание, гумиране на съдове и съоръжения за защита против корозия; антикорозионна защита /АКЗ/; заварки на тръби от полипропилен /PP/ и поли тетра флуоро етен /PTFE/; ламинация на тръбопроводи с GFK, шахти и канали с ненаситени полиестерни смоли усилен с фибростъкло; огне и химикоустойчива защита на базата на специални бои, лакове и смоли; производство на гумени и метално- гумени пресови изделия, пресоване на каучукови изделия с хидравлични преси. През м. Март 2013 г. бе въведен в експлоатация нов цех за каучукови смеси с годишен капацитет 1100 тона.

Енергетиката е представена от ТЕЦ „Марица 3“ АД с проектна мощност 120 MW и парокотелна инсталация с обща топлинна мощност 84 GJ/h (20 Гкал/час). Централата е разположена в източната промишлена зона на Димитровград върху обща територия от 1314 dka. ТЕЦ „Марица 3“ АД работи основно като електропроизводствено предприятие на диспечерско разпореждане, въз основа на договор с НЕК-ЕАД.

Производството на строителни материали заема своя дял в икономиката на Община Димитровград. На територията на общината се намира „Вулкан Цимент“ АД, който е най-старата изградена мощност за производство на цимент в България. Тук се произвеждат 6 вида цимент, свързващи вещества и сухи смеси с конкретно приложение в строителството. Циментовият завод „Вулкан“ е разположен в регулационните граници на гр. Димитровград, на левия бряг на р. Марица. Към общата площ на завода се включват площадките на находището за варовик „Юрт дере“, находището за мергели „Дурхана“ и находището на глина „Дурхана“, които са разположени южно от гр. Димитровград.

Производство на бетонови керемиди, електрически стълбове и др. строителни материали се извършва от „СИМАТ“ АД.

- **Лека промишленост**

Малките и средни предприятия преобладават в секторите на **текстилната, трикотажна и шивашката промишленост**. Водещи фирми в производството на облекла и трикотажни изделия са Модните къщи „Юнона“ и „Луци“ и двете с верига магазини в цялата страна, ЕТ „Нели Георгиева“, „Female“ ЕООД, „Нелита“ ООД, „Йоланта“ ЕООД - производство на дамска конфекция, ЕТ „Петко Петков“ и ЕТ „Кики“ - производство на трикотажни изделия, „Дуветика България“ ООД – производство на дрехи с пълнеж от гъши пух, „Калина“ ЕООД и ЕТ „Валентина“ - производители на спялна бельо и много др.

Освен наличието на шивашка промишленост на територията на Община Димитровград има развито и **производство на кожени изделия**. То е представено от „Пролет“ ООД – куфари, чанти и други изделия за пътуване за вътрешния и външен пазари.

В Общината е добре представена и развита **хранително-вкусовата промишленост**, конкретно производство на хляб и сладкарски изделия, млекопреработка и месопреработка. Производството на хляб се извършва от хлебозавод „МАРИЦА“ ООД и три фурни – „Томи“, „Болярка“ и „Велеви 2008“. Сладкарството се осъществява от фирмите „ДИАНА“ ЕООД, ЕТ „ЗОЯ“, ЕТ „Иванка Манолова“, ЕТ „Василка“ с. Добрич, „Диамант 93“ ЕООД с. Радицево, „Дюсена“ ООД с. Крепост.

Млекопреработвателните предприятия са също от класовете микро и малки предприятия-мандри. Действащи са „ДЕНИКЕР МИЛК“ АД гр. Мерицлери, ЕТ „ШАМПИОН 13“ с. Крепост, ЕТ „ЕЛЕКСИР“ с. Горски извор и ЕТ „ДЕТЕЛИНА 39“ с. Брод.

На територията на общината фирмите за **месо и месопреработка** са: „Алфакомерс“ ЕООД, „Храни-Жика“ ЕООД, „Монита“ ООД и Цех за производство на сурово-сушени колбаси „ЛОТОС“ ООД.

Културно-историческо наследство и туристически обекти в общината

Община Димитровград събира на малката си територия разнообразни исторически забележителности, архитектурни паметници и древни обичаи, които са предпоставка за развитие на туризъм в района.

На нейна територия и с първостепенна важност за балнеоложки туризъм в област Хасково е гр. Мерицлери. Макар и със сравнително скромни измерения Мерицлери разполага с потенциала на лечебни минерални води и развитие на балнеоложки туризъм. Община Димитровград разполага и с потенциал за развитието на културно-познавателния туризъм. Голям брой от историческите забележителности, защитени местности и паметници на културата изграждат добър туристически облик на общината. Сред по-ярко забележимите обекти в културно-познавателния туризъм се отличават:

Средновековна крепост, местност Хисаря

Крепостта край с. Сталево, Община Димитровград се намира в местността „Хисаря”. Тя е построена още по времето на траките, но става популярна през Средновековието, като някои от изследователите я локализируют като древния град Милеона. Преданията разказват, че именно от тук на 9 март през 1230 г. българският цар Иван Асен II е наблюдавал и ръководел битката при Клокотница. Това е едно от най-големите поражения на Византия, в което в плен попада и самият епирски деспот кир Теодор Комнин. След битката българският владетел в чест на победата заповядал тук да бъде издигнат параклис, наречен „Св. 40 Мъченици“, който съществува и до днес.

Снимка 2. Средновековна крепост „Хисаря”

„Светилище на нимфите и Афродита“ с. Каснаково

Единственото добре запазено в България „Светилище на нимфите и Афродита” се намира на около 500 м североизточно от с. Каснаково, Община Димитровград. Разположено е в красива местност. Светилището, градено през II – IV в. е малка част от голямото имение на римлянина от тракийски произход Тит Флавий. Преданията гласят, че на това живописно място вечер танцуват красивите повелителки на природата – нимфите. Според вярванията, ако жените пият от изворчето вода, те зачеват по-лесно и раждат красиви мъжки рожби. Свръхестествените лечебни свойства на водата на извора са много известни. За това от незапомнени времена тук всяка година на Спасовден се събират хора от близо и далеч за да се помолят за здраве и плодородие. През 1968 г. Светилището е

обявено за паметник на културата от национално значение.

Снимка 3. Светилище на нимфите и Афродита, с. Каснаково

Исторически музей – Димитровград

Исторически музей – Димитровград е културен и научен институт, създаден през 1951 г. Той е първият в България музей за съвременна история. Днес в него могат да се видят артефакти от неолита до съвременността, разположени в четири експозиционни зали. Сред по-интересните от тях са неолитния човек, намерен в некропол край димитровградското село Крум, експонати, проследяващи изграждането на първия социалистически град в България – Димитровград, предмети от бита и облеклото на местното население и др.

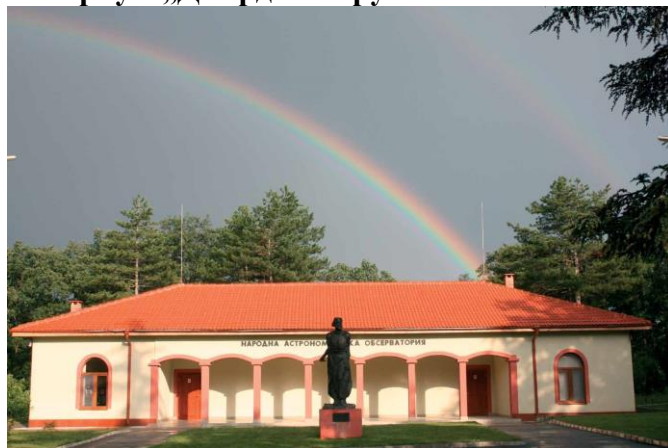
Етнографска музейна сбирка „Дяко Пенев“ към НЧ „Просвета-1896“, гр. Мерицлери
В чест на 1300 годишнината от създаването на Българската държава, през 1980 година в една от залите на читалището в гр. Мерицлери е открита етнографска музейна изложба. С течение на годините етнографската сбирка се превръща в място, където се проследява историята на града и читалището и предава на идните поколения цялото културно наследство на селището.

Манастир „Света Богородица“ с. Добрич

Намира се на 3 km на югоизток от с. Добрич. Жител на селото през 1886 година, чрез съновидение, открива аязмо в нивата си и я дарява за строеж на параклис. Святото място е възстановено основно след 2000 година. Старият параклис е обновен, издигната е двуетажна сграда за преспиване. Всяка година в навечерието на Голяма Богородица тук се стичат много хора, за да почетат Божиата майка. До външните порти на манастира е изградена красива чешма, от която те могат да си напълнят от лековитата вода на аязмото.

Народна астрономическа обсерватория и планетариум „Джордано Бруно“

Планетариумът е първият в България и на Балканския полуостров. Народната астрономическа обсерватория и планетариум „Джордано Бруно“ са открити официално на 24 май 1962 г. Комплексът е разположен в парк „Н.Й.Вапцаров“ и включва звездна зала с 60 седящи места, корпус с кабинети и учебни зали, наблюдателен павилион с два телескопа. В двора на комплекса се намира и първата, построена извън София, Сеизмична станция към Геофизичния институт на БАН.

Снимка 4. НАОП „Джордано Бруно“

Художествена галерия „Петко Чурчулиев“

Градската художествена галерия „Петко Чурчулиев“ е притегателен център за почитателите на визуалното изкуство. Годишно в залите ѝ се уреджат 10-12 изложби. Експозиции от фонда на галерията и на гостуващи художествени музеи се редуват с изложби на съвременни художници, представени самостоятелно или колективно; представят се книги и срещи с авторите им, осъществяват се прожекции на филми, концерти и форми на уърк шоп. Като художествен музей галерията съхранява над 2250 произведения от близо 400 художници, обособени в разделите: Живопис, Графика, Скулптура, Съвременно изкуство и Театрален плакат.

Приключенски парк „Питър Пан“

Любимо място за всички малки и големи привърженици на екстремните изживявания в Димитровград е Приключенски парк „Питър Пан“. Той се намира в парк „Н.Й.Вапцаров“. Открит е на 1 юни 2009 г. Увеселителното съоръжение предлага на жителите и гости на града пълна обиколка на 11 различни атракционни спортни препятствия, едно от които е изкуствена стена за катерене, предназначена за търсачи на силни усещания с подчертано спортен дух. Съоръжението включва и въжена градина с много елементи и спускане по 25 метров тролей. Паркът е атрактивно място за провеждане на спортни и детски празници.

Туризмът присъства в местната икономика със символичен дял (под 1%), което го характеризира като „транзитен“, с малък престой, с преобладаващи бизнес-поводи.

Създадената екопътека „Асенова крепост“, село Клокотница – параклис „Света Троица“, село Горски извор“ е в основата на културно познавателния туризъм в Община Димитровград. Маршрутът на екопътеката включва: „Асенова крепост“, село Клокотница – „Изворът на нимфите“, село Каснаково – манастир „Света Богородица“, село Добрич – село Крум – параклис „Свети Илия“, село Ябълково – параклис „Свети 40 мъченици“, село Сталево – параклис „Света Троица“, село Горски извор. Възможностите за развитие на туристическия потенциал на общината са предпоставки за намиране на работни места на населението, намаляване на безработицата чрез повишаване на заетостта в този сектор и изграждане на привлекателен вид на Община Димитровград.

Изводи:

Икономиката в Община Димитровград е добре развита във всичките ѝ отрасли. Общината развива своя икономически потенциал, създавайки устойчива и сигурна среда за местното население и външни инвестиции.

Демографската криза, застаряването и миграцията на местното население са фактори за състоянието на местната икономика. Намаляването на групата в трудоспособна възраст и икономически активните оказва влияние върху местния икономически профил и потенциал.

11.2. Състояние на инфраструктурата в Община Димитровград

Транспортна инфраструктура

Община Димитровград има важно транспортно-географско положение. На територията ѝ се пресичат Европейските транспортни коридори IX и X. Основната връзка със страната е чрез тези първокласни пътни артерии.

Европейски транспортен коридор № IX

Хелзинки - Санкт Петербург - Псков - Витебск - Киев - Любашевка - Кишинев - Букурещ - Русе - Димитровград - Александруполис осигурява връзка между държавите от Североизточна Европа през Румъния и България с пристанище Александруполис на Егейско море. Общата дължина на пътя на територията на България в направление Русе - Велико Търново - Габрово - Стара Загора - Димитровград - Кърджали е 455 km, плюс 20 km ново строителство по Програма СВС.

Европейски транспортен коридор № X

Залцбург - Любляна - Загреб - Белград - Ниш - Скопие - Велес - Солун, с разклонения: Грац - Марибор - Загреб; Будапеща - Нови Сад - Белград; Ниш - София - Димитровград - Истанбул, по IV коридор; Велес - Битоля - Флорина - Виа Игнатиа до Игуменица. Този коридор беше одобрен след конференцията в Хелзинки през 1997 г. като стъпка срещу изолацията на бивша ФР Югославия и за укрепване мира в района. Той се движи в посока на Трансевропейската Автомагистрала „Север-Юг“ (ТЕМ), следваща традиционния маршрут в югоизточна Европа и Балканите. Общата дължина на пътя на територията на България е в направление ГКПП „Калотина“ - София е 60 km.

Достъп посредством автомагистрали

Завършването на автомагистрала „Марица“, която преминава през територията на Община Димитровград, към края на 2015 г. значително улеснява достъпа до общината. Автомагистрала „Марица“ (А1) - е с обща дължина 112 km. Тя е основния маршрут за движението в посока Пловдив - КПП „Капитан Андреево“. АМ „Марица“ е част от Европейски транспортен коридор No IV, както и от Трансевропейската Автомагистрала „Север-Юг“ (ТЕМ). Освен, че осигурява свободен достъп на хора и товари, достъпът до

общината посредством АМ „Марица“ повишава привлекателността на общината за сериозни инвестиционни намерения.

Достъп посредством пътища I-ви клас (Е)

Югозападната част от територията на Община Димитровград се пресича от Е-80, Републикански път 1-8 (Граница Югославия - Калотина - Драгоман - ок.п. София - о.п. Ихтиман - Костенец - Белово - Пазарджик - Пловдив - Поповица - о.п. Хасково - Харманли - Любимец - Свиленград - Капитан Андреево - граница Турция).

Посока от север на юг се пресича от Е-85 Републикански път 1-5 (Русе - Бяла - Полски Тръмбеш - Велико Търново - о.п. Дебелец - Дряново - Габрово - Шипка - Казанлък - о.п. Стара Загора - Средец - Димитровград - о.п. Хасково - Конуш - Черноочене - Кърджали - Момчилград - Маказа - граница Гърция). Първокласният път е с двулентов габарит 7.5/12 m.

Републикански път 111-663 (О.п. Чирпан - Зетъво - Димитровград - Брод - Златополе - Райново - Симеоновград) - границата с посока изток - запад преминава почти по средата на територията. Републикански път 111-807 ((Поповица - о.п. Хасково) Върбица - Скобелево - (о.п.Чирпан - Зетъво)) - преминава в западната част успоредно на границата с Пловдивска област Върбица - Скобелево - Чирпан.

Републикански път 111-506 ((Димитровград - о.п. Хасково) - Добрич - Горски извор - Светлина - Сусам - Хасковски минерални бани - Караманци - Петелово - (Конуш - Черноочене)) пресича в югозапад територията от Димитровград - Горски извор - Светлина - Минерални бани.

Връзката Хасково - Димитровград се осъществява по републикански път I-5 и е с две платна по две ленти плюс аварийна лента и разделителна ивица. Отсечката от Димитровград до Хасково е скоростен път с две самостоятелни пътни платна, като настилката е оразмерена за максимално осово натоварване от 11 т/ос.

Общинска пътна мрежа

Общинската пътна мрежа е общо 108.7 km, а местните пътища 8 km, голяма част от които не са в добро техническо състояние. Общинската пътна мрежа и местните пътища са описани в подробно в следващата Таблица II-26.

Таблица II-26.

№ по ред	Път номер, направление	Обща дължина, km
1	Общински път НКV1001 (Радиево - Голямо Асеново – Малко Асеново)	6.3
2	Общински път НКV1002 (от път I-5 – Димитровград - Черногорово – Воден – граница общ.)	10.0
3	Общински път НКV1003 (Крепост – до път I-5)	1.6
4	Общински път НКV2004 (от път I-5 – граница Аерогара Узунджово)	1.3
5	Общински път НКV1005 (от път I-5 – Крум – Ябълково)	10.0
6	Общински път НКV1006 (от път I-5- Радиево - Бряст)	3.5
7	Общински път НКV1007 (III-506- Добрич – Крум – жп гара Крум)	4.6
8	Общински път НКV1008 (от път III-506 – Каснаково – граница общини)	2.8

9	Общински път НКV1009 (Горски извор – Ябълково – жп гара Ябълково)	7.5
10	Общински път PDV1210 (Ябълково – Сталево – Скобелево – граница Караджалово)	9.1
11	Общински път НКV1010 (от път III-663- Злато поле - Долно Белево)	4.3
12	Общински път НКV1011 (от път III-663 - кв. Мариино - Бряст – Здравец – Странско)	15.0
13	Общински път НКV2012 (от път НКV2013- Меричлери - Длъгнево- до път НКV1011)	8.2
14	Местен -Длъгнево-Здравец	3.0
15	Общински път НКV2013 (III-663 -Меричлери – граница Михайлово – граница Димитриево)	8.0
16	Общински път НКV1256 (III-806 - граница общ. - Горски извор да път I-8)	4.6
17	Общински път НКV1015 (от път I-8 - Върбица – Бодрово – граница общ. Езерово)	4.6
18	Общински път НКV1016 (от път III-807 - Скобелево – жп гара Скобелево)	0.4
19	Общински път SZR1223 (граница Димитриево – Странско – граница Бял Извор)	4.6
20	Общински път НКV2014 (Великан – път III-663 Зетъво-п.к.Меричлери)	2.3
21	Местен с.Д.Белево- Г.Асеново	5.0
	Местни пътища	8.0
	Общинска пътна мрежа	108.7
	Всичко за общината:	116.7

Улична мрежа

В град Димитровград има улична мрежа, която е съставена предимно от главни улици – IV клас, с широчина от 6,0; 7,0; и 9,0 метра. Главната улична мрежа на града може да се охарактеризира в два основни аспекта:

- като физическа изграденост и състояние;
- като геометрична система, обслужваща движението в града.

Основната част от уличната мрежа е с асфалтова настилка и малка част - паваж. Улиците от главната улична мрежа са асфалтирани и са в добро състояние.

По-особено внимание заслужава проблемът по второстепенната улична мрежа, която включва V клас – събирателни улици и VI клас - обслужващи улици. Те са в лошо състояние, нуждаят се от преасфалтиране. На много от тях не е извършван никакъв ремонт през последните 15 години.

Като цяло, състоянието на уличната мрежа в селата на територията на Община Димитровград се определя като незадоволително. Съществува необходимост от ремонт и/или полагане на изцяло нова настилка на повечето улици в селата.

Железопътна инфраструктура

Железопътната инфраструктура е важна за транспортното обслужване и свързаност на Община Димитровград с други общински и областни центрове. От първостепенна важност за общината и железопътната инфраструктура е IV-та главна жп линия „Русе - Горна Оряховица - Стара Загора - Димитровград – Подкова“ - част от ОЕТК №9.

На територията на Община Димитровград са разположени две ЖП гари:

- ЖП Гара Димитровград – участъкова. Гара Димитровград разполага със седем приемно-отправни коловози, максимална полезна дължина на ПОК 675 m, минимална полезна дължина на ПОК 426 m, възможност за товаро-разтоварна дейност. Гара Димитровград осигурява и международен достъп до общината.
- ЖП Гара Димитровград Север – посредна. Гара Димитровград Север разполага с осем приемно-отправни коловози, максимална полезна дължина на ПОК 660 m, минимална полезна дължина на ПОК 500 m, възможност за товаро-разтоварна дейност.

Километричното положение на Гара Димитровград и Гара Димитровград Север по железопътната мрежа на ДП „НК ЖИ“ е представено в следващата Таблица II-27.

Таблица II-27.

№	От гара	До гара	Километрично положение начална гара	Километрично положение крайна гара
I-ва железопътна линия Калотина запад - Свиленград				
1	Димитровград (ЮЖ)	Калотина запад	56+ 800	56+ 000
2	Ябълково	Димитровград	219+ 480	232+ 376
3	Димитровград	Нова Надежда	232+ 376	244+ 483
IV железопътна линия Русе север – Стара Загора - Подкова				
1	Меричлери	Димитровград север	17+ 115	29+ 950
2	Димитровград север	Димитровград	29+ 950	33+ 562
3	Димитровград	Хасково	0+000	23+ 360

Обществен транспорт

От 2012 г. в град Димитровград функционира нова съвременно изградена автогара, която е своеобразен център за транспортните фирми, опериращи на територията на общината. Автогарата е ключов транспортен терминал, който обслужва линии от общинската, областна и републиканска транспортни схеми. Поддържа се и една международна линия за Атина.

На територията на Община Димитровград функционира обществен транспорт. На лице са и автобусните линии, които са градски, междуселищни и междуградски. Необходимо е модернизирването на градския транспорт. Развитието на устойчиви системи за градски транспорт, щадящи околната среда, е от особена важност. Общината разполага с утвърдена общинска транспортна схема, чрез която се покриват нуждите от обществен транспорт на населението.

Тенденцията, която се наблюдава в общината е намаляване на пътнико потока в обществения транспорт. Поради тази причина е необходимо да се предприемат мерки, свързани с модернизация и реконструкция на общинска пътна мрежа, подобряване материалната база на превозвачите, гъвкавост на транспортните схеми и др.

Състоянието на първостепенната улична мрежа и общинските пътища в общината е обобщено в Доклад от извършен оглед на общинската и улична пътна мрежа преди есенно зимния период 2020-2021 г., със следните изводи:

За град Димитровград:

Първостепенната улична мрежа на гр. Димитровград е в добро експлоатационно състояние, на по-голямата част от булевардите са направени ремонти в последните години, има одобрени работни проекти и съгласувани планове за организация на движението. Подменени са пътните знаци и е положена нова пътна маркировка по тези улици. В участъците, които са останали за ремонт сравнително малък процент е необходимо подмяната на пътни знаци и опресняване на маркировката на някои места. Второстепенната улична мрежа на града е в добро експлоатационно състояние, като определени участъци имат нужда от рехабилитация, основни проблеми там се забелязват и по налични пропадания вследствие на аварии по подземната инфраструктура, което води до извода, че преди предвиждането на рехабилитация или реконструкция на тези улици трябва да се предвиди подмяна и на подземната инфраструктура с цел гарантиране на дълготрайност. Голяма част от знаковото стопанство по второстепенната улична мрежа липсва или не отговаря на действащите към момента нормативни изисквания, маркировката по тези улици е стара или липсва. Основен проблем е липсата на приет Генерален план за организация на движението. През последните пет години във връзка с реализираните републикански и общински инфраструктурни проекти, организацията на движението в града измени съществено цялостния си облик.

За общински пътища и населените места в Община Димитровград:

Голяма част от общинската пътна мрежа се нуждае от основен ремонт. Улиците, които са разглеждани в селата са продължения на общинските пътища през урбанизираните части. Основен проблем е отново липсата на приети планове за организация на движението, липсващите и неотговарящи пътни знаци са приети при схема на предимство по главното направление (съгласно йерархията общински път/републикански път) и второстепенно направление (пресичащи ги улици), установено е липсата на голям брой пътни знаци или компрометирани съществуващи, маркировката в по-голямата част липсва или не отговаря на изискванията.

Основни проблеми в областта на комуникационно-транспортната инфраструктура:

- Амортизация на по-голямата част от пътната мрежа и липса на финансиране на дейностите по текущ ремонт и поддържане на улиците по селата в общината;
- Лошо състояние на второстепенната и обслужващата улична мрежа;
- Увеличаване на пътния трафик на придвижващите се МПС;
- Не добре оптимизиран обществен транспорт;
- Липса на цялостна система от велоалеи;
- Недостатъчен брой места за паркиране.

Електроснабдяване

Енергийната система на Община Димитровград е напълно съвременна и изцяло задоволява нуждите на населението и промишлеността от електрическа енергия. Основен източник на електроенергия за Община Димитровград е общата електроенергийна система на страната. Съществуващата енергийна мрежа 20 kV е в добро състояние и напълно задоволява нуждите на населението и промишлеността от електрическа енергия. Мрежата с ниско напрежение (НН) 380/220V също е в добро техническо състояние. Електрозахранването е реализирано на ниво ниско напрежение 20/0,4 kV (НН).

Основен доставчик на електроенергия за Община Димитровград е „ЕВН България Електроразпределение“ АД.

На територията на общината функционира топлоелектрическа централа - ТЕЦ „Марица 3“ за производство на електро и топлоенергия с инсталирана мощност 120 MW, като основният пазар на произведената от централата електроенергия е в България. Прякото захранване с електрическа енергия на промишлените и битови абонати в общината се осъществява от електроенергийната мрежа 110 kV, посредством районните подстанции 110/20 kV. В Димитровград освен п/ст към ТЕЦ „Марица3“ е изградена още една подстанция. Най-често подстанциите са свързани двустранно в районната мрежа 110 kV, което позволява по-голяма сигурност и резервиране при аварии в електрозахранването.

Изграждането на системата за улично осветление е започнало преди 1989 г. Тя представлява съвкупност от захранващи източници, разпределителна електрическа мрежа, стълбови линии и арматура, както и сравнително еднотипни осветителни тела. От страна на общината през последните 15 (петнадесет) години по системата за улично осветление е извършена цялостна подмяна на старите неефективни живачни осветители с нов тип Натриеви лампи високо налягане (НЛВН) с мощност от 50W, Метал Халогенни Лампи (МХЛ) с мощност от 70W, както LED осветителни тела с мощност от 80W и 250W.

Гъстотата на разпределителната мрежа на уличното осветление е над средната норма за страната – т.е добре развита е и осигурява захранването на всички населени места.

През 2018 г. Община Димитровград със собствено финансиране в размер на 998 265,44 лв. започва изпълнение на обект: „Подмяна на осветителни тела, табла за управление и въвеждане на мониторингова система за следене и управление на Уличното осветление в гр. Димитровград с цел подобряване на енергийната ефективност“.

Изпълнението на проекта се налага поради състоянието на системата за улично осветление, която в по-голямата си част е амортизирана и морално остаряла. Основния предмет на проекта е подобряване на качеството на уличното осветление в гр. Димитровград чрез подмяна на стари и не енергоефективни осветителни тела с нови енергоефективни осветители.

Новите осветителни тела са предвидени със светодиоден източник на светлина. Светодиодните източници имат висок светлинен добив (90-140lm/W), дълъг живот (25 000 - 50 000 часа) висок индекс на цветопрдаване (Ra>80). Използваните улични осветители в проекта са с мощност 30W, 40W и 55 W използвани в зависимост от типа на класа на осветяваната улица.

Подменени са старите шкафове за улично осветление с нови, защитната и комукационната апаратура за Уличното осветление е монтирана в нови разпределителни табла. Инсталирана е автоматизирана система за управление на уличното осветление XLight 2010, което води до повишаване на качеството на уличното осветление, като същевременно допринася за намаляване на текущите разходи за електрическа енергия и за поддръжка. Като следствие от намаленото потребление на електрическа енергия се постига и екологичен ефект за сметка на намаляване на емисиите от вредни газове.

През 2019 г. Община Димитровград възлага изготвянето на Детайлно обследване за енергийна ефективност на системата за външно изкуствено осветление (улично осветление) на населените места на община Димитровград и кварталите Марийно, Вулкан и Черноконево. Главните цели и задачи на обследването целят:

- подобряване качеството на системата за външно изкуствено осветление на населените места на Община Димитровград, в съответствие със стандарт БДС EN 13201:2016.

- повишаване на енергийната ефективност на системата за външно изкуствено осветление и намаляване консумацията на електрическата енергия.
- привеждане на системата за външно изкуствено осветление в съответствие с Етап III (в сила от 13.04.2017) от прилагането на Директива 2005/32/ЕС за определяне на изискванията за екодизайн към енергоемките продукти (EuP).
- намаляване на преките финансови разходи на Община Димитровград при запазване на високото качество на осветлението чрез повишаване на неговата енергийната ефективност.
- осигуряване на безопасно движение на моторните превозни средства и пешеходците в тъмната част на денонощието.
- създаване на условия за повишаване пропускателната способност /капацитета/ на уличната и шосейната мрежа и повишаване на ефективността на транспорта.
- създаване на по добър светло-технически комфорт за участниците в движението и пешеходците.
- намаляване на емисиите на парникови газове в резултат на намалената консумация на електрическа енергия.

През 2020 г. Община Димитровград възлага изготвянето на инвестиционен проект с предмет: „Внедряване на мерки за енергийна ефективност в системата за външно изкуствено осветление в Община Димитровград“, изготвен съгласно детайлното обследване за енергийна ефективност за населените места в общината и проектантско проучване на място.

Реализирането на проектните цели е предпоставка и гаранция за изграждане на модерно външно изкуствено осветление на Община Димитровград с което ще се постигне: икономия на ел. енергия; намаляване разходите за поддръжка и ползване на специализирана техника; намаляване на загубите; намаляване степента на аварийност и разходите за поддръжка - в т.ч. разходи за труд, материали, откриване на повреди, извънреден труд, транспортни разходи.

Проектът предвижда демонтаж на стари и монтаж на нови светлоизточници върху съществуващи стълбове – стоманено бетонни, и демонтаж на стари и монтаж на нови табла улично осветление, окомплектовани с модули на системата за мониторинг и контрол в таблата за УО.

Прогнозната стойност за изпълнение на проекта възлиза на 923 388,60 лв. и при осигуряване на необходимите средства Община Димитровград има готовност за стартиране изпълнение на заложените мерки.

Изводи:

- Изграждане на нови съоръжения и подмяна на част от съществуващите;
- Намаляване на технологичните разходи при доставка на електро енергия /загуби от преносната мрежа/;
- Насърчаване на енергоспестяващо потребление в домакинствата, обществения сектор и производството.

Газификация

Разпределението на природен газ на територията на Община Димитровград се осъществява от „Ситигаз България“ ЕАД. Газифицирането на територията на общината е започнало през 2010 г., като приоритетно са газифицирани общински и административни сгради. Индустриалната зона е газифицирана изцяло. Постепенно се включват и битови

потребители. Общият брой на потребителите към месец април 2021 г. за гр. Димитровград е 758 клиента. Изградената газоразпределителна мрежа в гр. Димитровград до края на 2020 г. е почти 37 km. Разпределителните газопроводи са предвидени с достатъчен капацитет за захранване на различните промишлени потребители, а градската мрежа за газификация на битови и обществени административни потребители се развива изпреварващо.

Съгласно информация на „Ситигаз България“ ЕАД, общият брой абонати в гр. Димитровград, включени към газопреносната мрежа на територията на Димитровград за периода 2018-2020 г. е както следва:

Таблица II-28. Общ брой абонати по категории на територията на Димитровград за периода 201-2020 г.

Категория потребител	2018 г.	2019 г.	2020 г.
Индустриални	0	0	0
ОаиТ (комунални)	22	7	1
Битови	154	107	57

*Източник: „Ситигаз България“ ЕАД

Насоки за развитие на газопреносната мрежа на територията на Общината:

- Увеличаване ежегодно на броя абонати (от всички категории) включени в газопреносната мрежа на гр.Димитровград;
- Модернизация, рехабилитация и разширение на газопреносните мрежи и съоръжения;
- Своевременно отстраняване на възникнали аварии по мрежата.

Спортни бази и клубна дейност

В Община Димитровград функционират следните основни спортни обекти:

- Стадион „Миньор“, разполагащ с един основен терен за официални срещи, четири съблекални, сауна, три тренировъчни игрища, гимнастическа площадка с уреди, отговарящи на олимпийските размери, фитнес площадка на открито, лекоатлетическа писта.
- Стадион „Раковски“ разполага с един основен терен за официални срещи, четири съблекални, две тренировъчни игрища, игрище с изкуствена настилка за футбол на малки врати, фитнес площадка на открито, лекоатлетическа писта и трап за дълъг скок.
- Басейн „Химик“ разполага с основен басейн с размери 50x12.5 м, детски басейн с размери 10x6 м, 10 бр. съблекални и игрище за плажен волейбол.
- Тенис кортове – 5 бр. тенис игрища.
- Спортна зала „Младост“ разполага с основна зала за баскетбол и волейбол с 1 230 места за зрители, тренировъчна зала за акробатика и скокове на батут, тренировъчна зала за бойни изкуства, зала за тенис на маса, сауна.
- Зала по борба „Еню Вълчев“ разполага с основна зала за тренировки по борба, зона за физическа подготовка и медицински кабинет.

На територията на общината се развива спортна клубна дейност. Лицензираните спортни клубове в Община Димитровград са както следва: Баскетболен клуб „Компакт баскет“; Клуб „Младост“ акробатика и скокове на батут; Клуб по борба „Димитровград“; Клуб по тенис на маса „Аста“; Сдружение „Тенис клуб - Димитровград“; Футболен клуб „Димитровград 1947“; Волейболен клуб „Раковски“; Шахматен клуб Димитровград; Клуб по бадминтон „Вапцаров“; Клуб „Фаворит“ - кикбокс и муай тай; Клуб „Киокушин карате клуб Димитровград“; Клуб „Бугари“ джудо и джу-джуцу; Клуб „Комбат спорт“; Клуб по колоездене „Обороти“; Клуб по алпинизъм „Хеброс 99“; СК „Спартак“; СК „Бридж клуб 2013 – Димитровград“; ФК „Бригада-Димитровград“.

Алтернативни източници на енергия

Община Димитровград има потенциал за използване на енергия от възобновяеми източници. Най-голям е потенциала за използване на слънчевата енергия, следвана от енергията от биомаса и водната енергия, като основни възобновяеми източници за задоволяване на енергийните потребности. Приносът на ВЕИ към общото производство на електрическа и топлинна енергия към момента се изразява в използването предимно на слънчевата енергия. Изградени са множество ФТВЦ на територията на общината. Слънчевата енергия се използва и при загряване на вода за битово горещо водоснабдяване (БГВ), чрез фототермично преобразуване. Общината има неусвоен потенциал за производство на енергия от горскодървесна биомаса. Община Димитровград има разработени „Краткосрочна програма за насърчаване използването на енергия от възобновяеми източници и биогорива на Община Димитровград 2020-2023 г.“ и „Дългосрочна програма за насърчаване използването на енергия от възобновяеми източници и биогорива на община Димитровград 2020-2030г.“.

12. Финансови показатели

Основните нормативни документи, които касаят общинския бюджет са Законът за местното самоуправление и местната администрация (ЗМСМА), Законът за общинските бюджети (ЗОб) и Закона за местните данъци и такси (ЗМДТ).

Приходите в бюджета на Община Димитровград се осигуряват посредством субсидия от Републиканския бюджет, собствени данъчни и не данъчни приходи, трансфери и др. Основни източници на приходи в общинския бюджет, свързани с околната среда са:

- Приходи от такса „Битови отпадъци“;
- Средства от наложени/събрани санкции за нарушения по общинските наредби;
- Такси за извършване на административни услуги;
- Върнати средства от внесени към РИОСВ отчисления;
- Външно финансиране.

Приходите от събраните такси Битови отпадъци, покриват разходите по сметосъбиране, сметоизвозване и третиране на твърдите битови отпадъци в общината. В Таблица II-29 са представени всички приходоизточници свързани с околната среда за периода 2018-2020 г.

Таблица II-29. Приходоизточници свързани с околната среда за периода 2018-2020 година

№	Отчетна година	Собствени средства	Преходен остатък от ТБО	Такса битови отпадъци лв.	Трансфери ПУДООС, Оперативни програми и др.	Средства от РИОСВ	Общо лв.
1	2018	439 110		3 494 030	29 910	693 190	4 656 240
2	2019	1 229 218	0	3 503 105	24 861	0	4 757 184
3	2020	601 444	0	4 059 293	7 407	927 407	5 595 551

**Източник: Общинска администрация*

Съгласно изискванията на Закона за управление на отпадъците, Община Димитровград заплаща ежемесечно отчисления, съгласно чл. 60 и чл. 64. Размерът на отчисленията за обезвреждане на отпадъци на регионално депо се определя с *Наредба №7/19.12.2013 г. за реда и начина за изчисляване и определяне размера на обезпеченията и отчисленията, изисквани при депониране на отпадъци* (обн. ДВ, бр. 111/27.12.2013 г., изм. и доп., бр. 7 от 20.01.2017 г.) и е точно фиксиран за всяка година. Натрупаните средства могат да бъдат

използвани за дейности по изграждане на нови съоръжения за оползотворяване/рециклиране на битови и строителни отпадъци, площадки за безвъзмездно предаване на разделно събрани отпадъци от домакинства и други свързани с управлението на отпадъците.

Разходваните средства за опазване на околната среда за 2018-2020 г. на Община Димитровград са представени в Таблица II-30.

Таблица II-30. Разходвани средства за опазване на околната среда за 2018-2020 г.

№	Отчетна година	Отчисления съгласно чл.60 и чл.64 от ЗУО, лв.	Разходвани средства за опазване на околната среда	Такса битови отпадъци лв.	В т.ч от ПУДООС	от РИОСВ	Общо лв.
1	2018	556 828	1 015 857	3 083 555	29 910	654886	4 656 240
2	2019	698 992	912 587	3 145 605	24 861	38 304	4 757 184
3	2020	646 250	861 570	3 504 425	7 183	351508	5 012 245

*Източник: Общинска администрация

Разходите по изпълнение на дейностите в областта на околната среда се планират дългосрочно чрез планове за действие на екологичните програми и ежегодно при подготовка на годишния бюджет.

13. Демографски показатели

Демографското развитие на общината е подобно на повечето общини в страната. Налице е тенденция на намаляване на броя на населението, която е резултат от отрицателен естествен и механичен прираст.

Население

В Община Димитровград по данни на НСИ, към 31.12.2020 г. живеят 45650 души, от които 21957 души са мъже, а 23693 души са жени.

Населението на Община Димитровград по данни на НСИ за периода 2016-2020 г. по местоживееене и пол е представено в Таблица II-31.

Табл. II-31. Население (брой) на Община Димитровград по местоживееене и пол (2016-2020 г.)

2016 г.			
	общо	градове	села
мъже	23765	17657	6108
жени	25296	18958	6338
всичко	49061	36615	12446
2017 г.			
	общо	градове	села
мъже	23333	17368	5965
жени	24968	18737	6231
всичко	48301	36105	12196
2018 г.			
	общо	градове	села
мъже	22797	16983	5814

жени	24490	18383	6107
всичко	47287	35366	11921
2019 г.			
	общо	градове	села
мъже	22314	16576	5738
жени	23970	17962	6008
всичко	46284	34538	11746
2020 г.			
	общо	градове	села
мъже	21957	16282	5675
жени	23693	17703	5990
всичко	45650	33985	11665

*Източник: НСИ

Броят на жените през разглеждания период е по-голям от този на мъжете, като тенденцията се запазва през годините. Към 2016 г., делът на жените е 51.69%, а на мъжете 48.31%, в края на периода 2020 г., делът на жените се запазва малко над 50%, а именно -51.9%, както и този на мъжете, малко под 50%, а именно - 48.1%.

По населени места, броят на населението в общината е разпределено неравномерно. Най-голям брой жители е концентриран в общинския център гр. Димитровград, а населението с най-малък брой жители е с. Светлина.

В Таблица II-32 е представена динамиката на населението по населени места за периода 2016-2020 г.

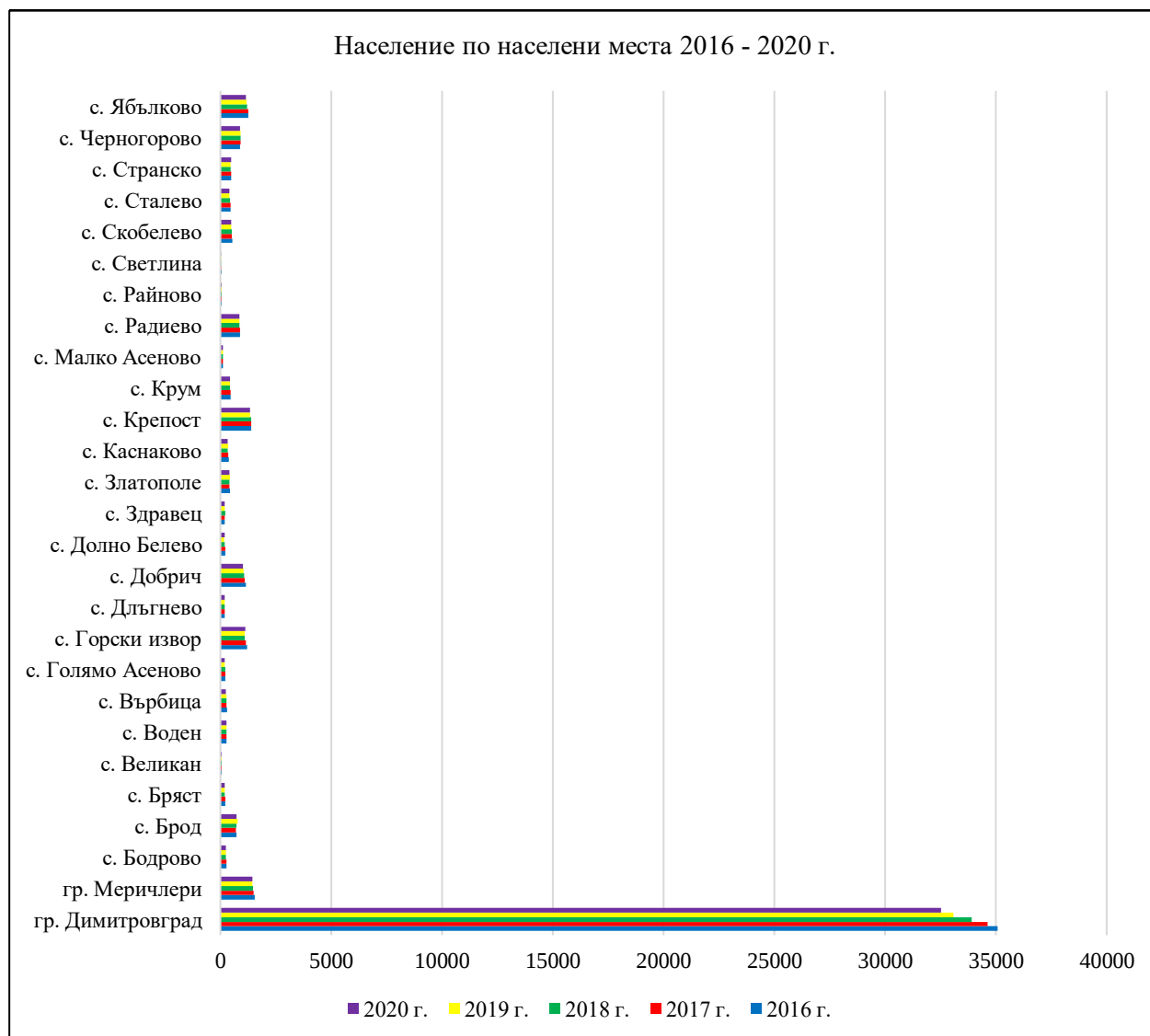
Табл. II-32. Динамика в броя на населението по населени места за периода 2016-2020 г.

№	Населено място	2016 г.	2017 г.	2018 г.	2019 г.	2020 г.	ръст 2016-2020
1	гр. Димитровград	35074	34614	33899	33088	32535	-2539
2	гр. Мерицлери	1541	1491	1467	1450	1450	-91
3	с. Бодрово	263	266	254	239	235	-28
4	с. Брод	719	687	717	770	738	19
5	с. Бряст	224	212	200	196	184	-40
6	с. Великан	71	70	65	60	59	-12
7	с. Воден	271	274	266	266	272	1
8	с. Върбица	300	286	275	262	258	-42
9	с. Голямо Асеново	231	223	212	201	203	-28
10	с. Горски извор	1193	1162	1111	1107	1128	-65
11	с. Длъгнево	192	187	184	184	189	-3
12	с. Добрич	1149	1098	1065	1038	1023	-126
13	с. Долно Белево	229	218	203	176	190	-39
14	с. Здравец	197	205	209	198	204	7
15	с. Златополе	423	410	394	440	420	-3
16	с. Каснаково	374	347	340	343	326	-48
17	с. Крепост	1395	1402	1382	1336	1344	-51
18	с. Крум	470	453	442	437	435	-35
19	с. Малко Асеново	115	114	108	106	103	-12
20	с. Радиено	882	875	859	864	853	-29
21	с. Райново	59	61	58	54	66	7
22	с. Светлина	55	48	48	46	47	-8
23	с. Скобелево	529	514	506	494	475	-54
24	с. Сталево	470	448	434	402	396	-74
25	с. Странско	482	475	461	460	474	-8

№	Населено място	2016 г.	2017 г.	2018 г.	2019 г.	2020 г.	ръст 2016-2020
26	с. Черногорово	896	903	911	900	892	-4
27	с. Ябълково	1257	1258	1217	1167	1151	-106
Общо за общината		49061	48301	47287	46284	45650	-3411

*Източник: НСИ

Фиг. II-22. Динамика в броя на населението по населени места за периода 2016-2020 г.

Според съществуващият брой на населението към средните села с население от 1000 до 2000 д. се включват 4 села: с. Ябълково, с. Крепост, с. Добрич и с. Горски извор. Към малките села (според градоустройствената класификация) с население от 250 до 1000 жители се отнасят 12 села (Бодрово, Брод, Воден, Върбица, Златополе, Каснаково, Крум, Радиево, Скобелево, Сталево, Странско и Черногорово). Останалите 9 са много малки села с до 250 жители (Бряст, Голямо Асеново, Длъгнево, Долно Белево, Великан, Здравец, Малко Асеново, Райново и Светлина).

За периода 2016-2020 г. най-голям отрицателен ръст на броя на населението има в гр. Димитровград (-2539 души), а най-малък в с. Златополе (-3 души). Най-голям положителен ръст се наблюдава в с.Брод (+19 души), а най-малък ръст има в с. Воден (+1 човек).

Фиг. II-23. Динамика в броя на населението в Община Димитровград за периода 2016-2020 г.

От горната графика става ясно, че за разглеждания период 2016-2020 г., броя на населението в Община Димитровград е намаляло с 3411 души.

Естествен прираст

Естественият прираст на населението се формира от раждаемостта и смъртността. Състоянието на раждаемостта е един от индикаторите за демографската характеристика на населените места и териториалните единици. Естественото движение на населението през последните пет години е представено в Таблица II-33.

Табл. II-33. Естествено движение населението в Община Димитровград 2016-2020 г.

Община Димитровград	Живородени			Умрели			Естествен прираст		
	общо	момчета	момичета	Общо	мъже	жени	общо	мъже	жени
2016 г.	386	187	199	894	463	431	-508	-276	-232
2017 г.	382	169	213	983	510	473	-601	-341	-260
2018 г.	331	154	177	889	468	421	-558	-314	-244
2019 г.	335	176	159	927	461	466	-592	-285	-307
2020 г.	289	145	144	1096	571	525	-807	-426	-381

*Източник: НСИ

Данните в посочената таблица сочат отрицателен естественият прираст на населението в общината през разглеждания период. Като тенденцията е смъртността в общината да се покачва всяка изминала година. Смъртността при мъжете има превес пред женското население, изключение прави единствено 2019 г., където данните показват повишена смъртност при жените. Негативните изменения в броя на населението, макар и по-слабо изразени, са неблагоприятен фактор за цялостното развитие на общината.

Механичен прираст

Миграциите или механичното движение на населението заедно с неговото естествено възпроизводство определят тенденциите в демографското развитие на определена територия. За тяхното изследване се използват редица показатели и коефициенти. Такива са коефициентите за миграционна подвижност на населението, за интензивност на

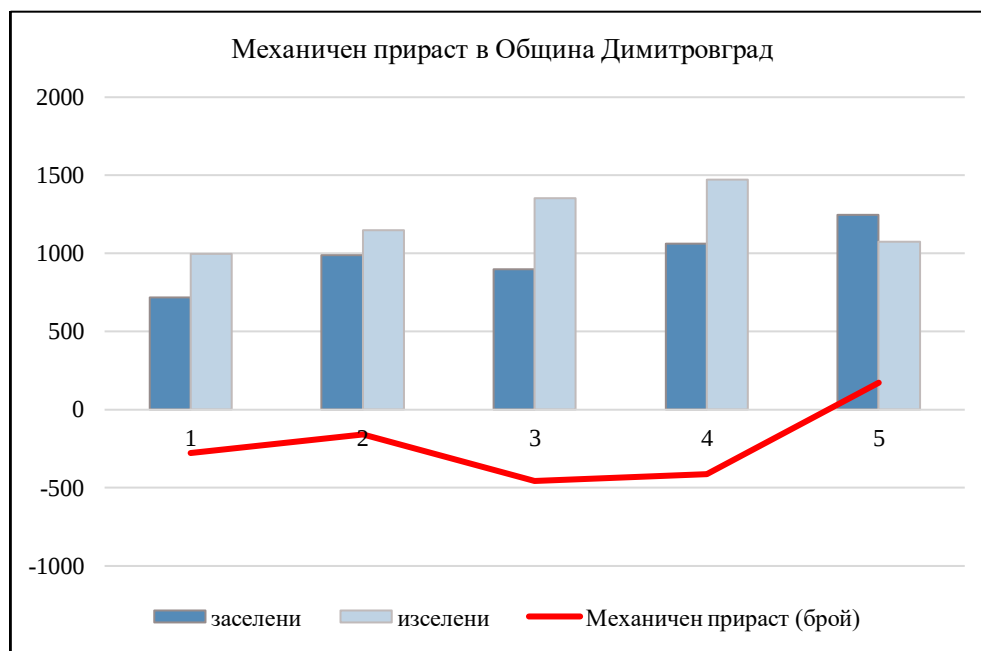
заселванията и изселванията, за миграционен или механичен прираст и др. Стойностите на показатели „механичен прираст на населението“ показва разликата от заселените и изселените в разглеждания вермев период. В табличен вид е представен механичния прираст в Р България, област Хасково и Община Димитровград.

Табл. II-34. Механичен прираст в страната, обл. Хасково и Община Димитровград

Година	2016 г.	2017 г.	2018 г.	2019 г.	2020 г.
Р България					
заселени	117255	139068	139369	166108	234606
изселени	126584	145057	143035	168120	203891
Механичен прираст (брой)	-9329	-5989	-3666	-2012	30715
Област Хасковос					
заселени	3483	5133	4969	5942	6159
изселени	4635	5342	6152	6804	5101
Механичен прираст (брой)	-1152	-209	-1183	-862	1058
Община Димитровград					
заселени	719	991	898	1061	1247
изселени	996	1150	1354	1472	1074
Механичен прираст (брой)	-277	-159	-456	-411	173

*Източник: НСИ

През отделните години се наблюдава повишаване на миграционната подвижност на населението, която се проявява в по-големия брой случаи на изселване и заселване. Преобладаването на броя на изселванията над заселванията определя отрицателния механичен прираст през 2016, 2017, 2018, 2019 г. и 2020 г. Единствено през 2020 г. в Община Димитровград се наблюдава положителен прираст. Отрицателният миграционен прираст има негативно въздействие и върху формирането на трудоспособния контингент. Това въздействие е особено значимо, когато в изселванията участват лица с по-високо образование и квалификация.

Фиг. II-24. Механичен прираст в Община Димитровград

Заболеваемост

По данни на РЗИ-Хасково заболеваемостта сред населението в област Хасково за 2019 г. може да се обобщи в следната таблица:

Таблица II-35. Заболеваемост на населението в област Хасково за 2019 г.

№ на класа	НАИМЕНОВАНИЕ НА БОЛЕСТИТЕ ПО МКБ-10	Заболеваемост		
		Регистрирани заболявания	На 1000 души от населението	Относителен дял
	ОБЩО I – XIX клас	189724	831,6	100
I	Някои инфекциозни и паразитни болести	8576	37,6	4,5
II	Новообразувания	3806	16,7	2,0
III	Болести на кръвта, кръвотворните органи и отделни нарушения, включващи имунния механизъм	2522	11,1	1,3
IV	Болести на ендокринната система, разстройства на храненето и на обмяната на веществата	7738	33,9	4,1
V	Психични и поведенчески разстройства	2114	9,3	1,1
VI	Болести на нервната система	11254	49,3	5,9
VII	Болести на окото и придатъците му	12401	54,4	6,5
VIII	Болести на ухото и мастоидния израстък	9059	39,7	4,8
IX	Болести на органите на кръвообращението	26611	116,6	14,0
X	Болести на дихателната система	46207	202,5	24,4
XI	Болести на храносмилателната система	6957	30,5	3,7
XII	Болести на кожата и подкожната тъкан	7104	31,1	3,8
XIII	Болести на костно-мускулната система и на съединителната тъкан	12329	54,0	6,5
XIV	Болести на пикочо-половата система	14634	64,1	7,7
XV	Бременност, раждане и послеродов период	1270	5,6	0,7
XVI	Някои състояния, възникващи през перинаталния период	70	0,3	0,04
XVII	Вродени аномалии (пороци на развитието), деформации и хромозомни аберации	281	1,2	0,14
XVIII	Симптоми, признаци и отклонения от нормата, открити при клинични и лабораторни изследвания, неклассифицирани другаде	5882	25,8	3,1
XIX	Травми, отравяния и някои други последици от въздействието на външни причини	10909	47,8	5,7

От изнесените данни става ясно, че през 2019 г. най-голям процентен дял се пада на Болестите на дихателната система (24.4%), следвани от Болестите на органите на кръвообращението (14%).

Ниските доходи и икономическата несигурност са значими стресови фактори от много години, които в голяма степен са повлияли за развитието на хронични заболявания, ниска раждаемост и други неблагоприятни здравни и демографски показатели. Може да се очаква, че социалните и битови фактори ще имат все по-значима роля през следващите години за повишаване на здравния риск на населението в общината.

Възрастова структура на населението

Възрастовата структура на населението показва неговото разпределение на различни по обхват възрастови групи. Възрастовите особености на хората имат важно значение, поради различията в техните възможности за участие в трудовия процес. От друга страна, поделянето на населението на възрастови групи отразява и различията в техните репродуктивни възможности, свързани с процеса на естественото възпроизводство.

Възрастовата структура разкрива трудовите и възпроизводствените възможности на населението. Според трудовите си възможности населението се дели на подтрудоспособно – до 15 навършени години, трудоспособно обхваща жените от 16 до 59 навършен години и мъжете от 16 до 62 навършени години и надтрудоспособно – обхваща жените на 60 и повече навършени години и мъжете на 63 и повече навършени години. От съотношението между трите възрастови групи зависи контингента на работната сила.

Според възпроизводствените си възможности населението се дели на: поколение на децата (до 14 г.), поколение на родителите (15-59 г.) и поколение на прародителите (над 60 г.).

Таблица II-36. Възрастова структура на населението в Община Димитровград за периода 2016-2020 г.

Трудоспособна възраст на населението	Общо			В т.ч в градовете		
	всичко	мъже	жени	всичко	мъже	жени
2016 г.						
Общо	49061	23765	25296	36615	17657	18958
Под трудоспособна възраст	6551	3396	3155	5078	2625	2453
В трудоспособна възраст	28332	15250	13082	22223	11754	10469
Над трудоспособна възраст	14178	5119	9059	9314	3278	6036
2017 г.						
Общо	48301	23333	24968	36105	17368	18737
Под трудоспособна възраст	6620	3408	3212	5125	2623	2502
В трудоспособна възраст	27608	14839	12769	21629	11431	10198
Над трудоспособна възраст	14073	5086	8987	9351	3314	6037
2018 г.						
Общо	47287	22797	24490	35366	16983	18383
Под трудоспособна възраст	6523	3316	3207	5033	2559	2474
В трудоспособна възраст	26771	14417	12354	20934	11071	9863
Над трудоспособна възраст	13993	5064	8929	9399	3353	6046
2019 г.						
Общо	46284	22314	23970	34538	16576	17962
Под трудоспособна възраст	6412	3261	3151	4940	2509	2431
В трудоспособна възраст	25960	13971	11989	20191	10663	9528
Над трудоспособна възраст	13912	5082	8830	9407	3404	6003
2020 г.						
Общо	45650	21957	23693	33985	16282	17703
Под трудоспособна възраст	6420	3244	3176	4906	2467	2439
В трудоспособна възраст	25485	13658	11827	19709	10392	9317
Над трудоспособна възраст	13745	5055	8690	9370	3423	5947

*Източник: НСИ

Като цяло възрастовата структура в общината е без съществена промяна през отчетния период.

Таблица II-37. Ръст на възрастовата структура в Община Димитровград за 2016-2020г.

Възрастова структура	2016 г.	2020 г.	Ръст, %
Под трудоспособна възраст	13.35	14.06	0.71
В трудоспособна възраст	57.75	55.83	-1.92
Над трудоспособна възраст	28.90	30.11	1.21

Резултатите от горната таблица показват, че за разглеждания период се наблюдава ръст с 0.71% при населението в под трудоспособна възраст. Намаление с -1.92% има при трудоспособното население, а населението над трудоспособна възраст се е увеличило с 1.21%.

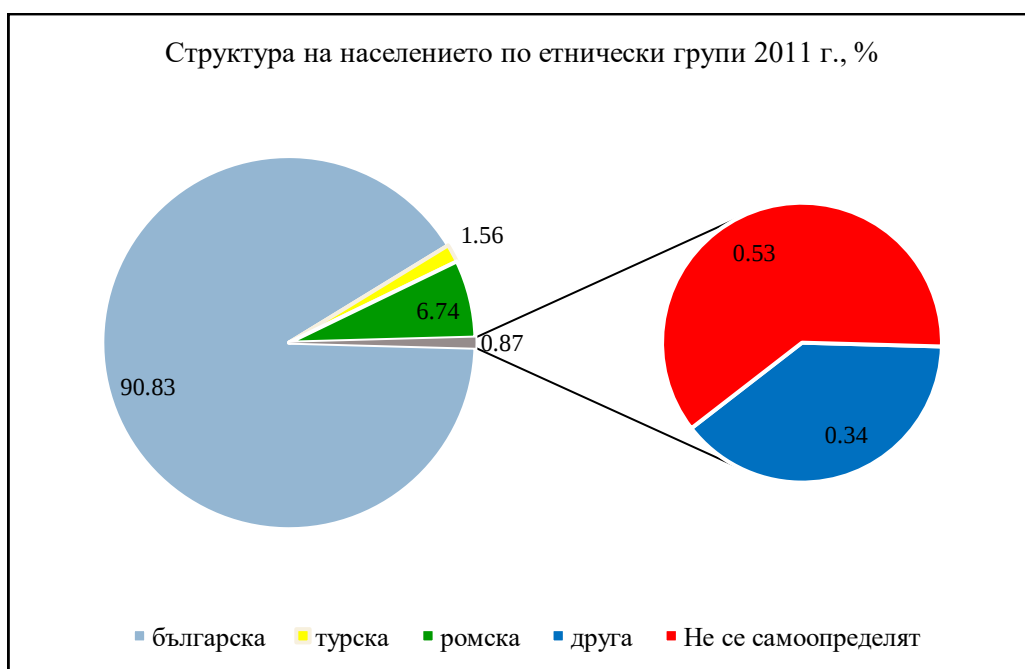
Етническа структура

Данните от преброяването през 2011 г. показват висок относителен дял на българската етническа група в общината. От българската етническа група се самоопределят 90.83% от населението на общината. Малък дял заемат турската (1.56%) и ромската (6.74%) етнически групи. Под 1% (0.34%) са лицата от друга етническа група, а тези, които не се самоопределят са 0.53% от населението.

Табл. II-38. Етническа структура на населението (%) в Община Хасково

	Етническа група				Не се самоопределят
	българска	турска	ромска	друга	
Р България	84.8	8.8	4.9	0.7	0.8
Област Хасково	79.40	12.51	6.99	0.39	0.71
Община Димитровград	90.83	1.56	6.74	0.34	0.53

*Източник: НСИ

Фиг. II-25. Структура на населението по етнически групи

Основни проблеми на демографското развитие на Община Димитровград:

- Демографските процеси се характеризират основно със застаряване на населението в общината, като се увеличава дялът на възрастните хора, в резултат на снижаване на раждаемостта и увеличаване продължителността на живота;
- Процесът на застаряване на населението е в пряка връзка с броя на икономически активното население и води до промени в неговата основна възрастова структура - разпределение на населението под, в и над трудоспособна възраст;
- В резултат, както на естественото си движение, така и от развилите се през последното десетилетие миграционни процеси, населението трайно влошава демографския си потенциал.
- Отрицателен естествен прираст на населението в общината;

- Основните демографски индикатори – раждаемост, смъртност (естествен прираст) и миграция определят недоброто състояние на демографските процеси в общината.

14. Социално-икономически показатели

Степента на социално-икономическо развитие на града го определят, като главен промишлен и аграрен център в областта, след град Хасково. В Димитровград са изградени значителни индустриални зони съобразно пространствената му форма от двата бряга на река Марица.

Местната икономика е представена от икономически дейности на първичния, вторичния и третичния икономически сектори. Въпреки многоотрасловата структура на икономическите дейности на първичния сектор (селско стопанство, горско стопанство, добив на инертни материали) застъпени на територията на Община Димитровград, водещото място заема селското стопанство. Добре развитото земеделие се характеризира с растениевъдна ориентация като водещо място заема отглеждането на зърнени култури, които формират около половината от приходите в растениевъдството. С важно значение се отличават и техническите култури, зеленчукопроизводството, отглеждането на овощни насаждения и лозя.

Сред икономическите дейности на вторичния сектор, на територията на Община Димитровград водещо място заемат различни производства на химическата промишленост. Сред другите производства, традиционни за изследваната територия се открояват: мебелната, шивашка, обувна, кожарска и хранително-вкусовата промишленост, производство на строителни материали, енергетика. Отчита се нарастване на значението на винопроизводството.

Добре развита мрежа от икономически дейности на третичния сектор. Водещо място в сектора на услугите заема сектор „Търговия; ремонт на автомобили и мотоциклети“, представен най-вече от микро предприятия.

Пазарът на труда в общината е силно повлиян от икономическото развитие, демографските процеси, включително влошаващата се възрастова структура на населението. Проблем с национален мащаб се оказва както липсата на работни места, така и недостигът на квалифицирана работна сила, която да отговаря на нуждите на пазара на труда.

По данни на Агенцията на заетостта и Дирекция „Бюро по труда“ гр. Димитровград равнището на безработицата в Община Димитровград е както следва:

Година	2019 г.	2020 г.	2021 г.*
Равнище на безработица, %	5.6	7.7	5.6

*към месец март 2021 г.

Средногодишният брой безработни младежи през 2020 г. и дял от общия брой на безработните в област Хасково е както следва:

Таблица II-39. Средногодишен брой на безработни младежи през 2020 г.

Област	2020 г.				Прираст спрямо 2019 г.			
	Младежи до 24 г.		Младежи до 29 г.		Младежи до 24 г.		Младежи до 29 г.	
	Брой	Дял (%)	Брой	Дял (%)	Брой	Дял (%)	Брой	Дял (%)
Хасково	362	4.5	954	11.8	57	-0.3	150	-0.8

*Източник: Агенция по заетостта

Средногодишният брой на регистрираните безработни лица над 50-годишна възраст и дял от общият брой на безработните в област Хасково е както следва:

Таблица II-40. Средногодишен брой на регистрираните безработни лица над 50-годишна възраст

Област	2020 г.		Прираст спрямо 2019 г.	
	Брой	Дял (%)	Брой	Дял (%)
Хасково	3217	39.9	703	0.3

*Източник: Агенция по заетостта

Средногодишният брой на продължително безработните лица, регистрирани в бюрата по труда над 1 година и дела от общия брой на безработните в област Хасково е представен в Таблица II-41.

Таблица II-41. Средногодишен брой на продължително безработните лица

Област	Продължително безработни лица				Прираст спрямо 2019 г.	
	2020 г.		2019 г.			
	Брой	Дял (%)	Брой	Дял (%)	Брой	Дял (%)
Хасково	1149	14.3	1205	19.0	-57	-4.7

*Източник: Агенция по заетостта

Образователната структура на регистрираните безработни лица през 2020 г. и дела от общия брой на безработните в област Хасково са представени в Таблица II-42.

Таблица II-42. Образователната структура на регистрираните безработни лица през 2020 г.

Области	Висше		Средно		в т.ч. средно професионално		Основно		Начално и по-ниско	
	Брой	Дял	Брой	Дял	Брой	Дял	Брой	Дял	Брой	Дял
Хасково	913	11.3	3704	46.0	2728	33.9	1296	16.1	2142	26.6

*Източник: Агенция по заетостта

Средната брутна месечна работна заплата на наетите лица по трудово и служебно правоотношение за област Хасково към м. март 2021 г. е 1036 лв. по данни на НСИ.

Провежданата активна политика на пазара на труда съдейства за включването на все по-голям брой млади хора в различни форми на квалификация и заетост, с което престоят им на трудовия пазар се съкращава.

Изводите от икономическата активност на населението са следните:

- Значително по-висок дял на безработните лица над 50-годишна възраст;
- Наблюдава се намаление на делът на регистрираните трайно безработни лица през 2020 г. в сравнение с 2019 г.;
- Висок процент на ниско образование, което се явява пречка за намиране на работа;
- Състоянието на пазара на труда е в пряка зависимост от социално-икономическото развитие на общината.

Администрацията на общината ще има една първостепенна по важност задача за създаване на условия за стимулиране на предприемачеството, стабилизиране на малкия и среден

бизнес, пренасочване и преквалификация на безработните, разработване на мерки и програми за финансиране на социалните дейности на базата на европейски програми по тяхното финансиране. Сериозни потенциални възможности за разкриване на нови работни места са целевите финансираня на Европейския съюз за изграждане на инфраструктурата в общината като пътна и ВиК инфраструктура, изграждане на алтернативни източници на енергия и други.

Състоянието на трудовия пазар в общината дава основание да се очертаят следните действия за реализиране политика по заетостта:

- ✓ информиране на работодателите и безработните лица за политиката по заетостта, регламентирана в Националния план за действие по заетостта;
- ✓ партньорство със заинтересованите институции в общината за увеличаване заетостта в различни области, съобразени с конкретните икономически и социални условия на територията на общината.

III. АНАЛИЗ НА СИЛНИТЕ И СЛАБИТЕ СТРАНИ, ВЪЗМОЖНОСТИТЕ И ЗАПЛАХИТЕ (SWOT- АНАЛИЗ)

Един от основните етапи в стратегическото планиране е „анализа на средата“. Изводите от този анализ са важна предпоставка за осъществяване на понататъшните стъпки в процеса на стратегическо планиране – SWOT анализ и изготвянето на план за действие, като се акцентира на силните, слабите страни, възможностите и заплахите за развитие.

Резултатите от SWOT- анализа позволяват точно формулиране на приоритетите и целите за развитие на общината, както и периодична оценка на мястото ѝ в рамките на областта. Резултатите от SWOT-анализа позволяват да се планират и реализират конкретни мерки за коригиране на състоянието. Сред елементите на анализа има взаимовръзки, които разкриват потенциала за развитие, а също и такива, които показват ограниченията (лимитиращите фактори) и проблемите, които предстои да бъдат преодолени.

SWOT анализът предлага възможност за творческо интерпретиране на резултатите от направените анализи, което е видно от предложената по-долу схема:

СИЛНИ СТРАНИ	СЛАБИ СТРАНИ
– Осигурено 100% водоснабдяване на населението в общината; – Действаща ГПСОВ; – Наличие на находище на минерална вода в гр.Меричлери; – Организирано сметосъбиране и сметоизвозване на битови отпадъци на територията на общината; – Членство в Регионална система за управление на отпадъците - регион Хасково; – Действащо Регионално депо за неопасни отпадъци; – Реализиран проект за закриване и рекултивация на депо за ТБО на гр. Димитровград; – Относително добро качество на атмосферния въздух (КАВ); – Наличие на защитени територии и зони, богато биоразнообразие и уникални и ценни екосистеми и културно-историческо наследство като предпоставка за развитието на алтернативни форми на туризъм; – Добре развита зелена система и площи за спорт и отдих; – Добре развита икономика в общината във всичките ѝ отрасли; – Наличие на административен капацитет за покриване на общинските отговорности по опазване на околната среда.	– Съществуващата водопроводна мрежа в голяма част от населените места е морално остаряла и има нужда от ремонт; – Канализационна мрежа е изградена изцяло единствено в гр. Димитровград; – Липса на инфраструктура за събиране и пречистване на отпадъчните води в населените места на територията на общината; – Не е въведена система за разделно събиране на хранителни и кухненски отпадъци от домакинствата, ресторантите и заведенията за обществено хранене на територията на общината; – В обхвата на РСУО липсва инсталация за оползотворяване на биоразградими отпадъци в т.ч. хранителни и кухненски отпадъци от домакинствата; – Незадоволително състояние на пътната мрежа в общината; – Липса на цялостна система от велоалеи; – Недостатъчен брой места за паркиране; – Неблагоприятни демографски тенденции: намаляване на жителите на общината, застаряване на населението.
ВЪЗМОЖНОСТИ	ЗАПЛАХИ
– Разширяване и реконструкция на водоснабдителната и канализационна мрежа на територията на общината; – Изграждане на канализационни мрежи в	– Задълбочаване на икономическата криза и свиване на стопанските дейности; – Неизпълнение или забавяне на инвестиционни проекти в

- населените места от общината; – Изграждане на локални (модулни) ПСОВ в по-големите населени места; – Текущи ремонти и рехабилитация на съществуващи канализационни мрежи в гр. Димитровград; – Недопускане образуването на нерегламентирани сметища на територията на общината; – Въвеждане на система за разделно събиране на хранителни отпадъци и предаването им за оползотворяване, като се предвиди инсталация функционираща на регионален принцип; – Доразвиване на системите за управление на масово разпространени отпадъци (МРО) с цел осигуряване на висококачествено рециклиране; – Редуциране обема на депонираните отпадъци за сметка прилагане на рециклиране и оползотворяване; – Осигуряване на средства по оперативни и/или национални програми за финансиране на проекти; – Използване на финансовите инструменти на ЕС за решаване на проблемите, свързани с опазването на околната среда; – Поддържане на бази данни за качеството на атмосферния въздух и информиране на населението за КАВ; – Поетапна подмяна на средствата за отопление от твърди и течни горива към природен газ и електричество; – Реконструкция и ремонти на пътните настилки от общинската пътна мрежа и осъществяване на контрол за качеството на изпълнение на основните и текущи ремонти и реконструкции на уличните настилки и улична мрежа; – Изграждане на преградни съоръжения срещу паркирането на моторни превозни средства върху зелените площи; – Създаване на линейни връзки между елементите на зелената система чрез пешеходни алеи и велоалеи; – Повишаване информираността на населението чрез въвеждане на нови и интерактивни форми на екологично образование и обучение; – Засилване на контрола върху граждани и юридически лица на територията на общината за спазване на нормативните изисквания.	инфраструктурата, важни за развитието на общината; – Трудности при осигуряване на съфинансиране за реализирането на проекти, финансирани по Европейски програми; – Спиране финансирането по оперативните програми, с което да се затрудни реализацията на проектите на общината; – Липса на канализация в населените места на общината и ЛПСОВ; – Образуване на нерегламентирани сметища; – Липса на средства за поддържане и доизграждане на зелената система; – Замърсяване на обработваеми земи с препарати за растителна защита; – Задълбочаване на неблагоприятните демографски тенденции - миграция (предимно на млади хора) от общината към по-големите градове на страната и емиграцията в чужбина; – Наличие на обект, класифициран като предприятие с висок рисков потенциал /„Неохим” АД/; – Град Димитровград попада в зона с висок риск от наводнения.
---	--

IV. ВИЗИЯ ЗА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ДИМИТРОВГРАД

Като изходна точка за формулиране на целите и задачите на Програмата за опазване на околната среда на Община Димитровград е формулирана визия на общината, която описва перспективите ѝ за развитие в периода 2021-2028 г. Тя дава общата представа за характеристиките на общината в контекста на концепцията за устойчиво развитие. Дефинирането на визията, целите и приоритетите в Програмата се основава на извършения анализ на средата, на откритите специфични особености в SWOT анализа и на очакванията и предвижданията за развитие на Община Димитровград. Приетата визия, определяща желаното и постижимо състояние в екологичен аспект на общината за периода 2021-2028 г. е следната:

Община Димитровград – чиста и зелена община с благоприятна среда за бизнес инвестиции, с добър икономически растеж, със съхранена околна среда, осигуряваща здравословен начин на живот на местното население

Така формулираната Визия може да се постигне чрез залагане на цели, приоритети и мерки, насочени към териториите и секторите от местната икономика, които са определящи за нейното развитие и добър растеж.

V. ЦЕЛИ

След избора на визия на общината, основана на извършения анализ, са формулирани стратегическите цели, приоритети и дейности/мерки, чийто изпълнение ще доведе до постигане на очаквания краен положителен резултат. При целеполагането са взети предвид основните силни страни, които трябва да бъдат запазени; основните проблеми (слаби страни), които следва да бъдат решени и са отчетени заплахите пред общината в областта на околната среда. За тяхното решаване са избрани подходи, които максимално да позволяват възползването от постигнатите успехи (силни страни) и стоящите пред общината възможности. Формулираните цели показват стратегическия избор и основните приоритети, които ще има общината през следващите години.

ГЕНЕРАЛНИ СТРАТЕГИЧЕСКИ ЦЕЛИ

За постигането на генералните стратегически цели на Общинската програма за опазване на околната среда са формулирани следните специфични стратегически цели, оценени по приоритетност:

Стратегическа цел 1 – „Запазване и подобряване състоянието на околната среда в общината и повишаване стандарта на живот на местното население“

Специфична цел 1.1. Поддържане добро качество на атмосферния въздух

Запазването и поддържането под праговите стойности на основните замърсители в Община Димитровград е основен приоритет за доброто здравословно състояние на местното население. Наблюдението и контрола върху качеството на атмосферния въздух на територията на Община Димитровград се осъществява от един постоянен пункт за мониторинг - АИС Раковски. Пунктът функционира като автоматична измервателна станция от 1993 г. и е разположен в централна част на града – в двора на училище ПМГ „Иван Вазов“. С изпълнението на мерките, заложи в плана за действие към Програмата за качеството на атмосферния въздух на Община Димитровград за периода 2019-2023 г. се цели да се намалят нивата на ФПЧ_{10} и поддържат установените норми за съдържанието им в атмосферния въздух в общината.

Специфична цел 1.2. Подобряване качеството на повърхностните и подземни води

Водоснабдителната мрежа в населените места от Община Димитровград в по-голямата си част е амортизирана и има нужда от реконструкция и осъвременяване. От съществена важност за осигуряването в бъдеще на добро качество за живот на местните обитатели е осигуряването на достатъчно по количество и качество вода за питейни и технологични нужди. Изграждането на канализационни мрежи, рехабилитация на съществуващите и изграждането на ЛПСОВ за отпадъчни води в по-големите населени места от общината ще доведе до намаляване замърсяването на повърхностните и подземни води и ще намали вредните емисии. Прилагането на целта, налага предприемането на комплекс от мерки, насочени към осигуряването на проектна готовност, организация за тяхното изпълнение и осигуряването на финансиране.

Специфична цел 1.3. Устойчиво управление на отпадъците

Община Димитровград участва в Регионално сдружение за управление на отпадъците регион Хасково - за общините Хасково, Димитровград и Минерални бани. Общините ползват общ Регионален център за третиране на неопасни отпадъци в землището на с. Гарваново, Община Хасково. На площадката са изградени съоръжения за интегрирано управление на отпадъците чрез инсталация за сепариране на събраните битови отпадъци и инсталация за компостиране на „зелени“ отпадъци.

Мерките насочени към подобряване управлението на отпадъците на местно ниво могат да бъдат насочени към:

- предотвратяване и намаляване на образуването на отпадъци;
- намаляване на количествата отпадъци за депониране чрез предварително третиране, рециклиране и повторна употреба;
- въвеждане на система за разделно събиране на хранителни отпадъци и предаването им за оползотворяване, като се предвиди инсталация функционираща на регионален принцип;
- доразвиване на системите за управление на масово разпространени отпадъци (МРО) с цел осигуряване на висококачествено рециклиране.

Специфична цел 1.4. Благоустрояване и подобряване на средата

Дейностите, които предстои да бъдат реализирани, имат за цел подобряване физическата и жизнена среда в общината като предпоставка за осигуряване на устойчива и екологична

среда с по-високо качество на живот и нови възможности за икономическо и социално развитие. Мерките, които следва да се предприемат предвиждат реконструкция и основен ремонт на пътища, тротоарни настилки, обновяване на сградния фонд на училищата от общината както и на обществени и административни сгради, благоустрояване на спортни комплекси в някои неселени места и др. вид дейности. С предвидените мерки по благоустрояване се цели да се подобри екологичната обстановка, конкурентноспособността на общината, както и да се намали миграционния процес.

Специфична цел 1.5. Превенция и риск от наводнения

Територията на Община Димитровград попада в следния район със значителен потенциален риск от наводнения (РЗПРН) с код и наименование BG3_APSFR_MA_04 „р. Марица - Димитровград“. Мерките, които следва да бъдат предприети са насочени към създаване и актуализация на база данни за рискови зони, изграждане на система за ранно предупреждение за възникващи опасности от наводнения, почистване на корита на реки и изграждане на защитни съоръжения. Важно място следва да се отреди на мерките, свързани с възстановяването на горски масиви, засегнати от бедствия – наводнения, пожари и др. чрез залесяване и повишаване качествата на горските култури, като фактори за противодействие на наводненията.

С цел опазване на околната среда е необходимо да се подобри защитата на техническата инфраструктура, на стопанските и културно-исторически обекти в идентифицираните заливни територии в РЗПРН в обхвата на басейна на р. Марица. Да се минимизират засегнатите зони за защита на водите, защитени зони по НАТУРА 2000 и защитени територии по ЗЗТ в обхвата на РЗПРН в басейна на р. Марица.

Специфична цел 1.6. Внедряване на мерки за енергийна ефективност в общината и използване на алтернативни източници на енергия

Подобряване на енергийната ефективност и минимизиране на загубите, в резултат на използването на остаряла техника и инфраструктура, е друго важно предизвикателство за решаване, за да се ограничи енергийното търсене и да се намали въздействието върху околната среда от енергетиката. Дейностите ще бъдат насочени както в реализацията на проекти за използване на възобновяеми и алтернативни източници на енергия, така и в осъществяването на оперативни мерки за повишаване на енергийната ефективност. Част от предвидените мерки включват реконструкция на уличното осветление в гр. Димитровград и населените места от общината, саниране на обществени сгради и други дейности включени в плана за действие на „Краткосрочна програма за насърчаване използването на енергия от възобновяеми източници и биогорива на Община Димитровград 2020-2023 г.“ и „Дългосрочна програма за насърчаване използването на енергия от възобновяеми източници и биогорива на Община Димитровград 2020-2030г.“. Общината има потенциал за използване на енергия от възобновяеми източници. Най-голям е потенциала за използване на слънчевата енергия, следвана от енергията от биомаса и водната енергия, като основни възобновяеми източници за задоволяване на енергийните потребности.

Стратегическа цел 2. „Опазване на биологичното разнообразие и културно-историческото наследство в общината, поддържане и увеличаване на зелените площи и създаване на условия за развитие на устойчив туризъм“

Специфична цел 2.1. Опазване на биоразнообразието в защитените територии и зони от Екологичната мрежа НАТУРА 2000

Богатото биологично разнообразие е един от значимите активи на общината, чието разумно ползване, следва да бъде обект на целенасочена местна политика. Без запазена природа и съхранено биологично разнообразие (не само в защитените територии и зони), не е

възможно да бъде постигнато оптималното състояние на околната среда в Община Димитровград.

Основните заплахи за биологичното разнообразие и същевременно предизвикателства за овладяването им, са свързани с деградацията, фрагментацията и загубата на местообитания, причинени от дейности в различните сектори на икономиката, в това число, инфраструктурни проекти, урбанизация на природни територии, унищожаването на животни и растения, в повечето случаи предизвикано от ползването на биологични ресурси; генетичната ерозия и внасянето на неместни видове по естествен път или в резултат на човешката дейност.

На територията на общината се намират три 3 защитени местности, съгласно Закона за защитените територии, както и части от осем защитени зони от Екологичната мрежа Натура 2000. Това е показател за наличие на изключително богата природна среда, включваща редица защитени растителни и животински видове. Устойчивото ползване на този ресурс е важен фактор за бъдещия просперитет на местната общност в един дългосрочен план.

Специфична цел 2.2. Увеличаване на зелените площи за широко обществено ползване в общината и поддържане на парковата среда

Европейско ниво на селищната среда предполага и достатъчно и с добро качество зелени поддържани площи. Създаването на нови и поддържането на съществуващите алеи, паркове за отдих и кътове за детски игри ще подобри състоянието на околната среда и ще способства за по-добър екологичен комфорт на населението и гостите на общината. Освен това зелената система оказва положителен ефект върху качеството на въздуха и намаляване на замърсяванията от транспорта и бита, намаляване на шума, запрашеността и вредните емисии в атмосферата.

Дейностите ще бъдат насочени основно към обновяване на парковата среда и поддържане и увеличаване на зелените площи в общината. Този приоритет може да се постигне с помощта на реализиране на готови проекти в областта, финансирани от ПУДООС (в рамките на ежегодно провежданата Националната кампания „Чиста околна среда“), със средства от общинския бюджет както и други външни източници.

Специфична цел 2.3. Опазване на културно-историческото наследство в общината

Община Димитровград събира на малката си територия разнообразни исторически забележителности, архитектурни паметници и древни обичаи. Добре съхраненото културно и природно богатство е предпоставка за развитие на културен туризъм в общината. Трайния прогрес на културното и природно наследство ще се гарантира с достигане на пълния капацитет на следните три основни принципа: икономическо развитие, социално равенство и опазване на околната среда.

Доброто управление на културните пейзажи, обекти и маршрути, е когато се използват успешни мерки за контрол и грижа, а именно: популяризиране и рекламиране на културни ценности и разясняване ползите от културния туризъм в цялото общество; анализ на проблемите свързани с унищожаването на природокултурни пейзажи от големите строителни проекти и др.

Специфична цел 2.4. Развитие на различни форми на туризъм

Характеристиките на устойчивия туризъм са: използване на природните ресурси по оптимален начин, поддържане на екологичните системи и услуги, защита и обогатяване на биологичното разнообразие; уважаване и запазване на социалната и културна автентичност на приемната общност, предпазване на материалното и живо културно наследство и

традиционни ценности; осигуряване на дълготрайно икономическо развитие, предоставящо справедливо разпределени социално-икономически ползи на всички заинтересовани страни, създаване на облекчаващи бедността социални услуги за приемните общности.

Община Димитровград разполага с потенциал за развитието на културно-познавателния туризъм. Голям брой от историческите забележителности, защитени местности и паметници на културата изграждат добър туристически облик на общината.

На територията на Община Димитровград и с първостепенна важност за балнеоложки туризъм в област Хасково е гр. Мерицлери. Макар и със сравнително скромни измерения Мерицлери разполага с потенциала на лечебни минерални води и развитие на балнеоложки туризъм.

Димитровград е един от най-озеленените градове на България. Тук се намират три големи парка за отдих и релаксация на гражданите - парк „Марица“, парк „Пеньо Пенев“ и парк „Н.Й.Вапцаров“. В източната част на парк „Марица“ е изграден единствения за момента на Балканския п-в Международен киноложки център, в който се провеждат изложби на домашни любимци. Част от парка е елемент от Културен маршрут на Съвета на Европа – АТРИУМ. В парк „Н.Й.Вапцаров“ се намира зоокът, често посещаван от жители и гости на града. На територията на парка се намира и Планетариум „Джордано Бруно“, който се посещава от ученици и любители „астрономи“.

Деятелностите включват опазване и популяризиране на природни и културни ценности на територията на общината, поставяне на информационни табели за презентация на туристически обекти в общината, изграждане и реконструкция на инфраструктурата за достъп до и около обектите на културното и природно наследство в т.ч. и за хора в неравностойно положение и др.

Стратегическа цел 3 – „Надграждане на административния капацитет на местно ниво за ефективно управление на околната среда и повишаване екологичната култура на населението“

Специфична цел 3.1. Повишаване професионалната квалификация на служителите в общинската администрация пряко ангажирани с опазването на околната среда

Капацитета на администрацията от различните нива на управление е ключов фактор за прилагането на успешни политики за опазването на околната среда. Разработването и прилагането на годишни програми за обучение на служителите в публичната администрация ще осигури информираност и нови компетенции, обмен на знания и опит, за по-добро управление на процесите по опазване на околната среда. Приемането на европейските норми и произтичащите от това промени налагат повишаване качеството на административните услуги. Необходимо е да се улесни и ускори достъпът до информация на потребителите на административни услуги и обслужването им, както и да се информират своевременно гражданите за промените в нормативната уредба и изискванията към съответните целеви групи.

Специфична цел 3.2. Повишаване екологичната култура на населението

Формирането на съзнателно отношение към околната среда и екологична култура е процес, насочен към развитие на знания, умения, нагласи и ценностни ориентации, насърчаващ ангажираност с екологичните проблеми и тяхното решаване.

Осигуряването на ефективен обществен достъп до информация и участие на обществеността в процеса на взимане на решения съдейства за развитие на демократичните

процеси при осъществяване на политиката за околна среда, прозрачност и по-пълноценно реализиране на дейностите на институциите, на национално и местно ниво. Това е и предпоставка за информиран избор на хората в ежедневието, щадящ околната среда, както и за насърчаване на екологосъобразните производствени практики и бизнес модели.

Повишаване екологичната култура на населението и запознаването му с нормативната уредба е важна предпоставка за правилното прилагане на екологичното законодателство в областта на околната среда. С цел по-добро информиране на обществеността по въпросите на околната среда и гарантиране на участието ѝ в процеса на вземане на решения е необходимо да се полагат значителни усилия за увеличаване на обема и качеството на предоставяната информация в областта. Дейностите в тази насока трябва да включват: поддържане на актуална информация за околната среда на интернет страницата на общината, надграждане и разширяване на базата данни и регистри с публичен достъп. Организиране на информационни кампании и обучение за НПО и активни граждански групи, които да бъдат въвличани чрез различни форми на участие.

Формулираните по-горе цели в настоящата Програма за опазване на околната среда на Община Димитровград представят посоката на развитие на общината в областта през следващите няколко години. Постигането на заложените цели ще способства за трайно решаване на екологичните проблеми в общината.

VI. ПЛАН ЗА ДЕЙСТВИЕ

VI. ПЛАН ЗА ДЕЙСТВИЕ – 2021 – 2028 година

№	Мярка/Дейности	Отговарящ орган за изпълнението	Времеви график	Прогноза за необходимите средства в лева	Източници за финансиране
Стратегическа цел 1 – Запазване и подобряване състоянието на околната среда в общината и повишаване стандарта на живот на местното население					
Специфична цел 1.1. Поддържане добро качество на атмосферния въздух					
1.1.1.	Реконструкция и рехабилитация на уличната мрежа	Община Димитровград	2022-2028 г.	Съгласно проектна документация	Оперативни програми, Международни фондове, Общински бюджет
1.1.2.	Почистване на основните пътни артерии от прах (машинно миене и метене) и осигуряване поддържането им в добро техническо състояние	Община Димитровград	постоянен	Съгласно предвидените годишни средства в план-сметката от такса БО	Общински бюджет
1.1.3.	Обновяване на градска жизнена среда. Реконструкция и рехабилитация на: междублокови пространства, улична мрежа, зони за обществен отдих, включително градско обзавеждане и озеленяване	Община Димитровград	2022-2028 г.	-	Оперативни програми, Международни фондове, Общински бюджет
1.1.4.	Изграждане на зелени стени/пана, поглъщащи замърсяването по улиците	Община Димитровград	2022-2028 г.	Съгласно проектна документация	ОПОС, ОПРР
1.1.5.	Разширяване на газоразпределителната мрежа в града и включване на нови абонати	Община Димитровград Лиценцирано газоразпределително дружество	2022-2028 г.	Няма разчет	Частни инвестиции
1.1.6.	Осъществяване на контрол за възстановяване на улици и тротоари при ремонт/изграждане на	Община Димитровград	Постоянен	Няма разчет	Общински бюджет

Програма за опазване на околната среда на Община Димитровград за периода 2021 – 2028 г.

№	Мярка/Дейности	Отговарящ орган за изпълнението	Времеви график	Прогноза за необходимите средства в лева	Източници за финансиране
	елементи на техническата инфраструктура с цел недопускане замърсяване на атмосферния въздух				
1.1.7.	Стриктен контрол за неправилно паркиране, особено в зелените площи	Община Димитровград	Постоянен	Няма разчет	Общински бюджет
1.1.8.	Поддържане на база данни за източниците на емисии на територията на общината и повишаване информираността на местното население по проблемите със замърсяването на въздуха	Община Димитровград	Постоянен	3000 годишно	Общински бюджет
1.1.9.	Изготвяне на Генерален план за организация на движението	Община Димитровград	2022-2023 г.	-	Общински бюджет и др. външни източници
1.1.10.	Изпълнение на мерките заложи в плана за действие към Програма за качеството на атмосферния въздух на Община Димитровград за периода 2019-2023 г.	Община Димитровград	2021-2023 г.	Съгласно заложи средства в плана за действие на програмата за КАВ	Общински бюджет, ФЕС и др. външни източници
Специфична цел 1.2. Подобряване качеството на повърхностните и подземни води					
1.2.1.	Подмяна на водоснабдителни мрежи и съоръжения в населените места с цел намаляне на загуби и аварии по мрежите	Община Димитровград	2022-2028 г.	Съгласно проектна документация	Общински бюджет Програми на ЕС и др. външни източници
1.2.2.	Рехабилитация на ул. „Найден Геров“ в участъка от о.т.873 до о.т. 1417 по плана на град Димитровград	Община Димитровград	2022-2023 г.	Съгласно проектна документация	Общински бюджет Програми на ЕС и др. външни източници
1.2.3.	Рехабилитация на бул. „Г.С.Раковски“ в участък от ул. „Гоце Делчев“ о.т.887 до о.т. 959 по плана на град Димитровград	Община Димитровград	2022-2023 г.	Съгласно проектна документация	Общински бюджет Програми на ЕС и др. външни източници
1.2.4	Рехабилитация на ул. „Девети септември“ в участък от о.т.62 до о.т. 77 по плана на с.Крепост	Община Димитровград	2022-2023 г.	Съгласно проектна документация	Общински бюджет Програми на ЕС и др. външни източници

Програма за опазване на околната среда на Община Димитровград за периода 2021 – 2028 г.

№	Мярка/Дейности	Отговарящ орган за изпълнението	Времеви график	Прогноза за необходимите средства в лева	Източници за финансиране
1.2.5.	Осъществяване на постоянен контрол за качеството на питейната вода	Община Димитровград	Постоянен	5000	Общински бюджет
1.2.6.	Изграждане на канализационна мрежа и ЛПСОВ в по-големите населени места от общината	Община Димитровград	2022-2028 г.	Съгласно проектна документация	Общински бюджет Програми на ЕС и др. външни източници
1.2.7.	Поддържане на добър технологичен режим на ПСОВ, гарантиращ пречистване на отпадъчните битово-фекални води, съгласно нормативните изисквания и екологосъобразно третиране и оползотворяване на утайките от ПСОВ	Община Димитровград	Постоянен	Няма разчет	Общински бюджет
1.2.8.	Мониторинг за качеството на повърхностни и подземни води в района на рекултивирано депо за ТБО на гр. Димитровград	Община Димитровград	Съгласно ПКМ на депото	5000 годишно	Общински бюджет
Специфична цел 1.3. Устойчиво управление на отпадъците					
1.3.1.	Разработване на проекти и/или програми за насърчаване на домашното компостиране сред населението, чрез обучение и мерки за разпространение на опита в домашното компостиране	Община Димитровград	2022-2028 г.	20000	Общински бюджет ПУДООС ОПОС
1.3.2.	Проучване на възможностите за безвъзмездно предоставяне на домакинствата на компостери за зелени и други биоотпадъци	Община Димитровград	2022-2028 г.	Съгласно проектна документация	Общински бюджет ОПОС 2021-2027, безлихвен заем ПУДООС
1.3.3.	Изграждане на общинска площадка за безвъзмездно предаване на разделно събрани отпадъци от домакинствата, в т.ч. едрогабаритни отпадъци, опасни отпадъци и други във всички	Община Димитровград	2022-2024 г.	Съгласно проектна документация	ОПОС 2021-2027г. Общински бюджет

Програма за опазване на околната среда на Община Димитровград за периода 2021 – 2028 г.

№	Мярка/Дейности	Отговарящ орган за изпълнението	Времеви график	Прогноза за необходимите средства в лева	Източници за финансиране
	населени места с население, по-голямо от 10 000 жители на територията на общината				
1.3.4.	Разработване на проект и създаване на центрове за подготовка за повторна употреба и поправка на стоки, вкл. съдействие на частни лица при интерес за изграждане на такъв тип центрове	Община Димитровград	2022-2025 г.	Съгласно проектна документация	ОПОС 2021-2027 г.
1.3.5.	Провеждане на следексплоатационни грижи и мониторинг на депо за неопасни отпадъци на гр.Димитровград	Община Димитровград	Съгласно план за мониторинг	11 000 годишно	Общински бюджет
1.3.6.	Изпълнение на Плана за действие с подпрограми с мерки за постигането им от ПУО на Община Димитровград за периода 2021-2028 г.	Община Димитровград	2021-2028 г.	Съгласно ПУО	Общински бюджет, ОПОС, ПУДООС и други източници
Специфична цел 1.4. Благоустрояване и подобряване на средата					
1.4.1.	Изготвяне и кандидатстване за финансиране с проекти за изграждане, благоустрояване и реновация на спортни зали, площадки и съоръжения на територията на общината	Община Димитровград Учебни заведения	2022-2028 г.	Съгласно изготвен проект	ФЕС, ЦБ, Общински бюджет, др. източници
1.4.2.	Изграждане на велоалеи на територията на гр. Димитровград	Община Димитровград	2022-2028 г.	200 000	ФЕС, Общински бюджет, др. източници
Специфична цел 1.5. Превенция и риск от наводнения					
1.5.1	Почистване на речните корита в населените места и дерета и осигуряване на проходимост на водни течения	Басейнова дирекция, Община Димитровград	2022-2028 г.	50 000 годишно	Общински бюджет, ДБ, ФЕС
1.5.2.	Изграждане на система за ранно предупреждение и оповестяване от възникване на наводнения	Община Димитровград	2022-2024 г.	100 000	Общински бюджет, Други външни източници
1.5.3.	Овлабяване на ерозионните и свлачищните процеси на територията на общината -	Община Димитровград	2022-2028 г.	100 000	Общински бюджет, ДБ, ФЕС

№	Мярка/Дейности	Отговарящ орган за изпълнението	Времеви график	Прогноза за необходимите средства в лева	Източници за финансиране
	провеждане на укрепителни мероприятия				
1.5.4.	Поддържане в техническа изправност на язовирни стени и съоръжения към тях, общинска собственост	Община Димитровград	Постоянен	100 000	Общински бюджет, Други източници
Специфична цел 1.6. Внедряване на мерки за енергийна ефективност в общината и използване на алтернативни източници на енергия					
1.6.1.	Извършване на енергийни обследвания и сертифициране на обекти	Община Димитровград	2022-2028 г.	200 000	Фонд „Енергийна ефективност и възобновяеми източници“; ЕИП/Общински бюджет
1.6.2.	Обновяване и модернизиране на уличното осветление в гр. Димитровград и гр. Мерицлери	Община Димитровград	2022-2028 г.	300 000	ФЕС, ЦБ, Общински бюджет, др. източници
1.6.3.	Въвеждане на хибридно улично осветление в малките населени места на община Димитровград	Община Димитровград	2022-2028 г.	200 000	ФЕС, ЦБ, Общински бюджет, др. източници
1.6.4.	Саниране на общински сгради и внедряване на ЕСМ	Община Димитровград	2022-2028 г.	1 000 000	ФЕС, Други източници
1.6.5.	Внедряване на мерки за енергийна ефективност на общински и обществени сгради и институции	Община Димитровград Учебни и културни институции, Детски градини и др.	2022-2028 г.	Съгласно изготвена проектна документация	ФЕС, Общински бюджет, др. източници
1.6.6.	Изграждане на соларни инсталации за топла вода в общинската социална и здравна инфраструктура	Община Димитровград	2022-2028 г.	300 000	Общински бюджет Фонд „Енергийна ефективност и възобновяеми източници“, ЕИП

№	Мярка/Дейности	Отговарящ орган за изпълнението	Времеви график	Прогноза за необходимите средства в лева	Източници за финансиране
1.6.7.	Внедряване на ВЕИ (фотоволтаични и соларни инсталации) в административни, образователни сгради и обекти на културната и социалната инфраструктура	Община Димитровград	2022-2028 г.	500 000	Общински бюджет Фонд „Енергийна ефективност и възобновяеми източници“ ЕИП, Национални и ОП на ЕС
1.6.8.	Изпълнение на мерките заложи в Програмите за насърчаване използването на енергия от възобновяеми източници и биогорива на Община Димитровград	Община Димитровград	2021-2028 г.	Съгласно изготвени проекти	ФЕС, Общински бюджет, др. източници
Стратегическа цел 2 – Опазване на биологичното разнообразие и културно-историческото наследство в общината, поддържане и увеличаване на зелените площи и създаване на условия за развитие на устойчив туризъм					
Специфична цел 2.1. Опазване на биоразнообразието в защитените територии и зони от Екологичната мрежа НАТУРА 2000					
2.1.1.	Изграждане и поддържане на инфраструктурата към защитените територии	Община Димитровград РИОСВ ДГС	2022-2028 г.	100 000	ОПОС, ЦБ, Общински бюджет, Други източници
2.1.2.	Поддържане на база данни за защитените територии и зони на територията на общината	Община Димитровград	Постоянен	5000	Общински бюджет, Външни източници
2.1.3.	Спазване на ограниченията и забраните за опазване на видовете и техните местообитания в защитените зони от Натура 2000 и защитените територии, намиращи се на територията на общината	Община Димитровград РИОСВ	2021-2028 г.	Няма разчет	-
2.1.4.	Проучване на възможности за финансиране на проекти за опазване и подобряване на биоразнообразието в общината	Община Димитровград	2021-2028 г.	Няма разчет	Общински бюджет, ОПОС и други външни източници

Програма за опазване на околната среда на Община Димитровград за периода 2021 – 2028 г.

№	Мярка/Дейности	Отговарящ орган за изпълнението	Времеви график	Прогноза за необходимите средства в лева	Източници за финансиране
Специфична цел. 2.2. Увеличаване на зелените площи за широко обществено ползване в общината и поддържане на парковата среда					
2.2.1.	Поддържане на съществуващите зелени площи и изграждане на нови паркове и градини	Община Димитровград	2021-2028 г.	Съгласно проектна документация и годишна план - сметка	Общински бюджет и други външни източници
2.2.2.	Организиране на ежегодни кампании за почистване на обществени зелени площи във всички населени на общината	Община Димитровград	2021-2028 г.	10 000 годишно	Общински бюджет
2.2.3.	Изготвяне на оценка за състоянието на дърветата по главните улици, булеварди, паркове и градини с голяма посещаемост от граждани	Община Димитровград	2022-2028 г.	30 000	Общински бюджет
2.2.4.	Поддържане на актуален регистър на зелената система на общината	Община Димитровград	Постоянен	10 000	Общински бюджет
2.2.5.	Изготвяне и кандидатстване с проекти по Национална кампания „За чиста околна среда“	Община Димитровград Учебни заведения и Детски градини	2022-2028 г.	100 000	ПУДООС
Специфична цел 2.3. Опазване на културно-историческото наследство в общината					
2.3.1.	Разработване на Стратегия за опазване на културното наследство в общината	Община Димитровград	2022-2023 г.	25 000	Общински бюджет
2.3.2.	Реставриране, консервиране и съхраняване на културно-историческото наследство в общината	Община Димитровград	2022-2028 г.	Съгласно проектна документация	ФЕС и др. външни източници
2.3.4.	Постоянен контрол върху състоянието на движими и недвижими паметници на културата	Община Димитровград РИМ	Постоянен	Няма разчет	Общински бюджет
2.3.5.	Съхраняване и развитие на всички форми на художествена самодейност в общината	Община Димитровград	2021-2028 г.	100 000	Общински бюджет, ФЕС и др. източници
Специфична цел 2.4. Развитие на различни форми на туризъм					
2.4.1.	Изготвяне на Програма за развитие на туризма в Община Димитровград	Община Димитровград	2022-2023 г.	15 000	Общински бюджет

Програма за опазване на околната среда на Община Димитровград за периода 2021 – 2028 г.

№	Мярка/Дейности	Отговарящ орган за изпълнението	Времеви график	Прогноза за необходимите средства в лева	Източници за финансиране
2.4.2.	Изграждане на туристически заслони и места за пикник на територията на общината	Община Димитровград	2022-2025 г.	50 000	Общински бюджет, ФЕС и др. външни източници
2.4.3.	Изграждане на нови и поддържане на съществуващи екопътеки в общината	Община Димитровград	2022-2028 г.	100 000	ОПОС, Общински бюджет, Други източници
2.4.4.	Изготвяне на проекти, свързани с развитието на туризма в общината	Община Димитровград	2022-2028 г.	Съгласно проектна документация	Общински бюджет, Външни източници
Стратегическа цел 3 – Надграждане на административния капацитет на местно ниво за ефективно управление на околната среда и повишаване екологичната култура на населението					
Специфична цел 3.1. Повишаване професионалната квалификация на служителите в общинската администрация пряко ангажирани с опазването на околната среда					
3.1.1.	Обучение на служителите от общинска администрация по прилагане на екологичното законодателство (участие в семинари, обучения и др.)	Община Димитровград	2021-2028 г.	4000 годишно	Общински бюджет, Други източници
3.1.2.	Подобряване на административното обслужване на гражданите и бизнеса, чрез въвеждане и интегриране на съвременни информационни системи и дигитализация на административните услуги	Община Димитровград	2022-2025 г.	100 000	Общински бюджет Външни източници
3.1.3	Подобряване контролната дейност на общината, относно спазване на екологичното законодателство	Община Димитровград	Постоянен	-	Общински бюджет
Специфична цел 3.2. Повишаване екологичната култура на населението					
3.2.1.	Събиране на актуални данни за състоянието на компонентите на околната среда и информиране	Община Димитровград	Постоянен	3000	Общински бюджет

Програма за опазване на околната среда на Община Димитровград за периода 2021 – 2028 г.

№	Мярка/Дейности	Отговарящ орган за изпълнението	Времеви график	Прогноза за необходимите средства в лева	Източници за финансиране
	на населението чрез публикуване информацията на сайта на Община Димитровград				
3.2.2.	Привличане на гражданите за участие в изпълнението на проекти, свързани с опазване на околната среда	Община Димитровград	2022-2028 г.	-	Общински бюджет, ПУДООС, НПО
3.2.3.	Провеждане на консултации и обществени обсъждания по екологични проблеми	Община Димитровград	При необходимост	-	-
3.2.4.	Оказване на съдействие при подготовка на проекти свързани с околната среда на НПО, учебни заведения, читалища, фирми и др.	Община Димитровград	2021-2028 г.	-	-
3.2.5.	Участие в национални и общински кампании свързани с опазване на околната среда	Община Димитровград	Минимум два пъти годишно	5000 годишно	Общински бюджет

VII. ОРГАНИЗАЦИЯ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ПРОГРАМАТА

1. Отговорно длъжностно лице

Координацията по изпълнение на програмата се осъществява от:

ОБЩИНА ДИМИТРОВГРАД

гр. Димитровград 6400

ул. „Г. С. Раковски“ № 15

Лице за контакти: инж Пламен Митков – гл. Експерт в Община Димитровград, Дирекция „Устройство на територията, кадастър и регулация, инвестиционна дейност, околна среда и води“

Тел: 039168269

E-mail: ee@dimitrovgrad.bg

2. Комисия

Отчитането на напредъка по изпълнение на програмата и вземането на решения по възникнали проблеми ще се осъществява от Общински съвет - Димитровград.

3. Схема на следене изпълнението на програмата

Изпълнението на програмата ще се следи по съответствие на сроковете. Съгласно чл. 79, ал. 4 от ЗООС, програмите се приемат от Общински съвет, който контролира изпълнението им. Член 79, ал. 5 от същия закон постановява, че Кметът на общината ежегодно внася в Общински съвет отчет за изпълнението на програмата за околна среда.

4. Актуализация на програмата

Програмата е динамичен и отворен документ. Тя ще бъде периодично допълвана съобразно настъпилите промени в приоритетите на общината, в националното законодателството и други фактори със стратегическо значение.

Допълването и актуализацията на програмата е заложено в чл. 79, ал. 5 от ЗООС, съгласно, който при необходимост Кмета на общината внася предложение до Общински съвет. Такава актуализация е наложителна при съществена промяна в приоритетите на общината, съществени изменения в съществуващите условия, промяна в нормативната уредба по опазване на околната среда и т.н.

5. Информирание на РИОСВ и обществеността за изпълнението на програмата

Отчетите за изпълнението на програмата се представят в РИОСВ за информация съгласно чл. 79, ал. 6 от ЗООС.

Отговорник за предоставяне на информация е координатора на програмата.

6. Използвани източници на информация

- Национален план за управление на отпадъците 2021-2028 г.;
- Национална програма за подобряване качеството на атмосферния въздух (2018-2024 г.);
- Национална програма за контрол на замърсяването на въздуха, България 2020-2030 г.);
- Национална програма за опазване, устойчиво ползване и възстановяване функциите на почвите 2020-2030 г.);
- Програма за прилагане на Директива 91/271/ЕС за пречистване на отпадъчни води от населените места;
- План за управление на речните басейни в Източнобеломорски район за басейново управление за периода 2016-2021 г.;

- План за управление на риска от наводнения в Източнобеломорски район за басейново управление на водите 2016-2021 г.;
- Доклади за състоянието на околната среда – РИОСВ – Хасково за 2019 г. и 2020г.;
- Официална интернет страница на НСИ - <http://www.nsi.bg/>;
- География на България, 2002 г.;
- Официален сайт на Община Димитровград - <https://www.dimitrovgrad.bg/>;
- Общ устройствен план на Община Димитровград;
- Програма на Община Димитровград за качеството на атмосферния въздух за периода 2019-2023 г.;
- План за действие за устойчива енергия и климат на Димитровград до 2030 г.;
- Краткосрочна програма за насърчаване използването на енергия от възобновяеми източници и биогорива на Община Димитровград 2020-2023 г.;
- Дългосрочна програма за насърчаване използването на енергия от възобновяеми източници и биогорива на Община Димитровград 2020-2023 г.;
- Данни за заболяемостта на населението в област Хасково за 2019 г. на РЗИ – Хасково;

7. Нормативна уредба

- ЗАКОН за опазване на околната среда, Обн. ДВ. бр.91 от 25 Септември 2002г., посл. изм. ДВ. бр.21 от 12 Март 2021г.;
- ЗАКОН за чистотата на атмосферния въздух, Обн. ДВ. бр.45 от 28 Май 1996г., посл. изм. и доп. ДВ. бр.18 от 2 Март 2021г.;
- ЗАКОН за водите, Обн. ДВ. бр.67 от 27 Юли 1999г., изм. и доп. ДВ. бр.17 от 26 Февруари 2021г.;
- ЗАКОН за управление на отпадъците Обн. ДВ. бр.53 от 13 Юли 2012г., изм. и доп. ДВ. бр.19 от 5 Март 2021г.;
- ЗАКОН за почвите, Обн. ДВ. бр.89 от 6 Ноември 2007г., посл. изм. и доп. ДВ. бр.98 от 27 Ноември 2018г.;
- ЗАКОН за защитените територии, Обн. ДВ. бр.133 от 11 Ноември 1998г., изм. ДВ. бр.21 от 12 Март 2021г.;
- ЗАКОН за биологичното разнообразие, Обн. ДВ. бр.77 от 9 Август 2002г., посл. изм. ДВ. бр.98 от 27 Ноември 2018г.;
- ЗАКОН за защита от шума в околната среда, Обн. ДВ. бр.74 от 13 Септември 2005г., посл. изм. и доп. ДВ. бр.101 от 27 Ноември 2020г.;
- НАРЕДБА № 1 от 11 април 2011 г. за мониторинг на водите, В сила от 29.04.2011г., Обн. ДВ. бр.34 от 29 Април 2011г., , изм. и доп. ДВ. бр.22 от 5 Март 2013г., изм. ДВ. бр.44 от 17 Май 2013г., изм. и доп. ДВ. бр.60 от 22 Юли 2014г. изм. и доп. ДВ. бр.20 от 15 Март 2016г.;
- НАРЕДБА № 1 от 10 октомври 2007 г. за проучване, ползване и опазване на подземните води, Обн. ДВ. бр.87 от 30 Октомври 2007г., изм. ДВ. бр.2 от 8 Януари 2010г., изм. и доп. ДВ. бр.15 от 21 Февруари 2012г. , изм. и доп. ДВ. бр.28 от 19 Март 2013г., изм. и доп. ДВ. бр.90 от 31 Октомври 2014г. изм. и доп. ДВ. бр.102 от 23 Декември 2016г.;
- НАРЕДБА № 2 за класификация на отпадъците, Обн. ДВ. бр.66 от 8 Август 2014г., посл. изм. и доп. ДВ. бр.86 от 6 Октомври 2020г.;
- НАРЕДБА № 4 от 12 януари 2009 г. за мониторинг на почвите, обн. ДВ. бр.19 от 13 Март 2009г.;
- НАРЕДБА № Н-4 от 14.09.2012 г. за характеризиране на повърхностните води, издадена от министъра на околната среда и водите, обн., ДВ, бр. 22 от 5.03.2013 г., посл. изм. ДВ. бр.13 от 16 Февруари 2021г.;
- НАРЕДБА № 6 от 26.06.2006 г. за показателите за шум в околната среда, отчитащи степента на дискомфорт през различните части на денонощието, граничните стойности

- на показателите за шум в околната среда, методите за оценка на стойностите на показателите за шум и на вредните ефекти от шума върху здравето на населението, обн., ДВ, бр. 58 от 18.07.2006 г., изм. и доп. ДВ. бр.26 от 29 Март 2019г.;
- НАРЕДБА № 9 от 14.03.1991 г. за пределно допустими нива на електромагнитни полета в населени територии и определяне на хигиенно-защитни зони около излъчващи обекти, В сила от 03.05.1991г., Обн. ДВ. бр.35 от 3 Май 1991г., попр. ДВ. бр.38 от 14 Май 1991г., изм. ДВ. бр.8 от 22 Януари 2002г.;
 - НАРЕДБА № 12 от 15 юли 2010 г. за норми за серен диоксид, азотен диоксид, фини прахови частици, олово, бензен, въглероден оксид и озон в атмосферния въздух, в сила от 30.07.2010г., Обн. ДВ. бр.58 от 30 Юли 2010г., изм. и доп. ДВ. бр.48 от 16 Юни 2017г., изм. и доп. ДВ. бр.79 от 8 Октомври 2019г.;
 - НАРЕДБА № 14 за норми за пределно допустими концентрации на вредни вещества в атмосферния въздух на населените места от 23.09.1997г., изм. ДВ. бр.42 от 29 Май 2007г.;
 - НАРЕДБА за разделно събиране на биоотпадъци и третиране на биоразградимите отпадъци, приета с ПМС №20/25.01.2017 г. обн., ДВ. бр. 11/31.01.2017 г. изм. и доп. ДВ. бр.2 от 8 Януари 2021г.;
 - НАРЕДБА №1 от 04 Юни 2014г. за реда и образците, по които се предоставя информация за дейностите по отпадъците, както и реда за водене на публични регистри, Обн. ДВ. бр.51 от 20 Юни 2014г., посл. изм. и доп. ДВ. бр.30 от 31 Март 2020г.;
 - НАРЕДБА № 1 от 09.02.2015г. за изискванията към дейностите по събиране и третиране на отпадъците на територията на лечебните и здравните заведения, Обн. ДВ. бр.13 от 17 Февруари 2015г., изм. и доп. ДВ. бр.102 от 11 Декември 2018г.;
 - НАРЕДБА № 6/27.08.2013г. за условията и изискванията за изграждане и експлоатация на депа и на други съоръжения и инсталации за оползотворяване и обезвреждане на отпадъци, ДВ. бр. 80/13.09.2013 г., посл. изм. и доп. ДВ. бр.36 от 1 Май 2021г.;
 - НАРЕДБА за управление на строителните отпадъци и за влагане на рециклирани строителни материали, Приета с ПМС № 267 от 05.12.2017 г., Обн. ДВ. бр.98 от 8 Декември 2017г.;
 - НАРЕДБА №3 от 1 август 2008 г. за нормите за допустимо съдържание на вредни вещества в почвите обн. ДВ, бр.71/12.08.2008г.;
 - Наредба № 34 за Управление на отпадъците на територията на Община Димитровград;
 - Наредба № 10 за определянето и администрирането на местните такси и цени на услуги на територията на Община Димитровград;
 - Наредба № 5 за чистотата и управление на дейностите по опазване на околната среда на територията на Община Димитровград;
 - Наредба № 16 за изграждане и опазване на зелената система на територията на Община Димитровград;
 - Наредба № 26 за отглеждане на кучета, за овладяване популацията на безстопанствени животни на територията на Община Димитровград и организация на работа и условия на отглеждане на кучета в общински приют за безстопанствени животни.